MDK

Chlauthi Hugó és Mathiasko Károly fiumei
épitészek 4oo koronás III. dij

Chlumetzky Ildikó, Fazekas

L: Gonda Istvánt

Gulyás Éva: II - Alföldi Fazekas Triennálé kolnokon 45-46

Jászlunság, kolnok, 1982. június XXVIII/2

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 MAJ 28

Pestmegyei Hirlap

Chlumetzky Tibor
1021

4

Gödöllő

Megnyílt a tavaszi tárlat

Tíz alkotó 42 műve

Szombaton délben *dr. Losonci Miklós* művészettörténész nyitotta meg a Petőfi Művelődési Házban *Gödöllő város és a járás* képzőművészeinek hagyományos *tavaszi tárlatát*. A kiállításon tíz hivatásos és amatőr alkotó — *Chlumetzky Tibor, Kecskeméti Mihály, László Lilla, Lőrinc Rezső, Miró Eszter, Pataki Tibor, Remsey Gábor, Szekeres Erzsébet, Takács József* és *Zayzon Ágnes* — 42 festményét, szobrát és intarziáját tekinthetik meg a látogatók. A kiállítás május 5-ig tart, nyitva naponta 10-től 18 óráig.

ellen!

ságának május 1-i jelszavaiból)

lója tiszteletére

ljainkért

sain túl tartalmazzák a gazdasági, társadalmi szervek feladatait is. Erre kell építeni az anyagi ösztönzőket. Biztosítani kell a verseny folyamatos, rendszeres, bürokráciamentes értékelését és elismerését. A propagandamunkában el kell érni, hogy az élenjáró szocialista brigádokat, kollektívákat megismerjék.

Az anyagi ösztönzés rendszerének, a jövedelempolitikai intézkedéseknek a felülvizsgálata is szükségessé válhat. Arra kell törekedni, hogy az

MDK

Chmárits

szombathelyi cimfestő

szivesen maga mellé vette volna Derkovits Gyulát, a szombathelyi müasztalos fiát, de az apa a gyalupad mellé fogta őt, mert nem nélkülözhette harmadszülött fiának munkaerejét.

Pogány Ö. Gábor: Derkovits Gyula. Bp. 1961.

5.1.

CHMÁRITS, címfestő

Szombathelyen dolgozott. 1910-ben szívesen maga mellé venné ifj. Derkovits Gyulát inasnak, de az atya hajthatala és fiának is be kellállnia inasnak a családi asztalos műhelybe. 48.old. 8.jegyz

KUNTÁR LAJOS: Derkovits Gyula szombathelyi évei 47.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, 1959. I.köt.
Szombathely, 1959

magnia

Chlader Antal

Chladek Antal 1836 körül Magyarországon (Budán?) működő festő.

Művészet II. 347. VIII. 203.

Tört. képcsarnok grafikai gyűjteménye. Budapest

[festő és rajzoló. 1820–40 között Budán és Pesten dolgozott. Néhány rajza ~~Kohl~~ Kohlmann rézmetszetében a „Hommüvész" mellett jelent meg. Körajzolással is foglalkozott.

Művei:

1., Kántor Gorzsonné arcképe. Rézm. (M.T. Kcs. Kat. (1922.) 503.37)

2. Déryné arcképe. Rézm.

3. Onitsch Nina arcképe. Felirata: Nina Onitsch (énekesnő). Könyomat, ivrét. Jelzése: Chladek. Lithog. bei J. Szakmáry in Ofen.

4. Dolezsalek Antal József arcz. Felirata. Doležalek Antal / a magyar Nemzeti Pazdl Intézete igazgatója Pesten / barátaitól ajanlva. (Ugyanez a felirat nem. is.) Könyomat, kis ivrét. Jelzése: Chladek.

Szendi-Szentiv. I

P. Th-B. VI. 518

CHLADEK ANTAL
festőművész

Árvay Árpád:
Termékenyitő lélek.

A Hét, XIII.évf. 39.sz. 1982 szept.24.

Chladek Antal

A bukaresti Művészeti Múzeumban őrzik két festményét: az Este-t és a Reggel-t.

A Hét, 1973. szept. 14. 4. eúf. 37sz. 10p.

Chladek Antal

Neve emlitve.

A Hét, 1974. febr. 22. 5. evf. 8 sz. 9 p.

Chladek Antal

1794-ben /vagy 1804-ben/ született a Torontál megyei Elemésen.

A Hét, 1973. szept. 14. 4. evf. 37sz. 10p.

Chladek Antal

1835-ben Bukaresten telepedik le, s főleg arcképfesté-
netből él.

A Hét, 1973. szept. 14. 4. erf. 37 sz. 10 p.

Chladek Antal

Bp-en majd Itáliában tanul 1826 ig, utána Bécsbe ~~majd~~ megy, majd visszatér Budapestre.

A Hét, 1973. szept. 14. 4. evf. 37 sz. 10 p.

Cladek Antal

festő

l. Kladek Antal

alatt is!

at entnommen ist und seit der Zeit der
lexander usw./ unsterblich geworden ist
us in S. Domenico in Bologna von der Han
er Hauptszene ähnliche Pflanzenornament
rhaltenen Bruchstück auch für das Denkm
en. Ob dieser obere Abschluss nun die Fo
en und verzierten Marmorplatte besessen
chnheiten des gotischen Stiles besser er
ar, ~~wird lässt~~ sich bei dem Mangel an handgre
assen. Die grössere Wahrscheinlichkeit spr
ade die Bildung dieses Teiles im allgeme
annigfaltigkeit, dass aus den zahlreich e
ewonnen und für unseren Fall angewendet
esen oberen Aufbau nach den Normen des
roportionen des von uns rekonstruirten u
ngbild des Grabmonumentes der Struktur
henhalle entsprochen ha

Chladek Antal

CHALUDEK *Antal*, festő és kőrajzoló, 1820—40. Budán és Pesten. Néhány rajza Kohlmann L. rézmetszetében s kőrajzai Szakmáry I. budai litografusnál jelentek meg.

M. G. I 1948

I. József:

látható fordu

Derékig, kissé jobbra, k

haja göndör. Köntöse és köpen

átvetve. Felirata a kép alatt

Josephus T. D. G. Rex Hi

De soon van Leopold,

Uyt keisers afgeda

Als vyant vande tur

Wort in dit Beelt

Was Josef, Jakobszo

Dees Jozef heeft

a kép felett:

„Reget Patrys Vi

s legalól középütt:

„P. Schenck fecit

Feketemodor, méretei a

13.8 c/m.

Metszette: Schenck P

Ltsza

Chladek Antal

festő és rajzoló

L. Lendrey Lentirányi

3 dr. l.

esetleg passzív vált.

III. Egybevetés adja a passzív és aktív vagyon különbségét a tőkevagyont. Végén jobbra feltüntetjük az aláírást a baloldalon a helyérét írjuk.

Kántor Gerzsonné
~~Schostek Rozalia~~:

Chladek

Derékig, szem köst, felhőktől körülvéve. Magasra feltűzöst kontyában tű van gombokkal a végén, ~~fell~~ fülbe valói hosszúkás gyöngyből valók s puffasztott újú ruhájának kivágott derekát csipke fodrok díszítik. Felirata:

alól balra: „Chladek raj."
s jobbra: „Perlaszka metsz."

Acélmetfet, nagysága az alaknak 13.9 s az acéllapnak 22.9 : 14.1 cm.

Chladek rajza után metfette: Perlaszka.

Ltfa 7869.

122/93 № 258.

-1-

CHLADEK Antal festő M.D.K.

1794-1882

Ferenc király és hitvese

1827. Pesten a „Le Mouton" intézet vajitanára

Pényné

Kazinczy portréja

Zamtira kolostor díszítése

Archépek, ikonok, vallásos képek

Müvért. (1952) M. Kiss Pál: Magyar festők Bukarestben a 19. században

89. 90. 97. l.

Chlader

Jenő

Kántor Gerzsonné
Engelhart Anna
arcképe 1834-ből –
Feitl rajza után Kohlmann acélmetszete

Repr.
M. Császár Edit:
A alakító művészet. Magyar Művelődéstörténet.
V.K. Bp. c. n.
621. l

HELYSÉG

Mako.

VÁRMEGYE

Kolozsm.

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

Ref. egyh.

SZAKCSOPORT

Művesség.

KOR

XVII sz,

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZ

EGYÉB ADAT

TÁRGY

Önkancsó.

MILYEN KÉP VAN RÓLA?

Chladek

l.

Lykanomzromantika
39. l.

1852. tanctanitó
volt Pesten

LÁSZLÓ
NAGYKATA

C h l a d e k A n t a l festő és rajzoló Budán és Pesten az 1830-as években. Néhány kőrajzának, s a rávonatkozó irodalomnak felsorolása Sz-Szi. Lex-ban.-

Vasárnap	**1**	Kath. Invocabit Prot. Albin
Hétfő	**2**	Kath. Simplic Prot. Lujza
Kedd	**3**	Kath. Kunigunda Prot. Kornélia
Szerda	**4**	Kath. Kázmér Prot. Kázmér
Csütörtök	**5**	Kath. Özséb Prot. Adorján Izr. 11. Eszter böjtje
Péntek	**6**	Kath. Perpetua Prot. Gottlieb
Szombat	**7**	Kath. A. sz. Tamás Prot. Tamás Izr. 13. S. Thesave

10. hét ▪ 1936 Március hó ▪ 31 nap

MDK

Chladek Antal

Engelhart Anna, Kántor Gerzson özvegye, magyar szinészné, repr.,rajz. /Metszette Vidéky Károly/.

Honmüvész 1834. 1o4. sz.

Chladek

l.

LykaMagyműI300-50

57. l.

3.

4.

Chládek
rajzoló

Szathmáry
festő

mincs
cęd

Déryne Szeppataki
Róza
arcképe
Repr.
Tonellipestbud

153. l.

NYC

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

MÜEMLÉKE

Hivatalból
díj átalányozva

Á. 4—58. Megrend

Kovacs

Chladek Antal 45. l.

Crediz 32. l.

Custos Dominicus
20. l.

Csányi Gizella 56. l

Czirok János
22. l.

l.

Tört. Képes 1922

657 szám.

19

Műemlékek Ors

Tárgy:

Min. megküldi az új személyzeti beosztást

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat

Másolta

Összeolv

Chládek Antal

lásd

Műnészet 1909. 203. l.

láb kölcsönösen
összeg felét
35.000.- Ft-ot készp
Kedvező
nak készpénzbe
sát kérem és vag

Chladek

Láb I. 58,
Tv. 105

9958

d medaillonban, caputiummal és
rom sorban:

scopus

cm.

Grafika, rézmetszet
Kántorné, Chladek Antal után

Művészet, II., 1903. 346-47.

A Honművész képmellékletei

O Chlaus festö

Sopron XIV. n.

l

Horv Zsigmond

153. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Chlaus, festő. A XV. század első felében Sopronban működött. A városi számadáskönyvek, melyek emlékét fenntartották, tevékenységéről nem őriztek meg adatokat.

Fejérpataky László dr.: Magyarországi városok régi számadáskönyvei. Budapest, 1885. 149. h.

Chizbert Bálint, ötvös. A XVI. század második felében Nagyszebenben működött.

Deák Farkas: A kolozsvári ötvöslegények strikeja. Budapest, 1886. 14. l.

Ø Chiculinovich György

festő

L. Čulinović Gy.

L. Lendrey-Kentiványi

304. l.

M.D.K.

Chiunchini (Kunchini) Carlo
egri kőnüves

Gyöngyös püspökiben Berra
Giacomo gyöngyösi kőnüvessel
együtt szerepel 1757-ben a püs-
pöki sörház becsléséné.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

317. old.

O Chodoviecki

festó

Pataky 1951

131. l

5280. szám.

A Müemlékek Orsz. Bizottságának, f. évi 4 sz. a. tett felterjesztésére tudomása és megfelelő további eljárás végett kiadom.

Budapest, 1906. március hó 16.

A miniszter meghagyásából:

K. Lippich

miniszteri oszt. tanácsos.

M. D. K.

CHODA József szobrász

Privigyén

1780. Körmöcbánya, Szentháromság

emlék elszámolási perében szerepel

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 178. l.

MDK

Choda József privigyei szobrász

Abban a perben, melyet Stanetti Dénes körmöcbányai szobrász özvegye inditott a város ellen az alábbi szoboremlékekkel kapcsolatban a várostól felkért és dijazott szakértőként szerepelt az 177o-es években.

Hlatky József: A körmöcbányai Szt.-Háromság-oszlop. Körmöcbánya, 1898, 1o 1.

MDK

Chodowiecki Dániel

Koldusfiuk, rk.

Szépmüv.Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952

M.D.K.

Chodowiecki Dániel /1726-1801/

719. Koldusfiuk. Rézkarc.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 81. l.

magirka

Choda József,

nobrász a XVIII. sz. második felében Privigyen. Abban a perben, melyet Stanetti Dénes körmöcbányai nobrász özvegye a körmöcbányai Sztháromság rotorral kapcsolatban indított a város ellen, az 1770-es években a város egyik szakértőjeként szerepelt.

Hlatky J.: A körmöcbányai Sztháromság-oszlop. Körmöcbánya, 1898. 10. l

Bizottság !

és Vásárhelyi könyvtárakban még
várakra vonatkozó adatok őriztetnek,
ntésére, melynek eredményeképen
ttságot kérni, hogy méltóztassék
l a következő rajzokat nehány havi

E.IX.6.
XIII.302.

E.8.22.
XIII.298.

C h i r i a c

nyomdász, fametsző, szerzetes

Bucarest, Balgrad, Sibiu
1689.1696

Petr. Trans. 1938
511 l.

lira Cherico

Chirico (del) Francesco

di Antonio

miniatore fiorentino

XV. n.

Miniò per Mattia Corvino sette ~~[illegible]~~ volumi, tre dei quali di proprietà personale della regina.

irod 53. l.

3. Budinis 154. l.

LVIII. tuba

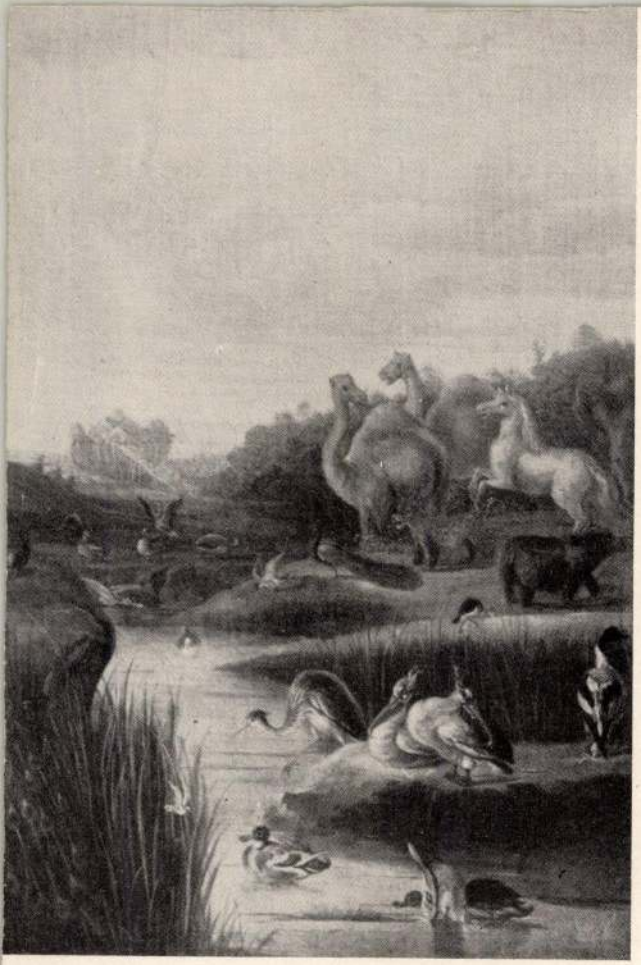

CHMEL Gusztáv

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 168.p.

155, 156.p.

CHMEL József (1811-1888)

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 168.p.

155,156.p.

CHMEL József (1870-1928)

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 168-169.p.

155, 156.p.

M. D. K.

CHITIL Ferenc farekasmester

Habán mester, hodor

Csányi 1954. III. l. IV. t.

M. D. K.

CHITIL Ferenc fazekasmester

Szabári mester, Dejte

Csánji 1954. III. l. IV. t.

1931-ben Nagybánya Szépművészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya... [illegible] 1954. 240.l.

M.D.

M.D.

CHIRILOVICIU Miklós

1931-ben Nagybányán Szépmüvészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya... b.p. 1954. 340.l.

M.D.K.

CHITIL, Josefa kazelkasmester

Hlobán mester, Kosolna, 1841.
1843.

Csánzi 1954. 111. l. VI. t.

K. D. K.

CHITIL Ferenc fazekasmester

Habán mester, Kosolna XIX. sz. má-
sodik fele

Csányi 1954. III. l. IV. t.

Michael Chnab mester

stilusát ismerhetjük fel a pozsonyi dómon: (fóhajó nyugati rézse, kápolna stb.:)

J. Bureš: Die Meister des Pressburger Domes. Acta Historiae Artium. Budapest, 1972 1-2 sz.

881

JOSEPH CHMEL,hangszerkészitő

"MEISTERBUCH/1836"/1867-ig/,179 lap,63-on német szöveg 3 irástipus.a/.Kalligrafált"gestorben ist..."sir,kereszt szomorufüz.1836-1845.b/.Lent halálozási dátum tintával 1845-1870.c/.Lent adat,halálozás"vékony"tintával,1846-1870.-1856 után ceruza bejegyzések. 6.jegyz "35.lap.Joseph Chmel/Forte/Pianomacher/Alten August 1847.". 198.old

GÁBRY GYÖRGY: A pesti hangszerkészitő céh Mesterkönyve 193.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA. A Magy.Nemz.Múz.Évkönyve. XXI. 1970. Bpest

M. D. K.

CHMELÍK Mátyás kőfaragó

Vác, Rk. templom, Szentháromság-tér (volt piarista t.) építésénél dolgozott 1741-től

Dercsényi-Granasztói: Vác, Bp. 1960. 198 l

M. P. K.

CHMELIK Mátyás kőfaragó

Vác, Sükesegyház kőfaragó munkái

Vác, Lőcsy Sándor u 3. mellett kapu (az egykori Löldfa-malomból) tervei is megvannak (1755) Repr.

Vác, Siketnéma Intézet 1752-54 közötti átépítésnél dolgozik

Dercsényi-Granasztói: Vác, Bp. 1960. 142., 167., 168., 172.

-1- M.D.K.

CHMELIK Mátyás kőfaragó

1754-1755 Vác, Zöld fa malomhoz kőfaragás 33,65, kőkapu 240,- kőszállítás 120,- 33,65, 139,27, 179,25 forintért

1755. Vác, püspöki palota, nagyobb kapu 120 forint

1756. Vác, piarista templom, homlokzatmunkák 50, forintért

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

-/- I. 178. l.

 M. D. K.

CHMELIK Mátyás kőfaragó

1756. Vác, Althann-sírkő

1759. Vác, püspöki polota, 1 ajtó és 1 ablak

1763. Vác, székesegyház kőfaragás

1768. Vác, Verőce, Migazzi-kastély, lugas kőfaragás

1769. Vác, püspöki polota kőfaragás

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

./ I. 178.

M. D. K.

CHMELIK Antal kőfaragó

1770. Vác, szélesegyházi kőfaragás

1770. Vác, püspöki palota "

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 178. l.

MDK

Chmeling mester

bőrponcolás

Gaul K: Butorip. diszitőip. az ezr.éves kiáll.on. o.
MMÉEKözl 1897, 6.füz. 263-276 l. képek

~~D~~ Chitil

l. Chytil

L. Lendrey-Lentiványi

304. l.

2

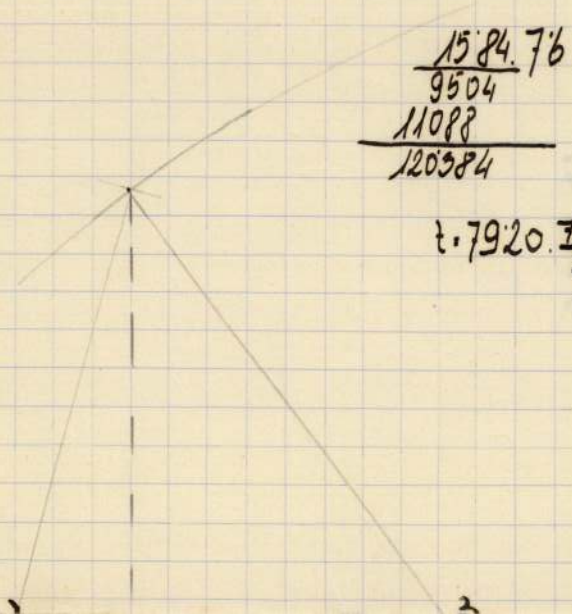

$$\begin{array}{r} 15{\cdot}84 \cdot 7{\cdot}6 \\ \hline 9504 \\ 11088 \\ \hline 120384 \end{array}$$

$$t = 79{\cdot}20 \cdot \frac{775}{2} = \underline{\underline{26690\,m^2}}.$$

Вр 1934 IV. 11.

szaggatni; mindazáltal gondolom, hogy az harmadiknak első darabja Anapaestus, a' második Jambus, a' negyedik Dactylicus, egy syllaba pedig a' végén rántásnak 's toppantásnak marad illyen formán —

ὁτι τον/τυραν/νον κτανε/την
ἱνα περ/ποδω/κης Αχι/λευς
ὁτ ἀθη/ναιης/ευθυσι/αις. Itt ugyan az αι igasság szerint longa vólna: de a' Görög Poeták szorultságból a' diphtongust megrövidítik, mint p. o. Tyrtaeus μην καταλειποντες φευγετε τους γεραιους. A' negyedik rendnek, az első, harmadik 's negyedik szakaszában úgy látszik, hogy az első darabja Dactylus, a' többi Amphimacer υ-υ; így szaggatom hát meg —

ἰσονο/μους τ' ἄθη/νας ἐποῑ/ησἄτῆν
ἀνδρα τυ/ραννον ἱπ/παρχον ἐ/κταννετην. A második Szakaszban világos, hogy az első darab Spondaeus, a többi dactylicus; miért külömbözik pedig a' többitől, nem tudom. Gondolom, hogy a' szabadság mellett való buzgóságtól ragadtatott Poetának tetszett a' rendtül dithyrambice elugrani, Numerisque ferri lege solutis. A tudva levő rendnek fordítását helybehagyom. mert az ἰσονομια épen az az állapot, mellyet Phaedrus ezen szókkal ád elő: Athenae cum florerent *aequis legibus*, id est civium personas et jura aequantibus; azt az ἰσονομια-t állították helyre az itt ditsértetett Hérók. De szabad legyen itt egy kérdést tennem: Vallyon az illyen buzgó beszéd, bár fordítás képiben jelenik is meg, τοσουτον τῶν νῦν πραγμάτων ὀντος παροξυσμου, Regius embertől kivált, alkalmatos időben mondandó beszéd lészen e? Vallyon nem találkozhatik e valami Nagy és hegyes orrú Valaki, a ki idővel-is kárt tehet azzal, vagy leg-alább bajt okozhat? Szíves jó indulatbul származott kérdés: mellyre én részemrűl azt mondom, hogy az illyen elkerülhető delicata materiában jobb a' félelem a' bátorságnál.

Az Orpheusnak jó útat kivánok: de az én Verseim hadd maradjanak el. Turpe senex vates. Más az, hogy mediocribus esse Poetis non licet. Sohasem akartam, sokkal inkább ezután nem akarok azzal a' névvel élni, 's magamat olly közönségesen esmértetni; inkább olvasni szerettem a' verseket mint írni. Mit is tudna tsinálni az a' hét vers magában, holott soha több nem megyen utánna? Vana est sine viribus ira: de mégis meg-fogok haragudni, ha az Úr, úgy szólván, világ' nyelvére kiteszen. Ha most látná az Úr az ábrázatomat, magais azt mondaná: *Serius vultus*. Az én egyenességemet esméri az Ur.

Alul, a levél másik lapján:

Berlini Director Chodovjeczky Úr hozzám Kazinczy Ferenczhez, a' Messziás elibe dolgozott Vignét eránt.[1]

Kivül:

Herrn Franz von Kazinczy, Königl. Aufseher der National Schule des Kaschauer Litt. Bezirkes und Beysitzer der Gerichtstafel von dem Comitat Abaújvár

zu Kaschau.

[Eredetije a Múzeum könyvtárában: a rendezetlenek között.]

294.
Szentgyörgyi István — Kazinczynak.

Tekintetes Ur,
Bizodalmas Nagy jó Uram!

A' múlt esztendőben egynehány Leveleket vettünk az Iró Deákok dolgában a' Szabolcsi Dimensionalis Regia Commissiótul, a' mellyekre ámbár kivűl fel volt téve: *Ex Offo, in negotio Dimensionis*, mégis a' Tokaji Posta Mester Ur addig sürgette a' postapénzt, hogy tsak ugyan meg-kellett adnunk. mert, úgymond, az afféle Levelek az első Postán ugyan szabadon indúlhatnak: de a' végső postán érettek meg-kell fizetni. E' szerint az Úr' Levelére is reá írván a' Rf. 1. xr. 30, ad redimendam vexam tsak meg-küldöttem. Mellyet azért bátorkodom jelenteni, hogy a' minek más úton, bár haladással is, (mikor haladhat) el lehet jőni, más utra igazítani méltóztasson: ezt pedig értem tsak az illyen-forma teher felől, nem a' rendszerént való Postapénzről, mellyel az Ur' betses Leveleit mindenkor örömest kiváltani kész vagyok. Ez is pedig, minthogy az Ur tzéllya, 's reménsége ellen esett, nem kissebbíti nállam az Ur' Levelének 's Adnexuminak érdemét. ugy vészem azokat és úgy köszönöm, mint különös, irántam való hajlandóságnak betses jeleit.

A' Görög Versek köztt a' két első, mindenik szakaszban bizonyossan hendecasyllabus, a' harmadiknak 's negyediknek nem tudom a' nevét, azt sem tudom bizonyossan, hogy kell bizonyos darabkákra

[1] E két sort Kazinczy írta a levélre.

Ha tudnám, hogy kezéhez nem jutott Extractussa, meg küdenném Kovachichnak, ki Wagner Levelébe meg igérte, hogy ki adott Mercuriusának 12 darabjával nékem kiván kedveskedni.

Hallom, nagyon meg bővétette Uram Eötsém Bétsi visza jövetelével maga Bibliothecaját. Szeretném látni Gustusa szerint válogatott könyveit, részemrűl pedig recommendalom Uram Eötsémnek Kácsándiné Aszszonyom' Bibliotheca Elenchusának velem való közlését, 's egyszersmind Bessenyei György, Méltóságos Orczy Lőrincz eő Nagysága irásainak, mellyeket ki adott Révay Miklós, számomra való meg szerzését. 's ha mi egyébb Magyar könyvek ki jöttek vólna. Azokért ki adandó árat köszönettel visza térétem Uram Eötsémnek. Ki is Uri Favoriban rekesztett maradok

Epperies 1. Febr. 1790.

Nagy Jó Uram Eötsémnek alázatos szolgája
Fejérváry Károly mpria.

[Eredetije a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 187. sz.]

293.

Chodowiecki Dániel — Kazinczynak.

Hochwohlgebohrner Herr!

Ich hätte Ew. Hochwohgebohr. sehr geehrtes Schreiben vom 16. Xber längst beantwortet, aber ich bin sehr krank geworden und noch in misslichen Umständen.

Nun wolte ich doch nicht ermangeln anzuzeigen, dass die Platte fertig ist, dass sich aber Herr Stahre [?] noch nicht gemeldet hat, ich werde es also geduldig abwarten.

Ich glaube Ew. Hochwohlgebohren im Monath 8ber den Preyss a 8 Friedrichsdor schon angezeigt zu haben.

Unterdessen habe ich die Ehre mit der vollkommensten Hochachtung zu sein

Ew. Hochwohlgebohren

gehorsamster . . . .

Berlin den 2. febr. 1790.

D. Chodowiecki.

Fordításra is, mellyet Eötsém Úram attyafisságos Gratiájából ell várom [!] jövendőben.

Nem kiss szivem' vigasztalással értettem Eötsém Uram Bétsbe való lételével a Tudományi álapotnak virágzóbb körbe való hellyheztetéssét, kivált pedig Uram Eötsém Tisztségének mind jövedelemre, mind pedig auctoritásra való nézve öregbedését. Inkább azon tekintetből, hogy nyugodalmassabb Tisztségének vólta módot és alkalmatosságot nyujt elmebéli Fáratságát 's tehetségét nagyobb mértékbe okos világgal közöltetni. Várva várjuk, tudósok, Eötsém Uram rész szerint sajtó alatt, rész szerint kéz alatt levő munkáinak ki botsáttattásokat. Eötsém Uram Klopstock Messiasának, Gessner Salamon Idylliumin kivűl munkáinak és Hamlet Fordítássát nyughatatlankodva várjuk, annál inkább pedig Orpheusának 's Magyar Geographiajának ki adattattássokat, mellyekre jó előre magamat recommendalom; egyszersmint a Magyar Museumnak 4-dik Negyedére is.

Méltósságos Praeses Urnak irott Uri Levelébül értettem [a] Geographiának ki botsájtássában Eötsém Uram szándékát, nem külömben Orpheusának ki adásában törekedő köz jóra czélyozó intentióját. Illy ditséretes 's hazánk javával öszve kötött munka meg érdemli [!] minden ki telhető Segedelmet. Valóban szerentsésnek tartanám magamat, ha annak elő mozdíttására magam is Segedelemmel lehetnék. Melly végre kűdöm mostanság Eötsém által a Magyar Országi Geographiát, mellyben némely Vármegyéknek Czímerei le ábrázoltatva találtatnak sokkal élessebben, mint Praeses Szirmay eő Nagysága Manuscriptumában. Ha Eötsém Uramnak meg vólna a Könyv, miután kűdött könyvemet azonnal vissza, ha pedig nem volna, jövendőben ell kűdenni méltóztasson. Ezen tekéntetből főkép késik énnékem a munka, hogy mostani Vármegyék környülállásainak jobbra való hozássa, mind kereskedésekben, mind egyébb természetbeli materiale ki dolgoztatásában Polgári népnek elő fog adatni. Gondolnám, ezt nem kellene egyébb Geographián kivűl való munkával bővíteni. Elmés Gondolatoknak bő hellye lészen Uram Eötsém Orpheusában.

Kovachich Urnak munkáit különös szivességgel fogattam; vajha adatnék alkalmatosságom ezen okos emberrel esmeretséget vetnem. Egy néhány hettek előtt Ex Jesuita Wagner Manuscriptumimból Extractust tett nálam találtató Irásoknak, mellyek Magyar Országi Jus publicumra tartozandók, ollyan fent tétellel, hogy ezen Extractusát meg fogja kűdenni Kovachichnak. Meg kűtte é vagy sem, nem tudom, mint hogy ezen hónapnak 13-dikán meg halálozott Wagner.

Kazinczy Ferenc levelezése
II. K. Pest 1891.

354

Kazinczy — Aranka Györgynek.

Ér-Semjén, Biharban, Jan. 24d. 1791.

Kazinczy Arankát öleli.

Ezen hónap 13-dikán Regmetzről ide hoztam eggy Júliáddal meg rakott nagy nyalábot, hogy azt a' Debretzeni Sokadalomkor valamelly Kolosvári szekeresre reá bízhassam: de az akkori rossz út miatt Erdélyi Kereskedők tellyességgel nem jelentek meg Debretzenben, és így az itt marada. Bé-hordám Váradra is, honnan ma jövék vissza, 's ott sem tsinálhattam neki lábat, 's már éppen eggy hollandiai papirosra nyomtattattat postán akartam neked meg küldeni, midőn eggy itt lakó Földes-Úr jelenti, hogy Zilajra indúló félben van, oda szívesen el-viszi, és a' nyalábnak lábat is tsinál. Által-adtam tehát, még pedig olly reménység alatt, hogy akkor, a' midőn az eggyet postán vehetted vólna, az egész nyalábot venni fogod. Van ezen nyalábban 90 nyomtatvány iró papirosra nyomtattatott, 30 pedig hollandiaira, 's Orpheusomnak darabjai, a' mellyeket, a' mint gondolom, nem láttál. — Az Orpheus darabjai és 10 holl. pap. nyomtatott Júlia ajándékban mégyen. Első alkalmatossággal küldök hasonlóképpen ajándékban 100 exempl. Júliát iró papirosra nyomtatva; most pedig azon kérlek, hogy ezeket a' 90 exemplarokat iró papiroson *p.* 15 kr. az az öt garasával, adasd-el; — az el-adni maradtt 20 holl. papirosú nyomtatványt pedig 40 krjával.

90 ex. druckpap. *p.* 15 xr.	=	22 f. 30 xr.
20 ex. holl. pap. *p.* 40 xr.	=	13 f. 20 xr.
		35 f. 50 xr.

Nagy disproportio van a' holl. papirosúaknak árrok közt és a' druckpapirosúaké közt; de azt kell meg-gondolnod, hogy a' holl. papiros kötését 14 frtjával fizettem; — osztán azok, a' kik látják ennek szépségét, azt nem difficultálhatják; — 's kevés exemplár nyomtattatván holl. papirosra, annak árrát bátran emelhettem.

A' holl. papirosúak közzül, belé számlálván a' Te 10 exemplárodat is, 40 exemplárt osztottam el ingyen, és így el-adni való tsak 60 marad: annak húszát Erdélynek tartottam, fel tévén azt, hogy Irója einheimisch lévén ott, azon még inkább fognak ott kapni, mint itt.

Igyekezz, édes Barátom, ezt te is fordítani, hadd lássuk, mit tehetünk hárman.

Én ellensége a' M. Társaságnak? Ójjon ettől az Isten! Semmit sem óhajtok szívesebben. Tsak annyiban nem akarok tagja lenni, hogy Pesten lakjam és fizetésből részt vonjak: de egyéb aránt kész vagyok azt feldőjteni, a' ki fel-állhatásának útjában áll.

Wályi tehát tsakugyan catholicus. Jó! bár tsak azt ne beszélné, hogy tudja, hogy én is a' leszek. Nem Barátom! én az maradok, a' mi születtem. Mert ki-lépésem azt mutatná, hogy jobbnak tartom azt, a' mibe léptem annál, a' mit el-hagytam; vagy rossznak azt, a' miben meg-maradni nem akartam. Azonban más miattam tsinálhatja, a' mit tetszik. Én sem Proselytust nem tsinálok, sem az azzá lenni akarót nem tartóztatom. Nints betsesebb ajándéka az Egeknek a' szabadságnál. — Nagy-Várad. Biharban 22. Jan. 1791.[1]

[Eredetije a sz. Benedek-rend pannonhalmi könyvtárában.]

353.

Chodowiecki Dániel — Kazinczynak.

Hochwohlgebohrner Gnädiger Herr!

Ew. Hochwohlgebohren schrieben mir im Herbst 1789, dass Hochdieselben Ihre Ungarische Übersetzung des Klopstockschen Messias in Wien abdrucken lassen wollten, und dass der Buchhändler Stahel die dazu Bestimmte Bey mir Bestellte Kupferplatte abfordern lassen würde.

Den 2. February vorigen Jahrs hatte ich die Ehre Ew. Hochwohlgebohren zu schreiben, dass ich diese Abforderung abwarten würde, biss hieher ist dieses aber noch nicht geschehen, und die besagte Kupferplatte liegt noch immer Bey mir; ich glaube es sei meine Schuldig[keit] Ew. Hochwohlgebohren hievon Bericht zu geben seyde [!], mit der ehrerbietigsten Hochachtung

Hochdero

Berlin den 22-ten Jener 1791.

gehorsamster Diener

D. Chodowiecki.

[Eredetije a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 176. sz.]

[1] «Vettem 2-dik Febr. 1791.» — Döme jegyzése.

Kazinczy Ferenc levelezése
II. K. Pest 1891.

404.

Kazinczy — Aranka Györgynek.

Regmecz, 21. Jul. 1792.

Nem hallgathatok tovább: de — oda a' Surprise! Lessingnek Meséivel el nem készűle a' Typographus az Erdélyi Diaetáig, a' mint reménylettem! 's kéntelen vagyok már most ki-mondani, hogy az néked lessz ajánlva; de a' dedicatióját csakugyan nem látod, míg a' munka el nem készül. Akkor postán vészed.

A' Wieland Diogenesét és a' Dayka Gábor által fordított Abelard verseit a' Bécsi Censor meg nem engedé! Szerencsétlen aspectusok. Én kevésbe múlt, hogy a' Királyhoz nem mentem, 's panaszom közt ki nem mondottam, hogy a' sajtó szabadsága csak Tyrannus alatt lehet veszedelmes; egy méltán imádott Ferenc alatt szabadnak kellene lenni.

Chodowieckytől végre meg kapám a' Messziás elébe való Cuprumot. Mutattam Gróf Teleky Lászlónak és B. Prónay Sándornak. 65 frt az ára, nem 60, mert a' 40 tallért ő Saechsisch in Gold számolta. — — Igy már valaha el-készül. Látja Isten, hogy késedelmes meg jelenésének nem vagyok oka. Nyomtatott jelentést küldök bé Erdélybe ez eránt, hogy te is, én is salvaltassunk.

Bacsányinak kezében van eddig a' Gróf Teleky László által küldött 2 levél. Ezelőtt mintegy 10 nappal küldém be.

Az el-múltt Diaetán mi történt Nyelvünk eránt, azt eddig tudod. — Eggyetlen eggy Pasquillus sem íródott. Ez sokat jelent! és dicsekedhetünk vele. — Én csak azt vetem hozzá, hogy én valék, a' ki Zichy Károlnak ezen szavára (Grasalkovicsnak vala mondva) *Sua Cels. Rea Scit Hgrce*, Vivátot kiáltottam. Tíz ízben zendűlt meg utánnam a' Palota Viváttal, és úgy declarálá osztán a' Palatinus: Ego certe intelligo et loquor Hgrice: subscribam lubenter, et quod mihi adhuc deest, addiscam. Ekkor zengett a' Palota megint.

Horváth Ádám egy Psychologiát ada ki, most pedig egy Kőmíves Munkát ád ki és Holmijének 3 részét. — Élj Barátom boldogúl és szeressd Kazinczydat.

[Eredetije Gyulai Pál birtokában.]

is, ismeretlen, de szívesen szeretett Társak, azon szolgálatban, mellyet ennek a' nagy nevezetű Tudósnak én teszek, munkáját ismeretlen környékekre juttatván. Kérlek, az ide rekesztett 10 nyomtatványt adjátok-el, 's árát, azaz 20 Rftot, küldjétek Stahel és Kilián Uraknak Pesti bóltjokba, hogy azt ott fel-vehessem, és Barátomnak bé-küldhessem. Segélje-elő a' Mindenható nemes igyekezeteteket, engem pedig fogadjatok barátságos szeretetetekbe. Azon leszek, hogy azt megérdemelhessem. Budán, a' 6-dik hónap' 29-dikén 1792.

[Eredetije a soproni evang. lyceumi önképzőkör levéltárában.]

403.
Chodowiecki Dániel — Kazinczynak.

Euer Hochwohlgebohren!

Bitte sehr um Vergebung, dass ich hochdero gnädiges Schreiben vom 12-ten Marty a. c. so späth Beantworte, ich hatte dieses Schreiben nebst der Anweisung auf die Stahelsche u. Kiliansche Buchhandlung und die quaestionirte Kupferplatte einem hiesigen Buchhändler mit nach Leipzig gegeben, um Letztere dieser Buchhandlung abzuliefern, das Geld zu empfangen und sich durch dero Schreiben hiezu noch mehr zu Legitimiren. Alles dieses ist geschehen, aber der Buchhändler reyste von Leipzig nach Gotha, machte nach seiner zurück Kunft noch eine Reyse aufs Land und Berechnete sich mit mir erst vor etlichen Tagen, nun habe ich Ew. Hochwohlgebohren nicht ermangeln wollen dieses alles anzuzeigen und den Empfang der Bezahlung der besagten Messiadeschen Kupferplatte mit th. 40 im Sächss. Cour. hiermit zu Bescheinigen. Von der ersten Überlieferung des Geldes, womit Ew. Hochwohlgebohren hintergangen worden sind, habe ich nichts, als was hochdieselben mir davon schreiben, erfahren und Beklage den Verlust desselben.

Ich empfehle mich dero fernern Befehlen und bin mit der vollkommensten Ehrerbietung

Ew. Hochwohlgeboren

gehorsamster Diener

D. Chodowiecki.

Berlin, den 30-ten Juni 1792.

[Eredetije a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 176. sz.]

Kazinczy Ferenc levelezése.
II. k. Pest 1891.

A kiállítás megtekinthető:
2000. június 7 – 30-ig
minden nap 9 – 19 óráig

Cím: Budapest, XVIII. kerület
Kondor Béla sétány 8.
Az intézmény megközelíthető
a 3-as metró Kőbánya-Kispest
végállomásától a piros 136-os busszal
6. megálló

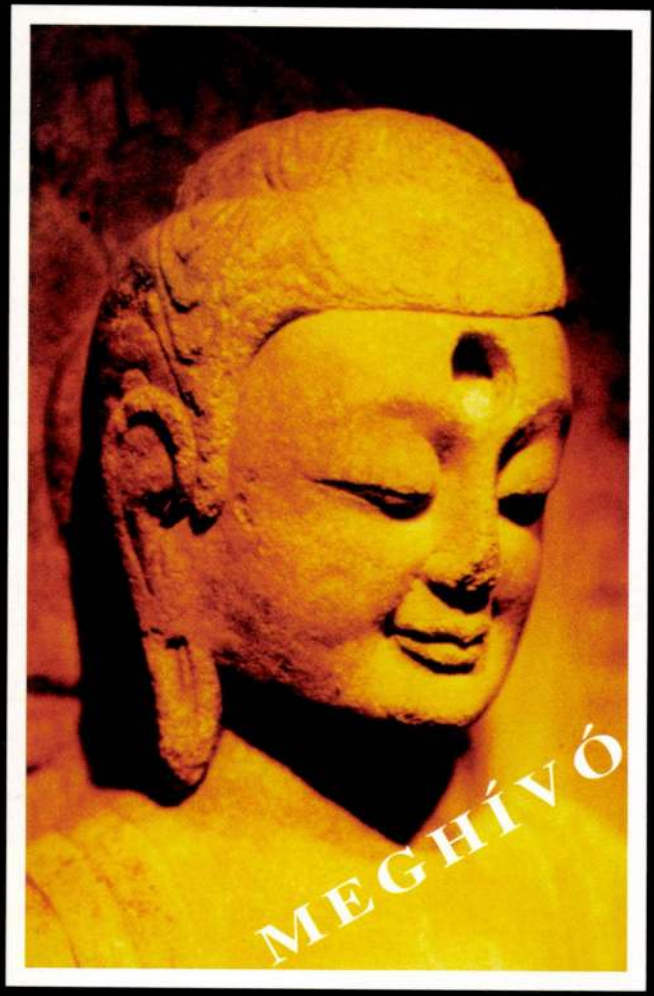

Szerencsésnek mondhatom magam, mert a szenvedélyem volt a foglalkozásom. Ötven évet dolgoztam fényképezőgéppel a kezemben. Fényképeztem koldusokat és királyokat, államfőket. Pályám elején a szegény emberek földbe vájt budaörsi barlanglakásait – meg is gyült a bajom a hatalommal, gazdagok palotáit – jól megfizettek érte. Fényképeztem árvizeket, háborúkat, földrengéseket. Eljutottam csodás országokba, távoli földrészekre.

Ez alkalommal egy ilyen távoli országban szerzett élményeimet szeretném megosztani ismert és ismeretlen barátaimmal.

Budapest, 2000. május

Chochol Károly

Chochol Károly: A böles mosoly

A Kondor Béla Közösségi Ház
tisztelettel meghívja Önt,
családját és barátait

CHOCHOL KÁROLY

fotóművész

KÍNA, A NAGY FALTÓL SANGHAIG

című kiállításának megnyitójára
2000. június 7-én
szerdán 17 órára

A Fotóhónap 2000
rendezvénysorozat keretében
a kiállítást megnyitja:

Bauer István
festőművész
A Magyar Alkotóművészek
Országos Egyesületének Elnöke

Közreműködnek:
a Kínai Népköztársaság előadóművészei

Aki képtelen volt fényképezni a nem létező szabadságot

Optikai csalódás

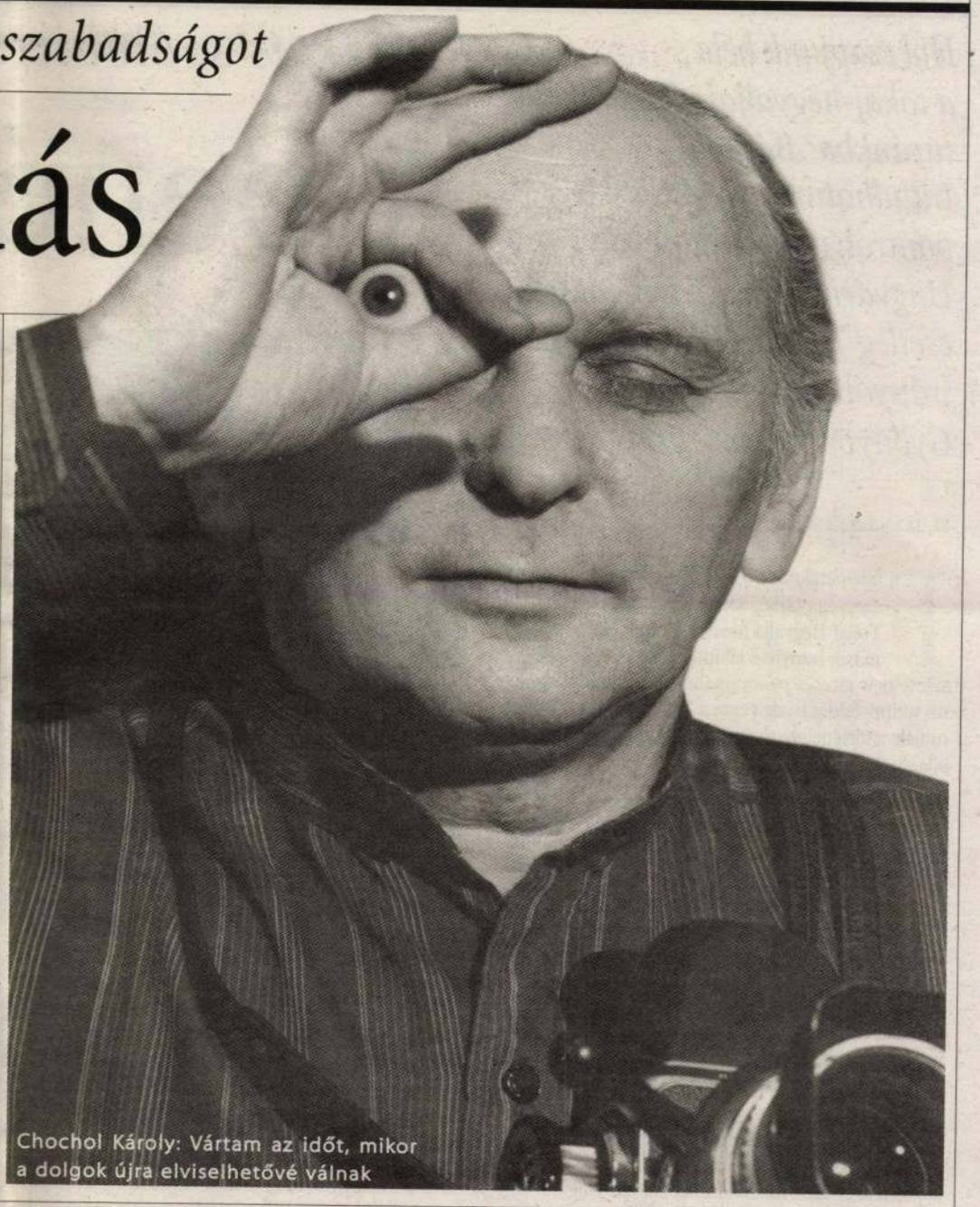
Chochol Károly: Vártam az időt, mikor a dolgok újra elviselhetővé válnak

VÉGH ALPÁR SÁNDOR

Úgy van ez, mint a bornál. Ott se mindegy, hol érik a szőlő, meg hogy milyen fajta, de tán ezeknél is fontosabb az évjárat. Az dönt el mindent. *Chochol* (ejtsd: Kohol) *Károly* 1935-ben született, és nehéz megmondani, ugyan jó évjárat-e az övé. Ősei molnárok voltak, ám amikor az apjára került a sor, azt mondta, köszöni, de liszt helyett a vizet választja: csónaképítő mester lesz. És nem nyugodott, míg az nem lett.

A csónaképítő mesterek nem túl literátusak. Az idősebb Chochol kivétel volt: sok könyvet vásárolt, és nem csak vásárolt, el is olvasta őket. Hogy ennek miként ment híre, ne firtassuk, Magyarországon minden adott hozzá: a jó szomszédok, a rosszul szigetelt falak, summa summarum, tudtak róla a kommunisták is.

Chocholék addig azt hitték, a bibliotéka intim dolog, hogy a szerzők, akiket szeretnek és olvasnak, valamelyest a családhoz tartoznak: a barátaik.

Negyvenöt őszén kiderült, nem így van. A könyvek és íróik bajt hozhatnak az olvasóra.

A három férfi délután csöngetett be a lakásba. Kettőnek simléderes sapka volt a fején, és nem vették le akkor se, amikor beléptek. „Van önöknek könyvszekrényük, vagy könyvtáruk?" – kérdezték. „Van"– felelte a gyanútlan csónaképítő. „Akkor megnézzük, mifélék azok a könyvek" – mondták a hármak, és indultak is befelé.

Próbálom elképzelni a tízéves fiúcskát, ahogy ott áll, és figyeli az idegeneket. A szobában félhomály: néhány ablakban üveg helyett furnérlemez, az ostrom nyomai. A lakásból a kilátás így is szép: lenn a Duna, a túloldalon a Gellért-hegy.

Az idegeneket nem érdekelte a panoráma. A polc elé léptek, és némán válogattak. Értették a dolgukat. Elég volt egy pillantás, a könyvek címe és a szerző neve elárulta, mit keresnek.

Különraktak már vagy másfél tucatot, amikor egyikük a csónaképítő mesterhez fordult: „Nem értem, hogyan férhet meg önnél két ilyen könyv egymás mellett!" A kisfiú megjegyezte, melyik kettő az. *Marx* közgazdaságtana volt az egyik, Keresztes hadjárat Szovjet-Oroszország ellen a másik.

Úgy vette kézbe őket, mint tiltott holmit. Akkor már azok voltak.

A három férfi elmenőben közölte: a kiválasztott könyvekhez nem szabad nyúlniuk. Tiltott olvasmányok, másnap zúzdába viszik mindet.

Ez volt Chochol Károly első leckéje történelemből. A másodikat az apja adta.

A csónaképítő mester még akkor este kiemelt a tiltott olvasmányokból néhányat, jelezve családjának: a rádiktált tulajdonviszonyokkal és a könyvek jövőjével kapcsolatban különvéleménye van. A micisapkások nem vették észre a hiányt, s ez ráébresztette a fiút arra, hogy az új világ, bár szigorúnak látszik, nem működik tökéletesen. Van még remény.

A továbbtanulás dolgában nem volt. A csónaképítő műhely rontotta el. Működését a kor ideológusai nem a vízzel és a lapátokkal, hanem a kapitalista tőkével hozták összefüggésbe, ezért még a fordulat éve előtt államosították. Az épületet a Budapesti Honvéd kapta meg, vele a szerszámokat, a faanyagot – és a papát. Így került az idős Chochol *Farkas Mihály* fennhatósága alá, s az ő idejében tanulta meg muszájból a művészeti elvet: „teremts semmiből egészet!"

Az elv átültetése a gyakorlatba elég nehéz volt. A nyugati cégek egy idő után nem szállítottak több cédrust és mahagónit a kommunistáknak. Márpedig az egypárevezősök abból készülnek. Máshol, mondta az idősebb Chochol, aki virtusos ember volt, és úgy gondolta, ő lesz a nagy kivétel. Meg fogja építeni a hajót fenyőből.

Annyira jól megépítette, hogy *Pap Jenőné* Európa-bajnokságot nyert benne. Ám ez sem volt elég ahhoz, hogy a Chochol fiú származását az iskolai osztálykönyvben átírják. Az ötvenes években a legfontosabb rubrikája ugyanis nem az volt, ahová a fizika- vagy a történelemjegyeket írták, hanem ahová csupán egyetlen betű került. Az árulta el, a diák milyen származású: munkás, paraszt, értelmiségi, alkalmazott, osztályidegen vagy egyéb. Chochol Károly neve mellett E betű szerepelt, vagyis egyéb származásúnak minősítették. Ez akkora hátrányt jelentett, hogy be se küldhette jelentkezési lapját a számviteli főiskolára.

Mit tettek a gyarló származásúak akkortájt? Elmentek ipari tanulónak.

A Chochol fiú nem dacból, bánatból vagy csak úgy, isten nevében tette, mint a kimaradtak legtöbbje. Ő tudta, mit csinál. Minthogy az ötvenes években együtt oktatták a fotózást és a látszerészetet, oda jelentkezett. A fotózással akkor már csaknem pertuban volt. Tizenöt évesen kezdte egy Syda bokszgéppel, és az előző évben kiállításon is szerepelt egy képe. Nem akárhol: a legnagyobbaké között. Az inastársak csak néztek, mikor bejött az első órára *Sevcsik Jenő*, a fotótechnikai alapkönyv szerzője, és kezet fogott vele. „Maga, fiam, mit keres itt?" „Hát, én ide járok…" A tanár úr meghökkent, aztán csak annyit mondott: „Magának nem kell vizsgáznia."

Vizsgázik mégis, jelesen végez, mehetne fotóriporternek: nem megy. Helyette nekiáll fényképezőgépeket javítani. Egyesek szerint a legjobb volt az országban. Legenda-e vagy sem, a javítószövetkezet elnöke állítólag felment a miniszterhez, hogy Chochol Károly kiemelt fizetést kaphasson.

A történet menetébe itt muszáj beleszólni.

Nehéz megérteni, miért kezd fényképezőgépeket javítani egy fotográfus, akit tehetségesnek tartanak? Miért lesz belőle aztán a tévéhíradó riportere? S amikor sok év után elköszön onnan, miért fog szemüvegkészítésbe Margit körúti boltjában?

– Megmondom, miért. Vártam az időt, mikor a dolgok újra elviselhetővé válnak. Az ötvenes évek végén a nem létező szabadságot és jólétet kellett volna fényképezni. Képtelen voltam rá. Csináltam szép művészfotókat, de kevésnek éreztem. A szakma egészéért szerettem volna tenni valamit.

– A karrierje árán?

– A karrieremet félretéve, mert a kettő nem ugyanaz.

– És sikerült? Elérte, amit akart?

Pillanatnyi csend, aztán a válasz egész más hangon:

– Végül is igen.

A látszerészüzlet, ahol beszélgetünk, aznap zárva tart. A szünnap az utcai táblán is olvasható, mégis bezörget valaki. Chochol Károly feláll, kinyitja az ajtót, hallom, említi a keddi szünnapot, de aztán visszakozik, hogyne, megcsinálja, jöjjön érte egy óra múlva.

Dohog, mikor visszajön:

– Tizennégy dioptriás a szemüvege, szinte vak, de nincs neki másik. Az ilyennek az ember nem mondhat nemet. Míg elkészítem, hátat kell fordítanom, bocsásson meg.

A munkaasztal mellé ül, hozzákezd. Mozdulatai gyakorlottak, magabiztosak. Jólesik nézni, mint bárkit, aki érti a szakmáját. De hát ez az ember fotográfus! Kiállításai voltak, díjakat nyert, több tucat könyvet illusztrált – miért javít szemüveget?

> Apámtól is mindig ezt hallottam: „Túl kell élni őket, fiam!" Lehet, hogy ez volt az elmúlt negyven-ötven év tehetségölő átka? És akik akartak valamit, vagy abba haltak bele, hogy fogadkoztak: még kibírják egy darabig fél lábon, vagy abba, hogy mégis belevágtak

Mintha sejtené, mire gondolok, hirtelen felém fordul:

– Túl akartam élni azt a kort.

A mondat megdöbbent. Apámtól is mindig ezt hallottam. „Túl kell élni őket, fiam!" Lehet, hogy ez volt az elmúlt negyven-ötven év tehetségölő átka? És akik akartak valamit, vagy abba haltak bele, hogy fogadkoztak: még kibírják egy darabig fél lábon, vagy abba, hogy mégis belevágtak. Nem álltak félre, s csak azért is próbálták megfesteni, leírni, feltalálni, vagy bármi módon kifejezni, hogy itt vannak, és az a kor az övék, nem az idegeneké. Bármerre jártam az országban, a tehetséges emberek, akik nem adták fel, és nem szöktek el innen, ugyanazt mondták: bíztak benne, hogy egy napon megbuknak a kommunisták, és akkor ismét szabad élet lesz Magyarországon. Olyan élet, ami nekünk jó, nem azoknak, akik máshová húznak.

Kilencvenben azt hitték, eljött az idő, rövid időre felcsillant a szemük, de bízni, hogy jobb élet lesz, csak kilencvennyolc után kezdtek. Ahogy múltak a hónapok, és kezdett épülni minden, egyszeriben valóság lett, amire fél százada vártak: büszkék lehettek hazájukra. Jó érzés volt azt mondaniuk Varsóban, Bécsben és bárhol Európában: magyar vagyok.

Ebbe hasított bele egy mondat: az új miniszterelnöké, aki arról szólt egy interjúban, hogy bele kell törődni: Magyarország kis ország.

Ezt nem.

Sok mindenhez van joga egy választott tisztségviselőnek, de ehhez nincs. Mert azt, hogy Magyarország mekkora, az itt élő milliók döntik el. Azzal, hogy mit akarnak, és abból az akaratból majd mi lesz.

E milliók egyike Chochol Károly. Valójában nem tudom, kicsoda. Bementem hozzá szemüveget csináltatni, és észrevettem, hogy ez az ember nem látszerész. Valami titka van. Akkor még nem tudtam, hogy művésze a túlélésnek is. Igaza volna, mikor arra figyelmeztet: újra nagy kincs lesz az anyagi függetlenség, mert sose lehet tudni, mit hoz a holnap?

Arra kért, mellőzzük a politikát. Miért?

Chochol Károly egész életében politizált. Akkor is, amikor kezdőként nem akart fotókat készíteni az ötvenes évek „szabadságáról", akkor is, amikor szerepet vállalt a magyar fotóriporterek atyja, *Balogh Rudolf* hagyatékának megmentésében.

Hatvanhét éves, százezer felvétel negatívját szeretné rendszerezni.

– És fotózni fog még?

– Fogok.

Az jó, mondanám, de hozzá kéne tennem, hogy túlélésre berendezkedni többé nem szabad. Ha azt tesszük, visszaadjuk a régieknek a teret, és attól fogva nincs lélegzetelállító vers, nincsenek torokszorító képek, fantasztikus találmányok. Egy idő után csak arra fogunk figyelni, ami életben tart: hogy meglegyen a kenyér, párizsi, hozzá a fröccs és utána a büfögés.

Ezt ne! Ezt már egyszer végigcsináltuk. S van még egy érvem. Nem is az enyém: az övé.

Mert ön mondta, Chochol úr, hogy állj, amikor szóba hoztam: a Vörös Hadsereg negyvenötben leszerelte a Leica gyárat, még a portást is felpakolták. A dolog korábban kezdődött, figyelmeztetett. Hogy mikor? Harmincöt-harminchatban. Maguk a németek juttatták hozzá a Leica 1-hez az oroszokat. *Gorkij* még vezércikket is írt róla a Pravdában: „Vot csugyesznüj kamera!" Milyen remek fényképezőgép! Ám ezeket mind a szovjet titkosszolgálat, az NKVD kapta. A véset is jelzi: Fed – Dzerzsinszkij Kombinat, ez látható a gépeken.

Nekünk is van ilyen történetünk. Létezett a negyvenes évek elején egy remek magyar gyártmányú gép: a Duflex. Feltalálója, *Dulovits Jenő* a legkorszerűbb elvek szerint készítette el, sajnos, nem lett belőle sláger. A Gamma sok hibával gyártotta. Itthon lefitymálták, csak a nagy külföldi cégek tudták, mekkora érték. Szép pénzeket kínáltak Dulovitsnak érte, de ő honfi volt, nem adta.

Így jutottak hozzá ingyen. A negyvenes évek végén Dulovitsnak nem volt pénze a nemzetközi szabadalom védelmére. A japánok erre vártak. Azonnal lecsaptak rá. Az első Ashahi Pentaxot a magyar Duflex elvei szerint építették meg.

Chochol Károly végére ér a történetnek, elhallgat. Nézzük egymást. Nemsokára megérkezik a szemüvegért a félig vak ember.

Arra gondolok, hogy mi is vakok vagyunk. Nem vesszük észre, hogy a világhatalmak fennen hirdetik a követendő eszméket, s várják tőlünk a tapsot, a csatlakozást. Eközben ők elvek nélkül adnak-vesznek, s mindenféle titkos alkut kötnek a hátunk mögött. Ráadásul hébe-hóba jól meglopnak bennünket.

Egy korszakot nemrég túléltünk ilyen elvek jegyében. Hasonlót többé nem akarunk. Vagyis, Chochol úr, itt az ideje a nagy fotóknak. Nem lehet örökké guggolva várni. Csapjon a lovak közé!

Ötven éve készült ez a kép egy budaörsi barlanglakásról, de a hatvanas években sem engedték közölni

Chochol Károly

Pincék és szőlőbirtokok a világörökség-listán

A penész világa

Hol csapjunk bele a tokaj-hegyaljai világörökségtúránkba? Bárhol. Indulhatunk a legkeletibb pontról, a sátoraljaújhelyi Ungvári Pincéktől nyugat felé, esetleg Tállyától Sárospatak irányába. Mindegy. Gyönyörű út vár ránk.

Dévényi István

Fölkapaszkodva a mádi szőlőhegyre, festményszépségű tájkép tárul elénk: nem csak a teljes Tokaj-Hegyalja hever a lábunk előtt, hanem a másik irányban ellátni egész a Takta-közig. A szinte már giccses panorámához illő a gondolat, hogy mi tudtuk eddig is, de végre a határainkon túl is megtudják: a történelem első zárt borvidéke bizony méltó a világörökségi címre.

A honfiúi lelkesedés persze kevés a megtisztelő elismerés elnyeréséhez. A pályázatot készítő szakemberek tizenhét pontban taglalták a térség egyedülálló adottságait, fölsorolva többek között, hogy Tokaj-Hegyalja a világ első zárt borvidéke, ezeresztendős a vidék szőlőkultúrája, ugyanakkor egyedülálló az itt föllelhető építészeti, kulturális örökség, mint ahogy páratlan a régió mikroklímája is.

A magyar szakértők ajánlása alapján tehát az úgynevezett magterületet a borvidék legkiemelkedőbb termőhelyeit magában foglaló kilenc település közigazgatási területe, továbbá a sátoraljaújhelyi Ungvári Pince, a Sárospataki Rákóczi Fejedelmi Pince, a hercegkúti Kőporosi és Gomboshegyi pincesor, Tolcsván az Oremus pincészet történelmi pincesora, valamint a Tokaj Kereskedőház Bormúzeuma alkotja, míg a magterületet védő ütközőzónát a történelmi borvidék huszonhét településének közigazgatási területe adja.

Így például Rátka is az ütközőzóna része. Az apró falu rácáfol a harcias kifejezésre, mert a virágba öltöztetett, takaros porták, s a rendezett utak utánozhatatlan vidéki nyugalmat árasztanak. A rend, a tisztaság természetesen nem a véletlen műve: a Szerencs-patak völgyében, a Koldu-patak mentén, Szerencs városától tíz kilométernyire fekvő falu lakosságának több mint négyötöde német származású; őket az 1750-ben elnéptelenedett Rátkára Baden-Württemberg tartományból, Schwarzwald vidékéről telepítette be *Trautsohn* herceg.

Ha Rátkáról elindulva jobb kéz felől kerüljük meg a Nagy-hegyet, akkor Tarcalon, a Hegyalja egyik legősibb községén keresztül érkezünk meg Tokajba. S ha a városban teljesítettük a minden turista számára kötelező gyakorlatot, vagyis megnéztük a Bodrog és a Tisza összefolyását, betértünk egy pohárkára a főtéri borozóba, és andalogtunk a hangulatos sétálóutcán, akkor bátran merészkedjünk fölfelé a hegy szoknyáján. Elegendő csupán félszáz métert megtenni, s máris elénk tárul a csúcsra kanyargó ösvény pincesora, a présházak utánozhatatlan hangulatú világa. Igazából errefelé érdemes kóstolni, mert az idegenforgalmi gócpontokon bizonytalan állagú borokkal is találkozhat a látogató, s főként a városokban fordul elő, hogy a pincetulajdonosok a turisták szája íze szerint készítik el a portékát: a külhoni vendégek, élükön a hölgyekkel, ugyanis nem annyira a száraz, karakteres borra, mint inkább valamiféle édesszerű itókára vágynak. A rutinosabb borturisták ezért inkább valamelyik kevésbé ismert faluba, Olaszliszkára, Tolcsvára vagy Hercegkútra indulnak.

Odalent ugyanis még a legtikkasztóbb nyári napokon sem emelkedik a hőmérséklet tizenkét fok fölé

FOTÓK: TÓTH TIBOR

Tolcsva egyébként is megér egy misét. A 37-es úttól két kilométernyire elterülő falu minden porcikájában a borról mesél, hiszen a módosabb szőlősgazdák, a *Szirmayak,* a *Dessewfyek,* de még a *Rákócziak* is már a XVIII. században itt építették föl kastélyaikat. S a jelen sem marad el a dicső múlt mögött, a Tokaj-Oremus szőlőbirtok épületegyüttese – habár szigorúan gazdasági létesítmény – bátran indulhat a turisztikai látványosság kategóriában.

Hát még a pince! Azt mindenképpen látni kell! És érezni is. Odalent ugyanis még a legtikkasztóbb nyári napokon sem emelkedik a hőmérséklet tizenkét fok fölé. Így marad energia a hihetetlen élmények befogadására, mert a százszámra sorakozó, s hatputtonyos aszút érlelő hordók látványa talán a legelszántabb absztinenseket is elbizonytalanítja. Az 1867-es palackozású aszú, vagy az ötvenliteres üvegedényekben tárolt esszencia pedig egész biztosan könnyeket csal még a kevésbé hozzáértő vendégek szemébe is.

S a jó bor mellé érdekes történetek dukálnak. Megtanulhatjuk például, hogy miért is elengedhetetlen a poharak összeérintése. Mert a bor minden érzékszervünkre hat: érezzük az illatát, látjuk a színét, megízleljük a zamatát, csak a fül nem részesül az élvezetekből – így a magyarázat. A pincemesterek majd minden alkalommal elmesélik azt is, hogy a XVI. században *Paracelsus* azért érkezett Magyarországra, mert meg akarta vizsgálni, valóban aranyat rejt-e a tokaji. *Voltaire* pedig úgy nyilatkozott: „Annyi gyönyört, mint ez az ital, csak a végtelen, jóságos Isten nyújthat." Nem beszélve a

Mire futja néhány sarokra az Andrássy úttól?

Városképhibák

Az UNESCO világörökség bizottsága, amely a múlt héten Budapesten ülésezett, két újabb magyarországi helyszínt vett fel a világörökségi listára. A világörökség címhez azonban méltó környezet is kell, amelynek rehabilitációja egyelőre keservesen halad. Pedig ez elsősorban nem pénzkérdés: a legfőbb akadály a fejekben van.

Ferch Magda

A kulturális sokféleség, a szellemi, az épített és a természeti örökség megóvása az egyes országok lakóinak, kormányainak feladata. Együttműködés nélkül lehetetlen. *Macuura Koicsirótól,* az UNESCO halk szavú, de igencsak radikális belső reformokat végrehajtott főigazgatójától hallhattuk ezeket a szavakat a budapesti Hilton szállóban, ahonnan gyönyörű panoráma tárul a vendégek szeme elé. Ha azonban közelebb megyünk, látjuk a sebeket is. Fenn a várban, a felújított Sándor-palota mellett az elhanyagoltság és tanácstalanság szomorú monumentuma. Turistaszezonban százezrek mennek el mellette évente. A domb alján életveszélyesen omladozik a Várbazár, *Ybl Miklós* egyik legszebb épülete. Szakavatott helyreállítóra várnak az Erzsébet híd és a Szabadság híd között, a pesti Dunaparton álló, egyedileg ugyan nem védett, de a világörökség-panorámához tartozó régi bérházak, ma társasházak, amelyek némelyike még mindig háborús sérüléseket mutat. Az Andrássy út két legelső épületéről 1944 óta hiányoznak a sugárút indítását hangsúlyozó díszes sarokkupolák, a palotákon még mindenfelé a kulturálatlan kezelés jelei. Az eklektikus magyar Champs-Elysées a Hősök terével, a millenniumi földalattival, a Duna-parti panoráma kiterjesztéseként mostantól a világörökség része. A közeli zsinagóga negyed, az egész V. és VI. kerület pedig úgynevezett védőzónája lett, tehát ugyancsak külön figyelemre tarthat számot. Ahogy megkülönböztetett figyelemre méltó a világörökség háttérterületeként a teljes századfordulós városkép is, amely Európában párját ritkítja. Ennek a megmentésére fogtak össze a 2000 őszén közhasznúként bejegyzett (de már 1997-től dolgozó) Budapest Világörökségért Alapítvány létrehozói: *Bouquet László* szociológus, településkutató, a program szellemi gazdája, *Rákóczy György* gyermeksebész és *Korompay Katalin* Ybl-díjas építész, a budapesti és hollókői világörökség-előterjesztés kidolgozója.

– Annak, hogy tizenöt éve a világ kulturális örökségének nyilvánították a budapesti panorámát, lendületet kellett volna adnia a teljes városmegújításnak – érvel Korompay Katalin, aki családjában azt tanulta, hogy várost csak történeti alapjainak tiszteletben tartásával szabad építeni. (*Schulek Frigyes,* a Mátyás-templom, a Halászbástya építőművésze volt a dédapja, *Korompay György,* a Műegyetem várostervezést tanító építészprofesszora az édesapja.) Budapesten az eklektikus, századfordulós városközpontot értékének megfelelően kell(ene) kezelni. A városkép, a homlokzatok építészeti helyreállítása mellett a lakóterületet, és nem csak a lakásokat, kell felújítani korszerűsítve. Ez együtt a budapesti rehabilitációs városfejlesztés feladata. A szándék talán megvan hozzá. De a tizenöt-húszéves városmegújító programot indító döntést még nem hozták meg. Pedig a közhiedelemmel ellentétben a pénz megvan rá, illetve előteremthető, de számos feltétel híján a meglévőt sem vehetjük igénybe. Az összefogás, az együtt gondolkodás még mindig nem az erősségünk. Nem jött létre az az alap, amelyből kezdeményezni, támogatni kellene a világörökségi területek helyreállítását, védelmét.

A nem kormányzati szervezetként dolgozó Budapest Világörökségért Alapítvány a patthelyzetből akar kimozdítani. Kidolgozta hat alprogramot összefogó, valódi rehabilitációs program előkészítésének tervét. Kifejlesztette a századfordulón épült architektúrák hiteles helyreállításának rendszerét. Mintaprogramot készített, színtervvel együtt a pesti Duna-part legsúlyosabb hibáinak kijavítására: a Belgrád rakparton álló lakóházsor, a Duna-korzó egyetlen megmaradt régi épülete, a Thonet-udvar; a Kossuth tér 13–15. számú lakóház homlokzatának helyreállítására, a Petőfi téri műemlék ortodox templom háború óta hiányzó déli tornyának rekonstrukciójára. A munka eredményei már mutatkoznak. (A programhoz csatlakozott huszonegy lakóház közül hatnak elkészült a külső helyreállítása, ám a világörökségi rang ellenére csak önkormányzati támogatással, a szorgalmazott állami részvállalás nélkül.)

Egy Belgrád rakparti régi ház részlete

Tudjuk, a rendszerváltozás után az állam magántulajdonba adta a régi bérházakban lévő lakásokat. De miután felújításukkal évtizedekig nem törődött, a lakókra óriási terhek hárulnak. A felújítások lassan megkezdődtek, de összehangolatlanul, vitatható szakértelemmel és ízléssel. (Lásd a harsogó műanyag színekkel kifestett házakat, amelyekről a pénzhiány miatt sokszor az eredeti építészeti formák és díszek is eltűnnek.) Félő tehát, hogy itt véget is ér az igyekezet, és nem jutunk el „a helyreállítások, a bontások, felújítások, építések, zöldítések komplex rendszerének", azaz a minőségi lakókörnyezetnek a megteremtéséig, a szakszerű városrehabilitációig. (Kivétel van, de kevés: a Ferenc tér környéke vagy a Wesselényi–Klauzál–Nagydiófa utca határolta részen tervezett új tér kialakítása.) Sok minden pusztul, de ami

M.D;K.

CHLADEK Antal festő

Văcărescu (Văzărescu), Enechiţă boltó olajképe (fotó)

Alexandru Filipescu arcképe

Ónarckép (fotó)

1952

Müvért. M.Kiss Pál: Magyar festők Bukarestben a 19. században 90., 91,

CHLADEK ANTAL
festőművész

Árvay Árpád:
Chladek Antal / 1804–1882 /

Művelődés, XXXVI.évf. 6.sz. 1983 junius

Chladek Antal festő é M.D.K.

körajzoló

mük 1820-40 között Pest-Budán és Erdélyben.

1.) Grand Hotel Hungaria Bp. számlafejléce

2.) Schunda v. József hangszergyárának hirdetése

3.) Szegediner Victoria Dampfmühle számlafejléce

Gerszi: A magy. ~~könyvnyomda~~ körajz. 1960 132

MDK

Chalasin Menyhért, fámolvasztó
/Melchior smleczer Chalasin/ 1493

1493-ban az adózok sorában említve.

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-b
Hus.-Kvt.Krt. 1918. 41-53.l.

Chlanthi Hugo

laid

Müvészet 1909

135

[illegible]

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
láírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Ø Chmel

pesti zongorakészítő

l

Erredeves kiáll

I B 16. l.

~~Signorelli. Lucca.~~

11. P. Weber.

(Sz. Darmstadtban. 1823. január 19-én.)

Juhnyáj az esőben.

A dombos vidéken balról patak folyik, melynek tulsó partján fűzfacsoport köti le figyelmünket, jobbról, a virágokkal beszórt halmok mögött, fák koronái látszanak. A pocsolyás középtérben két pásztor tereli a háttér felé a birkanyájat meg a reájuk bizott borjut és hat tehenet, ~~melyek közül a legutólsó visszanéz.~~ A birkákból nehány a patak vizéből iszik, kettő pedig a fűzfán innen és a mederből kiálló galy előtt, csatangol a vizben. A pásztorok ~~nál bot van s arra támaszkodva haladnak előre.~~ öltözete: kalap, barna kabát és térdig felgyürt nadrág. ~~Az~~ egyiket elől látjuk két tehén között és a másik a jobb szárnyon czammog a borjú mögött. Az égbolt ~~be van~~ borult. Jelzése alól jobbra: »*Paul Weber München 1872.*«

Vászon, méretei 50 : 98 cm.

1873: III. 55. — 1876: IV. 32. — 1878: V. 87. — 1880:

Chmiel és fia

Zongora gyárosok

versenyenkívül,

szakértő

Közlezrkiáll

1270-l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Chmel J. és fia

Zongoragyaris Bp.

Alapítva 1835.

l.

Ezredéves kiáll.

I. B. 25. l.

1934.

270 HAMPEL JÓZSEF: A jászkürt domborművei. *Arch. Ért.*, 1903. 97— l. — SUPKA

1021

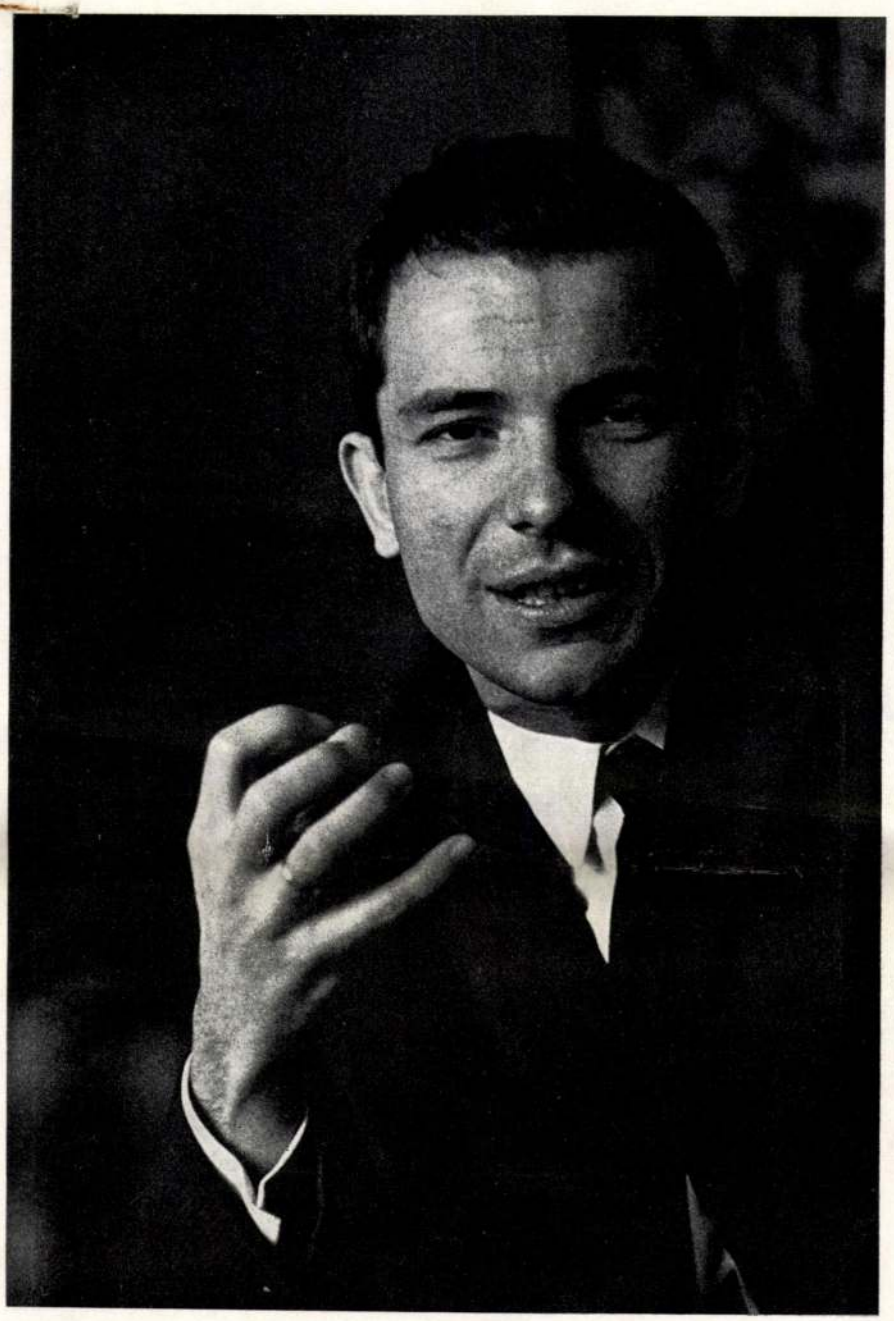

CHOCHOL KÁROLY: HORGAS BÉLA

Chochol Károly

A gyulai

XIV. ÉVFOLYAM **FOTO** 1967. AUGUSZTUS

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST VII., LENIN KÖRÚT 9-11. • TELEFON: 222-202

8

AKADÁLYOK

A fotoművészeti kiállítások népszerűségének nagymérvű növekedését nemcsak a látogatások számából állapíthatjuk meg. A sikert a nyitvatartási határidők gyakori meghosszabbítása is bizonyítja.

Az 1965. évi Felszabadulási Fotoművészeti Kiállítást az ország 16 városában láthatta a közönség, az 1966. évi Országos Fotoművészeti Kiállítást az ország 14 nagyobb városában mutatták be. Az igények állandóan nőnek, újabb városok jelentkeznek az anyagért. Emlékezetes sikere volt a Nemzeti Galériában a múlt év végén bemutatott „Magyar Fotoművészet 125 éve" című reprezentatív kiállításnak is.

Nagy érdeklődés nyilvánul meg a külföldi művek iránt is. Mint más országok, Magyarország is rendez időnként nemzetközi fotoművészeti kiállításokat, amelyeken szívesen látjuk minden ország alkotóművészeit, nevezési díjak nélkül. Felfogásunk az, hogy így is közelebb kerülhetünk, jobban megismerhetjük egymást, elmélyülhet a barátság.

Már a kiállítás kiírásakor tudott dolog, hogy a „befektetés" nem térül meg a szerény belépti díjakból, de a fotó szeretete, népszerűsítése és népeket összekapcsoló jelentősége kötelez.

Az utóbbi években némely külföldi rendező egyesület a kiállítási kiírásban meghatározott nevezési díj (1—3 dollár) egyidejű beküldését kéri. Ez a szigorú és nem is kis összegű követelmény *akadályozza* a fotoművészet széles körben való elterjedését és a nemzetközi kapcsolatok bővítését.

A Magyar Fotoművészek Szövetsége néhány évvel ezelőtt felvetette ezt a kérdést a FIAP (Fotoművészek Nemzetközi Szövetsége) kongresszusán. A javaslat az volt, hogy a kiállításokat rendező testületek kölcsönösségi alapon tekintsenek el a nevezési díjaktól. Az előterjesztést annak idején a tanácskozáson résztvevők magukévá tették — és nem történt semmi változás. Jó lenne szorgalmazni a FIAP-ban ennek a döntésnek az érvényre jutását.

Pomayer Gyula
a Budapesti Fotoklub elnöke

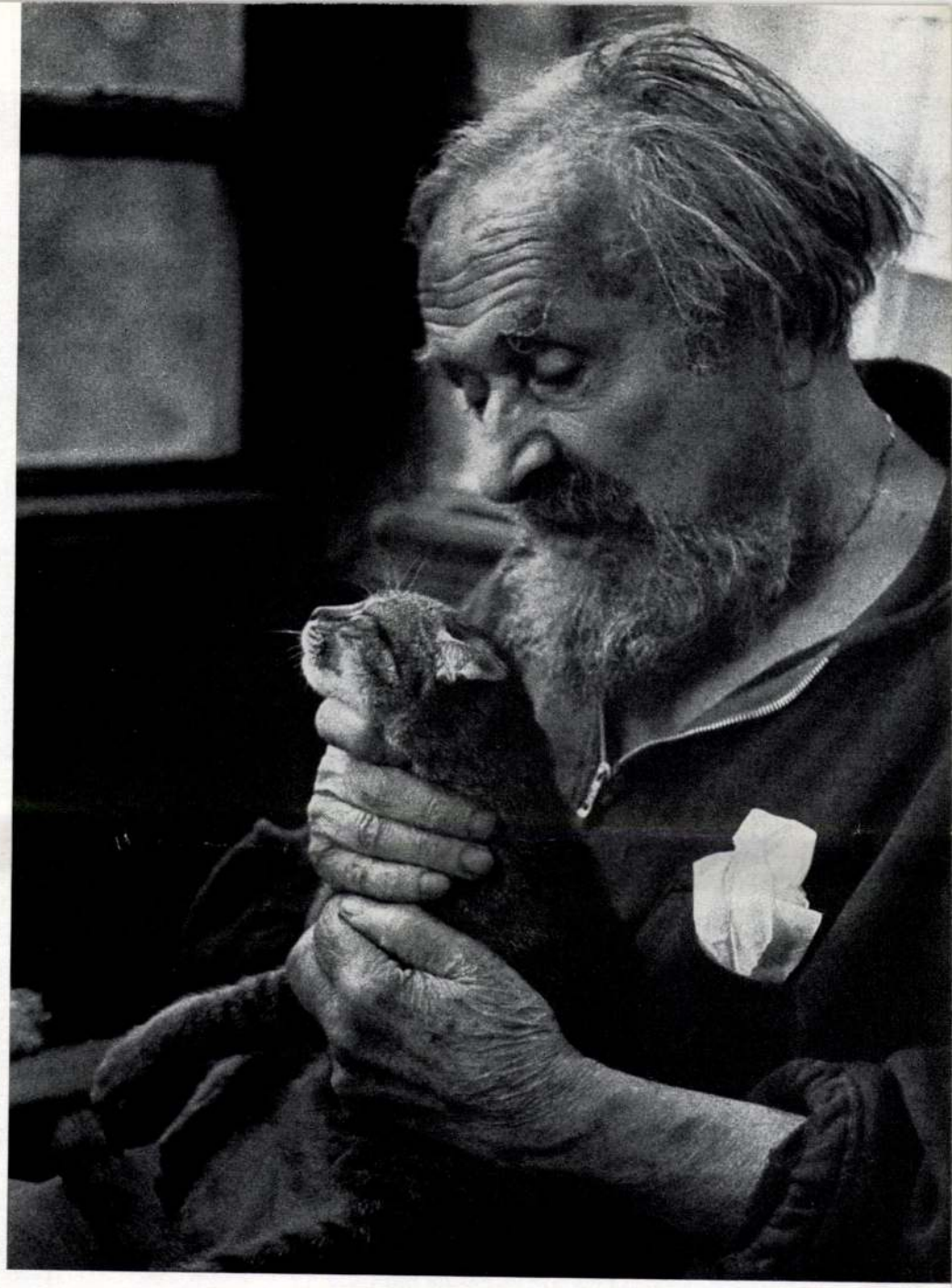

CHOCHOL KÁROLY: DUTKA ÁKOS

emlékkiállításról

CHOCHOL KÁROLY: ÁDÁM JENŐ

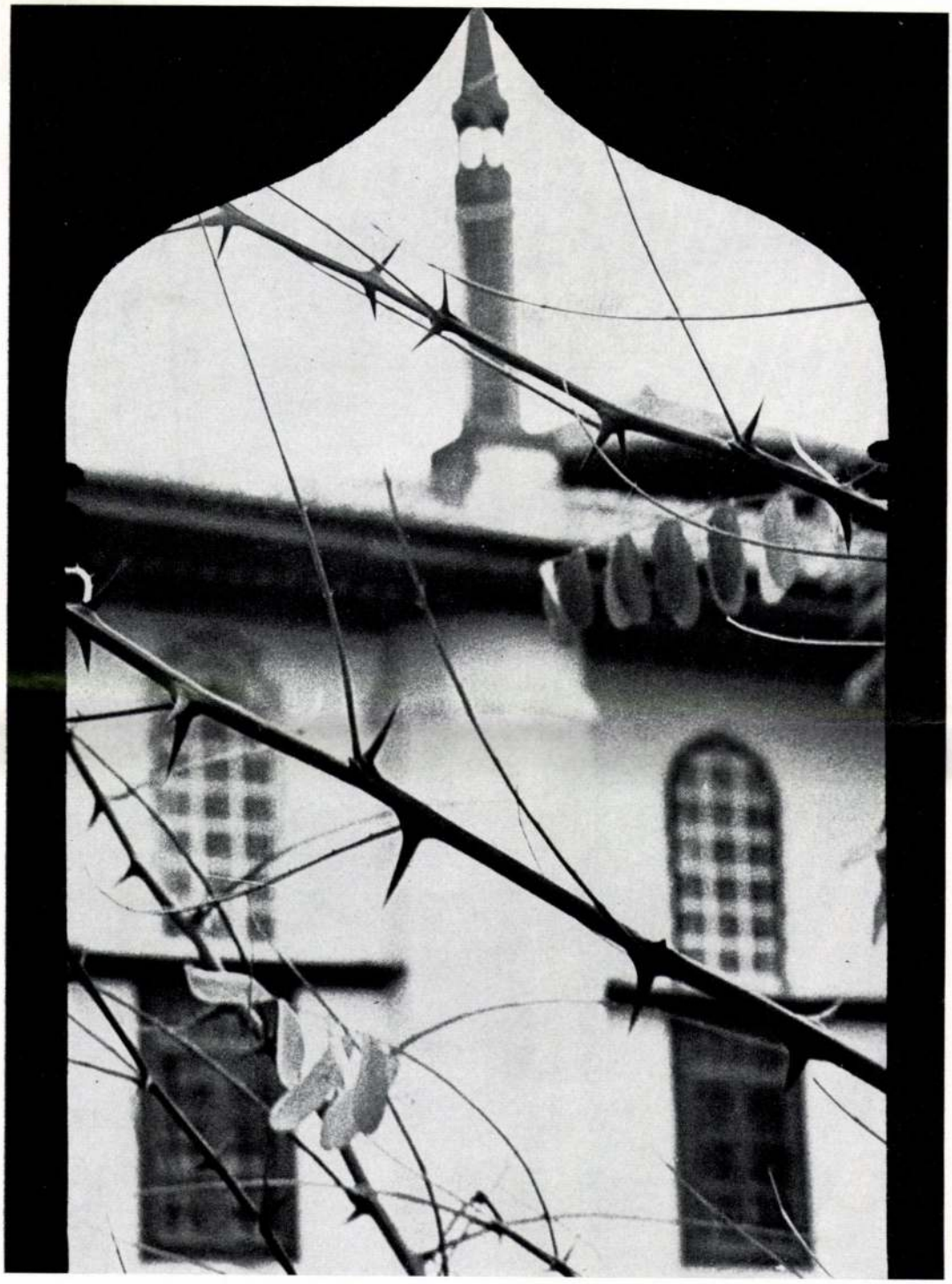

IFJ. RÁCZ ENDRE: A BAHCSISZERÁJI HÁREM

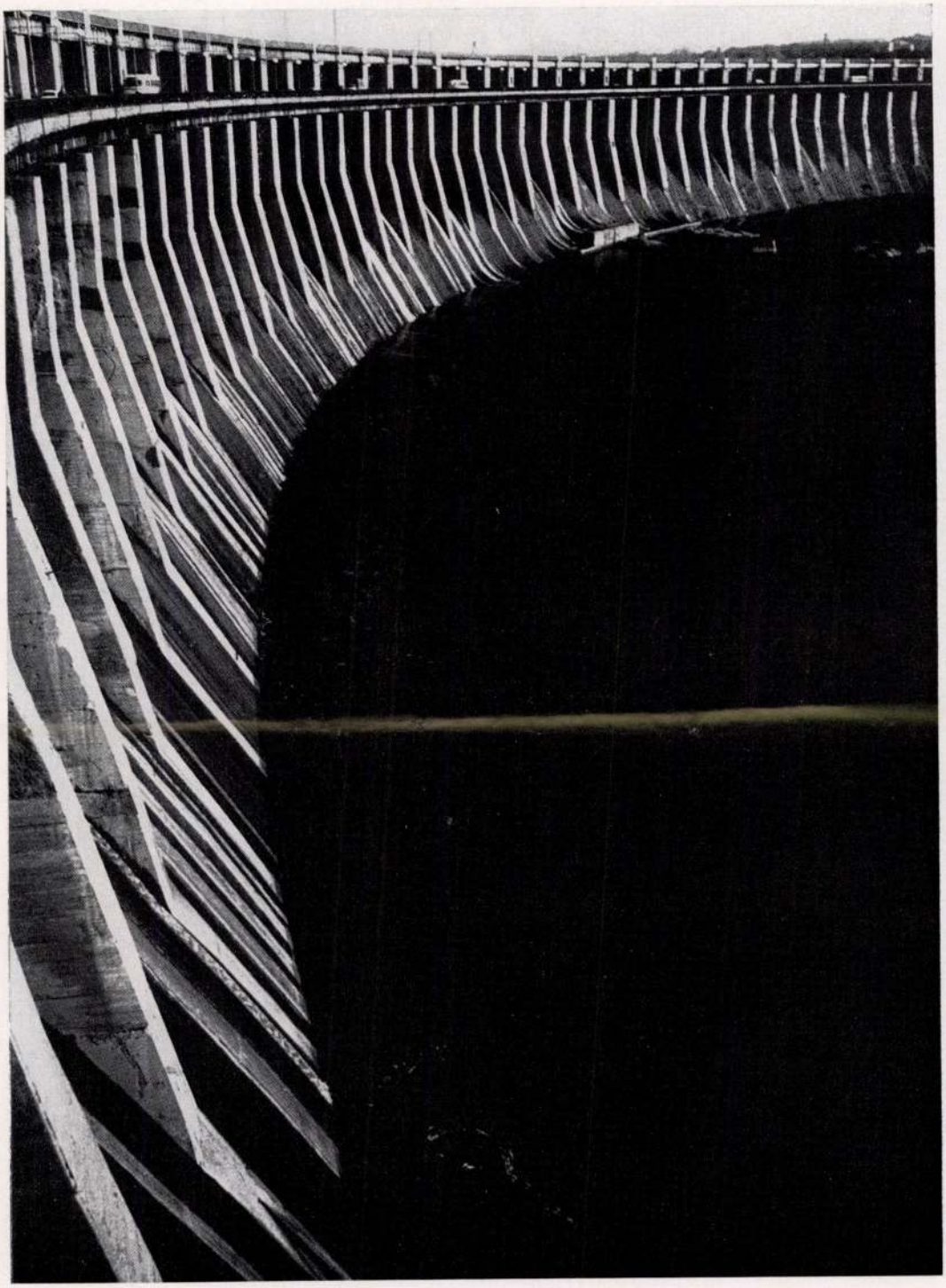

IFJ. RÁCZ ENDRE: VÍZI ERŐMŰ

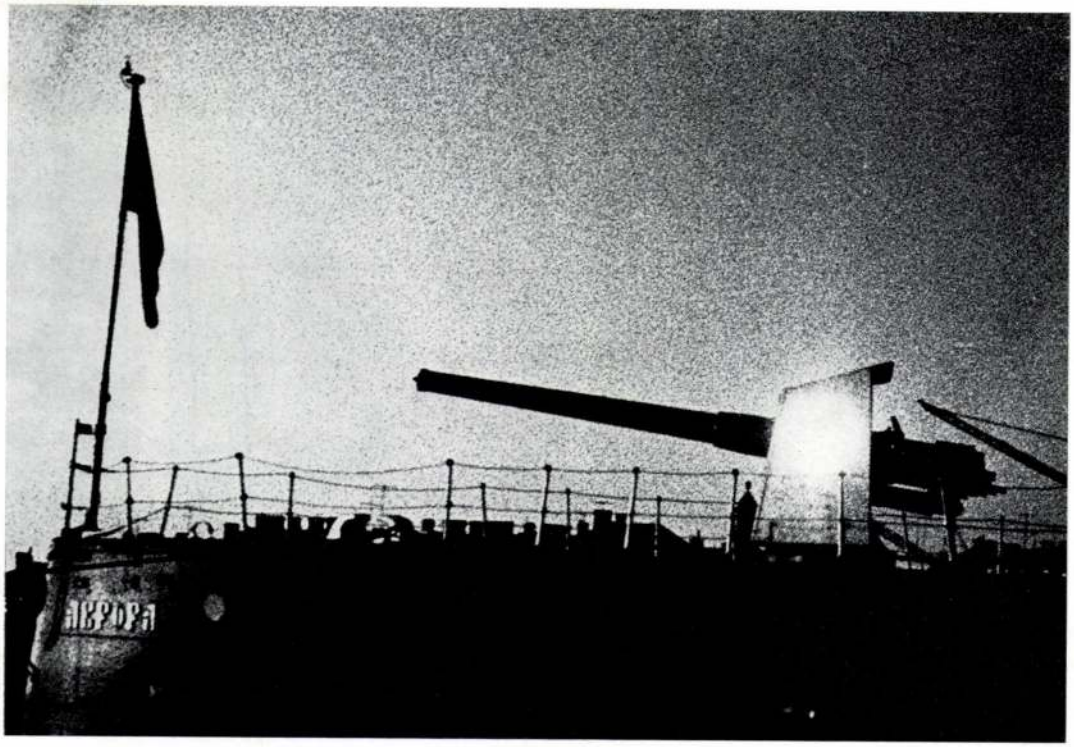

IFJ. RÁCZ ENDRE: AZ AURÓRA

azonban nemcsak abban különbözik, hogy az ábrázolt alany már élete alkonyán vagy élte teljében van, hanem az ábrázolás módjában is. Dutka Ákost, a költőt és Ádám Jenőt, a zenetudóst környezetükkel együtt látjuk. S mennyi mindent elmond a két öregről, egyéniségükről, kialakult szokásaikról, mai mindennapjaikról ez a környezet! És ezen túl a fényérzékeny anyag nyújtotta tónusskála minden lehetőségét is felhasználta Chochol megjelenítésükre, ezzel is fokozva a hangulati hatást. Horgas és Aradszky portréja ezzel szemben szűk kivágású, kemény technikával készült. Fiatalok, energikusak, még nincs múltjuk, de előttük áll az egész jövő.

Vissza-visszatérő problémája a fotográfiának a típusalkotás kérdése. Valóban a fotós különálló elemekből típust *teremteni* nem tud, de az elképzeléseinek megfelelőt *kiválasztani* igen. Ezt példázza három szerző egy-egy portréja.

Kovács Béla „Falusi madonná"-ját a legegyszerűbb eszközökkel elevenítette meg. A fekete és a fehér uralkodik a képen, de nem grafikás keménységben, hanem teljes részletgazdagságban. A kompozíció zárt, majdnem egy derékszögű háromszögbe fogható össze a kép lényegi része. S a fiatal nőalak hamvas tisztasága, minden hivalkodástól mentes bája azonnal megragadj a szemlélőt. A jól sikerült kép reminiszcenciákat ébreszt, inkább a múltat, mint a jelent idézi.

A jelent, a mát, a mai női ideált *Selmeczi Tóth János* „Portré entellektüel"-je képviseli. A képet hatásossá teszi a jól kiválasztott portréalany, és a sikeresen alkalmazott high key technika csak megerősíti azt az érzésünket, hogy a szerző egy határozott egyéniségű, célratörő, öntudatos mai fiatal nőt állított elénk.

Más világ, más típus *Csák Miklós* „Hivatalnok"-a. Első pillanatra csak a nagysága tudatában tetszelgő, Gogol és Csehov hőseire emlékeztető szürke kisembert látjuk. Majd a másodlagosan, életlenül jelentkező fehér aktahegyek, a stemplik feltornyosuló hada jelzi azt is, hogy ez a hivatalnok az életünket keserítő bürokrácia képviselője.

Az új és jó portrék közt említhetjük *Palotai István* három karmesterképét, *Jávori Béla* atmoszféra teremtő „Tolsztoj illusztráció"-ját, *Gisser Gyula* „Őszi derű"-jét, *Weszelits Jenőnek* Koszta Rozáliáról készített fotóját, *Gajdos Dezső* eleven „Kamasz"-át, *id. Rácz Endre* „Cinizmus" c. arcképét.

Az arcképek kapcsán még két dologról kell említést tennem. Az egyik a még kezdő *Wágner Margit*

LUKÁCS JÁNOS: FEKETE KALÁSZOK

három portréja. A képek jó emberábrázolási készségről tesznek tanúságot, de egyben azt is mutatják, hogy mint fiatal fotográfusnak bőven van szüksége jó tanácsra is. A fotók erényeit ugyanis eléggé lerontják a jelentkező kompozíciós és technikai fogyatékosságok.

A másik, amit nem lehet szó nélkül hagyni, *Balogh László* és *Vencsellei István* Holló László festőművészt ábrázoló képe, és *Molnár Edit* Barcsay Jenőt megörökítő portréja. Mindhárom kép, mint emberábrázolás, elfogadhatatlan. A teljes sötétségben tartott fél arc, illetve Vencselleinél az árnyképszerű megoldás keveset láttat az emberből, semmit se fejez ki a művészből. Mintha a fotósok misztifikálnák képalanyuk személyiségét, és az emberközelség helyett a művészek különállását hirdetnék.

Napjainkban szokásos, hogy a képek kapcsán szívesen beszélünk azok ún. „mögöttes tartalmáról". E vizsgálat céljára rendkívül alkalmas a kiállítás két képe: *Gyarmati Sándor* „Egyedül" és *Nagy Lajos* „Meditáció" c. fotója. Az előbbi egy fokozatosan életlenedő templombelsőt ábrázol, az előtérben egy feketébe öltözött, térdeplő nőalak. Rajta kívül élőlény nem látható a képen. Egyedül van. Az utóbbi képen két pad, háttal felénk egy-egy idősebb alakkal, a padok között két fiatal fa. Előttük végtelen

CHOCHOL KÁROLY: ARADSZKY LÁSZLÓ

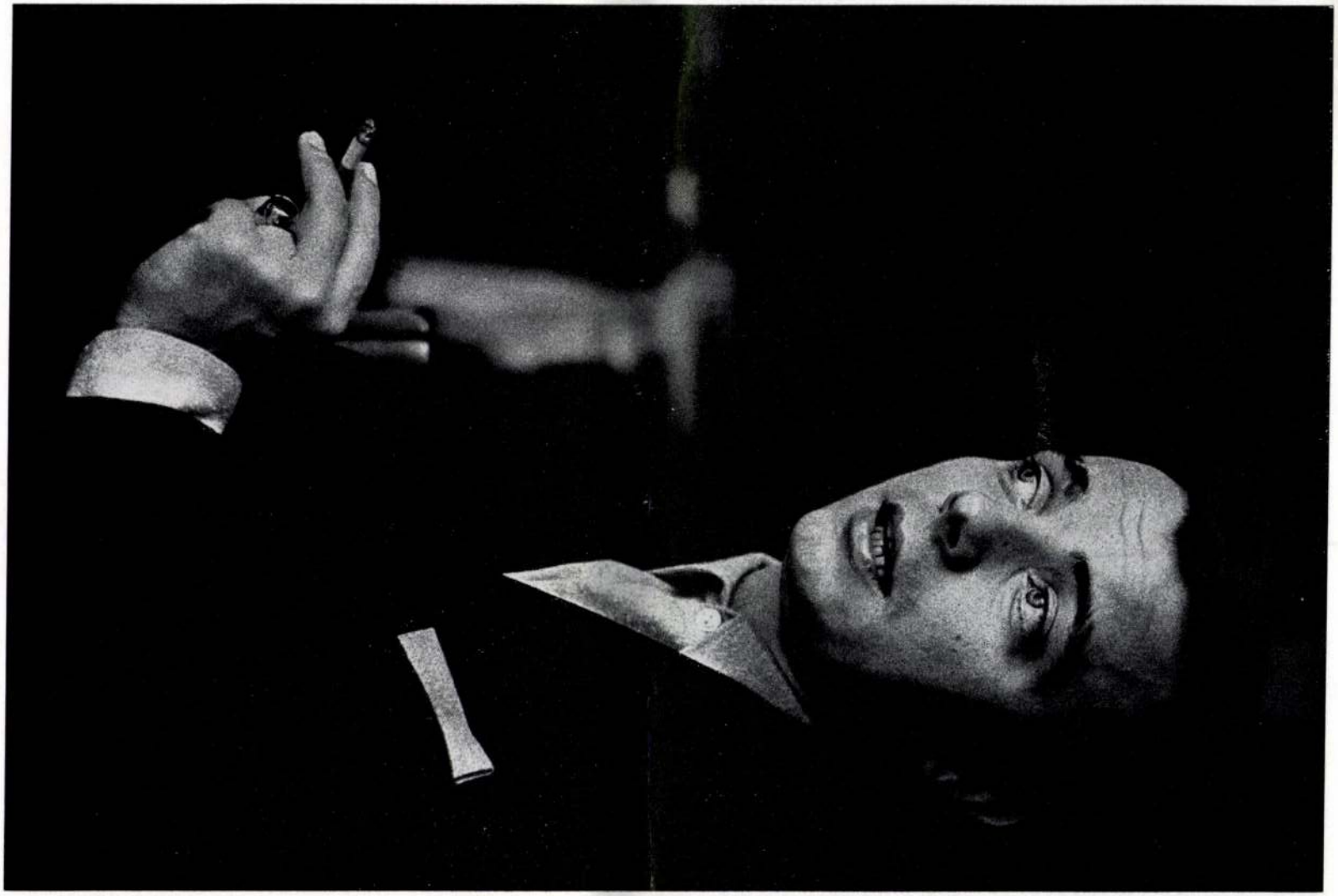

IFJ. RÁCZ ENDRE: ÚJ LAKÓTELEP LENINGRÁDBAN

Azt, hogy egy kiállítás elé milyen várakozással tekintünk — még nem látva, csak elképzelve anyagát —, elsősorban magának a tárlatnak a jellege befolyásolja. Az, hogy kinek vagy kiknek, milyen céllal válogatott fotóit láthatjuk.

Gyula város Tanácsa és a Békés megyei Tanács VB. Művelődési Osztálya már másodízben rendezte meg a Székely Aladár Emlékkiállítást. A kiállítás *meghívásos* volta eleve azt sugallja a látogatóknak, hogy itt nem akárkiknek, hanem a magyar fotósok legjobbjainak képeit láthatják. S mivel egy ilyen meghívás kötelez, az is nyilvánvaló, hogy fotográfusaink rangjukhoz méltóan kívánják képviseltetni magukat.

A 63 szerző 118 elfogadott képéről kialakult első összbenyomásom az, hogy a valóság nagyjából megfelel elképzeléseimnek. Fotósaink egy része mintha normaként elfogadta volna az utóbbi időben oly gyakran hangoztatott elvet, hogy egy-egy sikerült képpel nem illdomos valamennyi hazai tárlaton szerepelni. Ennek megfelelően sok az új, eddig még nem látott fotó és ami meglepőbb: sok a portré. A pályázat ugyan kötetlen tematikájú, de a résztvevők nagy portrémesterünk, *Székely Aladár* emlékének akartak adózni arcképeikkel.

A portrék többsége hagyományos formaelemekből épül, abban az értelemben, hogy többnyire időszántotta arcú öregeket vagy művészeket ábrázolnak. De azért kivétel is akad, sőt épp e műfajban bukkanunk az utóbbi évek egy-két kiemelkedő alkotására.

Művészeket választott képei tárgyául *Chochol Károly* is, aki első díjat nyert kollekciójával. A szerző képcsoportosításában az idősebb és a fiatalabb generáció egy-egy tagja alkot egy párt. *Dutka Ákos* és *Horgas Béla*, *Ádám Jenő* és *Aradszky László* portréja

LUKÁCS JÁNOS: A MAGYAR TENGER

távlat. Ha egy kicsit hatni hagyjuk a képet, önként adódnak az asszociációk: fiatal és öreg, távlat és távlatnélküliség. A fotó megjelenítése majdnem grafikás, de ez esetben a tónusok csak zavarnának.

Még e csoportba, közel a zsáner műfajához sorolnám *Markó Ödön* felvételét. A „Századok" ötlete remek. Előtérben egy modern női szalmakalap világos, éles foltja az uralkodó, a háttérben régi templomkapu. Hátha még a kapubéllet jobban felismerhető lenne, mennyivel növelné a kontraszthatást!

Tájképeivel nyert második díjat *Lukács János*. Négy felvétel, négy különböző tájrészlet, négy különböző hangulat. A képek önmagukért beszélnek. A „Ködös erdő" sejtelmes atmoszférájával nyer meg. A már ismert „Fekete kalászok" az ember által uralt természet nagyszerűségével nyűgöz le. „A magyar tenger"-t valóban tengerszerűvé növelte a víz hullámzása és a „Különös sziklák" bizarr alakzatai is a természet végtelen variációs kedvéről győznek meg bennünket. Lukács fotói jól illusztrálják, hogy nem kell feltétlenül valami egzotikusat felkutatni ahhoz, hogy valaki szuggesztív művet alkosson.

Talán a fotográfia egyik ágában sem nyílik oly nagy lehetőség a megjelenítés eszközeinek sokoldalú felhasználására, mint a tájfényképezésben.

Ezt példázza a két véglettel *Holics Gyula* és *Szentkuthy Istvánné* fotója. Holics „Duna-kanyar"-ja klasszikus tájkép, amelyen minden tónusnak, foltnak külön szerepe van, hisz még a felhők is híven követik a Duna kanyargó folyását. Szentkuthyné pedig „A világ vége" c. fotóján fehérre és feketére redukálva mutatja be a kietlen hegyvidéki tájat, így is érzékeltetve annak zordságát.

Czeizing Lajos „Havas tetők" c. sorozata átmenetet jelent a táj- és városkép között. A négy fotó az első pillantásra „mellbe vág", de tüzetesebben megnézve kevésbé izgalmasak. A hármas számú, tájjal egybekomponált kép tetszett a legjobban. Érdekes lett volna egy olyan megoldás, mely ezt a részletet mutatná a négy évszakban.

Domonkos Endre harmadik díjjal jutalmazott képei az egy „Üvegfúvó" kivételével a csendélet műfajához állnak közel. Épp ezért az Üvegfúvó egy kicsit „kilóg" a kollekcióból, nem is a legjobb ún. munkakép. (Mint ahogy a kiállítás elenyésző számú munkaképe sem jeleskedik a választott téma feldolgozásában és technikai kivitelében.) Létjogosultságát a kollekcióban az „Üveg" c. fotó indokolja. A képpár ábrázolja a folyamatot: a nehéz, nagy gyakorlatot, ügyességet kívánó fizikai munkát és annak eredményét: a csodálatosan szép üvegtárgyakat. A „Halászháló" c. képe — *Péter János* „Amikor a halászok pihennek" c. fotójával együtt — azt bizonyítja, hogy az élet sokszor „tálcán nyújtja" a kész, jól megragadható, mindennapi emberi viszonylatokat tükröző csendéleteket. A „Kisangyal" tulajdonképp egy nagy egység kiragadott, jellemző részlete. A ba-

LUKÁCS JÁNOS: KÜLÖNÖS SZIKLÁK

LUKÁCS JÁNOS: KÖDÖS ERDŐ

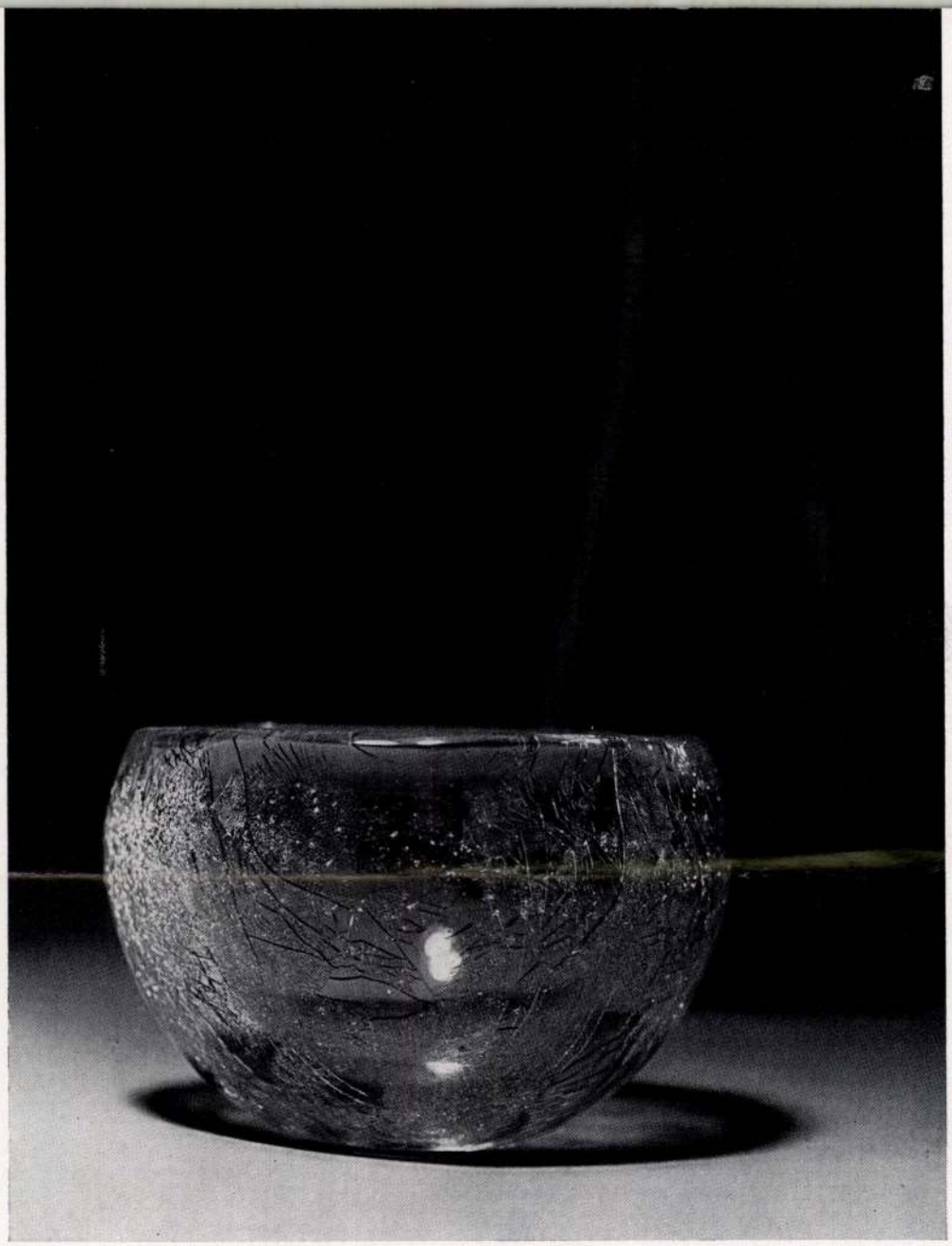

DOMONKOS ENDRE: Ü V E G

rokk angyalka megvilágítása, újszerű kiemelése teszi ezt a képet Domonkos Endre kollekciójának egyik legjobb darabjává.

Kiállításokról jól ismertek *Tóth József* reklámfotói, melyek szellemes ötleteikkel mindig eleget tesznek a kívánt célnak: felkeltik a figyelmet. Gyulán többek között egy idegnyugtatót reklámozó gyógyszerkatalógus illusztrációját láthatjuk. Zilált idegszálainkat egy hegedű tépett húrjai jelképezik. És mit tesz a Frenolon? Az kézenfekvő. A másik hegedű húrjai épek. Jó ötlet, egyszerű megoldás, jó kép.

Ifj. *Rácz Endre* kollekciója a városi tanács különdíját nyerte el „A népek barátsága" témakörben. A szerző tudatos válogatással jól kihasználta a négy kép nyújtotta lehetőséget, és így azok együttesen egy ország, a Szovjetunió történelmi múltját és jelenét idézik. „Vízi erőmű". Egy a sok hasonló

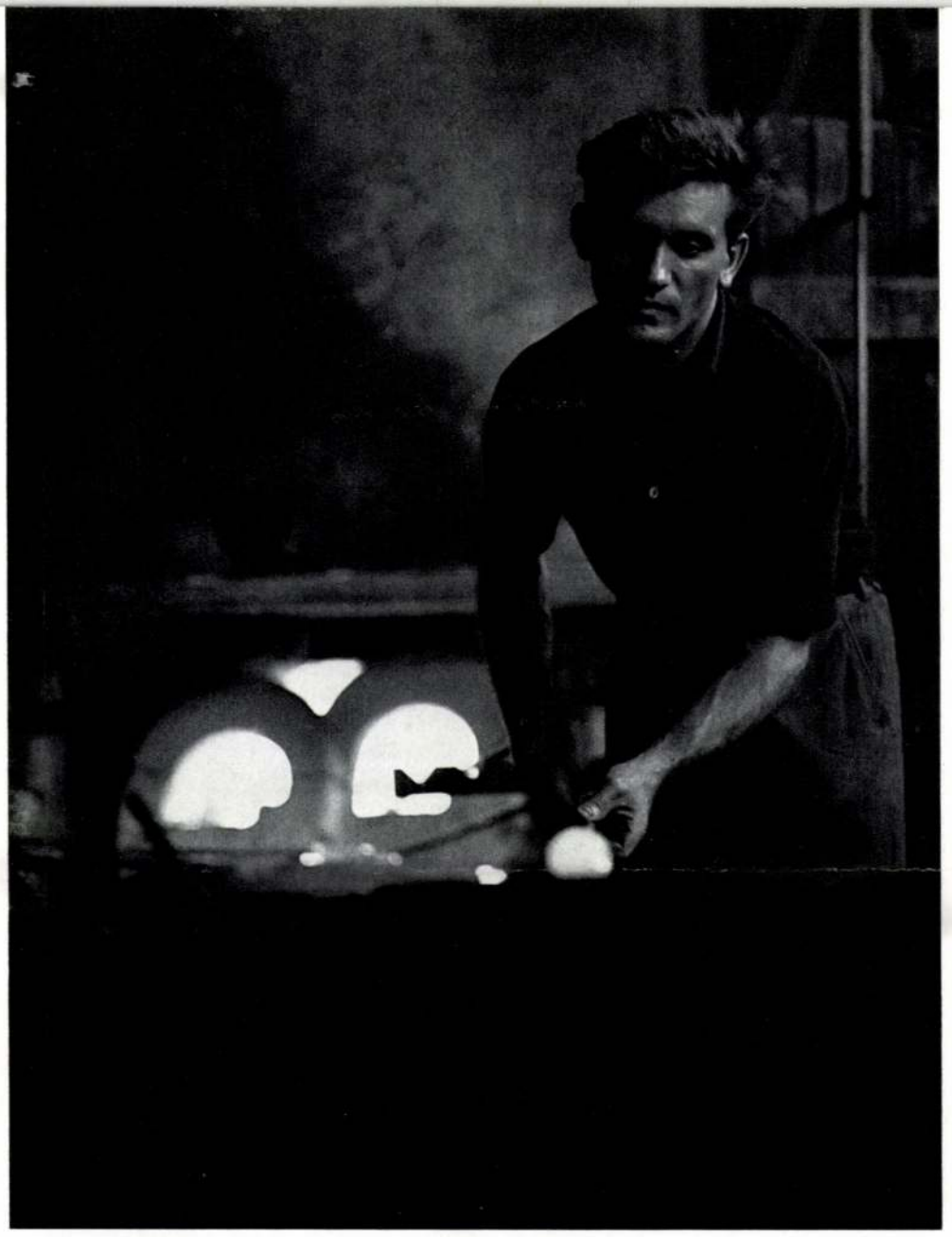

DOMONKOS ENDRE: ÜVEGFÚVÓ

monumentális alkotás közül. A nagyság, egy új világot teremtő nép ereje árad az egyszerű fotóból. „Új lakótelep Leningrádban". Szédítő mozgású viharfelhők alatt az újonnan épült házak fehéren ragyognak a különös világításban. A képet nézve egyszerre tódul tudatunkba mindaz, amit e városról hallottunk, láttunk. „Az Auróra". Sokszor megörökítették már az öreg hajót, de így talán sohasem. Rácz jó lényeglátással csupán az Auróra ágyúját emelte ki, és a világítás csak fokozza a kép feszült atmoszféráját. „A bahcsiszeráji hárem". Egy ablak, mely elé a természet vont tövisből rácsot — ennyi a kép, és mégis azonnal Puskin elbeszélő költeményének hangulata ragad magával bennünket.

A tárlatnéző nem tudhatja, hogy a zsüri jóvoltából-e, vagy a beküldők mértéktartása következtében, de szélsőséges formai kísérletekkel, technikai machinációkkal nem találkoztunk. Fotografika is

DOMONKOS ENDRE: KISANGYAL

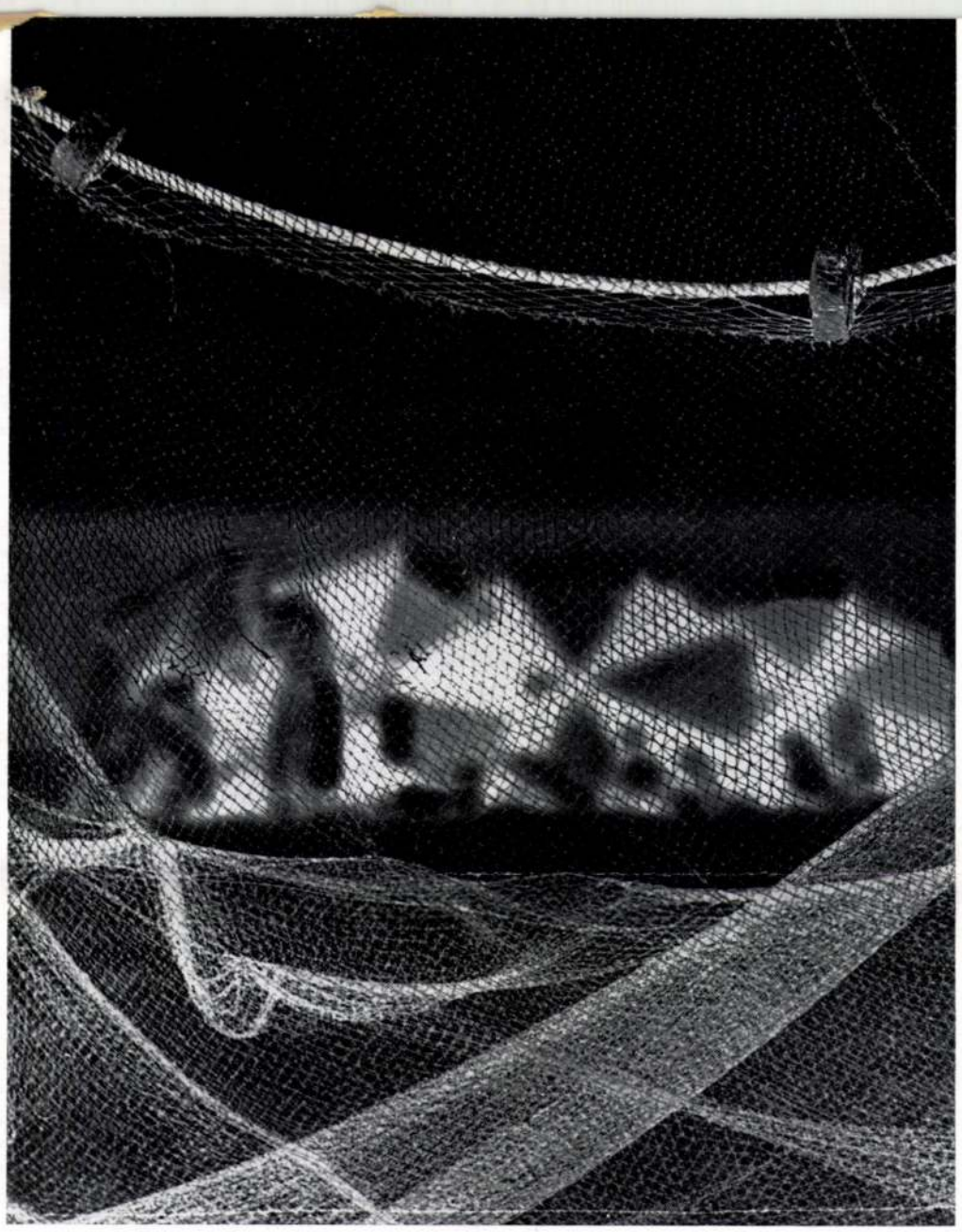

DOMONKOS ENDRE: HALÁSZHÁLÓ

csak egy-kettő akad, a kiállítás egyetlen szolarizált képe pedig *Tóth István* „Boszorkánytánc"-a. Az egyszerű cigánytánc-motívumból a tónusmódosítás mágikus hatású képet teremtett. Világszerte elért sikerét ez magyarázza.

Még említhetnék számos jó képet, és akadna olyan is, melyet elmarasztalnék, hisz nincs az a kiállítás, melynek összhatása ne lenne kedvezőbb néhány kép kihagyásával. Egy bizonyos: Gyula város múlt évben elindított kezdeményezése jó irányban mozgatta meg mozdulatlan állóvíznek tűnő fotográfiai életünket. E tárlat egységesnek mondható, emberközeli anyagát nézve felcsillan a remény: végre fotósaink elkezdenek munkálkodni azon, hogy a magyar fotográfia visszanyerje régi hírnevét.

Kaján Mária

„Egy kiállítás képe

ZSÁKUTCA

„Ti öregek és konzervatívok vagytok és azt hiszitek, hogy a világ ezentúl is csak olyan lesz mint eddig...”

Karinthy

Éjfél volt és csend. Valaki a teremben fekete kartonlapokat kezdett összevarrni. Varrt, varrt, varrt. Nagyméretű dobozfélét, ha úgy tetszik fényképezőgépet formált a kartonokból. A szorgalmas férfiú már ki sem látszott a dobozból. Bevarrta, de úgy is mondhatnók: beskatulyázta magát. A közönség némán figyelte. A nyakig bennülő lyukat vágott a doboz oldalán — üvegféléket dugdosott ki rajta, melyek a fotoobjektíveket szimbolizálták. A kinnlevők — igaz, kicsit türelmetlenül — még mindig csendben figyeltek. Már régen elmúlt éjfél. Az egyik néma, ám türelmét vesztett résztvevő a dobozhoz lépett, fel akarta gyújtani. Középmagas, 28 éves, szakállas férfi gátolta meg ebben. A tűzhaláltól megmenekült szabász-varrász mint cilinderből a nyuszika, kibújt dobozából, s mintha mi se történt volna, közölte, hogy a fotokiállítás ezzel megnyílt. Az előbbi szakállas férfi (a szerző) pedig megköszönte a résztvevők elszánt megjelenését.

Az Eötvös Klubban ilyen szenvelgő handabandával nyílt meg *Koncz* Csaba fotokiállítása.

Nézegetem a képeket. Igyekszem befogadni őket, szeretnék megbarátkozni velük. Szeretem a fotókat. Koncz fotóit is szeretném szeretni és nem elutasítani. De a képek barátságtalanul utasítják vissza közeledésemet. A papírfehér háttérbe fagyasztott horizontálisan, vertikálisan, diagonálisan vagy éppen koncentrikusan tekergő szurokfekete drótok némán, kuszáltan tekintenek rám. Szótlanok az ugyancsak hófehér háttérbe fojtott, elefantiázisban szenvedő fekete csavarok, vasgyűrűk, szögek és egyéb vasdarabok is.

Furcsa világ ez, sivár, kietlen, rideg, beszűkült világ. Élettelen, de nem elhunyt, inkább halvaszületett. A lélek nélküli (vagy beteg lelkű?!) vastárgyakkal sehogy sem sikerül megbarátkoznom.

Bizonytalan érzések, vitákat provokáló kérdések foglalkoztatnak. Néhányat azon nyomban fel is teszek a szerzőnek, s különös véleményét, sajátos elveit ugyancsak bizonytalan érzésekkel fogadom. Értelmezni próbálom szavait, egybevetni képeivel, feltárni indítékait; felismerni hogyan reprezentálják képei gondolkodását, személyiségét, művészi felfogásmódjának egyéni vonásait.

Tehetségtelen? — Nem! Tehetséges? — Nem! Nem modern, nem konvencionális. Sajátos, ám *nem eredeti*, különös, de

A fiatal fotográfusok érthetően új mondanivalót, s ehhez új kifejezési formákat, korszerű technikai eljárásokat keresnek. Ki-ki szellemi alkata, vonzódása, képessége, s nem utolsósorban világfelfogása szerint más és más alaphelyzetből indul el.

A fiatal fotográfusok egy része a realista fotoművészeti hagyományok vonalát követve keresi a kibontakozást a megszokottból, és vallják, hogy a fotoművészetnek is van társadalmi rendeltetése, tudatformáló funkciója.

Mások e kérdésben oppozícióban vannak, és a képzőművészet divatos áramlatait követve egy valamilyen steril, az eleven élet szféráján kívül eső, olykor már betegesen elsorvadt fotográfiát — pontosabban ennek hibridjét: a fotót és grafikát — űznek, ezen az úton lombikban vélik előállítani a modern, azaz m a i visszfényű fotoművészetet.

Figyelemmel kísérjük mind a két útirányt és termékeit, egyikből is, másikból is kiragadva azokat az elemeket, melyeknek felhasználása elvi felfogásunk szerint előbbre viszik az emberhez szabott fotoművészet ügyét. Az új technicista törekvések egyik-másikával — ha mint kísérletezést, játszadozást, divatot vagy egyszerűen műhelygyakorlatot nem is tilalmazzuk — nem tudunk egyetérteni. De mivel éppen ezek az irányzatok (absztrakt, szürrealista, konstruktivista, non-figuráció, foto-tasizmus op-art stb.) jelentkeznek a leghangosabb külsőségekkel, néha ellentmondást nem tűrő agressziv itással, sokakat megtévesztenek.

Ez év elején több ilyen „modern” egyéni kiállítást láthattunk. Mivel — véleményünk szerint — nem elszigetelt esetekről, hanem fiatal fotósaink körében észlelhető szimpátiákról és bizonyos sodródásról van szó, részletesebben és több aspektusból vesszük objektív vizsgálat alá L ő r i n c z y György fototárlata után K o n c z Csaba egyéni bemutatkozását.

A három vélemény egyidejű közlésével a felvetődött fotoművészeti problémát nem tekintjük megoldottnak, lezártnak, ellenkezőleg: várjuk olvasóink, köztük a fiatal fotósok, a műértő közönség és a fotoesztéták hozzászólásait, megjegyzéseit.

Chochol Károly
fotóművész

M.D.

A Fotóművészeti Kiállításon részt vett. — „Igyekezet" (repr)

— : Országos Fotóművészeti Kiállítás 1965
Vők lapja, 1965. szept. 11 – 11 lap.

Chochol Károly

a „Fotóművészet" c. folyóirat
pályázatának nívó- és évdíjasai között
van.

Magyar Nemzet
1969 jan. 18

– Napló –

CHOCHOL Károly (fotó)

ilin). Különlegességet jelentett Chochol Károly stílusparódia-sorozata, furcsán hatott,

SZÉKELY András: Tárlat Tatán és Tatabányán. = Fotóművészet, 1985/4. 49.p.

CHOCHOL Károly (fotó)

Chochol Károly önironikus önarcképe Gink Művei mellett a legragyogóbb portré, pontosan kimunkált önjellemzés. Fényképszatiráin humora nem önmagára irányul, de éppolyan éles, biztos találat mindkettő."

Kép: 16.p. közölve

FORMÁCS Éva: Könnybelábadt szemmel. = Fotóművészet, 1985/4. 20.p.

Chochol Károly

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1971. 5. számát

5. l.

Chochol Károly

Népszava
1985. VIII. 16.

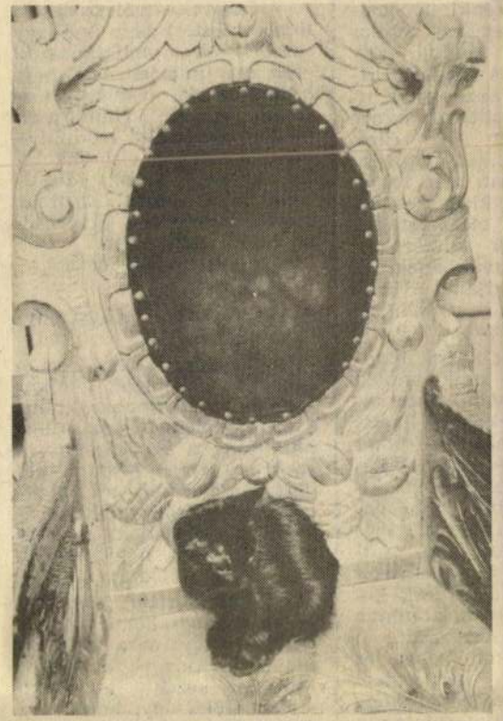

Kilencvennégy alkotó 219 képét mutatják be az augusztus 16-án nyíló országos fotótárlaton, a tatai várban. A kiállításon a Magyar Fotóművészek Szövetsége díját Chochol Károly, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus díjait Fejér Ernő és Féner Tamás, a Tatabányai Városi Tanács díját Tóth József, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának díját lapunk fotóriportere, Horváth Péter kapta. (Képeink: Horváth Péter Szép esténk lesz című sorozata)

rosi Kertészeti Vállalat?

— Valóban, ilyen nemcsak nézem, hanem használom is hullám még soha nem volt a fővárosi parkokban. Lassan az egész város napozókert — mondja *Varga Istvánné*, a FŐKERT közönségszolgálati és propagandairodájának vezetője. — Valamikor kitettük a táblákat, a *pihenésre kijelölt terület* feliratával. Két éve még csak húsz ilyen hely volt a városban, többi között a Népligetben, a Városligetben, a Margitszigeten, Tabánban és a Petőfi híd pesti hídfőjénél. De ezeket már — úgy látjuk — *túlnőtte az élet. Meg a strandbelépők . ára.* Ezért nyitunk, rugalmasabban vesszük a dolgot. Napozzanak az emberek, mi nem kötünk bele. A lakótelepeken is egyre jellemzőbb a házak közötti zöldterületek „honfoglalása". Például tele a Pozsonyi úti, Dráva utcai telepek zöldje hűsölőkkel, sütkérezőkkel. Igaz, eddig szemérmesebbek voltak sokan, de most még a XIII. kerületi Béke tér füve is zsúfolt néha. Pedig ott a tanács, a templom, forgalmas a hely, a villamos is arra jár.

mai, hogy ilyen gyakorlatias gondra eddig senki sem gondolt. Ezen segíteni sajnos egyelőre nem tudunk. Egy konténervécé is *egy-két millióba kerül*, s akkor még ott a fenntartás költsége, amire nincs pénzünk. Még ezzel kapcsolatban: igen népszerű a szökőkutakban való lubickolás. Főleg a kisgyerekeket pancsoltatják előszeretettel. A szökőkutak vízforgatós berendezéssel működnek, és hogy is mondjam? *Vizük nem felel meg a strandi víz Köjál-előírásainak.*

Mit tehetünk hozzá mindehhez? Talán csak annyit, semmi kivetnivaló nincs abban, ha a parkokat, ligeteket azok használják — akár napozásra is —, akiknek készültek. Remélhetően kialakulnak előbb-utóbb ennek a kényszerűségből született új szokásnak az íratlan szabályai is, amelyeket megtartva a sütkérezők kevesebb kárt okoznak, mint a parkrongálók. Ami pedig a nyilvános illemhelyeket és az ivókutakat illeti, *nem mostani felfedezés, hogy hiányoznak közterületeinkről, parkjainkból.*

Sipka Tamás

— *A földrengéstől?*

— *Onnan* — válaszolja a törzsőrmester, de a hadnagy rászól: — *Nem nyilatkozunk!*

Ez már intő jel. Ahol nem nyilatkoznak, ott mindig történik valami. Hamarosan meglátjuk az első ledőlt kéményt. Aztán az első vakolatát vesztett házat. Megállunk. *Istenes Károly* sortban, pucér felsőtesttel, kivörösödő fejjel szalad elém.

— *A biztosítótól jöttek?*

— *Sajtó.*

Akit baj ért, bánatát enyhítendő, mesél:

— Az ágyban feküdtem a kétéves kislánnyal, mikor *táncolni kezdett a szekrény.* Szörnyű, félelmetes morajlást hallottam, s *a földgömb a szekrény tetején forogni kezdett, majd leesett.* Az ablakpárkányon csörömpölt a sörösüveg, képzeljék el, úgy mozgott a fal, hogy leesett.

— Én kint voltam az udvaron, *azt hittem, hogy repülőgép hangrobbanását* hallom — magyarázza kihevülten az asszony —, de mikor mozogni kezdett a lábam alatt a föld, úgy, hogy *meg kellett kapaszkodnom a kerítésben*, semmi másra nem gondoltam, csak a gyerekek-

— *Talán.* Le kell vernünk mindenütt a vakolatot, hogy biztosat tudjunk.

— **Ilyen óriási *téglaházat***

dani,
volt, *a*
másodp
re előtt
ahogy

MACSKAJEL

Régenvolt gyerekkorom egyik ismere
földrengés természetrajzáról szólt.

Kezdő képsorain egy fülét riadtan h
házból iramodással a szabadban term
nyatt-homlok, a család apraja-nagyj
következő képsorokon már óriási rob
a földrengésszaggatta hegyoldal, romm
ga alá temetve a völgyben kanyargó vo

Néhány éve az ősi japán főváros, N
lant eszembe ez a régi film. Feltűnt, h
és a sok ezer szelíd őz városában m
farkú, rőt bundájú macska mindenfe
ban, otthonok nyitott ablakában lust
kényelemben sétálgatva a forgalmas u

Kérdésemre, mi ennek a szinte m
tusznak a magyarázata, a felelet egy
hökkentő volt:

— Ők a földrengés-előrejelzők. A l
ráfjaink. Sokszor már órákkal előre j
tóriumban még meg sem mozdulnak
macskák már riadtak, nyugtalanok –
rátaim.

A mi cicánk is nyugtalankodott tegnap hajnalban. Ki kellett neki nyitnom az erkélyajtót... s miközben — amint a rádióból utólag értesültem — mifelénk is rengett a föld, ő, mint ki jól végezte a dolgát, gondosan elkaparta a homokot. Bátor állat.

R. N.

Tudósítottak: Ujvári Gizella, Vida András, Vigh Sándor és MTI.

A felvételeket Horváth Péter készítette.

D Chober, Martin festő

l. Kober-alatt

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Chob, l. *Csöb.*

Choaucr

ácsm

Házi. Sopron tört

II. r. 6. k.

1430. 98. l.

6., 7., 8. ix szám. 1868 december és 1869 január és február. Szöveg: Victor Champier, *Les artistes de l'industrie*. I. Constant Sévin. Négy képpel. Edouard Garnier, *Les Musée et les collections de la manufacture de Sévres.* (Suite.) Négy képpel. Léonce Bénédite, *Les applications décoratifs du carton-pate.* Germain Bapst, *Quatre pièces d'orfevrerie.* Négy képpel. Marius Vachon, *La manufacture royale de porcelaine de Copenhague.* Victor Champier, *L'Enseignement de l'Art décoratif en Italie au XV. siècle d'après E. Müntz.* Tíz képpel. De Laborde, *Conseils aux fabricants.* Gerspach, *Études sur la manufactures nationale des Gobelins.* La Production. Négy képpel. V. Ch. *Le Lauréat du Concours de ciselure.* A. de Champeaux, *Les frères Rousseau.* XVIII. siècle. Egy képpel. Paul Bourde, *L'uniformité Architecturale de Paris.* A. de B. *L'Art décoratif et les livres d'étrennes.* Hat képpel. Képek a szövegen kívül: *Nymphe et Bachus*, d'aprés M. J. Lefebure. *Porcelaine tendre de Saint-Cloud. Candelabre Louis XVI* par Constant Sévin.

Chirico

Budapesti egyéni kiállítás
tervét körlik egy kiállí-
tási ciklus keretén belül

N. Ü. 934. X. 20.

Cholenperger Henrik

epitafiuma.

(1)

-15-

1447

Kalauz a biharvármegyei Nagy-
várad 1896.
72 sz.

Felirat!

(F)

15. Cholenperger Henrik epitáfiuma
1447-ből. Felirata:

Fa, tempera, 105 × 88 cm.

29 Benesch: Belved. 68 l.
Cholupger 1447.

—

28 Gerevich: PA, 212 l.

—

30 Őszi kiállitás, 1930, Ipolyi, 72. szám

—

98 Ipolyi, ~~biharvármegye~~, 72. szám (szintén)

—

71 ~~Ipolyi Arnold képgyűjteménye. Uj Magyar Sion II - 1871, 372 l.~~
~~Német~~

—

Esztergom képtár

mezgiva

Choll János

Pest 1763

erőd

Kovács Harang

63.1.

4302. Jan Mi

Sz. Haarlemben 1600–1610 kö
szeptemb

Pipázó férfi.

Egész alakban ábrázolt
középkorú egyén, a ki szembe
a szék támlájára nehezedik, l
lábát keresztbe vetette. Melle
letakart asztalon, korsó, borr
még nem határozható tárgy
elény van. Előtte a földön fi
pedig parázs ég. A háttért fa

Fa, méretei 45 : 32·2 cm
téke 3500 K. — Néhai gróf Pá
november 14-én (1429–908). —
hagyására vonatkozó adatokat
Bejelentetett 1913 márczius 16-

Kifüggesztésére vonatkozó a
ban. 1913 : 80. *Jan Miense Mo*

Jegyzet. Az e festményre vo

a) a törzsleltárban (1920
Zorg: Rauchender Bauer. Ölgem
Rahmen (Schreibzimmer);

b) a leltári kivonatban (208
Holländischer Bauer am Stuhl sit
im schwarzen Rahmen, gekauft
hoch, 32 breit (Schreibcabinet);

c) a hagyományi jegyzékbe
tensz Sorgh (Zorg): Pipázó par

d) az átvételi okmányban (2
tensz Sorgh (Zorg): Pipázó par

Hag. 1912.
Pálffy

Cholman, építő. A XV. század legelején Nagyszombatban működött. Nevét a város 1407. évi számadáskönyve őrizte meg.

Fejérpataky László dr.: Magyarországi városok régi számadáskönyvei. Budapest, 1885. 118. h.

Cholmann

Cholnoky Jenő a tudós és a művész

A magyar geográfia legszínesebb, legsokoldalúbb egyénisége Cholnoky Jenő 1870. július 23-án született Veszprémben. Ifjúkorát a Balaton-felvidéken tett kirándulásai határozták meg. Műegyetemi tanulmányai során került kapcsolatba a híres Ázsia-kutató geológussal, idősebb Lóczy Lajossal, aki nagy hatással volt tanítványára.

Cholnoky, Lóczy ösztönzésére utazott Kelet-Ázsiába, ahol kínai tanulmányútjának megfigyeléseit értékes rajzokkal és fényképekkel dokumentálta. A Balaton-kutatás kimagasló személyiségeként páratlan fényképfelvételeket készített a tóról és környékéről. A természeti értékek, a történelmi emlékek megismerése és megóvása motiválta tudományos munkáját. A Kárpát-medence tájait bejárva figyelme kiterjedt a természetföldrajzi jelenségekre, a természeti ritkaságokra, a tájképi különlegességekre, a településekre és azok lakóira egyaránt. A Cholnoky fényképek egy része elkallódott, illetve ismeretlen helyen lappang, de jelentős értéket képviselő gyűjteménye az utódok előrelátásának köszönhetően megmenekült az enyészettől. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természetföldrajzi Tanszéke, a Magyar Nemzeti Múzeum, a Magyar Földrajzi Múzeum együttműködése, valamint a Környezetvédelmi Minisztérium és az Országos Természetvédelmi Hivatal támogatása tette lehetővé, hogy az évtizedeken át a nyilvánosság számára hozzáférhetetlen Cholnoky-fényképek ismét közkinccsé váljanak.

Az 1950. július 5-én Budapesten elhunyt földrajztudós munkásságáról való megemlékezés a *Magyar Kultúra Napján* megtisztelő és további feladatok elvégzésére ösztönző alkalom. Tisztelet és megbecsülés illeti Cholnoky Jenő leszármazottait, akik önzetlenül segítették a kiváló geográfus életművének méltó bemutatását.

Felelős kiadó: Dr. Kubassek János, múzeumigazgató
Magyar Földrajzi Múzeum, 2030- Érd, Budai út 4.
Tel./FAX:(23) 36-30-36, e-mail: foldrajzi.muzeum@matavnet.hu

MEGHÍVÓ

Érd Város Önkormányzata,
a Magyar Nemzeti Múzeum és a
Magyar Földrajzi Múzeum
tisztelettel meghívja

a Magyar Kultúra Napjára

2002. január 22-én 17 órára

Cholnoky Jenő fényképei

című kiállításra

A kiállítást rendezte és a képeket összeválogatta: Bertáné Varga Judit történész, muzeológus (Magyar Nemzeti Múzeum). A kiállítás összeállításában közreműködött: Bognár Katalin, Farkas Árpád, Jaksics László, Ormos József (Magyar Nemzeti Múzeum)

A kiállítás helyszíne: a Magyar Földrajzi Múzeum
konferenciaterme (2030 - Érd, Budai út 4.)
Megtekinthető: 2002. április 15-ig, 9-17 óráig

Program

Harmat Béla Érd Város polgármestere
köszöntője

Dr. Tardy János helyettes államtitkár,
(az Országos Természetvédelmi Hivatal elnöke)
Cholnoky Jenő időszerűsége és a természetvédelem
című előadása

Dr. Gábris Gyula tanszékvezető egyetemi tanár
(ELTE, Budapest) kiállítási megnyitója

Dr. Kubassek János múzeumigazgató
Cholnoky Jenő életútja Veszprémtől Mandzsúriáig
című előadása

Érdi Bukovinai Székely Népdalkör műsora

Cholnoky Jenő

A festő Cholnoky

NEM MINDENNAPI ÉLMÉNYBEN lehet része annak, aki ellátogat a Magyar Földrajzi Gyűjtemény Kiállítására Érdre. A fiatal intézmény — amely a magyar utazók, földrajzi felfedezők emlékének ápolását vállalta magára — immár három éve, fejlődésének újabb mérföldkövéhez érkezett. Az otthonául szolgáló Wimpfen-kúria másik szárnyát is megkapta, melyben *új kiállítási termeket rendeztek be.*

Felfedezőink, világjáróink egzotikus és izgalmas útjainak bemutatását most *a hazai táj szépségeinek adózó kiállítással egészítették ki.* A Cholnoky Jenő földrajztudós természetábrázoló művészetét bemutató kiállításuk *június 30-ig tekinthető meg.*

Cholnoky Jenő a magyar földrajztudomány történetében — Hunfalvy János és Lóczy Lajos mellett — a legnagyobb hatású tudományos elmék közé tartozik. Egyszersmind a magyar geográfia legsokoldalúbb, legszínesebb egyéniségét tisztelhetjük benne. Szűkebb szakmája keretein túl kiváló művelője volt a társtudományoknak (geológia, hidrológia, éghajlattan stb.). Lebilincselő előadásaival, olvasmányos műveinek sokaságával — könyveinek száma mintegy félszázra tehető — *utolérhetetlen sikereket ért el a földrajzi ismeretterjesztésben* a két világháború közti időszakban. A középnemzedékhez tartozik az a generáció, amelyik gyermekként hallgathatta még Cholnoky Jenő lebilincselő előadásait. Akik őt hallgatták, azoknak a földrajz nem egy tantárgy volt a sok közül, hanem a hazai táj képeskönyve. Mély patriotizmusát, a földrajzi táj iránti szeretetét sugározzák a hazai tájakról — elsősorban legkedveltebb kutatási és pihenőhelyéről, a Balatonról — írott könyvei éppúgy, mint a tájakról készített derűs színvilágú festményei.

A MINTEGY SZÁZ, többnyire akvarell technikával készült festmény a Cholnoky család önzetlen adományozása révén került Érdre. Az ezekből összeállított kiállítás *először mutatja be Cholnoky Jenő eddig ismeretlen arcát:* a festő Cholnokyt. A festményeken kívül bemutatásra kerülnek figyelemre méltó szakmai rajzai, grafikái, könyvillusztrációi. A földrajztudós képzettsége, hatalmas tudása, tudományszeretete, és az autodidakta művész veleszületett tehetsége ötvöződik ezekben az értelemhez és érzelemhez egyaránt szóló alkotásokban. A tudós eredeti szándékát ma is jól szolgálják: *az esztétikai hatás erejével érzelmileg hozzák közelebb a szemlélőhöz az értelmi mondanivalót, a földrajzi tartalmat.*

A hajdani műegyetemi tanársegédet Lóczy Lajos hívta át a Tudományegyetem földrajzi tanszékére. 1905—1920 között a kolozsvári egyetemen tanított, majd 1921-től nyugdíjas koráig — 1940-ig — a budapesti egyetemen teremtett nemzedékek gondolkodását megszabó iskolát.

A kolozsvári évekből viszonylag kis számú festmény maradt fenn. Annál több a budapesti évekből, amikor minden pihenő idejét a Balaton mellett, Balatonfüred és Révfülöp környékén töltötte. Képeinek témájául a Balaton-felvidék pannon derűt sugárzó dimbes-dombos tájai, zsombékos, mocsaras rétjei, a „magyar tenger" vizének és a ráboruló égnek változó színjátéka valamint a környéken található kultúrtörténeti jelentőségű, középkori templomromok kínálkoztak. *Több festményen megörökítette a XI. századi tihanyi barátcellák fél évszázaddal ezelőtti állapotát is.* Művészettörténeti tanulmányba is beillő sorozatot alkotnak az ecséri, alsódörgicsei, aszófői, balatonfüzfői templomromokat ábrázoló akvarelljei.

Nyugdíjazása után Cholnoky betegségétől korlátozva jórészt már csak szűkebb hazáját, a budai hegyvidék óbudai részét festette meg. A Zöldmáli és a Szépvölgyi út környékének akkor még háborítatlan szépségét tükröző festményei *a természet védelmére, értékeinek megóvására figyelmeztetnek bennünket.*

Cholnoky Jenő nem volt hivatásos festő, mégse amatőr képeket lát, aki megnézi alkotásait. Nem tartozott semmiféle művészeti irányzathoz. Mesteri — mondhatnánk mérnöki — pontosságú rajzokat, derűs, tiszta színvilágú festményeket alkotott. Egyéni bájú, hangulatos képei méltán nyerik el a látogató közönség tetszését és adnak ihletet hazai tájaink jobb megismeréséhez és szeretetéhez.

Hankó Ildikó

Németh Károly fogadott. A vendég a X. kerület és a vállalat vezetőinek kalauzolásával ismerkedett a nagyüzem tevékenységével. *Jakab* Mátyás vezérigazgató elmondta: összesen 35—40 millió rubelért szállítanak szerszámgépeket a szovjet feldolgozóiparnak.

A tájékoztató után gyárlátogatás következett, majd Jegor Ligacsov találkozott a gyár munkásaival. *Fekete* Istvánnak, a vállalati pártbizottság titkárának megnyitó szavai után *Németh* Dezső gépszerelő, a Zalka Máté szocialista brigád vezetője köszöntötte a vendéget, majd Jegor Ligacsov mondott beszédet. Utalva Németh Dezső szavaira, elmondta: azt tapasztalja, hogy Magyarországon őszinte érdeklődést kelt mindaz, ami most a Szovjetunióban történik.

— Az ország új fejlődési szakaszba lépett. Az átalakulás széles fronton folyik, a gazdaságban, a politikai és a szellemi életben, az erkölcs területén egyaránt. E változások lényege nem minden

a párt és a nép erősödő akarata és akcióegysége; magának a pártnak az egészséges fejlődése. Az útnak még csak a kezdetén vagyunk. A párt azonban úgy véli, hogy a legfontosabb politikai és erkölcsi célt már elértük. Az országban olyan egészséges légkör jött létre, amelyben az átalakítás eszméje, a társadalmi-gazdasági fejlesztés gyorsításának stratégiai irányelve határozza meg a szocialista építés valamennyi területén végrehajtandó, mélyre ható átalakítás fő irányát.

— Magyarországon sok minden felkelti figyelmünket — mondotta. — Nagy figyelmet szentelünk a magyar—szovjet együttműködés elemzésének, hiszen ez mindkét ország fejlődése szempontjából nagy jelentőségű. Külön szeretném aláhúzni, hogy Mihail *Gorbacsov* és *Kádár* János megállapodásának megfelelően már nem kevés intézkedés megvalósult kapcsolataink elmélyítésére, új minőséggel való felruházására.

Az SZKP Központi Bizottságának titkára este megtekintette a Bartók Béla Emlékházat.

Berecz János Hajdú-Biharban, Óvári Miklós Veszprém, Pál Lénárd Győr-Sopron megyében

(MTI) Kétnapos látogatást tett Hajdú-Bihar megyében *Berecz* János, az MSZMP Központi Bizottságának titkára. Szerdán a megyei pártbizottságon *Sikula* György első titkár tájékoztatta Hajdú-Bihar megye politikai, gazdasági életéről. Ezután a Kossuth Lajos Tudományegyetemet kereste fel. Itt *Beck* Mihály professzorral, megbízott rektorral és *Menyhárt* Lajossal, a pártbizottság titkárával folytatott eszmecserét az oktatási törvény végre-

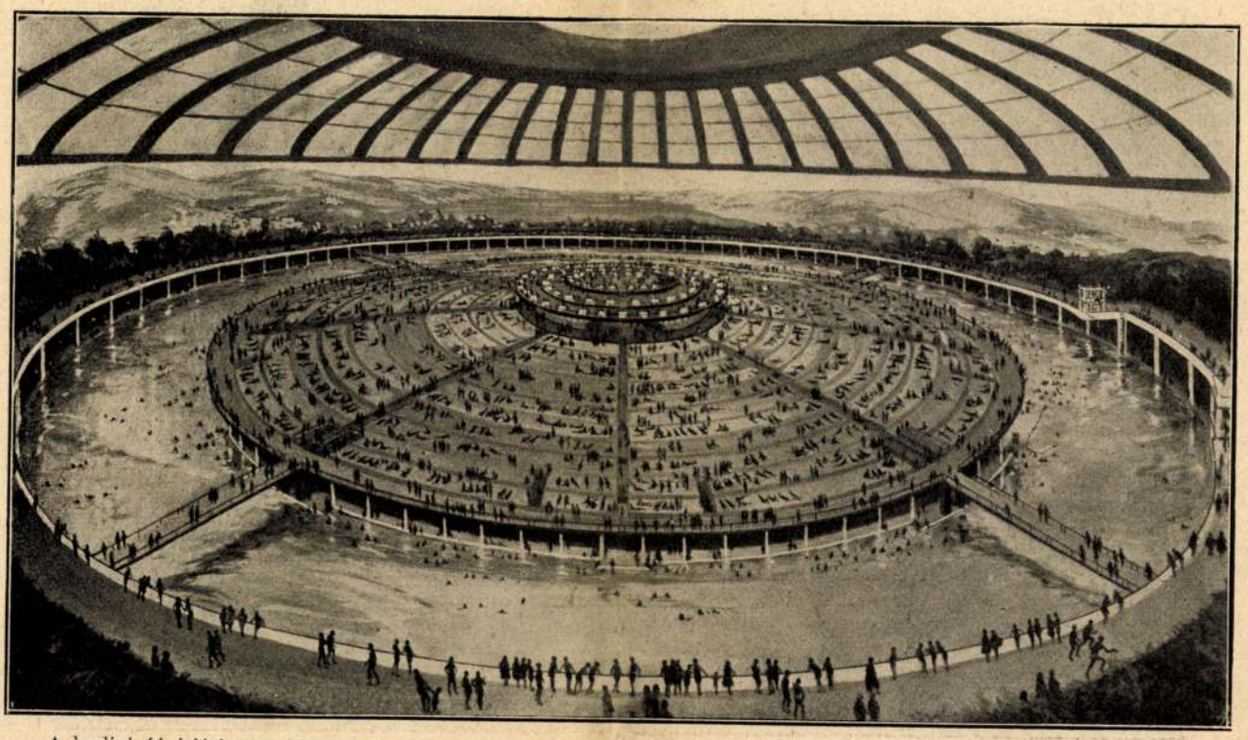

A berlini új óriási strandfürdő terve. A strandfürdő építési költségeinek előirányzata meghaladja a 12 millió aranymárkát. A fürdőt naponta 30.000 ember látogathatja. Lesz mellette téli strandfürdő is, amelyet 150 mesterséges nap fog besugározni fényével és melegével

gyorsan melegíti maga fölött a levegőt s ez a túlmelegített, legalsó réteg cserél helyet a fölötte levő, hűvösebb légrétegekkel. Ezért különböző sürűségű légtömegecskék rohannak el egymás mellett, föl és le s ezt látjuk meg a különböző sűrűségű légtömegecskék különböző fénytörése következtében.

A fölemelkedő túlmelegített légrészek összekeverednek a fölöttük levő, hűsebb levegőrétegekkel s azokat melegítik. A melegedés tehát alulról fölfelé halad. Nemsokára a levegő alsó rétegeinek tetemes vastagsága melegszik át annyira, hogy túlmelegített lesz! A kicserélődés a túlmelegített alsó rétegek és a hidegebb felső rétegek közt állandóan tart ugyan, de mivel nagy surlódással jár, esetleg nem tud eléggé gyorsan dolgozni s nemsokára bekövetkezik a *labilis állapot!*

Ha a levegőben a hőmérséklet úgy van elosztva, hogy minden 100 méternyivel magasabban egy-egy fokkal hidegebb a levegő, akkor azt mondjuk, hogy a levegő állapota neutrális. Ha minden száz méterrel magasabban egy foknál kevesebb a hőmérséklet-különbség, akkor a levegő állapota stabilis. De ha az alsó rétegek úgy fel vannak melegedve, hogy a levegő hőmérséklete minden 100 méternél magasabban több mint egy-egy fokkal hidegebb, akkor a levegő állapota *labilis.*

Hogy miért éppen száz méterenkint egy-egy fok a döntő, annak véletlen oka van. Az az oka ennek a könnyen megjegyezhető, kerek számnak, hogy ha a levegő szabadon fölemelkedik, — bármi okból, — akkor emelkedése közben minden 100 méternyi emelkedés után éppen véletlenül majdnem pontosan egy-egy fokkal (pontosabban 0.97°-kal) hűl le, és pedig azért, mert emelkedése közben mindig kisebb és kisebb nyomás alá kerül, tehát kiterjed, már pedig kiterjedése következtében minden gáz lehűl. A jeget is úgy gyártják, hogy valami nagyon összesűrített gázt hirtelen engednek kiterjeszkedni. Emiatt úgy lehül, hogy — 50—60° lesz a hőmérséklet 0° alatt!

No most már mindent tudunk. Biz egy kicsit figyelni kellett, de meleg nyári napon úgy sem tud az ember mást csinálni, mint lesi az enyhülést hozó zivatart, tehát most már lessük mi is, mi lesz a levegővel, ha alsó rétegei túlmelegesznek s bekövetkezik a labilis állapot.

Ha Zeppelin vezetői föl akarnak emelkedni s hosszabb útra indulni, akkor először megvizsgálják, hogy milyen állapotban van a levegő? Repülőgéppel, vagy kémlőballonnal megnézik, hogy 100—200—300 stb. méter magasságban milyen a levegő hőmérséklete?

Ha például azt találnák, hogy a Föld felszínén 20° a levegő hőmérséklete, 100 m magasan 19·5°, 200 m-en 19° stb., akkor azt jelentenék, hogy a levegő állapota stabilis, tehát bátran indulni lehet! De ha azt tapasztalnák, hogy a földszinten 20°, 100 m magasan 18·9°, 200 m magasan 17·8°, 300 m magasan 16·7°, tehát száz méterenkint több, mint egy fokkal hidegebb a levegő fölfelé, akkor veszedelmet jelentenének, a Zeppelint bevontatnák a hangárba, mert a zivatar kitörése küszöbön áll!

A labilis állapot következtében ugyanis az alsó légrétegek egyszerre a magasba rohannak. Kisebb mértékben ugyanez a tünemény a forgószél is, de csak 10—20 méter magas légrétegek közt történik ilyen katasztrofális kicserélődés. A felrohanó levegő forgásba jön, magával ragadja a port, „mintha füstokádó, nagy kémény szaladna!"

A zivatar esetén ez a kicserélődés öt-tíz, esetleg húsz kilométer vastag légrétegek közt történik. Rendesen apró részletekben cserélődik ki. A fölemelkedő, kisebb levegőtömegekből felhő válik ki, mert hisz mondottuk, hogy a fölemelkedő levegő lehűl. Ha lehűl, akkor nem tudja a benne rejlő párát elnyelve tartani s kicsapódik belőle köd, vagy felhő alakjában, mint a lokomotív gőze.

A nyári kis kumulusz-felhők, amelyek déltájban szoktak csendesen uszkálni az égen, erről a részletekben való kicserélődésről beszélnek. De egyszer csak az egyik elkezd nagyon dudorodni, beborítja a fél eget, egészen sötét lesz az alja, mert olyan vastag,

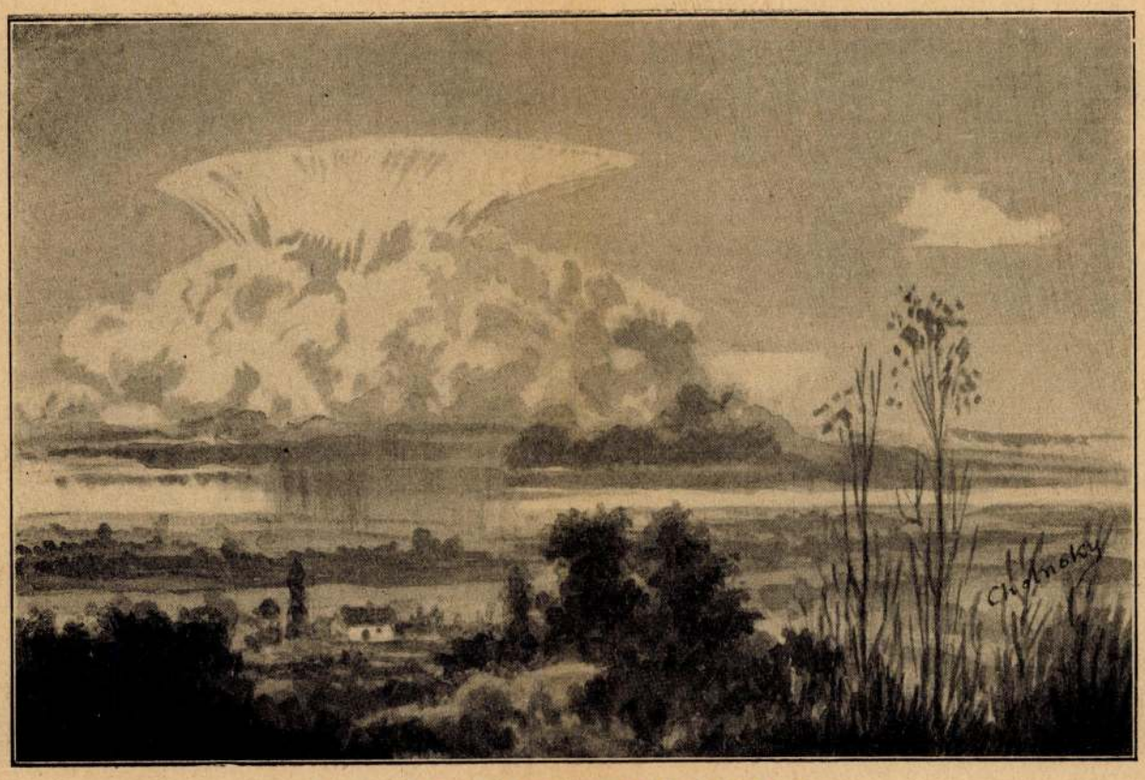

Kifejlődött zivatarfelhő. Rajzolta Cholnoky Jenő dr.

Amit mindenkinek tudnia kell

A zivatarról

Írta: **Cholnoky Jenő**

Budapesten már egészen elfelejtenek az emberek tisztességesen magyarul beszélni. Már nem tudják, hogy mi a különbség zivatar és vihar közt. Az én olvasóim sohasem fogják többé elfelejteni és eltéveszteni, ha megmondom, hogy a vihar erős szél. Olyan erős, hogy kárt okoz. Lehet derült időben is vihar. Lehet télen is hóvihar, vagy csak száraz, hideg vihar. Lehet esős vihar is.

De a zivatar egészen jól definiálható, nagyszerű tünemény. Rendesen villámlással és mennydörgéssel jár, de ez nem okvetlenül szükséges. A zivatar pontos meghatározása a következőleg hangzik: *A zivatar a levegő labilis egyensúlyi állapota következtében keletkezett, hirtelen fölfelé szálló légáramlás.*

No, aki ezt elolvasta, bizonyosan azt gondolja magában, hogy most éppen úgy nem tudom, hogy mi a zivatar, mint ami előtt elolvastam volna!

De hamar megértjük a dolgot. Tudjuk, hogy a meleg hatására minden test kiterjed. Különösen erősen terjednek ki a gázok, köztük a levegő is. Ha a levegő kiterjed, akkor nagyobb térfogata lesz, tehát ritkább és így aránylag könnyebb is lesz.

Azt is tudjuk, hogy a levegő a Föld felszínén a legsűrűbb s minél magasabbra emelkedünk, annál ritkább levegőbe jutunk. Nyolcezer méter magasságban már olyan ritka a levegő, hogy egy lélekzetvételre képtelenek vagyunk annyi oxigéniumot szívni a tüdőnkbe, amennyi elegendő az élet fenntartására. Szegény Mallory, minden idők egyik legkitünőbb hegymászója ezért pusztult el a Mount Everest megmászásakor, 8500 méter magasságban. Senki sem tudott már utána menni s nem jött vissza többé. Megfagyott hullája bizonyosan igen sokáig fog a hegy tetején tomboló viharokkal dacolni.

Ha valóban úgy van, hogy a Föld felszínén a legsűrűbb a levegő, fölfelé pedig mindig ritkább és ritkább, akkor különös dolognak kell történnie, ha valami ballont erővel fölemelünk. A ballonban lévő levegő olyan sűrű, mint a Föld felszínén lévő levegő. Ha a ballont felvisszük 100 méter magasságra, azt vesszük észre, hogy a levegő elkezdi a burkolatot feszíteni. Persze! Mert a sűrűbb levegőnek nagyobb a nyomása, mint a ritkább levegőnek. A fölemelt ballonban lévő levegő tehát jobban nyomja a ballon burkolatát belülről, mint a külső levegő kívülről. Ha a ballon a nyomásnak enged, elkezd kiterjedni, felpüffed, burkolata feszül. Minél magasabbra visszük, annál jobban feszül.

A tapasztalat azt mutatja, hogy rendesen a Föld felszínén legmelegebb a levegő, fölfelé mindig hidegebb és hidegebb. Rendesen úgy szokott lenni, hogy minden 100 méterrel följebb egy fél fokkal hidegebb a levegő, tehát 1000 méter magasságban 5 fokkal hűvösebb, mint lenn, a tenger szintjében. Azt mondtuk ugyan, hogy a meleg levegő ritkább, mint a hideg, de a Föld felszínén levő levegőt a fölötte levő levegő súlya úgy összenyomja, hogy mégis sűrűbb, mint a magasabb légrétegek.

Lehet azonban elképzelnünk olyan esetet, hogy a levegő legalsó rétegét a napsugarak annyira fölmelegítik, hogy mégis könnyebb lesz, mint a közvetlenül fölötte levő levegőréteg. De akkor aztán már baj van ám! Ha a legalsó réteg ritkább, könnyebb, mint a fölötte levő, akkor a két réteg olyan helyzetbe kerül, mintha vizet töltenénk az olaj tetejébe. Óvatosan meg lehet tenni, de ha megrázzuk az edényt, akkor rögtön felfordulás keletkezik: a víz lesüllyed az edény fenekére, az olaj meg fölemelkedik a felszínre.

Ha nyári napon derült égről süt le a Nap a szántóföldre, vagy a cseréptetőre, reszketni, remegni látjuk fölötte a levegőt. A barna rög a szántóföldön, meg a sötét cseréptető olyan jól befogadja a napsugarakat, hogy rendkívül gyorsan fölmelegszik,

Ug Zdok 1928. XXXIV. 35. sz

Sziao-ku-san Kai-juen közelében.

Ta-ku-san kialudt bazalt-vulkán Kai-juen közelében.

KÉPEK A KELET-ÁZSIAI HARCZTÉRRŐL.

JUDÁS HARMINCZ EZÜSTPÉNZE.

Egész kis legendakör fűződik ahoz a harmincz ezüstpénzhez, melyért tudvalevőleg Judás eladta volt az Üdvözítőt. Ma is még számos helyen mutogatnak pénzdarabokat, melyek állítólag e harmincz ezüstpénzből valók. Nemrégiben egy angol numizmatikus, G. F. Hill tartott előadást erről a tárgyról Londonban. Az első adat, mely a legendára vonatkozik, azt mutatja, hogy a legenda először Nyugat-Európában tünt föl. E szerint a harmincz ezüstpénz eredete messzire vihető vissza, az ókorba. Thapa csinálta volna őket, s fia, Ábrahám földet vett rajtuk. Ugyanezt a pénzt adták Józsefért az izmaeliták. A pénz aztán az egyiptomi nagy Fáraó kezébe került, majd pedig Sába királynőhöz, a ki átadta Salamonnak; ettől viszont Nabukadnezar elrabolta s odaadta sábai szövetségeseinek. Ugyancsak ezt a pénzt ajándékozták a mágusok a gyermek Jézusnak, de Mária elvesztette az egyiptomi pusztában. Ekkor egy örmény csillagászhoz jutott a pénz. Ő ismét Krisztushoz juttatta, ki elhelyezte a pénzdarabokat egy templomban, s ebből a templomból kerültek végül Judás kezébe. Ezt a legendát a XII. században jegyezte föl Bitterlói Gottfried, a ki forrásául Szt. Bertalan egy héber beszédét említi meg, melyet az örményekhez tartott. Más monda szerint nyolcz pénzdarab a Kr. e. negyedik században készült, s Rodusból való, egyre pedig Malábatn akadtak rá. E ródusi érmeken kívül van egy syrakusai érem, mely Kr. e. 400 évvel készült és egy a Kr. u. 13. században talált pénzdarab, melyet Egyiptomban találtak.

TÁPLÁLKOZÁSUNK HIÁNYAI.

Sajátságos számítást tett egy Gabriel Girond nevű franczia iró. Meg akarta vizsgálni, vajjon az az általánosan elterjedt fölfogás, hogy a föld bőségesen ellátja az emberiséget táplálékkal, megfelel-e a valóságnak. Statisztikai adatok alapján meg akarta állapítani azt a viszonyt, a mely a föld népessége s a rendelkezésre álló tápszerek közt áll fönn, számításba véve egyrészt a növényi és állati táplálék mennyiségét a földön, másrészt a lakosság számát. Így azután könnyű az átlagos számítást megtenni: tudva, hogy a czivilizált földön mennyi gabona, kukoricza, rizs, burgonya, stb. terem s viszont tudva az élő emberek számát, — nem nehéz megállapítani az átlagos mennyiséget, hogy mennyi kenyér, rizs, krumpli, hús, stb. jut egy-egy emberre.

E vizsgálódás eredménye az, hogy minden felnőtt emberre naponkint 274 gramm kenyér, 45 gramm kukoricza, 87 gramm rizs, 321 gramm burgonya, 49 gramm hüvelyes vetemény, 22 gramm vaj és sajt és 137 gramm hús jut. Ez pedig Girond szerint nem elég egy felnőtt embernek; jelentékenyen alatta marad annak a táplálék-mennyiségnek, a melyet a fiziológusok az egészség fentartására szükségesnek tartanak. Fehérnyeanyagok dolgában épen egy harmadrészszel kevesebb a szükségesnél.

Ebből tehát az volna a következés, hogy a föld nem birja kellően táplálni lakóit, csak azoknak háromnegyed részét. Ez ugyan meglehetősen pesszimista állítás, csakhogy a franczia iró számításába egy igen lényeges hiba csúszott bele. Az ember élete fentartásához a fiziológusok által megállapított táplálék-mennyiség ugyanis miránk, a mérsékelt égöv fehérbőrű lakóira van számítva, de az emberiség többi, tehát nagyobb részének, nincs ennyi táplálékra szüksége. Már Európa országaiban is a mezőgazdaságot űző lakosság nem fogyaszt annyi táplálékot, mint a mennyit a tudósok szükségesnek mondanak; a többi földrészek lakói pedig, például az ázsiaiak, még ennél is sokkal kevesebbel beérik, különösen fehérnye dolgában. Hogy mennyi táplálékra van az embernek szüksége, az első sorban attól függ, hogy mennyi munkát végez, továbbá függ az éghajlattól s egyéb más tényezőktől, a melyeknek közte van a megszokás és hagyomány is.

Girond következtetése tehát csak akkor volna helyes, ha a khinai, a japán, a hindu, stb. ép annyi táplálékot kivánna meg, mint a mérsékelt vagy a hideg égövi európai; a valóságban azonban jóval kevesebb is elég neki. Igaz azonban, hogy mennél jobban népesedik be a föld, annál inkább beigazolódik Girond számítása. El fog jönni az az idő, a mikor az emberiség, bár a mostaninál jóval nagyobb területeket vesz mivelés alá s ugyanazon a területen is jóval többet bir majd termelni, nem lesz képes ellátni magát elegendő tápszerrel, főleg fehérnyével. Így tehát határt kell majd — persze, valamikor a messze jövőben — vetni az emberi nem szaporodásának, ha ugyan a tekhnika további haladása ezen a bajon is nem fog segiteni.

A KELET-ÁZSIAI HARCZTÉR.

Tie-ling, Karbin és Kai-juen vidéke.

Alig van fogalmunk azoknak a területeknek a nagyságáról, a melyekről a háború folyamata alatt beszélnünk kell. Port-Arturtól Mukden egyenes vonalban mérve annyira van, mint Budapest Orsovától, Mukdentől pedig Karbin annyira, mint München Budapesttől. Vladivosztok és Karbin között megint körülbelől ugyanakkora a távolság, csakhogy a mig Mukden dél-dél-nyugatra van Karbintól, addig Vladivosztok kelet-dél-keletre.

Ez a két útvonal, most már egyszersmind vasutvonal, körülöleli Mandsu-országnak azt a hegyvidékét, a mely sűrűn be van nőve őserdőkkel, de alig lakik benne ember. Mandsuország legsűrűbb népessége ott van a Liau-ho síkságának szélén Liau-jang, Mukden, Hszinmin-tun és Kin-csou-fu vidékén. Innen északra azon az úton, a mely Tie-lingen és Kai-juenen keresztül Kirin felé vezet, még sűrűn következnek egymás után a falvak, de már a nagy karaván-úttól keletre és nyugatra, a hegyek, illetőleg az óriási kiterjedésű daur-alföld felé tetemesen gyérebb lesz a népesség, ámbár még az a nagy út, a mely Karbin felé vezet, szintén elég sűrű község-füzér. Kai-juennél ágazik el a két nagy út, az egyik Karbin, a másik Kirin felé.

A Karbin felé vezető út legnagyobbrészt már a síkságon halad a hajdani határfal mentén, a melyet itt a nomádok ellen épitettek a hegylejtőkre települő khinaiak. Faczölöpökből volt ez a fal, de ma már csak nyomai vannak meg. Azelőtt ennél az útnál sokkal fontosabb volt az, a mely Kirin, Mandzsuria legnevezetesebb kereskedelmi góczpontja felé haladt. Halmok közt, széles, magas terraszokon, majd tekintélyes hegyek közt vezet ez az út, de mindenütt elég kényelmes hadseregek számára is.

Kai-juen, helyesebben *Kai-juen-hszien* nem nagy város, jelentőségét főleg a két nagy út találkozásának köszönhette. Nagy fallal van körülvéve, s a város fejlődését élénken bizonyítja az, hogy a városka nagy része már a falakon kívülre szorult. Semmi különös érdekessége sincs, olyan mint minden észak-khinai város, széles, nagy, poros utczái, alacsony házai vannak, meg egy nagy pagodája. A nagy utról szép kilátás esik a városra, mely már lenn fekszik a homokos alföldön s mögötte a végtelen puszta kékes homályán vész el a tekintet.

A Kai-juenből Kirinbe vezető úton csak egy nagyobb, fallal kerített város van, *I-tung-csou*, a melynek főutczáján tolongott a nép, a mikor keresztül utaztam rajta. Nehány csinos üzlet, templom, szinház és nehány szebb lakóház városi jelleget kölcsönöz ennek a főutczának. A többi helység útközben mind falu, de némelyik olyan nagy, hogy szinháza is van. Ezek a mandsuországi szinházak egész csinos, tiszta khinai stilusu épületek, a melyeknek szinpada a szabad térre néz ki, a melyen álldogálva hallgatja a falu vagy város népe az órák hosszat tartó szindarabokat.

A tájék sok helyen nagyon egyhangu halomvidék, másutt elég festőies részletek láthatók. Igy különösen nagyon érdekesek azok a kis kialudt bazalt-vulkánok, a melyek a mi Balaton-vidéki bazalt-vulkánainkra emlékeztetnek. Ilyen pl. a *Taku-san* és a *Sziao-ku-san* (Nagy Árva és Kis-Árva hegy), a melyek a hadviselő feleknek bizonyára jó szolgálatokat fognak tenni. Hogy a Ta-ku-san, mint az egész vidéket domináló hegykúp, még jelentékeny szerepet fog játszani, azt bizonyosra lehet venni, azért itt is bemutatjuk a képét.

Kirin tekintélyes nagy város, különösen élénk kereskedelme rendkívül fontos volt. Nagy csapást mért a városra az az esemény, hogy a Vladivosztok felé vezető vasutat nem épitették a város közelében, pedig nagyon megérdemelte volna, mert alig láttam khinai várost, a melyben a nagy-kereskedés ilyen intenziv lett volna. Óriási mennyiségű áru volt mindig a városban felhalmozva s a karaván ezt négy nagy uton hordták össze és vitték ismét szerteszét. A Szungari partján épült, szép tágas völgylapályon, körülötte mind meredek sziklahegyek, kolostorokkal, kis váracskákkal erősítve, a mi olyanná teszi a várost, mintha valahol Dél-Khinában, a sűrűn lakott őshazában volnánk, nem itt kinn a puszták szélén, a nomádok, a hódító idegen népek zaklatásainak kitéve.

A vasut másik ága, a mely Karbinból Mukden felé vezet, szintén elkerülte Kirint s a modern forgalom góczpontja most Karbin volt, ez az eredetileg jelentéktelen kis falucska, a melynek a nevét hiába keressük olyan térképeken, a melyek a vasutépítés előtti időkből valók.

Karbin szintén a Szungari mellett fekszik, de a folyó itt már nagy, mert Petuna vagy Bodune táján egyesült a Nonnival, Éjszak-Mandsuria főfolyójával.

A Szungari hidja Karbinnál egyike a legnagyobb hidaknak az egész szibériai vasut mentén. Télen, a jégről alapozták a pilléreit s hatalmas rácsos vastartóit mind messziről, Európából kellett ideszállítani. Egyik képünk a hidat mutatja a folyó jobb partjáról tekintve.

Már a hid építése idejében sok ember települt le itt ezen a kis, soha ilyen fontos szerepről nem is álmodott folton. Majd a mikor a vasut elágazását is innen kezdték épiteni, egész várossá fejlődött a néhány házból álló kis tanya. Ma már ki van jelölve minden nagy utczája, mint leendő nagy városnak, a bulvárjai, sugárútjai, főterei stb. de persze még a kiépülés csa-

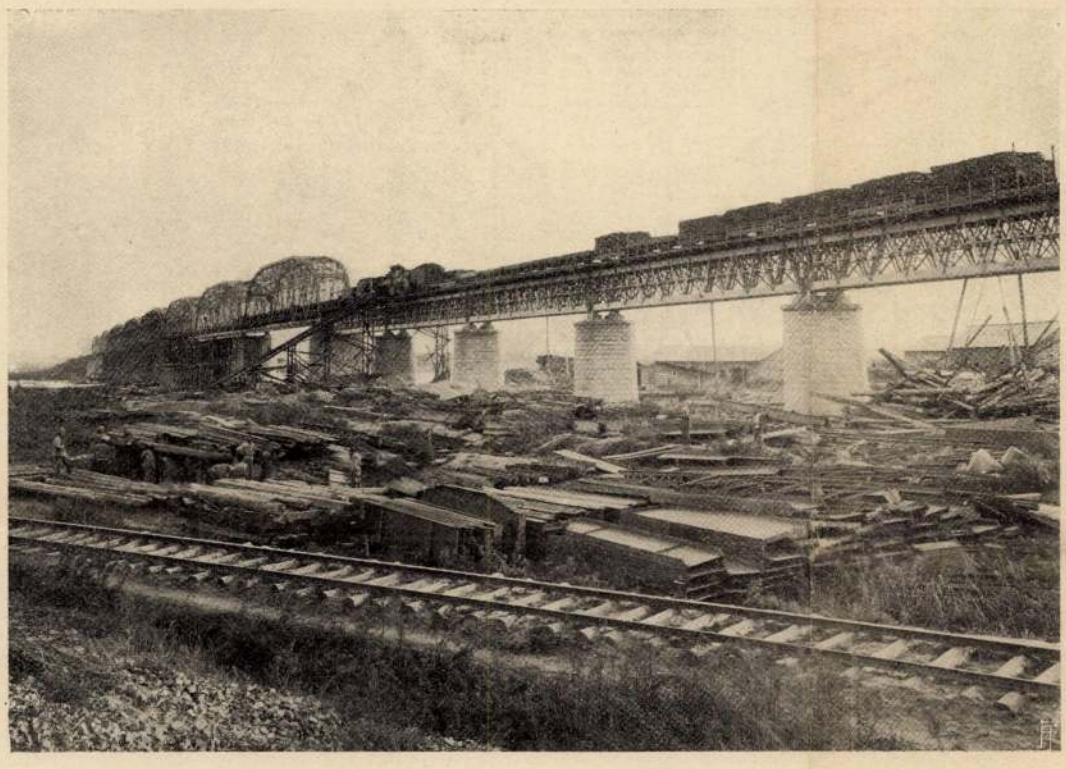

Vashíd a Szungarin keresztül Karbin közelében.

nehány év mulva lett volna várható. Igazi khinai-orosz városnak készült, mint a milyen Vladivosztok is volt, a mely lényegesen különbözik az angol-khinai városoktól. Az angol-khinai városokban ugyanis az intelligenczia, az előkelőség az angol s néhány khinai főúr, a köznép pedig tiszta khinai, a melylyel az angol soha össze nem keveredik. A muszka-khinai városokban az intelligenczia ugyan szintén főleg orosz, de a köznép nagy része is az, tehát az orosz és a khinai teljesen összekeveredik a város zűrzavarában. Még tökéletesebb volna a keveredés, ha a khinai le nem nézné az orosz parasztot, a melynél sokkal műveltebb, sokkal józanabb és erkölcsösebb. Hitelez neki, dolgoztat vele s ha berugott, úgy kidobja pálinkás butikjából, hogy a lába sem éri a földet. — Még a földeket is együtt művelik a khinaival, s bizony ezen a téren is lefőzi a khinai a muszkát, mert szorgalmasabb, ügyesebb és takarékosabb. Ha az orosz urrá lenne is Mandsuria területén, nem adok neki száz esztendőt, a khinai teljesen visszahódítaná ezt a területet gazdaságilag, mert ebben a tekintetben semmiféle nép sem képes vele versenyezni.

Ez az oka annak, hogy a khinai nem nagyon félt az orosztól, sőt örömmel látta, miként épül a vasut, fejlődik a forgalom, nő a közbiztonság s mind újabb és újabb területeket lehet eke alá fogni, meg temérdek új üzletet lehet nyitni, a melyben mindenféle európai és khinai áruk között a pálinka lett a fő-fő czikk, a mivel a hódítókat valósággal rabszolgává lehetett visszahódítani.

A háború persze az így fejlődő különös gazdasági állapotokat megzavarta. A sok katona durva erőszakoskodása nagy csapás a békés khinai lakosságra, s hihetőleg minden tehetősebb khinai elmenekült innen olyan vidékre, a hol a háború nem fenyegeti életét és vagyonát. A szegényebb nép pedig tűri a fergeteget s igyekszik minél nagyobb hasznot húzni belőle.

Karbin vidékén most kétségtelenül nyüzsgő élet folyik. A hadsereg ellátásának ez a legfontosabb állomása s ha egyszer ezt elfoglalnák a japánok, akkor urai annak a rengeteg országnak, a melyet ez az itt keresztül huzódó vasutvonal köt egyedül hozzá az orosz birodalomhoz. Csakhogy a távolságok itt igen nagyok. A míg a két hadsereg egymást üldözve Karbinig juthatna, ki fog önteni a tavaszi esőzések következtében a Szungari és a Nonni s tengervíz alá kerül Karbin vidéke, a melyen mozdulni sem lehet a hadseregeknek. Aztán majd jő a milliárd szunyog és bögöly, a rekkenő nyári forróság, a pusztító lázak és tifuszok s olyan pusztulás lehet emberben és állatban, a mely a fegyver által okozott veszteségeket is meghaladhatja.

Cholnoky Jenő.

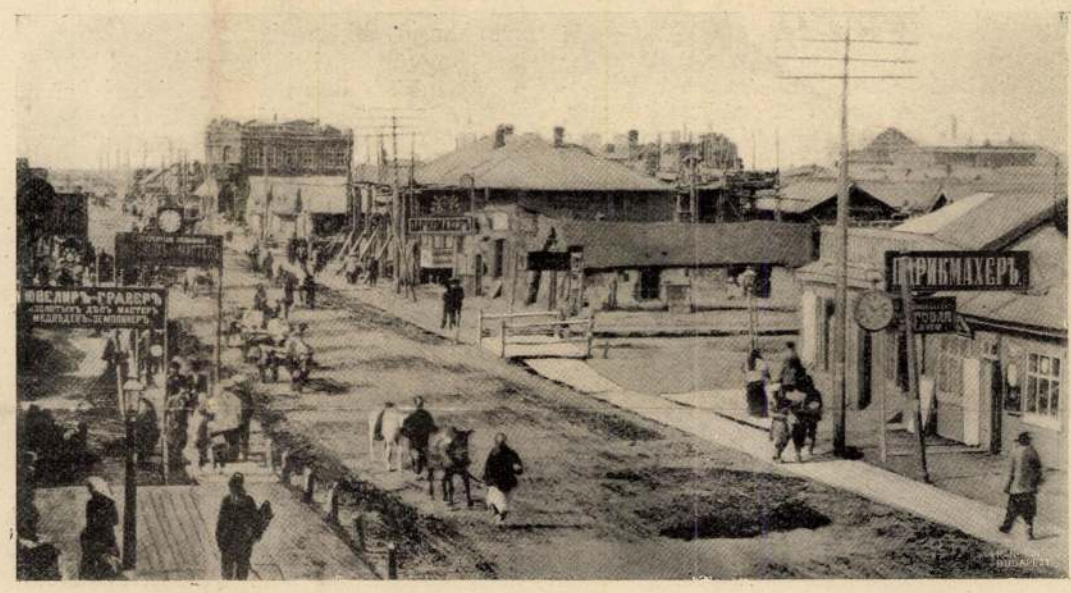

A khinai utcza Karbinban.

Hidépítés a befagyott Szungarin Karbinnál.

KÉPEK A KELET-ÁZSIAI HARCZTÉRRŐL.

EGYVELEG.

* **A japán hadsereg minden** egyes gyalog- vagy lovas hadosztályához egy léghajó- s egy drótnélküli táviró különítmény van beosztva. Ezt a rendszert most a német hadseregben is behozták. Togo tengernagy hajóhada Tokióval a drót nélküli táviró utján érintkezik, s a tengeralatti kabelre nem szorul.

* **Pál Alexandrovits orosz nagyherczeg,** a czár unokaöcscse, oly nagy termetű, hogy szállodákban nem kap elég hosszú ágyat, ezért saját összehajtható ágyát mindenüvé utána viszik.

* **A transvaali arany- és gyémánt-bányákban** eddig dolgozott kaffer munkásokat ujabban a khinai kulik majdnem teljesen kiszorították. A khinai munkás olcsóbban és jobban dolgozik, kevesebbet lop s ritkán részeg.

* **Az angol hadügyminiszter** ezelőtt harmadfél évvel a boer háború történetének megirását rendelte el. A szükséges okmányok s adatok megszerzése, valamint a terep-felvételek mostanáig évenként 81,600 koronába kerültek. A katonai irodalomban fontosnak igérkező munka még nagyon sokára fog elkészülni.

* **Gazdag s előkelő khinai temetésére** a rokonok s barátok koszorúk helyett számtalan fehér selyemből készült zászlót küldenek, melyekre fekete bársony betűkkel az illetők szerencsekivánatai vannak felvarrva. A temetés napján külön e czélra fogadott emberek a zászlókat a sírig s onnan vissza a halottas házhoz viszik, hol azokat a szobák falaira aggatják.

* **Belgiumban** a 25 évet elért nőtlen emberek egy szavazattal, családos vagy özvegy emberek két szavazattal, papok és más tanult emberek három szavazattal birnak. A szavazástól elmaradó választókat szigorúan megbüntetik.

Cholnoky Jenő

kül. Veszprémben

1870 júl. 23.

lásd

Gulyás Magyar írók

IV. k. 425 — 432. h.

évi augusztus 1—3-ig vívott cholmi csatában Linsingen vezérezredes a német Bug-hadsereggel áttörte az orosz Ivanov-hadsereget s ezáltal a kiválóan fontos ivangorod—lublin—cholmi vasútvonal birtokába jutott. A bresztlitovszki békében (1918 febr. 9.) Cholm az Ukrainához csatoltatott, ami ellen Lengyelország erélyesen tiltakozott. BÁNLAKY J.

Cholnoky *Jenő (Csolnokosi)*, okl. mérnök, bölcsészetdoktor, a Magyar Tudományos Akadémia levelező, a londoni Geographical Society tiszteletbeli, több külföldi tudományos társaság levelező tagja, földrajzi író, szül. 1870 júl. 23-án Veszprémben. 1892-ben, a műegyetem elvégzése után Klimm Mihály, majd Lóczy Lajos tanársegéde volt. Figyelme mindinkább földrajzi, elsősorban fizikai földrajzi kérdések felé fordult. 1896—1898 között Kínában különösen hidrográfiai, de amellett földrajzi tanulmányokat végzett. Kínából visszatérve, itthon a Balaton tudományos tanulmányozásának szentelte idejét, 1903-ban egyetemi magántanár, 1905-től a kolozsvári egyetem ny. r. professzora lett; ottani tartózkodása alatt Erdély földjének tanulmányozásába mélyedt, de azért időt szakított a Balaton vidékének és az Alföldnek tanulmányozására is. Közben járt Skandináviában, a Spitzbergákon, Amerikában, Olaszországban, Svájcban. Főtitkára volt a Földtani Társulatnak, a Magyar Földrajzi Társaságnak, éveken át szerkesztette a *Földrajzi Közleményeket*, 1914-től a *Földrajzi Társaság* elnöke. Kolozsvárról menekülve, a békét előkészítő bizottság tagja volt. 1921-től a Pázmány Péter Tudományegyetem professzora. Külföldi viszonylatban is számottevők balatoni tanulmányai, a futóhomok mozgását magyarázó alapvető törvényei, a folyók szakaszjellegének mechanikai magyarázata, karsztanulmányai stb. Nevezetesebb nagyobb munkái: *A Balaton limnológiája* (1897), *A levegő fizikai földrajza* (1903), *A Balaton színtünetményei* (1906), *A Balaton jege* (1907), *Amerika* (1917), *A Balaton hidrografiája* (1918), *Az emberföldrajz alapjai* (1922), *Általános földrajz* (I—II. köt. 1923), *A földfelszín formáinak ismerete* (1926), *Magyarország földrajza* (1929), *Afrika* (I—II. köt. 1930) stb. Tudományos értekezései különösen keletázsiai utazásainak tudományos eredményeire és hazánk földrajzára vonatkoznak. Az Alföld felszínének tudományos magyarázata tőle származik. Tudományos működésén kívül nagyjelentőségű az a munkássága, amelyet szóval és tollal a tudomány népszerűsítéséért tett. Munkatársa e lexikonnak is. KÉZ A.

Cholnoky Jenő

Cholnoky *László*, író, *Cholnoky Viktor* és *Jenő* öccse, szül. 1879-ben Veszprémben, megh. 1929-ben Budapesten. Fiatal korában vasúti tisztviselő volt, majd egészen az irodalomra adta magát. *Prikk mennyei útja* c. hosszabb novellája különös fantasztikus levegőjével nagy feltűnést keltett. Novellái, regényei: *Bertalan éjszakája*, *Oberon és Titánia*, *Piroska*, *Mefisztofelesz vendége*, *Pillangók*, *Régi ismerős*, *Tamás* c. alatt jelentek meg. (Az utóbbi halála után.) Halála tragikus volt; nagy nyomorában az összekötő vasúti hídról beugrott a Dunába s nyoma veszett. SCHÖPFLIN A.

Cholnoky *Viktor*, író, szül. 1868-ban Veszprémben, megh. 1912-ben Budapesten. Középiskolai és jogi tanulmányai után ujságíró lett, előbb szülővárosában szerkesztett lapokat, majd Budapesten a Pesti Napló belmunkatársa s A Hét segédszerkesztője volt. Egyéni felfogású, fantasztikumra és misztikumra hajló novellaíró volt, egyike a legérdekesebb jelenségeknek a XX. század első évtizede forrongó irodalmi életében. Novelláskönyvei: *Tammúz* (1908), *Az Alerion madár vére* (1909), *Néhusztán meséiből* (1911). Elmés, eredeti szellemű hirlapi cikkei *Beszélgetések* és *Kaleidoszkop* című könyvekben jelentek meg. SCHÖPFLIN A.

Cholon *(Cholen)*, hátsóindiai város, Saigon közvetlen közelében, a Mekong egyik ága mellett, (1924) 234.000 lak. Lényegében Saigon gyárvárosa. Az utóbbi időben rohamosan fejlődött, a belföldi szükségletet pótló iparán kívül világjelentősége van hatalmas rizshántoló malmainak. KÉZ A.

Cholula (ejtsd: *csolulá)*, azték korból származó nagykiterjedésű régi város Mexikó Puebla tartományában, mely virágzásának tetőpontján az ősi mexikói vallás egyik főistenének: Anahuaknak szent városa volt. Számos templomromja, a sírokban talált ipari termékek és Quecalkoatl istennek szentelt Teokalli nevű 62 m magas, 344 m alapélű csonka piramisa, mely Mexikó legnagyobb ilyenfajta műemléke, mind hűen mutatják egykori nagyságát és kultúráját. *(Tábla III. köt. 287. o. Amerikai őskultura.)* MIHALIK J.

Chomutov (németül: *Komotau)*, északnyugatcsehországi város, az Érchegység lábánál,

Gutenberg Lex. VII. K.

nak föltámadása és otthoni kelletlen fogadtatása, mire visszatérnek a tömegsírba. KOSZÓ J.

Chlumecky *Johann báró*, osztrák miniszter, a német szabadelvűpárt egyik vezére, szül. 1834 márc. 24-én Zárában, megh. 1924 dec. 11-én Bad Ausseeban. 1871-ben földmívelési, 1875-ben kereskedelmi miniszter volt, de 1879-ben lemondott, az alkotmánypárt élére állt s a képviselőháznak 1885—93-ig alelnöke, 1893—97-ig elnöke, 1897-től az urakházának tagja volt. Ferenc József király válságos politikai helyzetekben többször vette igénybe közvetítését a pártok közt. BALLA M.

Chnumu, a kosfejű egyiptomi isten képe

Chnumu *(Chnum*, görögül *Chnubisz)*, óegyiptomi isten, a Nilus forrásainak és a kataraktavidéknek védőistene. Tiszteletének középpontja Elefantine. Ő az anyagban működő őserő, mely a mindenséget létrehozta és minden élő lénynek a lehelletet megadta. Kosfejjelábrázolták. PÁLFI J.

Choc (franc., ejtsd: *sok)*, két test heves összeütközése. A harcászatban: két zárt lovasság összecsapása; az orvostudományban: erős lelki megrázkódtatás.

Choderlos de Laclos, francia író, lásd: *Laclos.*

Chodkjeviez *Jan Karol*, lengyel hadvezér, szül. 1560-ban Litvániában, megh. 1621-ben Khoczim mellett. 1602-ben Livlandban harcolt, 1605-ben győzött IX. Károly svéd király fölött, ezután támogatta az Ál-Demetriust Oroszországban. Élete utolsó évében hősiesen védelmezte Khoczim várát a törökökkel szemben, ezzel elérte, hogy Moldvában a szultán keresztény fejedelmek útján uralkodott. TÖRÖK P.

Chodowiecki *Daniel*, lengyel származású német festő és rézkarcoló, szül. Danzigban 1726-ban, megh. 1801-ben Berlinben. Kereskedő családból származott és maga is erre a pályára lépve, kerül Berlinbe. Először saját szórakozására apró kis miniatür arcképeket, jeleneteket fest pergamenre, szelencék tetejére. Ismertté teszik e művei és felhagy a kereskedői pályával; önképzés útján tanul meg festeni, később rézkarcolni. Művei olyan hatásra találnak, hogy a berlini képzőművészeti akadémia tagjává, majd 1797-ben igazgatójává választották. Festményei közül főműve «Calas búcsúja családjától», rézmetszetei — több mint kétezer lap — főleg illusztrációk. Nevezetesebbek Lessing Minna v. Barnhelmjéhez, Shakespeare több darabjához, Cervantes Don Quijotejéhez, Goldsmith Vicar of Wakefieldjéhez készült metszetei. Számtalan almanachon kívül saját utazásait illusztrálva, művei kortörténeti szempontból is jelentősek. HARANGHY J.

Chodowiecki Dániel. (Haranghy Jenő rajza)

Chodowiecki *Wilhelm*, rézmetsző, az előbbi fia, szül. 1765-ben Berlinben, megh. 1805-ben u. o. Kizárólag rézmetszéssel foglalkozott, teljesen apja szellemében működött. Műveiben hiányzik minden különösebb eredetiség.

Choiseul (ejtsd: *soászöl)*, Langres grófjaitól származó franci nemesi *család. Étienne François, duc de Choiseul-Amboise, marquis de Stainville*, szül. 1719 jún. 28-án, megh. 1785 május 7-én Párisban. 1756-tól mint bécsi követ közvetítette a versaillesi szerződéseket, amelyeknek föltételeit mint külügyminiszter (1758-tól) enyhíteni igyekezett. 1761-ben létrehozta a Bourbon dinasztiák közt a Pacte de famillet (családi szerződés); különösen a gyarmatpolitikában Franciaország legelőrelátóbb külügyminiszterének bizonyult. Pompadour kegye emelte, Dubarryé buktatta meg 1770-ben. XVI. Lajos újra alkalmazta. Emlékiratai 1904-ben jelentek meg. TÖRÖK P.

Choiseul *Marie Gabriel August Laurent*, francia régiségbúvár, szül. 1752 szept. 27-én Párisban, megh. 1817 jún. 20-án Aachenban. Diplomáciai kiküldetései és a francia forradalom elől való menekülésének évei alatt régiségtudománnyal foglalkozott és szép gyüjteményt hagyott a Louvrenak. Főműve: *Voyage pittoresque de la Grèce* (1780—1824, 3 köt.) MIHALIK J.

Chokand, város az orosz Turkesztánban, lásd: *Kokand.*

Cholaemia, lásd: *Sárgaság.*

Cholecystitis, a. m. *Epehólyaggyulladás.*

Choledochus, a. m. *Epevezeték.*

Cholelithiasis, a. m. *Epekőbetegség.*

Cholera, betegség, a. m. *Kolera.*

Cholesterin, az epe egyik alkotórésze, lásd: *Koleszterin.*

Choleval, ezüstkészítmény. Helyileg a húgycső fertőző betegségeinél, érbe fecskendezve máj- és epemegbetegedéseknél alkalmazott gyógyszer. ERDŐS J.

Cholin, szerves bázis, lásd: *Amanitin.*

Cholm, város a lublini kormányzóságban, amelyet az osztrák-magyar hadsereg a világháború elején (1914 szept.) megszállt. Az 1915

C alatt nem talált idegen szavak K alatt keresendők.

Cholnoky Jenő dr., egyetemi tanár, rajzoló; szül. 1870 júl. 23-án Veszprémben. 1892-ben a budapesti József-műegyetemen mérnöki oklevelet szerzett s azután Klimm Mihály mellett a műegyetemen, majd Lóczy Lajos mellett a budapesti tud. egyetemen volt asszisztens. 1896—98-ban állami ösztöndíjjal bejárta Kelet-Ázsiát s utazásáról több könyvet és számos tanulmányt írt. Ezután titkára, majd főtitkára lett a Földtani Társulatnak, később a Földrajzi Társaságnak és szerkesztője a »Földrajzi Közlemények«-nek. 1903-ban a budapesti tud. egyetemen magántanárrá habilitálták, 1905-ben pedig a kolozsvári tud. egyetemen az egyetemes földrajz nyilvános rendes tanárává nevezték ki. Gyakorlott rajzoló, aki könyveihez és czikkeihez nagyrészt maga készíti az illusztrációkat.

Révai Nagy Lexikona. IV. 463. l.

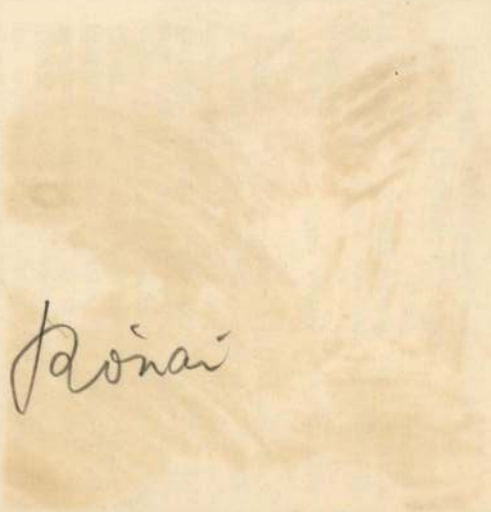

Cholnoky Jenő

Cholnoky Jenő

A sárkányok országából.

164 képmellékelttel és térképpel.

A Magyar Földrajzi Társaság könyvtára.

I. k. Budapest, é. n. Franklin.

8-r, 160 l.

II. k. Budapest, é. n. Franklin.

8-r, 168 l.

Eredeti egész vk.

I. 3. p. [illegible]

5.-P

(Cholnoky Jenő)

könyve

(7) A sárkányok országából. I–II. k.

Bp. é. n.

Rézben saját rajzaival illustrálva

A pannonhalmi
szivvel jelenti a Rend ő

főr

dr. VA

Cholnoky Jenő

wód

Tulogdy János:
Cholnoky Jenő
jubileuma.
Pásztortűz 1936.
98. l.
Kappel

(Cholnoky Jenő)

címke

( ) Tudomány, tanítás és rajztudás.

Rajzoltatás

1942. 4. napon

jából kivont megélni és a szövet
be, okozta azt, hogy a versenytár
erre vezethető vissza, hogy a leg
tézmények is,mint a m.kir. honvéd
át legnagyobb szállitói voltunk,-
csak meg sem hivják.-

Az előadottak alapján
mint az alapitvány főfelügyeleti
méltóztassák egyrészt
felhivni az előterjesztésünkben f
szövetvisszatartási rendszer a mu
másrészt oda hatni, hogy a különb
sánál az Országos Ruházati Intéze
tárgyává tétessenek és olyan eset
pályázó árai között feltünő eltér
tétessék, vajjon nem a szövetviss
elönye.-

Cholnoky Jenő

szül. 1870 jul. 23.

Veszprém.

Élete –

Szikl Veszpr

186, 187. l.

Bács-B. vm.

Cholnoky Jenő

lásd

Margitthay Rikárd

Balaton. Tájak-
emberek. Bp. 1943

260 és kv. ll.

MOB Kat. 3444.

I. Sifon 1 m 1·96 D
II. Sifon 1 m 2·48 "
III. Csipke 1 m 0·28 "
IV. Cérna 1 orsó 1·38 "
V Azurcérna (gb 80 m) 0·24 "
VI Gomo 1 db. 0·03 "

Cholnoky Jenő

szüb. 1870

vód
2

Magy Verecke

IV. 163, 164. l.
archéppel

A sárkányok országá-
ból c. könyvben
1896-98-ban tett
kínai tumulusány
utját írja le.
(s részben maga
illusztrálja)

Chobroky Jenő

Kifejlődött növatar-
jelhő
Repr.
Új Idők 1928.
II. 261. l.

Cholnoky Jenő dr

wód
z
V. L.: A budapesti
művészpörök
Forum. 1932. 156. l.

A legnépszerűbb magyar tudóst, Cholnoky Jenő professzort, gyönyörű előadásai miatt annyian hallgatják az egyetemen, hogy csaknem kiszorítják a professzort a tanteremből, amely már nem is egészen tanterem, mert igen sokan tolongnak ott olyanok is, akik már régóta kinőttek az egyetemi hallgatók sorából

„Filozófiával és élettel teli tudást ad Cholnoky Jenő írásaiban"

— Teleki Pál gróf Cholnoky Jenő új művéről. —

Teleki Pál gróf, a világhírű földrajztudós, volt miniszterelnök, egyetemi tanár, Magyarország főcserkésze stb. az *Uj Idők* munkatársának *Cholnoky Jenő* nagyszabású új művéről: *A napsugár diadaláról* a következőket mondotta:

— Egész bizonyos, hogy Magyarországon senki sincs, aki hivatottabb és alkalmasabb volna a földrajz népszerűsítésére, mint *Cholnoky Jenő*. Először is veleszületett tulajdonsága a ragyogó írói véna: végre is bármely témát meg tudna írni élvezetes irodalmi formában az ő könnyed, tiszta és világos írásművészetével.

— De kiválóan alkalmas népszerű könyvek megírására azért is, mert — nagy tudós. Bármily furcsán hangzik is, a tapasztalat azt mutatja, hogy csak egészen kivételes nagy tudósok tudnak a népszerűsítéshez szükséges könnyedséggel világosan és élvezetesen írni. Ez, — mondhatnám, — conditio sine qua non és valóban a népszerű tudományos mű írójának kell, hogy egész tudománya a kisujjában legyen. Jobban mondva, ott, ahol kell: a fejében.

— Mindezen felül figyelembe kell venni *Cholnoky* — szinte példátlan — világlátottságát. Kétségtelen ugyanis, hogy köztünk, magyar geográfusok közt neki van a legtöbb tapasztalata. Sőt nemcsak a magyarok közt, de külföldi viszonylatokra is ugyanezt mondhatom. Én igen sok híres külföldi földrajztudóst ismerek, de ezek közül legfeljebb a párizsi egyetem tanárát, André *Siegfriedet* említhetném, mint akinek sikerült népszerű könyvével általánosabb érdeklődést kelteni a tudománynak ebben az ágazatában, ahol valósággal lasszóval kell fogni az érdeklődőket. Ismétlem, a világ geográfusai közül nem igen tudnék még egyet fölhozni, akit *Cholnokyhoz* hasonlíthatnék.

— Éppen ezért *A napsugár diadalá*-nak a legnagyobb mértékben megörültem. Megjósolom, hogy bizonyára lesznek majd tudósok, akik fennakadnak a cím regényes hangzásán. De erre csak azt jegyzem meg, hogy *ahhoz, hogy valakinek legyen a fejében tudomány, egyáltalán nem szükséges, hogy az illető állandóan fekete szalónkabátban mutatkozzék.*

— *Cholnoky* ezzel a gyönyörű címmel sok embert meg fog ragadni és akkor már nyert ügye van. Mert, ha egyszer elkezdik olvasni könyvét, úgysem tudják abbahagyni, amikor a stiláris szépségek megejtő varázsa beleviszi őket és megismerteti velük e földi világ legnagyobb jelenségeinek rejtelmeit.

— És ez hallatlanul szükséges és fontos. Mert *Cholnoky* azt mondja, hogy nálunk nem érdeklődnek eléggé a földrajz iránt, de én azt állítom, hogy még a művelt embereknek sincs halvány sejtelmük sem a tudásnak erről az igen nagy komplexumáról, amely pedig a legszorosabb összefüggésben áll az élet legfontosabb jelenségeivel: a politikával és a gazdasági viszonyokkal, amelyeknek a földrajz az irányító erejük.

— Humboldt száz év előtt alapozta meg a földrajzt, mint tudományt, de a modern értelemben vett földrajz, amely az életre való determináló hatást is vizsgálja, mindössze harminc esztendős. A mai generáció ezt még nem tanulta az iskolában, csak most kezdik tanítani néhány órában a középiskolák felsőbb osztályaiban. De ott természetesen az iskolai laposságra leszürkítetten adják, aminek szintén vajmi kevés köze van ahhoz a filozófiával és élettel teli tudáshoz, amelyet *Cholnoky* pompás dialektikájával nyujt olvasóinak.

— A legmelegebben üdvözlöm tehát *Cholnoky* vállalkozását, amely egészen új világmeglátást nyujt az embereknek és ezzel a nagyközönség általános műveltségi nivójának emelését szolgálja.

Uj Idők, 1929. nov. 10. 46-50.

Cholnoky Jenő dr

— Azt bizza csak rám, Peggy!

A lány hangja most határozottabb lett:

— Hallgasson meg, Mylord. Hadd mondom meg az igazságot. A felesége itthon töltötte az éjszakát, korán lefeküdt... Az estélyi ruhában, álarcosan *én* voltam a bálon Arturral.

— Peggy... te voltál? — sikoltott fel halkan a megkínzott gyerekasszony.

A lord tiltakozón felemelte a kezét:

— Peggy, maga aranyszívű teremtés,... kedves Peggy... én tudom, hogy nem mond igazat. Csak menteni akarja az asszonyát!

A leány lehajtotta a fejét:

— Pedig ez az igazság! Én mentem el az álarcosbálra, engedtem a csábításnak,... Ő meg csak a bolondját járatta velem...

A lord még mindig hitetlenkedve nézett rá.

— Igen, mert... — folytatta Peggy, aztán elhallgatott és hirtelen a tenyerébe rejtette az arcát. A következő pillanatban azonban kiegyenesedett:

— Nézzenek rám, — kiáltotta fájdalmasan, szinte durván. — Látják?

Mélységes, feszült csend támadt az ebédlőteremben. A lord egy székbe zuhant. A fiatalasszony azonban résztvevően futott oda a leányhoz és átölelte:

— Peggy, Peggy,... szegény kis leány.

— Ne,... ne nyulj hozzám... Nem érdemlem meg a részvétedet... Mindenki aludt. Ő,... ő besurrant a lépcsőház ablakán. mint annyiszor máskor. Együtt mentünk el. Én felvettem az estélyi ruhádat... mindenáron meg akartam hódítani, hogy ne hagyjon szégyenben... Oh, Istenem!

Milton lord felállt és közbe akart lépni, hogy tovább folytassa a kérdezősködést. Még mindig gyanakodott... Abban a pillanatban azonban felpattant az ajtó s egy magastermetű fiatalember állt meg a küszöbön.

— Artur! — kiáltotta a lord. — Mit akarsz itt?

— Peggyhez jöttem! — hangzott a határozott felelet. — Hol van? Beszélnem kell vele azonnal.

Milton félreállt az útból. A fiatalember belépett a szobába:

— Nagyot vétettem... s most azért vagyok itt, hogy mindent jóvá tegyek! Szeretem Peggyt és a feleségem lesz...

A fiatal leány boldog sikollyal röppent a karjaiba... Milton lord vállát megérintette valaki. A lady volt, aki megfogta kezét és szeliden kihúzta őt magával az előcsarnokba...

4.

A lord arca lángpiros volt és ügyetlenül, zavartan nézett felesége arcába:

— Louise... — kezdte.

A halványarcu gyerekasszony azonban félbeszakította:

— Ugyan, hagyjuk ezt most... Menjünk fel Billyhez, hiszen benn sem voltál még a fiad szobájában. És ne vágj ilyen szigorú arcot. Egészen elijeszted magadtól Billyt... Légy kedves hozzá. Látod, én is egészen más leszek, amikor belépek hozzá. Egyszerre félénk vagyok! Remegőszívű és szigorú, nagyon szigorú, komoly. mint egy öreg...

— Ő a kapocs, amely elválaszthatatlanul összeköt minket, — mormogta ügyetlenül a lord, mialatt egymás kezét fogva felfelé haladtak a lépcsőn. Felesége azonban úgy tett, mintha nem hallaná.

Pár perccel később, amikor a kis hálós ágyacska mellett álltak, a lord az asszony apró, remegő keze után nyult:

— Louise, bocsáss meg... Szolgáljon mentségemre...

Hirtelen elhallgatott és az alvó babára nézett. A hangja suttogóra fordult:

— Kicsi kis fiam, — mondotta égő zavarral, — édes kicsi fiacskám,... te, akinek apa helyett egy dörmögő, féltékeny vén, medvét adott a végzet, egy faragatlan tuskót, aki annyira megbántotta a te drága jó anyádat, hogy csodák csodája, ha valaha megbocsájt neki... kicsi fiam, mondd meg az anyuskádnak, hogy az apád egy elhagyott, magános, szomorú ember... Bűnbánó szívvel kopogtat itt az ágyacskád mellett és bebocsájtást kér a szívetekbe... Mondd meg neki, hogy ezentúl minden másképp lesz, az apád nem lesz többé olyan hiú, csak a világgal törődő, önző teremtés...

— És mondd meg az apádnak, Billykins, — folytatta most egy másik hang az ágyacska túlsó feléről, — hogy én gondot viselek rád, sohasem feledkezem meg rólad... Én fürösztlek mindig és sohasem szennyezlek be,... mindig az eszemben vagy és nem feledkezem meg magamról... Félesztendő óta te vagy az egyetlen ember, akivel érintkezem, akire mosolygok, akit megcsókolok...

Az asszonyka szeméből egymásután peregtek alá a forró, nehéz könnycseppek...

— És mondd meg, hogy nem vagyok olyan felületes, gondtalan, könnyelmű és türelmetlen, mert anya vagyok...

E pillanatban a kisfiú felébredt. Előbb jól megnézte az ágya mellett a két síró felnőttet, azután komolyan kijelentette:

— Báá-á!

A lord és a lady a könnyeiken át felnevettek. Aztán a kisfiú fölött összeért a kezük, majd az ajkuk, — és forró szerelmes csókkal mondták el egymásnak a többit...

Az angol eredetiből fordította: *Vécsey Leó*

Őszi eső. Dulovits Jenő fényképe

„Irodalmi munkásságom: pontosan 1 méter és 25 centiméter . . .“

— Beszélgetés a legnagyobb magyar könyvsiker hősével, Cholnoky Jenővel —

Lenn, a föld ismeretlen mélységeiben rejtelmes alvilági erők viaskodnak egymással: e titáni harcok dúlt csatatere a föld felszíne, amelyre bérceket, hegyláncokat, Himalájákat épített lakóhelyünk démonikus belső erőinek dühe. De a napsugár, a diadalmas napsugár kikezdi, lerágja, szétmorzsolja a gigantikus alkotásokat, elpusztítja a hegyeket; amit látunk: *romok*. Tény, hogy a diadalmasan romboló napsugár ezeket a romokat az enyészet legelragadóbb köntösével ékesíti: az élettel, a növények bűvölő pompájával és a növényekhez csatlakozott állatvilág nagyszerű mozgalmasságával.

Ezt a páratlanul izgalmas kozmikus regényt, *A napsugár diadalát* írta meg *Cholnoky* Jenő, a világhíres magyar tudós, a föld titkairól szóló hatkötetes nagy műve első, most megjelent kötetében. Ahogy ezt a pompás kiállítású könyvet lapozzuk, *Cholnoky* Jenő ragyogó írásművészetén át egyre izgatottabb érdeklődéssel vesszük észre, mily szánalmasak hiú erőfeszítéseink, hogy kifürkésszük az egek mérhetetlen nagy és az atómok mérhetetlen kicsiny világát, amikor alig-alig ismerjük a legszebb és számunkra egyedül megfejthető titkokat: *földi világunk* titkait.

Gyönyörű és súlyos titkok ezek: nagy tudós és nagy művész kell hozzá, hogy magyarázásukkor bele ne zavarodjék a tudomány tolvajnyelvébe, egymásrahalmozott műkifejezések, élettelen meghatározások ködös és nagyképű semmitmondásába. „A napsugár diadala“ — címéhez illően — a kristálytiszta, napsugaras írásművészet diadala. Mint minden, ami *Cholnoky* Jenő tollából valaha is kikerült.

Az iskolában matematikusnak készült *Cholnoky*. Előnyt jelent ez neki a világ minden földrajztudósával szemben a földet alakító erők exakt ismeretének nézőpontjából, de a matematikus világos feje és logikája formálja minden irott és előadott mondatát is. Ezért zsúfolt az Uránia-Színház, ha *Cholnoky* népszerű tudományos előadást tart és ezért van könyveinek példátlan sikere: olyan példányszámok, amelyeket nem tudományos könyvek, de regények is csak a legjavából érnek el.

Cholnoky Jenőre most megint nagy irodalmi és tudományos könyvsiker vár: a Singer és Wolfner irodalmi intézet hat pompás, szépen kiállított kötetben adja ki nagy művét, *a föld titkairól*.

Fölkerestük a tudós egyetemi professzort, hogy mondja el személyes ismeretsége történetét nagy szerelmével: a *Földdel*, amelynek csodálatos titkairól lebbenti fel a fátylat új művében.

Mennyezetig érő könyvespolcok, ezer és ezer kötet közt: dolgozószobájában álmodja vissza ifjúságát *Cholnoky* Jenő. A balatoni és Veszprém-környéki bolyongásokat, a Föld titkaival való első, rajongó találkozásokat. Vörös vászonba kötött könyvek kerülnek elő: kézírásos művek a föld népeiről, országairól és a földalakító legnagyobb csodáról, a vízről. A kisdiák *Cholnoky* Jenő írta ezeket, miközben mérnöknek szánták és annak is készült.

Az únott mérnöki éveken gyorsan átsiklik, aztán hangja fölmelegedik: nagy mesterére, *Lóczy* Lajosra fordul a szó. Ekkor jönnek a bolyongások a mongol pusztákon, Ázsia rejtelmes mélyén, a Föld minden mástól különböző csodavilágában, Kínában. Utazások, tanulmányok, a sarki ég fényes villódzó komédiái a Spitzbergákon, Skandinávia ősi kozmikus drámáinak nyomai: a fjordok. Az Egyesült Államok csak tetézik ezt a világkalandozást, amelynek induló és minduntalan visszatérő állomása: a Balaton, amelynek geofizikai leírása nemzetközi tudományos nézőpontból: *Cholnoky* Jenő főműve.

— Gyönyörű tudomány ez — mondja, — de mert nálunk a népszerű földrajzi irodalom gyenge és értéktelen, nem ismerik, sőt lenézik, sokan nem is tartják tudománynak. Emiatt már fiatalabb koromban is igyekeztem népszerű műveken át helyesebb megvilágításba hozni ezeket a hasznos és rendkívül érdekes ismereteket. Boldogult nagymesterem, *Lóczy* Lajos, haragudott is ezért, viszont fölbátorított az az esemény, hogy egyik népszerű munkám *15.000 példányban* fogyott el és *Andrássy* Gyula gróf azt mondta róla, hogy ez a legszebb magyar tudományos könyv.

— Soha nagyobb szükség nem volt, mint ma, hogy a földrajz válogatott kifejezéseit érdekes olvasmányok alakjában megismerje a művelt magyar közönség és hálás vagyok a kiadómnak, hogy ezt ilyen nagyvonalúan elegáns formában lehetővé teszi. Mert hiába: csak a szép könyv kelendő.

— *„A napsugár diadala“* a föld felszínén látható hegyek, völgyek eredetét beszéli el, a következő kötet pedig azt a vidéket ismerteti, ahol a napsugár a legkevésbbé tud alkotni és pusztítani: a sarkvidékek szomorú, fagyos világát. De ezzel együtt az ember heroikus küzdelmét is, amellyel ezt a vidéket átkutatta és megismerte.

— Az ember földi küzdelmeinek gyászos és ragyogó történetét mondja el a harmadik kötet. Kiábrándító megismerések vannak ebben. Egykor a világmindenség céljának képzelte magát az ember, ma már le kell arról is mondania, hogy a történelmi események okának lássa magát. A földrajzi tényezők, a természet erői alakították e folytonos küzdelem történetét, amely egyre furcsább lesz, ahogy szűkül drámánk színhelye: a szárazföld, a tengerek egyre terjedő uralmának fojtogatott áldozata.

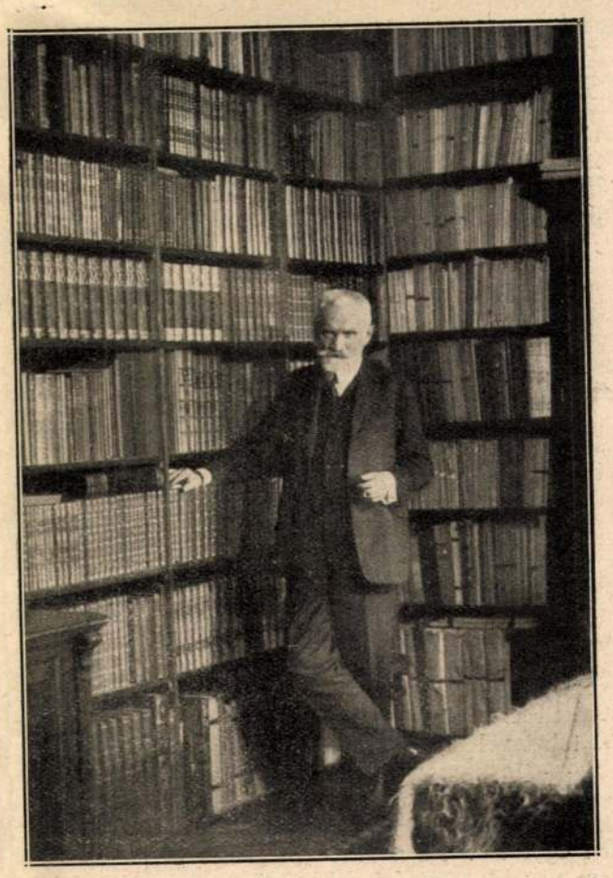

Cholnoky Jenő otthonában

Új Idők 1929. nov. 3. 45 sz.

— Az élet igazi szinteréről, az óceánokról szól a negyedik kötet. Oly sok fajta és a fajtákon belül oly sok egyed él itt, hogy a szárazföld élőlényeinek változatosságával és szaporaságával való összehasonlításnak nem is lenne értelme. De a tengerek mozgásai és áramlásai kormányozták történelmi fejlődésében az embert is. Az óceánok élete: — a legérdekesebb regény.

— Kalandos események keretében ismerteti az ötödik kötet a növények és állatok életét, a hatodik pedig az emberi gondolkodás fejlődésére legnagyobb hatással volt felfedezések és a velük kapcsolatos szép erőfeszítések történetét mondja el.

Ez tehát a most megjelenő nagy mű váza. Megkérjük, sorolja fel eddig megjelent tudományos munkáit. És ekkor *Cholnoky* Jenő, a kiváló és nagynevű tudós, mosolyogva elővesz az íróasztala fiókjából — egy „collstoknak" nevezett mérőlécet. Odamegy a könyvespolchoz, rámutat egy hosszú sorra:

— Látja, ezt mind én írtam. Majd lemérjük, milyen hosszú így egymás mellé állítva ez a könyvsor.

Leméri, aztán búcsúzóul nevetve, kedves évődéssel így szól:

— Irodalmi munkásságom? Pontosan: *egy méter huszonöt centiméter*. Ehhez jön most ez a hat kötet, tehát még . . . tizennyolc centiméter.

Cholnoky Jenő az igazi tudós szerénységével, tartózkodott attól, hogy tudományos eredményeinek jelentőségéről nyilatkozzék. Ezért felkerestük az egyik legkiválóbb magyar geográfust, *Geszti* Lajos professzort, az Országos Tanárvizsgáló Bizottság tagját, aki *Cholnokyról* a következőket mondotta:

— *Cholnoky* Jenő a magyar földrajztudomány atyamestere. Hivatott vezér, akinek nemcsak hazai, hanem európai, sőt világrelációban is a legelőkelőbbek közt van méltán elismert helye.

— Igazi tudós, aki a jelenségek rendkívül bonyolult folyamatában éles szemmel látja meg a *törvényszerűségeket* s amit meglátott, azt könnyedén és mégis exakt formában fejezi ki.

— Hosszú évtizedekre visszanyúló magas színvonalú és még csodálatraméltóbban termékeny munkálkodása nagyon sokoldalú. A modern földrajztudománynak jóformán minden ágát nagy készültséggel és rátermettséggel műveli, de klasszikusan szép tudományos eredményeit a *Balaton* vizének és jegének, valamint a *futóhomok* mozgástörvényeinek kikutatásával aratta. A hazai föld — Dunántúl, Erdély, az Alföld, Kárpátok — felszínének és felépítésének kikutatásában örök emléket állított magának.

— *Cholnoky* azok közé a ritka tudósok közé tartozik, akiknek nagy tudománya mellé a kifejezés könnyedsége is megadatott. Sok és tartalmas mondanivalóját mindenkor ragyogó stílusban és szellemes fordulatokban, képekben plasztikusan állítja hallgatósága elé. Innen van, hogy kiváló tanár is, aki akár tanári, akár előadói dobogón, vagy — meghitt környezetben — szólal is meg: szavainak varázsa alatt tanulni, okulni kell.

— Minden tudományos megmozdulás — akár kezdőtől, akár haladótól származik — érdekli. Miután gondolatait nem szokta titkolni, a napi kérdések megvitatásában is gyakorta vesz részt. Sebeket ad — néha kap is —, de ezek a napi események felett folytatott viták nagyszerű tudományos érdemeit távolról sem érinthetik. *Cholnokyt* nagy tanultsága, eredetisége, fényes fantáziával párosult nagyszerű írásművészete a legérdekesebb szerzők közé emelik.

Ezt a szakember, a tudós kolléga mondotta, aki elsősorban a tudóst csodálja és ennek alárendeli a stílusművésznek kijáró elismerést.

Elmentünk tehát „a névtelen olvasóhoz", megtudakolni, mi az ő laikus véleménye *Cholnoky* népszerű munkáiról. Ez a „névtelen" olvasó egyébként egyike világhírű orvosprofesszorainknak. Előkelő józsefvárosi lakásában a könyvállványon ott sorakozik *Cholnoky* valamennyi földrajzi munkája. A kiváló és nagynevű „névtelen" ezt mondta:

— Érdekfeszítőbb olvasmányt, mint *Cholnoky* útleírásai, alig is tudok elképzelni. Jól ismerem és méltányolom az ő tudományos munkásságát, de hiába, a földrajzban nem vagyok szakember, engem az ő érdekes, szellemes és súlyos témái mellett is váltig mulattató írásművészete fog meg elsősorban. Amíg az Urániában előadásokat szokott tartani, magam is ott voltam állandóan az érdeklődő fiatalemberek közt. Tapsokba törő derű kísérte minden mondatát és írása nem kevésbé varázsos, mint az élő szava. Ha terembe együvé zsufolnák olvasóit, azok is tapsolnának. De jómagam is.

Eddig szólnak a nyilatkozatok *„A napsugár diadalá"-ról*. A levonható következtetés, azt hisszük: a napsugár diadala.

Asszonyok

— Hat kis regény hat asszonyról —

5. folytatás

Irta: **Lorna Rea**

Jogos magyar kiadás

— Hagyjuk ezt most, — mondta. — A rossz szokások rendesen nagyon kellemesek és azt csak nem kívánhatod tőlem, hogy abban a pillanatban, amint megházasodtam, megváltozzam.

Könnyedén beszélt, de Edith komolyan válaszolt.

— Egyáltalán nem, drágám, de remélem, hogy idővel jó hatással leszek rád.

Rodney nem akarta észrevenni, hogy Edith komolyan beszél. Nevetett.

— Persze, — mondta lelkesen. — Én a legnagyobb mértékben az Ön befolyása alá fogok kerülni, Mrs. Greene. Kimondhatatlanul szeretem Önt és azért azt tehet velem, amit akar, a kisujja köré csavarhat.

— De komolyan, Roger, — makacskodott Edith, — itt nem arról van szó, hogy azt tehetek veled, amit akarok, hanem arról, hogy kölcsönösen nevelnünk kell egymást. Az a házasság, amelyben a házasfelek nem nevelik egymást kölcsönösen: nem igazi házasság.

— Mintha csak az édesanyádat hallanám, szívem. És különben is: ostobaság amit beszélsz, — mondta Rodney. — Inkább csókolj meg.

Az utazás hátralevő része símán folyt le és a kiszállás zürzavarában Rodney elfelejtett cigarettára gyujtani.

Megkönnyebbült sóhajjal követte Edithet a szobájukba. Az ablakhoz lépve félrehúzta a függönyt s míg a sötét kikötőt bámulta, megint a cigarettatárcáját kereste. Edith észrevette, hogy mi a szándéka, odament hozzá és gyöngéden kivette kezéből a tárcát.

— Rodney, édes, — mondta — tudom, hogy szereted, ha őszintén megmondom, amit gondolok, még akkor is, ha az nem éppen kellemes.

Elhallgatott. Rodney átölelte és bátorítóan mondotta:

— Mi az, szivecském?

— Meg kell mondanom, Rodney, hogy helytelennek tartanám, ha az én hálószobámban cigarettáznál.

HIREK

HAJNALI TŰZ

Két héttel ezelőtt vad, kusza zajokra ébredt a ház itt a Józsefvárosban. Álmukból felvert emberek ugrottak ki az ágyakból, rohantak oda az ablakokhoz s néztek le az utcára, ahonnan a hangok összevisszaságára áradt. Az órák hajnali négy órát mutattak. Az utcákon még az éjszaka ólmos színei terpeszkedtek,, a villamosok még aludtak a remizben, s az ősz első lehelete el ködös házközökben alig lehetett ötven méternyire ellátni.

A nyitott ablakon keresztül keserű, melag füstszag csapott be a szobákba. Az utcán, lent az aszfalton tűzoltókocsik álltak, vastag tömlők óriáskígyói feküdtek keresztben az úttesten. Sisakos, viharkabátos tűzoltók serénykedtek, dobogtak, mozogtak lent a hajnali szürkületben. — Halk, elkapott vezényszavak hallatszottak. S ezen túl valami kísérteties, rejtett morgás, félelmetes recsegés szűrődött fel a mélyből.

Égett a házbeli fűszerüzlet a földszinten.

A redőnyt már kinyitották a serény, segítő kezek. Az ajtón sűrűn, puhán, gomolyogva dőlt kifelé a füst. A tűzoltók poroltó készülékkel igyekeztek megközelíteni a tűz fészkét. Árnyak mozogtak a fal alatt. A házmester télikabátban, mezítlábas cipőben járta végig az emeleteket, csengetett be a lakásokba s figyelmeztette a lakókat a veszedelemre, amely az emeleti lakókat könnyen a füstmérgezés lehetőségével fenyegette.

— Jaj Istenem, vajjon tudja-e már szegény asszony? — sopánkodtak a lakók az égő fűszerüzlet felett az emeleti ablakokban s fázósan, behúzott nyakkal néztek lefelé, gondoltak a fűszeresnőre. — Vajjon volt-e biztosítva a bolt? Az a sok drága áru!...

Mire megvirradt, az ember győzedelmeskedett a megvadult elemen: a tűzoltók elfojtották a tüzet. A fényes, piros ezüst tűzoltókocsik elvonultak. Megkezdődött a nap. Az utca két oldalán villamoskocsik dübörögtek végig. A járókelők csodálkozva álltak meg a keserű füsttel gőzölgő, feketére égetett fűszerüzlet gyászos oduja előtt. A tulajdonos komor arcal állt meg a romok felett. Sok-sok ezer pengős kárt okozott neki a tűz.

Aztán jött a hivatalos vizsgálat, a kár felbecsülése, s a rámolás a tűzmarta omladékok között. Szénné égett kenyerek gömbjeit és megpörkölődött pótkávés dobozokat hordtak halomba. A keserű szagot árasztó helyiségből kihordták a tűzharapdálta pultokat, polcokat. Olyan volt az egész aktus, mint valami temetés.

Napok teltek el, míg hozzákezdtek az építkezéshez. Közben ezer és ezer ember haladt el a boltajtó előtt. Nézték a szobafestőket, akik állványokat hoztak, festékeket kevertek vödrökben. Lassan megindult a munka. A menyezettől a padlóig újrameszelték a helyiséget, pirossal mázolták fel a frissen cementezett padlót.

Amikor a festék megszáradt a falakon, az asztalos frissen gyalult deszkákból megácsolta a berendezést s felállította a falak mentén. Ekkora már a nyers mészillat, a deszkának, az enyvnek, a festékeknek jóízű, eleven szaga már felfalta, eltüntette az égett koromszagot, amely napokig betöltötte a falak közét s húsz lépésnyi távolságban még az utcát is.

A kis bolt kivirult, megtelt áruval újra. A fűszeresnek minden megtakarított pénze ráment, a biztosító is segített neki a talpraállításban, de a tűz pusztítása már csak a lakók emlékezetében él. A ház megroncsolt, megégett testrészén újra megindult a vérkeringés. Tegnap már ismét kinyitott a fűszeres, vevők jöttekmentek a boltban...

— A miniszterelnök nyitja meg a Balkán-Bizottság őszi előadássorozatát. A Magyar Külügyi Társaság Balkán-Bizottsága, mely a hazai közönségnek az egyes balkáni problámákról való tájékoztatását és ezzel a Balkán iránti érdeklődés felkeltését van hivatva előmozditani, az elmult évben nagy sikerrel rendezett előadássorozatát a folyó évadban is folytatja. Az idei őszi előadássorozat programmja olyképpen lett összeállitva, hogy elsősorban a Balkánnal való gazdasági kapcsolatainkat és lehetőségeinket mutatja be és ilymódon az érdeklődést a Balkán iránt *gazdasági szempontból* hivja fel. A megnyitóülés október 21-én, csütörtökön délután 6 órakor az Országgyülési Muzeum előadótermében lesz, amikor dr. Kállay Tibor ny. miniszter, a Balkán-Bizottság elnökének bevezető szavai után dr. Markos Olivér m. kir. kereskedelmi és közlekedésügyi államtitkár „Közlekedési feladataink a Balkánon" cimen, dr. Tóbiás Kornél miniszteri osztálytanácsos pedig „Ipari feladataink a Balkánon" cimen tartanak előadást. Az elhangzott előadások egy részét a Balkán-Bizottság a dr. Baross Drucher György szerkesztése alatt álló „Balkán-Füzetek" cimü sorozatában jelenteti meg.

A szabadkőművesség és a zsidóság szerepe a Badoglio-kormány árulásában

A római rádió behatóan foglalkozva Badoglio és Victor Emanuel államcsinnyének hátterével, utal arra, hogy az államcsiny igazi átvonogatói tulajdonképen *a zsidók és szabadkőművesek* voltak. A zsidó szabadkőművesek és plutokraták az olasz nép ellen eszközként felhasználták az agg Badogliot és Sforzát. Ezen nincs mit csodálkoznunk, hiszen csak gondolnunk kell arra, hogy milyen szoros kapcsolatban állott Sforza *New-Yorkban és Bostonban a zsidó szabadkőműves páholyokban és hogy Badoglio harmincharmad fokú szabadkőműves.*

TP fenti hiradása sok mindent megmagyaráz.

A nemzetközi szabadkőművesség ugyanolyon eszköze *a zsidóságnak* a világuralom megszerzéséhez vezető úton, mint például a marxizmus, annak különböző megjelenési formáival, a *szociáldemokráciával és bolsevizmussal.* A szabadkőművességnek aktiv szerepe volt az új világháboru kirobbantásában, de az első világháboruban is javarészt a *nemzetközi szabadkőművesség számlájára irandó* ,hiszen például *Ferenc Ferdinánd meggyilkolása* a szabadkőművesek munkája volt. Különösen az ugynevezett demokrata államokban játszott és játszik vezető szerepet a szabadkőművesség, mert például Angliában az uralkodóház tagjai is szabadkőművesek, az Egyesült Államokban pedig alig akadt elnök, aki ne lett volna szabadkőműves páholytestvér. A szabadkövűvesség, mint a zsidóság eszköze állt és áll minden *valóban népi megmozdulással* és kezdettől fogva *ellenségének tekintette a nemzetiszocializmust és a fasizmust,* valamint az európai jobboldali mozgalmakat. Az a tény, hogy *az áruló Badoglio-tábornagy a szabadkőművesség legmagasabbb fokához tartozik, megmagyarázza, miért kellett Badoglionak szükségképpen elárulnia saját országát és népét. Badoglio végeredményben a szabadkőművesség és az azt irányitó zsidóság parancsának engedelmeskedett.* Hiába irtak és beszéltek annyit arról, hogy a fasizmus kiméletlenül leszámolt ellenségeivel mert ha fel is oszlatta a szabadkőművespáholyokat, *a szabadkőművesek tovább folytatták tevékenységüket* és mindent elkövettek a fasizta rendszer megbuktatására. A Badoglio-kormány árulása kétségtelenül a világ szabadkőművesség és zsidóság müveinek tekinthető tehát.

Liszt-, zsir-, cukor- és burgonyajegyek beváltása

A főváros közélelmezési ügyosztálya közli, hogy Budapesten és közeliitási szempontból Budapesthez csatolt környékbeli városokban és községekben október 18-tól minden fogyasztó félhónapi finomliszt és zsirjegyeit egyszerre válthatja be olymódon, hogy a hó első felében csak azokat a liszt, illetve zsirjegyszelvényeket válthatják be, amelyek október 1-től 7-ig és október 8-tól 15-ig érvényesek, a hó második felében pedig azokat a szelvényeket lehet beváltani, melyek október 16-tól 23-ig, illetve 24-től 31-ig, érvényesek. A cukorszelvényeket a fogyasztók minden hónapban egyszerre válthatják be éspedig minden hónapban csak ugyanarra a hónapra érvényes négy cukorszelvényt. Emmélfogva tehát október 18-tól nem csak az október 16-tól 23-ig, hanem október 24-től 31-ig érvényes cukorszelvényeket is beválthatják November 1-től már az egész november havi és az ezt követő hónapokban mindig az 1-től a hó végéig érvényes cukorszelvényeket egyszerre lehet beváltani. Közli továbbá a közélelmezési ügyosztály, hogy a környék fogyasztó közönsége 10. és 13. sz. hüvelyes szelvényeinek beváltási határidejét a közellátási miniszter október 23-ig meghosszabbitotta. Budapesten és környékén a burgonyavásárlásra szolgáló szelvényiv 7. sz. szelvényére az október 17-től 23-ig terjedő időre szelvényenkint 2 kg. burgonya vásárolható.

— A Turáni Társaság díjtalan néprokonsági nyelvtanfolyamai (japáni, finn, török, kinai és bolgár) f. hó 18-án, pontosan félhat órakor nyitja meg dr. Cholnoky Jenő elnök, egyetemi ny. r. tanár. Érdeklődők még jelentkezhetnek d. e. 11—2-ig a Társaság hivatalos helyiségében (V., Országháza, XVII. kapu) 113-777 és 40-es mellékállomáson.

— Honvédelem érdekei elleni vétségért háromhónapi fogház. Janosovits Károly volt MÁV segédtiszt a honvédelem érdekei elleni vétséggel vádoltan állott ma a pestvidéki törvényszék előtt. A vád szerint Janosovits szeptember 18-án nem jelent meg szolgálati helyén. Kiderült, hogy engedély nélkül Pestszenterzsébetre költözött, ahol — miután már előzetesen kitanulta a hölgyfodrászatot — ebben a szakmában helyezkedett el. A törvényszék megállapitotta Janosovits Károly bűnösségét és nem jogerősen háromhónapi fogházra, valamint egyévi hivatal- és jogvesztésre itélte. Az itélet megokolása szerint a vádlott magatartása súlyosan zavarta a vecsési állomáson a vasúti szolgálat ellátását és esetleg vonatösszeütközést is előidézhetett volna.

— Valótlan hir terjesztéséért — fogház. A törvényszék felelősségre vonta Nagy Sándor telekőrt, akit a királyi ügyészség valótlan hir terjesztésének vétségével vádolt. A vádlott tagadta a neki tulajdonitott kijelentések megtételét, de a tanúk egy része ellene vallott. A törvényszék Nagy Sándort bűnösnek mondta ki és nem jogerősen nyolcnapi fogházra itélte.

— Életfogytig tartó fegyházra itélték a feleséggyilkos kőfaragósegédet. Alföldi-Altmann László 35 éves kőfaragósegéd mult év június 5-én az Abonyi-utca 4. számu ház lépcsőházában Browning pisztolyával agyonlőtte feleségét, született Pfeiffer Verát, azután magára lőtt. Felgyógyulása után az ügyészség vádiratot adott ki ellene, gyilkosság büntette miatt. A merénylő férj azzal védekezett, hogy a felesége nem akart hozzá visszatérni, elkeseredésében végezni akart magával, azért vásárolta a pisztolyt. A kérdéses napon sokat ivott és amikor feleségével találkozott, szóváltás volt közöttük, de hogy mitörtént azután, erre már nem emlékezett. A bíróság bűnösnek mondta ki gyilkosság büntettében Alföldi Altmann Lászlót és ezért életfogytig tartó fegyházra és tizévi hivatalvesztésre itélte. Az itélet ellen a vádhatóság képviselője súlyosbitásért, az elitélt pedig enyhités céljából jelentett be fellebbezést.

Órák, ékszerek. Órajavitások **PREGARTNER.** Múzeum-körút 41. Tel.: 222-444. **ÉKSZERVÉTEL.**

Eltemették a hivatása áldozatává lett rendőrt

Péntek István rendőrt, akit szolgálata teljesitése és emberi élet védelme közben golyó terített le és belehalt sérülésébe, pénteken délelőtt nagy rendőri gyászpompával temették el. A Mosonyi-utcai laktanya udvarán ravatalozták fel és szentelték be a hősi halott rendőrt, akinek temetésén a belügyminiszert *Tomcsányi* államitkár képviselte, és *Éliásy* Sándor, főkapitánnyal az élén testületileg vonult ki a rendőrség. Vitéz *Nagyselmeczy* László rendőrfőparancsnok mondott a ravatalnál gyászbeszédet. Utalt arra, hogy a harctereken kivül a hátországokban is áll az örök harc a bün ellen és ebben a harcban is támadnak hősök, akik példát mutatva elöljárnak a kötelességteljesitésben. Péntek István rendőr is egy megtámadott életet védett és eközben halt hősi halált. A gyásszertartás után a hősi halott rendőr koporsóját a Keleti pályaudvarra vitték, ahonnét a zalamegyei Komárváros községbe szállitják és ott helyezik örök nyugalomra.

— HARMINCHÉT APÁCA BOMBAHALÁLA. **Münsterből jelentik: A mult vasárnapi amerikai repülőtámadásnál Münster városában 37 apáca is életét vesztette. A Szent Kelemen-kórházat, amely minden katonai és gazdasági célponttól távol fekszik az óvárosban, több bombatalálat érte. Az ápolónővérekként alkalmazott apácák éppen azzal voltak elfoglalva, hogy biztonságba helyezzék a betegeket. A bombatámadás befejeztével a kórház legnagyobbrésze romokban hevert. Az apácák az összes betegeket megmentették, hősi áldozatkészségükért azonban harmincheten közülük életükkel fizettek.**

BEFOLYÁSSAL VALÓ ÜZÉRKEDÉSÉRT ELITÉLTEK EGY IGAZGATÓT

Havalda Gyula gépszijgyáros panaszkodott ismerősének, Popovics Mihály nyugalmazott bőrgyári igazgatónak arról, hogy üzemének jogos anyagigényléseit csak részben kapja meg az anyaghivatal bőrosztályától. Popovics Mihály vállalkozott arra, hogy Havalda anyagkiutalási igényét kedvezően elintézteti, „de ez pénzbe kerül". Kétezer pengőt kért és kapott Havalda Gyulától s ezt követőleg Havalda csakugyan 75 métermázsa anyagot kapott. Följelentés folytán befolyással való üzérkedés miatt eljárás indult Popovics Mihály ellen annál is inkább, mert a 2000 pengő átvételekor azt mondotta, hogy „ez összegből tisztviselők számára is le kell adni". A büntetőtörvényszék ötöstanácsa megállapitotta a vádlott igazgató bűnösségét és elitélte két és félévi börtönre s nyomban letartóztatta. A bejelentett semmisségi panaszok folytán a Kúria ma tárgyalta ezt a bünügyet és a vádlott büntetését előrehaladottabb életkorára való tekintettel kétévi börtönre mérsékelte.

— ZSIDÓ—SZOVJET EGYSÉGFRONT. **Istanbulból jelentik: Amint a tel-avivi zsidó lapok jelentik, a palesztinai zsidó orvosok elhatározták, hogy Szovjetoroszországba tudományos könyveket és orvosi müszereket küldenek, mert ezekben nagy hiány mutatkozik.**

— A FÜHRER UJABB AJÁNDÉKCSOMAGJAI A HAZATÉRŐ NÉMET KATONÁK SZÁMÁRA. **Berlinből jelentik: Führer a hazatérő sebesültek teljesitményeikért való köszönete jeléül, betegek és szabadságosok, akiknek a papirjain az igényjogosultság fel van jegyezve, október 15-től kezdve ismét ajándékot ad, mégpedig vagy élelmiszercsomagot, vagy külön élelmiszerjegyeket, megfelelő pénzösszeggel, kedvezményezettek a következők: a véderő valamennyi részének és a fegyveres SS-nek a tagjai, a véderőnek az egész keleti arcvonalon, Itáliában, Görögországban, Szerbiában, Horvátországban és Norvégiában levő különböző szervezeteinek tagjai, a hadműveletet folytató búvárnaszádok legénysége, valamint a légierő harcoló kötelékeinek teljes személyzete.**

Az igazi Vergilius

A minap sokan voltunk tanúi egy olyan előadásnak, amely szenvedélyes és tőlünk egészen idegen hangszereléssel Vergilius Maro latin parasztköltőt valósággal békeapostolként igyekezett bemutatni. A célzatos előadás szellemi vérszegénysége folytán figyelemre alig méltó, de a hely, ahol elhangzott, olyan volt, hogy fölötte nem térhetünk napirendre.

Vergilius korában Róma 200.000 főnyi népét valóban az ingyenélésre szoktatták. A népnek munka helyett mulatságot, katonai szolgálat helyett pedig látványosságokat és ingyengaborát adtak. Ezzel szemben Vergilius már a földmivelésről szóló regek tanköltemányében, a Georgica-ban a multra mutatva a korcs utódoknak elmondja, hogy parasztőseik miként dolgoztak, termeltek.

Vergilius nevét azonban a latin Ilias: az Aeneis, a régi Róma hőskölteménye tette halhatatlanná, amelynek tizenkét énekében, fejezetében a Róma alapitására vezetett latiumi harcokat adta elő.

Az Ilias hősei mellé emelte Etruria és Latium királyait és a legendás hőskor fényét árasztotta a plebeius származású Octavius fiára, a Venus istennőtől leszármaztatott Augustusra, aki az államvezetés európai hagyományát teremtette meg a néptribuni katonai imperátorság, a törvényhozótestületi vezérség és a főpapi tisztség egyesitésével.

Vergilius nem a pacifizmus selypitő, dadogó és nyávogó apostola volt, hanem amint minden kis gimnazista tudja: fegyvert és férfit hirdetett legelső szavaival is „Arma virumque cano..." Aeneas-a a világirodalomban az első küldetéses hős, aki tudatosan megveti a kényelmes életet és egész életét hősi küldetésének áldozza. Aeneas pajzsára nem békeszólamok, hanem az utódok dicső tettei voltak bevésve. Az Aeneis hősi egységbe foglalta Róma nagy fiainak hőstetteit, Róma múltját, korabeli jelenét és költői képzeletű jövőjét. Vergilius a római hősöket egyenesen az isteni elrendelésű világhatalom megtestesitőinek tüntette fel. Vergilius hősét, Aeneast sem azért kisérte le az alvilágba, mint Homeros Odysseust, hogy ott csak holtakkal ismerkedjenek, hanem azért, hogy az elesett bajtársakkal való találkozáson kivül megláthassák a jövendő világhódító Caesarok várakozó szellemeit.

A „fehér párti" és a „feketék" által haláláig számkivetett Dante is ezzel a pogány Vergilius-sal vezetteti magát a pokol földalatti tekervényeibe, hogy a legalsó, kilencedik körben az árulók és társaik sötét lelkivilágába betekinthessen...

Vergilius Aeneis-e azért lett a modern nemzetek eposzainak mintája, mert hőskölteméný. Belőle merített ihletet a „Szigeti veszedelem"-hez Zrinyi Miklós is és ebből az ihletből formálta époszba a nemzetet szimbolizáló hős szellemét, az európai kultúrát védő hős eszményét.

Aki a fegyvert és férfit hirdető Vergiliust *békeapostolnak* hazudja, az célzatos történelemhamisitásával *pacifista nyávogással* szolgálatot tehet egészen *idegen* érdekeknek, de *semmiesetre sem a magyar nép érdekeinek.*

Ha pedig ilyen *célzatos* történethamisitást a magyar ifjúság előtt végez: olyan bűn, amely *megtorlást* követel!

Gáborné ujból a biróság előtt

Mint emékezetes, a biróság öthónapi fogházra itélte *Gábor* Györgyné *Simon* Katalin „társaságbeli" zsidóasszonyt, mert egy ismerősének arany cigarettatárcáját ellopta. Gáborné ma ugyanilyen természetü büncselekmény miatt ujból a biróság elé került, mert nagyértékü briliánsgyürüjéből. A biróság a tárgyalást különböző tanukihallgatások miatt elhalasztotta.

—Földrengés Svájcban. Zürichből jelentik: A svájci földrengést jelző állomások a csütörtökre virradó éjszakán egész sor helyi földrengést jeleztek. A legerősebb lökést csütörtökön reggel 0 óra 25 perckor észlelték. Schaffhausen, Thurgau, Zürich, Aargau és St. Gallen kantonokban maga a lakosság is jól érezte a földrengést. Károkról eddig nem érkeztek jelentések.

— Halálra égett asszony. Békéscsabáról jelentik: Gyomán Farkasinszky Imréné 26 éves asszony a tüzhelyben nehezen égő vizes fát petroleummal locsolta meg, hogy jobban égjen. A petróleum lángralobbant s az asszony ruhája is tüzet fogott. Farkasinszky Imréné égő fáklyaként rohant az udvarra. A szomszédok segitségére siettek, de addig az asszony harmadfoku égési sebeket szenvedett. Beszállitották a békéscsabai kórházba, de ott meghalt.

A főváros 58 millió pengőt fordit iskolai célokra

A főváros törvényhatóságának pénzügyi bizottsága tovább folytatta a főváros jövő évi költségvetésének tárgyalását. Homonnay Tivadar főpolgármester elnöki megnyitója után a bizottság rátért a költségvetés részletes tárgyalására. Az elnöki fejezethez elsőnek Hencz Lajos szólt és sürgette a közigazgatás egyszerüsítését. Megállapítása szerint a háborús viszonyok következtében rengeteg rendelet jelenik meg, úgyhogy a közigazgatás tovább komplikálódik. Kifogásolta hogy a főváros alkalmazottai 45 státusban vannak beosztva, ezért ideje volna a státusokat összevonni.

Az út- és mélyépitési fejezet letárgyalása után Dongó Orbán a tanügyi és a kistisztviselői társadalom családi házépítkezésének előmozdítását kérte. A nemzet jövője szempontjából nagy jelentősége van annak, hogy minél több család jusson önálló otthonhoz. Javasolta, hogy a Kisipari Hitelintézet létesítsen e célra építő takarékot, és már most jelöljék ki azokat a helyeket, ahol a családi házakat a háború után felépíthetik.

A közjogi- és illetőségi fejezethez Petrovácz Gyula szólt. Szóvátette, hogy Budapesten három és félszer annyi római katolikus él, mint protestáns. Ezzel szemben a katolikus egyház felekezeti segélye megállapítása szerint kevesebb, mint a protestáns egyházaké. Petrovácz Gyula a továbbiakban javasolta, hogy a Kamaraerdőt Budaőrstől csatolják át Budapesthez, amit a közönség egyébként régóta sürget. Szepessy Albert felszólalása során szóvátette, hogy a kereszténveknek is rengeteg fáradtságba és utánjárásába kerül, míg származásukat igazolhatják. Már többször sürgették pártkülönbség nélkül, hogy létesítsenek olyan fórumot, amely igazolja a származást és a vallást és ezeket az igazolásokat kötelesek legyenek elfogadni a hatóságok. Legújabban az illetőségi bizonyítvány megszerzéséhez is ugyanolyan iratok szükségesek, mint az állampolgársági bizonyítványhoz.

A PROTESTÁNS EGYHÁZ ARANYLAGOSAN NEM RÉSZESÜL TÖBB SEGÉLYBEN, MINT A RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ

Szabó Imre felszólalásában kifejezésre juttatta azt a kívánságát, — ha van olyan kegyúri bizottság, amely a katolikus ügyeket intézi, úgy szükség mutatkozik egy protestáns kegyúri bizottság létesítésére is.

Megállapítása szerint a protestáns egyház tulajdonképpen nem részesül aránylagosan nagyobb segélyben, mint a katolikus egyház. A közlekedési fejezethez elsőnek Petrovácz Gyula szólt. Közölte, hogy minden hivatalos szerv hozzájárult ahhoz, hogy Budapestnek két fő személyi pályaudvara legyen. Az egyik az Andrássy-uti pályaudvar, a másik a budai fő személyi pályaudvar. A helyi forgalomnak a jelenlegi Nyugati, Déli és Keleti pályaudvarokat tartanák fenn. Érzése szerint összhangba kellene hozni a városi gyorsvasút terveit a most jóváhagyott pályaudvar rendezési tervekkel.

A pénzügyi fejezethez szólva, Petrovácz Gyula rámutatott arra, hogy a fővárosban 20.000 kutyát tartanak nyilván. Felvetette a kérdést, nem lehetne-e gyermekvédelmi célokra az ebadót felemelni? Többek felszólalása után a közoktatási fejezet tárgyalásánál az egyik felszólaló hangoztatta, hogy az elemi iskola nyolc osztályát végzett gyermekek bizonyítványa nem egyenértékü a polgári iskolai bizonyítvánnyal és igy több olyan iparágban nem tudnak ezek a gyermekek elhelyezkedni, ahol esetleg alkalmuk és módjuk nyilna erre. Számos iparágnál ugyanis legalább polgári iskolai bizonyítványt kell produkálni a tanulóknak. Dongó Orbán megállapította, hogy a főváros költségvetésének 17 százalékát, évi 58 millió pengőt fordítanak közoktatási költségekre. A maga részéről helyeselte ezt a hatalmas áldozatot, mert a közoktatás ügye majdnem egyenrangú a honvédelemmel. Visszautasította azt a vádat, hogy a főváros a közoktatás terén elmaradt volna. Ennek éppen ellenkezője igaz. A főváros olyan nagyméretü reformokat hajtott végre ezen a téren, amelyek segitségével a fővárosi iskolák nivóját igen magasra emelte. Ezért a legteljesebb elismerés illeti a polgármestert és a tanügyi osztály vezető tanácsnokát.

A közélelmezési fejezethez Petrovácz Gyula szólt. Örömmel állapította meg, hogy a közélelmezés terén már megvalósult a jövő nagy terve, Nagy-Budapest. A főváros közönsége nevében köszönetét fejezte ki Rosta János tanácsnoknak, aki nagy előrelátással és széleskörü szervező képességgel biztositja a mostani háborús nehézségek ellenére Budapest közellátását. A községi élelmiszerüzem ma már nélkülözhetetlen; Lázár Ferenc felszólalásában csatlakozott Petrovácz Gyula megállapításaihoz. Megállapította, hogy az élelmiszerüzem jelenlegi körülmények között pótolhatatlan. Az üzemet jól vezetik, és az kitünően funkcionál. A szociálpolitikai fejezetnél Petrovácz Gyula hangoztatta, hogy a szociális gondoskodás egyik legüdvösebb szervezete a bölcsőde és a gyermekotthon. Biztositani kellene azt, hogy a bölcsődékben és gyermekotthonokban nemcsak a munkásanyák gyermekei kerülhessenek be, hanem azoknak a dolgozó tisztviselőanyáknak gyermekei is, akiket eddig kénytelenek voltak a rokonok, vagy a cseléd gondjaira bizni.

Dongó Orbán elismeréssel szólt a főváros szociálpolitikájáról, majd részletesen foglalkozott az óvónői kar nehéz helyzetével. Az óvónők legutóbb kimaradtak a státusrendezésből, ezért szükséges, hogy fizetésüket a főváros most már rendezze. Inditványozta, hogy a polgármester ennek érdekében sürgösen tegyen előterjesztést.

A közegészségügyi fejezet tárgyalása előtt Homolyai Rezső főjegyző adott tájékoztatót. Lázár Ferenc aggodalommal állapította meg, hogy az Uj Szent János-kórház testegyenészeti osztályának építési és berendezési költségeire csak 150.000 pengőt vettek fel a költségvetésbe, holott legalább 600.000 pengőre lenne szükség. Megállapította, hogy a kerepesi temető új ravatalozójának építése lassan halad. Érzése szerint a ravatalozónak méretei szükek, ezért attól tart, hogy mire elkészül a ravatalozó, teljes mértékben már nem felel majd meg a céloknak. Homonnay Tivadar főpolgármester ezután megszakitotta a pénzügyi bizottság tárgyalását és közölte, hogy a költségvetés tárgyalásának részletes vitáját pénteken délután folytatják.

NEM MINDEGY AZ,

kinek az utján kerül az áru a fogyasztóhoz, — mondotta Szász Lajos közellátási miniszter egy kereskedő-küldöttségnek

A Kereskedők Országos Egyesületébe tömörült kereskedők csütörtökön felkeresték Szász Lajos közellátási minisztert és a *kereskedőket érintő közellátási kérdésekre vonatkozó memorandumot nyujtottak át neki, kérve a minisztert, hogy az érdekelteket is hallgassa mindig meg.*

Dr. Szász Lajos válaszában *a kereskedői hivatás fontosságát hangsúlyozta*, és többek között a következőket állapította meg:

— Ha az állam a *mezőgazdaságot egyetlen nagy hadiüzemnek tekinti és ha az ipari és egyéb vállalatok termelését is állandóan ellenőrzi, ugy mindenre kiterjedő befolyását a kereskedelemre is érvényesitenie kell az ország érdekében.* A kereskedelem legfontosabb mozgatója az *egyéni kezdeményezés, az azonban háborús időben nincs mindig összhangban a háborús célokkal.* Ezért kell a kereskedelmet megszervezni, érdekképviseletbe tömöriteni *nem utolsó sorban kijelölni.* Amikor a korlátozott árukészlet kiosztása országos é-dekü feladattá válik, *a kormányzat szempontjából nem mindegy az, hogy kinek az ulján kerül a fogyasztóhoz.* Azoknak, akik jelöléseknél számbajöhetnek, *az utóbbi időben egyre súlyosabb követelményeknek kell eleget tenniök.* A megfelelő tőkén, szakképzettségen és fejlett szellemen kivül a kijelölést *végző hatóság megkivánja az egyéni rátermettséget és az erkölcsi alapot is. Ésszerü reviziókkal arra törekszem, hogy mindjobban megtisztitsuk a kereskedelmi pályát az oda nem való elemektől!*

Befejezésül Szász Lajos miniszter felhivta a *kereskedők figyelmét a fekete piac elleni küzdelem szükségességére.*

Szász Lajos beszédével kapcsolatban megállapithatjuk, hogy a *kereskedői kijelölések rendszerint azokban a szakmákban, ahol arra sor kerül, nagyban és egészben beváltotta a kozzáfüzött várakozásokat.* A kijelölt kereskedőknek időnkénti felülvizsgálása és a *meg nem felelők kiselejtezése szintén közérdek.* Ha azonban a *kijelölt kereskedőket ilyen szigoru elbánásban részesitik, ugy hasonló elbánásban kellene részesiteni a ki nem jelölt üzletembereket is.* Ma ugyanis az a helyzet, hogy a *kijelölt kereskedőktől bármikor elvonhatják a kijelölést, mig ugyanakkor a ki nem jelölt, csupán iparengedéllyel rendelkező kereskedő iparengedélyének visszavonása sokkal körülményesebb és erre csak igen ritkán kerül sor.* Mi mindenben aláirjuk Szász Lajos közellátási miniszternek azt a megállapitását, hogy *meg kell tisztitani a kereskedelmi pályát az oda nem való, elemektől,* ez azonban csak ugy valósitható meg, hogy vagy *végrehajtják az általános iparengedély revíziót, vagy — ami egyszerübb, — minden kereskedelmi szakmában, kivétel nélkül és tekintet nélkül arra, hogy nagy, vagy kiskereskedőkről van szó, bevezetik a kereskedői kijelölések rendszerét.* A kereskedők *létszámát* csak igy lehetne *összhangba hozni a szétosztára kerülő lecsökkent árumennyiséggel,* s igy lehetne biztositani, hogy csakis erkölcsileg megbizható, szakképzet, *a magyar néphez tartozó kereskedők* bonyolitsák le a forgalmat, mert tényleg *„nem mindegy az, hogy kinek utján kerül az áru a fogyasztóhoz."*

A modern orvos célja

a természetes szerekkel való gyógyitás. Azok a vegytiszta hormonok, melyeket a különféle hormon-hiánybetegségeknél használnak és rendelnek, teljesen egyenértékűek azokkal, melyeket az egészséges szervezet termel. E hormonoknak vegyi uton való előállítása a Schering-laboratoriumok és a legismertebb német tudósok közös munkájának egyik kimagasló mestermüve.

Schering

GYÓGYSZEREK

A honfoglaló magyarság

rendkivül magas müveltséget hozott magával

Dr. *Cholnoky Jenő* a *Magyar Földrajzi Társaság* elöke előadást tartott a magyarok eredetéről. Előadásának érdekesebb részeit az alábbiakban ismertetjük: Nem fér kétség az iránt, hogy a magyarok a finn-ugor nyelvcsaládhoz tartoznak és a turáni Alföldről származnak, amely elnevezés ma már nélkülözhetetlen földrajzi fogalom, bár turáni nyelvekről beszélni nem lehet, mert a népek, amelyek a turáni alföldön a *Kaukázus északi szélén éltek,* nem mind onnan származnak, hanem nagyrészt *oda vándoroltak.* A nyelvészek nem geografusok és különböző területeken vándoroltatják a magyar népet, csak a turáni alföldön nem. Pedig kétségtelen, hogy innen indultak el nyugat felé magyarok és, amikor beérkeztek a Kárpátok medencéjébe, *igen magas müveltséget hoztak magukkal,* ami csak a turáni alföldről származhatott. Többek között a magyarok hozták be Európába a kengyelt és ezzel a gyalogos népeket lovasitották *és forradalmositották az eddigi harcászatot.* A *kengyel* adta a magyar lovasnak azt a biztonságot és fürgeséget, amely szinte verhetetlené és legyőzhetetlenné tette. *A könnyü lovasság* tette lehetővé éppen gyorsaságával az európai államok kialakulását is. Jellemző erre, hogy egész Európában magyar eredetü szavak jelzik a könnyü lovasság felszerelését. Ezzel meg is teremtették a lovagkort. A magyar nép, amely a Kárpát-medencében letelepedett, nem volt barbár horda, müveltsége igen magas fokon állott, igy például nálunk mondták ki *először a vallásszabadságot.* Már száz évvel ideérkezésünk után *alkotmányos államot alakitottak,* s alkotmányunk nem az aranybullától származik, hanem már Szent István megteremtette azt. *Ez a magas müveltségü nép ismertette meg Európát a fehérneművel, az előlgombolós kabáttal és a zárt nadrággal,* mert csak ebben a ruhadarabban tudott kényelmesen elhelyezkedni a lovon. Európa nem ismerte a magyarok letelepedéséig a szappant, amit ők a szikes tavak vizében főzött zsiradékból találtak fel. A *csizmát* is ők honositották meg Európában, ugyanúgy, mint a nemezkészitést, a kötést, a horgolást, ami a láncpáncélok technikája volt. A napkirály Franciaországban magyar királyvizzel, a későbbi kölni vizzel mosakodott és csak a magyar királyné evett villával abban az időben, amikor a többiek még kézzel marcangolták az ételt. A *müvészetek* is gyorsan terjedek az új hazában, mert a müveltség, amit magukkal hoztak a bevándorolt magyarok, *sokkal magasabb volt,* mint az itt élőké. *Helytelen* az a kifejezés — mondotta Cholnoky professzor, hogy nomád nép voltunk, — a helyes meghatározás az, hogy sátoros pásztorok voltak őseink, akik a pusztákon éltek, ahol nem lehetett őket házakba telepiteni, mert folytonos vándorlásra voltak kényszeritve legeltetés közben. éz a nép, ha finn-ugor is, már évezredekkel előbb elszármazott az Ural vidékéről, részben északra, mint a finnek, s részben délnek, a turáni Alföldre, mint a magyarok és nem a szibériai steppéken történt a találkozás, a turkomán fajjal, hanem a kaukázus északi szélén elterülő pusztákon, a turáni Alföldön. Itt *kinaiakkal* is találkozhattak, hiszen a kinai birodalom határa abban az időben a *Kaspi tengerig terjedt.*

A kiaiak akkor már igen magas fokú kultúrájából sokat átvettek, bár rokonság a két nép között nincsen. Krisztus után 800-ban Szamarkandban, ami ugyancsak a turáni Alföldön fekszik, papirgyártás folyt és a kinaiak, amikor még Európa a középkor sötétségében élt, már puskaport használtak. Nem kell szégyelnünk azt, — hangsúlyozta Cholnoky professzor, — hogy *müveltségünk ázsiai eredetü, hiszen az egész európai müveltség Ázsiából származik, miután Európa is csak egy félszigete Eurázsiának.*

A Kaukázus északi lábánál találkozott a magyar és a turkomán nép, ahova Julianus barát is elindult és innen vándoroltak nyugatnak, amíg eljutottak a magyar medencébe, ahol megtalálták a keresett kitünő földrajzi keretet. A magyar nép pásztorai az Alföldön, a földmívesek és iparosok a pusztát környező, mezőgazdaságra alkalmas vidéken telepedtek le. Ilyen település volt Erdély is, a székely néven ismert nép, ami tehát nem avar település, hanem magyar. Előadása befejezéseképen Cholnoky professzor megállapította, hogy földrajzi tények szülik a nemzeteket, mint ahogy az ezeréves Magyarországot is ilyen földrajzi tény hozta létre, a Kárpát medencében, amely olyan kohó, amelyben minden összeolvad. A földrajzi tények ellen tartós helyzetet nem lehet teremteni.

A jórészt tudósokból és hozzáértőkből álló hallgatóság előadása végén melegen ünnepelte az ősz professzort.

A MAGYARSÁG a magyarsággal együtt küzd a magyarságért

gázgyárakat, az épitkezési munkálatok adminisztrációját vezette. Ezen ténykedésével kapcsolatosan akciót inditott, hogy az elektromos áramszolgáltató üzemeket a főváros vegye kezelésbe. Inditványára megépitették a kelenföldi villamos centrálét. A Budapesti Villamossági Rt., valamint a Magyar Villamossági Rt. megváltásával most már az összes villamossági üzemek a főváros tulajdonába kerültek s igy Buzáth müködését teljes siker koronázta. Érdemeiért 1910-ben tanácsnokká, majd 1920-ban h. polgármesterré választották. Elnöke a pénzügyi bizottságnak és revizora a közjogi osztálynak. Legszivesebben charitativ és szociális ügyekkel foglalkozik és neki köszönheti létrejöttét a székesfőváros fiuárvaházainak balatoni üdülőtelepe. Számos kegyuri plébánia és templom épült müködése alatt.

Buzay Károly, ny. szfőv. tanácsnok. Született Budapesten 1866-ban. Atyja, néhai Károly, a 48—49. szabadságharc idején honvéd törzsorvos volt. Középiskoláit a budapesti Lónyay-uccai ref. főgimnáziumban végezte, majd a budapesti tudományegyetemen államtudományi államvizsgát tett. Hivatali pályáját a székesfővárosnál kezdte meg és ott fokozatosan előrehaladva, 1911-ben első tanácsnok-főjegyző lett az elnöki osztályon.

Fővárosi szolgálatának tartama alatt hivatali tevékenységét az egészségügyi osztályon, a jogi ügyosztályon végezte, majd a katonai ügyosztály vezetője lett. Már mint helyettes tanácsnok a közegészségügyi, majd a közlekedésügyi ügyosztálynak volt a vezetője. Azidőben, amikor az állam a fogyasztási adót átengedte a székesfőváros részére, megszervezte a fogyasztási adó igazgatását és létesitette a főváros 7 tisztből és 550 főből álló javadalmi őrségét. 1921-ben kiváló tevékenységének elismerése mellett nyugalomba vonult, az 1884—1928-ig teljesitett 44 évi szolgálata után. A világháboru alatt érdemes munkásságot fejtett ki a közegészségügyi és a katonai ügyosztályon. Több hadikórházat létesitett s ezen érdemeinek elismeréséül a Vöröskereszt hadiékitményes tiszti keresztjével, a hadegészségügyi kiállitás rendezéséért pedig a német Vöröskereszt hadi érdemérmével tüntették ki. A főváros megbizásából számos külföldi tanulmányutat tett, ahol különösen a külföld kórházi intézményeit és a halotthamvasztást tanulmányozta. A mai fővárosi temetők rendezése, valamint a kötelező ravatalozás, az uj elmebeteg-kórház, a tüdőbeteg-kórház és az uj fertőtlenitő intézet létesitése is az ő nevéhez füződik. Részt vett a nemzetközi közegészségügyi kongresszuson, a demográfiai és mentőkongresszuson és ezeken előadásokat tartott. Számos társadalmi egyesületek vezető tagja.

C

Calligaris Ferenc, szfőv. zenetanár, zeneszerző, okl. egyházi karnagy. Született Budapesten, 1892-ben. A tanitóképzőt a fővárosban végezte, majd oklevelének megszerzése után 1911-ben a tabáni róm. kath. templom karnagya lett. 1913-ban katonai szolgálatra vonult be, a világháboru kitörésekor pedig az északi hadszintérre került. 1917-ben szerelt le és ekkor lépett a székesfőváros alkalmazásába. 1918-ban megszerezte a középiskolai zenetanári oklevelet. 1926-ban elvégezte a Nemzeti Zenede zeneszerzői tanfolyamát. 1929-ben a Zeneművészeti Főiskolán egyházkarnagyi oklevelet nyert. A székesfővárosi iskolákban mindössze három ugyanilyen képesitéssel biró karnagy müködik. 1926 óta a Csalogány-uccai iskola énektanára. Számos egyházi vonatkozásu irodalmi munkát irt. Szüz Máriáról három egyházi éneket szerzett. A „Nemzeti Ujság"-ban és a „Katholikus Közlöny"-ben, valamint más egyházi lapokban is számos cikke és értekezése jelent meg. A magyar dalról többször tartott előadást és ezeket a „Magyar Tanitók Lapja" adta közre. Két évig vezette Kansz zenekarát. A Nemzeti Zenede egyik pályadijának nyertese. A Magyar Gyermektanulmányi Társaság rendes tagja, stb.

Capp Gusztáv, ny. áll. tábornok. Szegeden született 1863-ban. Iskolai tanulmányait Felső-Ausztriában és a bécsi müszaki akadémia két éves felső tüzérségi tanfolyamán végezte.

1883-ban mint hadnagy, a cs. és kir. tüzérezrednél, Nagyváradon kezdte katonai pályafutását. Katonai szolgálatának idején több, mint két évig a resicai vasgyárhoz volt vezényelve, különleges megbizatással. 1914-ben az északi harctérre rendelték. Az összeomlás után nyugalomba vonult és 1924-ben ranghelyesbitéssel lett tábornok. Kitüntetései: a Vaskoronarend II. osztálya, a Lipót-rend lovagkeresztje, a Vaskorona-rend III. osztálya és a katonai érdemkereszt, mind a hadiékitménnyel és kardokkal, valamint a német Vaskereszt II. osztálya a békebeli kitüntetéseken kivül.

Chikán Béla dr. *(ilinyi)*, polgármester. Született Tiszaroffon, 1891-ben. Középiskoláit Szatmáron, egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. A világháboru előtt kisebb községekben, majd Erzsébetfalván volt segédjegyző. 1918-ban az államrendőrség szolgálatába lépett és 1923-ban rendőrfogalmazó lett. A községnek r. t. várossá való átalakulásakor Pesterzsébet város polgármesterének választották meg. Polgármestersége alatt Pesterzsébet város erős fejlődésnek indult: kiépült az ut- és az elektromos hálózat, a vizvezeték- és csatornahálózat, vásárcsarnok, vágóhid, Mentőegyesület, kémiai intézet, több iskola és kislakás és végül az ő polgármestersége alatt fejlődött ki a Pesterzsébeti Tüdőgondozó Intézet, amely különleges módszerével az egész kulturvilág figyelmét magára vonta. Ugy a napisajtó, mint különféle szaklapok hasábjain széleskörül irodalmi és zsurnalisztikai tevékenységet fejt ki. Pesterzsébet képviseletében résztvett az amerikai Kossuth-szobor zarándoklatban. A világháboru alatt katonai szolgálatot teljesitett, 43 hónapig küzdött az orosz, olasz és a szerb frontokon. Háborus kitüntetései: ezüst, bronz Signum Laudis a kardokkal, II. oszt. német vaskereszt, Károly-csapatkereszt, sebesülési érem. Hivatali müködésén kivül igen tevékeny részt vesz a város társadalmi és kulturéletében is, számos társadalmi, jótékonysági és kulturális egyesület vezető tagja.

Cholnoky Jenő dr., egyetemi ny. r. tanár. Született Veszprémben, 1870 julius 23-án. Középiskoláit Veszprémben, egyetemi tanulmányait pedig a budapesti müegyetemen végezte. 1892-ben mérnöki oklevelet nyert és a müegyetem vizépitéstani tanszékének asszisztense lett. 1894-ben az egyetem földrajzi intézetében müködött mint asszisztens. 1896-ban állami ösztöndijjal hosszabb keletázsiai tanulmányutra indult. Beutazta a Jang-cekiáng delta vidékét, a kinai alföldet, a délkinai hegyvidék egy részét és egész Mandzsuriát. Tapasztalatairól több könyvben és értekezésben számolt be, amelyekkel uj értékekkel gazdagitotta a tudományos világnak Ázsia földrajzi, néprajzi és müvészeti viszonyaira vonatkozó ismereteit. Nevezetesebb müvei: A sárkányok országából, A levegő fizikai földrajza, A Balaton tudományos tanulmányozásának eredményei, Általános földrajz, A földfelszin formáinak ismerete, A Föld titkai (6 köt.), A jégvilág, Világegyetem, stb. 1899-ben a budapesti egyetem földrajzi intézetének adjunktusa lett és magántanárrá képesitették. 1902-ben bölcsészetkari doktorrá avatták. 1905-ben a kolozsvári egyetem nyilv. r. tanára lett és az erdélyi medencét tanulmányozta. 1915-ben a Magyar Földrajzi Társaság elnökévé választották. 1919-ben a román megszállás miatt elhagyta a kolozsvári egyetemet. 1920/21-ben a külügyminisztérium tudományos osztályának főnöke volt és résztvett a béketárgyalások előkészitésében. 1921-ben a budapesti egyetem meghivta az egyetemes földrajz tanszékére. Jelenleg a Magyar Földrajzi Társaság, a Magyar Turista-Egyesület és a Magyar Barlangkutató Társaság elnöke, sok más bel- és külföldi tudományos és kulturális egyesület alelnöke, tiszteletbeli vagy választmányi tagja. A Magy. Tud. Akadémia levelezőtagja, Kolozsvár város tb. tanácsosa, stb. Tudományos és szakirodalmi munkássága világviszonylatban is jelentős. A futóhomok mozgásának törvényei; a folyók szakasz-jellegének mechanikai értelmezése; a Balaton vizállásainak mathematikailag pontos magyarázata, a tó jegének mechanikája; a Karszt-jelenség pontos magyarázata; az emberi müveltségek keletkezésének földrajzi indokolása; a kinai épitészet eredete, stb., mind világszerte elismert és alkalmazott eredményei.

Chorin Ferenc dr. ifj., felsőházi tag. Született Budapesten, 1879-ben. Fia néhai id. Chorin Ferencnek, aki több mint félszázadon át volt tagja előbb a képviselőháznak, majd a főrendiháznak s aki a magyar ipar leghatalmasabb szervezetét: a Gyáriparosok Országos Szövetségét megalapitotta s annak haláláig elnöke volt. Nagynevü atyja oldalán szinte predesztinálva volt arra, hogy egyik vezérférfia legyen a magyar közgazdasági életnek. Erre való hivatottságát és képzettségét, korán igazolta, amidőn a gimnázium s

Cholnoky Jenő dr.

Élet. arch.

Gell Mad

99, 100. l.

Cholnoky Jenő dr

CHOLNOKY JENŐ DR.

Utazásaim, Élményeim, Kalandjaim

Pantheon kiadás

A világhírű földrajztudós önéletrajza, amelyben összefoglalja összes utazásának leírását, nagy tudományos eredményeit és tapasztalatait. Érdekes és tanulságos írás, felnőtteknek és a fiatalságnak egyaránt. 400 oldal. 178 kép. 24 oldal műmelléklet.

Könyvnapi ára fűzve P 8.—, kötve P 10.—
Könyvnap után fűzve P 10.—, kötve P 12.50

Könyvnap 1942

STEPHANEUM NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ A
SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
EGYESITETT ÜZEMEI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
KÖNYVESBOLTJA
ZENEMŰ- ÉS KEGYTÁRGYOSZTÁLYA Bpest, IV., Kecskeméti-u. 2.
Telefon: 18-64-96.

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő
Tekintetes

[illegible] úrnőnek
úrnak

[illegible]

[illegible]

u. p. [illegible]

(Arlen felv.)

Életem legérdekesebb élménye

Veszprémtől Kelet-Ázsián át Amerikáig

Elmondja Dr. Cholnoky Jenő ny. egyet. nyilv. rendes tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tagja

Veszprémben születtem, ott is érettségiztem, hogy azután már huszonhat éves koromban, mint műegyetemet végzett mérnök és a Tudományegyetem Földrajzi tanszékének asszisztense induljak el keletázsiai tanulmányutamra.

Élményem — mondjuk legérdekesebb élményem — nekem ez a majdnem kétévig tartó tanulmányút volt, amelyről nem jöttem haza üres tarisznyával. Megbízatásomat, feladatomat komolyan vettem, mert hiszen két évvel azelőtt éppen azért hagytam ott a Műegyetem vízépítési tanszéke mellett betöltött asszisztensi állásomat, hogy minden időmet és teljes életemet a földrajzi tudományoknak szentelhessem.

Élményem volt és marad tehát nekem minden e téren végzett tudományos megállapításom és felfedezésem, amelyekből csak néhányat sorolok fel. Mandzsuriában tett tanulmányutam eredményeképpen kimutattam többek között azt, hogy Mandzsuria nagy részét hatalmas bazaltláva-fennsík foglalja el. A Kínai-Alföld szerkezetét én tanulmányoztam először s a róla készült térkép ma minden külföldi, Kínáról szóló kézikönyvben benne van. Kimutattam a Hoang-ho óriási törmelékkúpját, földünk egyik óriási képződményét. Megoldottam a Három-Kiang rejtélyes problémáját; rájöttem a kínai építőművészet alapjaira, amennyiben bebizonyítottam, hogy a kínai építőművészet a bambusz-építésből származik. Ugyancsak ázsiai tanulmányaim alapján fejthettem ki elméletemet a népvándorlások eredetére nézve. Az emberi művelődés igazi megindulása, bizonyítékaim szerint, a mesterségesen öntözött oázisterületeken történt: Mezopotámiában és Egyiptomban. A kínai műveltség a mesterségesen öntözött területeken született meg.

Idehaza aztán az Alföld, majd Erdély részletes tanulmányozásához kezdtem, mégpedig 1905-ben, amikor a kolozsvári Egyetem nyilvános rendes tanára lettem. Az Alföld felszíni formáinak eredetéről keveset tudtunk; ami az irodalomban erről előfordult, azok a feltevések majdnem mind tévedések voltak. Ezek a tanulmányok vezettek annak a már világszerte elismert törvénynek a felfedezéséhez, hogy a folyók szakaszjellege a folyó munkaképességének és az elvégzendő munkának a függvénye. Ezzel pontos mechanikai magyarázatot nyert az a tünemény, hogy az egyik folyó kanyarog, a másik meg zátonyos stb.

Időközben sokat utaztam külföldön is. A Spitzbergákon 1910-ben egy hónapot töltöttem, majd 1912-ben, az Egyesült Államok meghívására, két hónap alatt bejártam az Unió legérdekesebb vidékeit. Ekkor mutattam ki, hogy az ős-mexikói műveltség a mesterséges öntözésekkel művelt földeken kezdődött. Ugyanezt a perui műveltségre is kimutattam.

Behatóan tanulmányoztam a horvátországi és a dalmáciai Karszt-vidéket, s karsztTanulmányaim elismeréseképpen az első nemzetközi barlangtani kongresszus engem választott elnökéül.

Nekem ezek a tudományos felfedezéseim és megállapításaim maradnak a legérdekesebb és legértékesebb élményeim, már csak azért is, mert úgy érzem, hogy pályámon, amelyre olyan nagy szeretettel indultam és amelyen egész életemen át szívvel-lélekkel, teljes odaadással dolgoztam — hiszem, — eredményeket is értem el.

legújabb kötetét mindenki. Érdekes, izgalmas kisregény, képes, színes apróságok, humor és rejtvények! A százoldalas kötet a Magyar Népművelők Társasága kiadásában jelenik meg, ára csak 14 fillér.

Mindenütt kapható

Rádiózene és vidéke

Határozottan kellemes dolog egy órát elüldögélni a rádió mellett. Az ember csak fölpikkeszti a gép korongját, máris ég a lámpa és a keresővel odahajtat valamelyik állomásra, ahol egy kis zenét hallhat.

A világűrben, nagyon helyesen, sok könnyű muzsikát csiphetünk el. Például nem egy helyen úgynevezett dzsesszegyüttest, vagy ha úgy tetszik jazzbandát. A kiszüremlő hangok után ítélve egy alak szárított aprófát ver össze, a másik rángatva rúz valami üres tökhéjat, a harmadik elkésve kolompol, a szaxofon náthásan dünnyög, a zongor sta meg alkalmasint időnként belekönyököl a billentyűkbe.

Eddig még hagyján, mert néha ebbe az aláfestésbe beleénekel az orrgyökén fuvalmazó, búgva zsongó alt dizőz. Fáradt pincehangon közli, hogy neki már semmi se fáj. Ám suttogva kifejti, hogy volt egyszer 1 drb májusi alkony. Ezen kicsit elborongva gargalizál. Aztán odamondja, hogy eltört a szíve. Ezt már olyan prózai fázékhangon magyarázza, végül rátalál az elveszített gyűszre vagy cipőre és ujjolag értesíti, hogy neki már semmise fáj. Más ember hangja ilyenkor elvész, az övé nyilván megkerül, mert elhallgat, csupán pár szomorú béget a szaxofon, ráadásul.

De küsszünk odébb az éter páternoszterén. Á, itt éppen bejelentik, hogy milyen zeneszám jön. Mondjuk, Flox: „Napsütésben." Kis darab, egészen jó, de hol itt a napsütés? Éppen úgy lehetne a címe: „Mustárkészítés Luxemburgban", vagy „A vincellér oldalszakálla". A baj ott van, hogy a szerző urak túl sok hangulatot akarnak a címbe belesűríteni.

Hagyjuk ezeket a címeket! Nem kell a képzeletet cipőhúzóval belesegíteni a muzsikába. Úgyis vannak szépszámú melódiakomplexusok, amelyeket nem lehet elvéteni. Ilyen a Zulejka és vidéke. Egy kis epekedés, arabusul. Ezt cím nélkül is felismerjük, ha akár a közepénél is nyitjuk fel a rádiót. Ez a valódi és kivédhetetlen hangulatfestés. Szinte kedvünk volna két kezünket a rádió melletti fotelből kidugni és kígyózva húzni-vonni a levegőben. Szerálhangulat ötért. Itt-ott pár Musztafa, a nyugvó nap előtt egy pálmaárny, piláf és rózsaillat vegyesen, Zulejka viszont csábtáncol.

Etekintetben a tarantella sem utolsó, ha már látnunk kell hallás közben. A pezsdítő ütemben ott él előttünk a malagai együttes, az olajbarna bendzsós, gitáros urak, oldalszakállal és villogó fogsorral, néhányan tenyereiket csapdossák és nézik Anitát, Anita lebbenő sárga-vörös rojtjait, heiyke, földszintes cilinderét, fogkrémplakát-mosolyát, amint dobját verve hirtelen toppant, mintha ezt mondaná, persze nem magyarul: tintatarrrtó, naplemente!

Van néhány ilyen karakterzene, indultak még a zenélőóra, a mackótánc, a fakatonák, továbbá még az is, aminek a címe az „Ébred a majorság", mert csengő dallamaiba hol az üstdobos béget egyet, hol a másodhegedűs kukorékolja el magát, hol meg a puzónos fojtja el a hangot a zsebkendőjével úgy, hogy szakasztott marhabőgést vélünk hallani. Egyszerre gondolunk az Alpok lejtőjére meg egy szép gombásfelsárra.

Hanem amit a többit tileli, azt hagyjuk.

— Undi —

IRODALOM

Hankiss János: A magyar irodalom közelről. Hankiss professzor a debreceni egyetemen az irodalomtörténet tanára. Azóta, hogy 1919-ben még egészen fiatalon, 26 éves korában, a genfi békeelőkészítő-iroda francia osztályának magyar vezetője volt, a páratlan tudományos sikerek egész sorozatát könyvelheti el. Már harminc éves korára rendes egyetemi professzor, s azóta nemcsak magyar földön, hanem a külföldön is eseményszámba menő előadásokat tartott főként a magyar és a külföldi irodalmak kapcsolatairól. Ilyenformán tekintete hozzászokott, hogy a magyar szellemi élet eseményeit mindig felsőbb vártáról, kritikai szemmel, az egykorú és a külföldi jelenségek mérlegelésével tekintse át. Magyar irodalomszemlélete ilyen módon mindig új, érdekes szempontokat fedez fel: szinte minden lépésével töretlen utakat tapos, amelyeken az olvasó annál is szívesebben követi, mert ízes magyar dikciója, meglepő gondolatfordulatai szinte állandó lelki izgalmat váltanak ki az olvasóból. Talán minden eddigi könyvénél fokozottabban állanak ezek a megállapítások arra a munkájára, amellyel az idei könyvnapon ajándékozta meg a magyar közönséget. A középkori kódexből véletlenül napvilágra került megrendítő ómagyar Mária-siránitól kezdve egészen József Attilának egyik legmeghatóbb anya-verséig nyomon követi a magyar írói lélek legbensőbb rezdüléseit közel egy évezreden keresztül és csudás, ismeretlen értékeket merít fel a holt betűk örökké élő, örökké igaz világából.

Szentiváni Gábor: Magyar mosoly. Az utóbbi években nagy divatja támadt nálunk a falukutatásnak. Élénk szóval beszél ez az irányzat a magyar lélek mélyén élő arról a sorsszerű meggyőződésről, hogy társadalmunk felső rétegei az évezredes harcok vagy az elhasználódás folytán kipusztulhattak: a mélységben mindig készen állott a televény, amelyből új meg új erők törtek fel a napvilágra. Ilyen erőt jelent a művészi alkotás terén a magyar népművészet is, amelyet most pompás, könnyen áttekinthető formában közvetít hozzánk a Forrás-vállalat új kiadványa, a „Magyar mosoly", amely — egy ragyogóan megírott összefoglaló bevezetés után — négy csoportban s a képek százai kapcsán ismertet meg bennünket az Alföld, a Dunántúl, a Felvidék és Erdély ezerszínű, kaleidoszkópszerű népművészetével, viseleteivel, apró holmijával. Aki ezt a könyvet átböngészi, annak egyszeriben megnyílik a szeme a magyar nép művészi szemléletének sajátos, keleties, ragyogványos szépségei felé. Városi és falusi ember, úr és paraszt, tudós és laikus egyformán gazdag tanulsággal élvezheti ezt a kedves könyvet.

Németh László: Cseresnyés. Könyvalakja a Nemzeti Színházban sikerrel játszott színjátéknak. Szerzője új utakat keres és ezt a szándékát harcos nyíltsággal be is jelenti. A darabról írt bírálatok erősen eltérőek voltak, de a legfőbb pontban találkoztak: ez az írás hivatott író műve. A színjáték olvasva elgondolkoztatóbb, mert a színpad gyors iramában sok minden tovaviharzik, mielőtt megragadhattuk volna, míg könyvvel a kezünkben nyugodtan magunkba fogadhatunk minden gondolatot és tanítást. Olvasmánynak is élvezetes, mert nyelve ízes és a műben lévő feszültség egy pillanatra sem lankad.

Dr. Szemző Piroska: A Pester Sonntagsblatt. Az abszolutizmus korában megjelent pesti szépirodalmi folyóirat életét ismerteti az avatott tolló írónő, akinek érdekes kultúrhistóriai cikkeit mindenkor élvezettel olvassa a közönség. Az értékes tanulmányt is új megállapítások teszik becsessé.

Cseh Mária: Verőfény. Felvidéki költők verseiből kötött színes csokor kínálja különleges illatát ebben az ízlésesen kiállított kis kötetben. Finom hangulatú költeményeket kapunk, a legtöbbjéből még ki-kicsendül az elszakítottság idejének minden keserűsége és hazavágyódása.

Tolnai Világlapja 1942. jún. [illegible] 3.
(22. szám)

Cholnoky Jenő dr

DRÁMÁK A TÖRVÉNY ELŐTT

Gumitolvajok

Elnök *(a sértetthez)*: Ön fedezte fel a gumitolvajlást ?

Sértett: Igenis, elnök úr. Említettem, hogy hivatalos ügyben a Nagyjános-utcába mentem. Kisebb társaság gyűlt össze, a résztvevők közül még háromnak magavezetett autója volt. A négy autó ott parkírozott a csendes, előkelő utcában . . .

Elnök: Persze, felügyelet nélkül.

Sértett: Sajnos. Mind a négy kocsi jól zárható modern kocsi volt, máskor is megtörtént, hogy órákig álldogáltak az éjtszakában, anélkül, hogy bajuk történt volna.

Elnök: Igen, de akkor a gumi nem volt olyan becses jószág, mint ma. Tessék folytatni.

Sértett: Éjfél után elsőnek távoztam a társaságból. A rosszul világított utcában nem tapasztaltam rendellenességet a kocsimon. Beültem és elindítottam. Abban a percben az autó hátul letoggyant a hóra. Azonnal lefékeztem, kiugrottam és megnéztem, hogy mi történt. Akkor láttam, kérem, hogy a kocsimnak nincs hátsó kereke. Az autó addig valami tuskóra volt felpeckelve, az indításnál persze ez a két fadarab eldőlt és a kocsi leszakadt a földre.

Elnök: Ugyanez volt a helyzet a másik három kocsinál is ?

Sértett: Ugyanaz. Miután kiugrottam szinte ösztönszerűen rápillantottam a többi autóra. Mind a háromnak hiányzott a két hátulsó kereke. Nem volt kétséges, hogy vakmerő tolvajok szabadítottak meg minket értékes kerekeinktől.

Elnök: Tapasztalt valamit, aminek kapcsolata lehetne a gumilopással és amit elő akarna adni ?

Sértett *(gondolkodás után)*: Nem tapasztaltam semmit, elnök úr. Legfeljebb azt adhatnám elő, hogy kiszálláskor megszólított egy suhanc és felajánlotta, hogy őrzi az autót, de ezt elutasítottam. A nyomozás során ezt a körülményt bejelentettem a detektív uraknak.

Elnök: Köszönöm, egyelőre nincs több kérdésem. Következik Puskás János tanu *(a tanu megjelenik a bíróság előtt)*. A nyomozás során ön jelentkezett az eljáró detektíveknél.

Tanu: Igenis, nagyságos elnök úr. Magam is a Nagyjános-utcában lakom és hallottam a vakmerő gumilopásról. Amikor azt olvastam, hogy a nyomravezető jutalmat kap, jelentkeztem a főkapitányságon.

Elnök: Mik voltak az ön észleletei a lopással kapcsolatban ?

Tanu: Aznap éjjel magam is későn mentem haza. Láttam a kivilágított ablakokat és láttam a kapu előtt az autókat. Láttam, hogy egy sofőrbundás férfi a havas földön térdel és az egyik kerékkel bíbelődik. Egy másik, szintén sofőrsapkás férfi segített neki. Szegények, gondoltam magamban, ezeknek mennyivel rosszabb dolguk van, mint a gazdájuknak. Azok a melegben vannak, ezek pedig a havas éjtszakában dolgoznak.

Elnök: Mondja, nem volt akkor magában egy kis ital ?

Tanu *(némi habozás után)*: Egy kevés lehetett, mert egy névnapi vacsoráról jöttem haza.

Elnök: Gondoltam a morfondírozásról. Az ilyen éjtszakai filozófusokat mindig a bor mozgatja. Okosabb lett volna, ha arra gondol, mit piszkálnak ezek egy kocsin, amely a jelek szerint már órák óta egyhelyben vesztegel.

Tanu: Ez, kérem, valóban nem jutott az eszembe. A sofőrbunda meg a sofőrsapka megnyugtatott, nem gondoltam görbe dologra.

Elnök: Személyleírást adott a két férfiról ?

Tanu: Hogyne, kérem. Pontos személyleírást adtam. Azon az alapon is találták meg őket a detektív urak. Ezért is jár nekem a jutalom.

Elnök: Dehogyis azon az alapon találták meg őket. A szembesítésnél ön azt mondta, hogy a két letartóztatott emberben nem ismeri fel azt a két férfit, akit éjjel az autó mellett látott.

Tanu: Azt mondtam, kérem, mert csakugyan nem ismertem fel. A nagy bundagallér meg a lehúzott sapka szinte lehetetlenné teszi, hogy az ember a sötétségben . . .

Elnök *(lecsap)*: No látja ! Most önmagát cáfolta meg. Hogy adhatott ilyen körülmények között pontos személyleírást ?

Tanu: De a nagy bundát én mondtam és ez vezette nyomra a detektív urakat.

Elnök: Majd mindjárt meghalljuk. *(Következő tanuként az eljáró detektivet szólítja.)* Mondja el kérem, hogyan jutottak a tettesek nyomára.

Tanu: Amikor mi kiértünk a helyszínre, a kocsik körül a hó meglehetősen össze volt taposva. Az autótulajdonosok, a háziak meg egy pár éjtszakai járókelő is körülnézegették a megkopasztott járóműveket. Lábuk nyoma alaposan összekeveredett a tettesek lábnyomával. Annyi valószínűnek látszott, hogy ketten voltak, akik az autók körül dolgoztak, egy harmadik egy lovaskocsival a közelben várt a zsákmányra. A gurított kerekek nyoma odavezetett egy szekérhez.

Elnök: Ugyanígy vallották a vádlottak is, tehát a nyom helyes volt. Hogy történt tovább !

Tanu: A szomszéd ház vicéje még akkor éjjel elmondta nekünk, hogy két sofőrformájú férfit látott az autók mellett. Azt hitte odatartoznak. Az egyiken nagy bunda volt, amilyet vidéki túrákon szoktak használni. Ennek a bundaszövetnek a mintázatát véletlen folytán sértetlenül megtaláltuk a hóban. A sofőr térdelve dolgozhatott a kerék leszerelésén és hogy ne fázzék, a bundát maga alá gyűrte. A két kerek folt épen megmaradt a hóban.

Elnök: Az előbb azt mondta, hogy a tulajdonosok mindent összetapostak a kocsik körül.

Tanu: Igy is volt, de a harmadik és negyedik kocsi között valahogy érintetlen maradt a hó. Csak a tettes lábnyomai látszottak és a két kerek folt. A lábnyomok nagyon rossz, elnyűtt csizmára mutattak, ez a rossz lábbeli sehogy sem állt összhangban a kitűnő bundával. De a két kerek folt rajza olyan élesen préselődött bele a megfagyott hóba, hogy még egy bevarrt repedés nyomait is jól megmutatta.

Elnök: Ezen az alapon indultak el ?

Tanu: Körülbelül. A csizma és a bunda valahogy nem illett egymáshoz. Mondottam, a csizma nagyon rossz volt, a bunda nagyon jó. Feltételeztük, hogy a bunda nem saját, hanem bérelt bunda. Teherkocsivezetők, ha vidékre mennek, szoktak ilyen útibundát bérelni. Végigjártuk az üzleteket, amelyek bundakölcsönzéssel foglalkoznak. Az egyikben nemsokára megtaláltuk a keresett bundát. Egyezett a szövet rajza és ott volt a bevarrt repedés is. A kereskedő azonnal pontosan megmondta, ki bérelte legutóbb a bundát, de hozzátette, hogy nyilván hamis nyomon járunk, mert az a sofőr egy általa jól ismert báró és földbirtokos sofőrje, aki gyakran jár ki gazdája birtokára és olyankor állandóan bundát bérel. *(Az egyik vádlott helyeslően bólint.)*

Elnök: A kereskedő, persze, nem tudhatta, hogy a báró régen kidobta tolvaj sofőrjét és az most már saját kezére dolgozik.

Tanu: Ennek a megállapítása mindössze egy telefonunkba került, azután minden mentsímán. Előkerítettük a volt sofőrt, aki rögtön bevallotta a tolvajlást és kiadta a bűntársát is.

Elnök: A bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánítom, az ügyész úré a szó. *(A vád- és védőbeszédek elhangzása után a bíróság ítélt: két-kétévi börtön.)*

Doktor Jurisz

Rádiók
tangóharmonikák, gramofonok
és az összes hangszerekről árjegyzéket küld:
Mogyoróssy
HANGSZERGYÁR
BUDAPEST. VIII, RÁKÓCZI-UT 71

Márkás külföldi, Everest, Csepel kerékpárok

Márkás alkatrészek,
Szigeti Károly
Budapest, V, Visegrádi-u. 12
Kérjen díjtalan prospektust!

SZABADALMAZOTT
kancsalságot javító szemelzárók, orvosi előírásra kizárólag.
VI., Teréz-körút 48.
Kérjen ismertetőt.
Optifot

Májusban **Szép felvidéki elbeszélések** c. kötet jelent meg, juniusban pedig **Kazinczy válogatott művei** gazdagítják a sorozatot. (A márciusig megjelent kötetek továbbra is 24 fillérért kaphatók.)

Kapható minden újságárusnál, dohánytőzsdében és a „Forrás" könyvesboltjában: Budapest, VII, Dohány-utca 12.

Sokan nem tudják,

hogy a mikroszkóp segítségével a múmiák ősrégi ivóedényeiből megállapították, hogy már az ókorban is ittak sört;

hogy a víz alatt járó hajónak legalább is az eszméje nagyon régi dolog. A Salamon és Markalfról szóló régi történetben, amelyet még a keresztes háború idején írtak, olvasható, hogyan kell a víz alatt járó hajókat szerkeszteni. Arról azonban nincsenek feljegyzések, hogy a középkorban valóban csináltak is ilyen víz alatt járó hajót;

hogy az első villamos elemeket Cruikshank (1745—1800.) orvos készítette. Wilkinson, aki a Cruikshank-féle áramtelepet tökéletesítette, szintén orvos volt, mégpedig sebész;

hogy a római császárság korában a szobrok állítása valóságos mánia volt. A legtöbb ember a saját költségén állított magának szobrot;

hogy a világ legmagasabb hegycsúcsa a Mont Everest 8748 méterrel;

hogy Magyarországon az utolsó nyilttszavazású választások 1911-ben voltak. Csak a világháború után rendelték el az egyes városokban a titkos szavazást.

Szépségápolásra Földes Margit-créme

Magyar politikai körök Hitler vezér és kancellár beszédéről

A német birodalom vezérének és kancellárjának legutóbbi beszédével kapcsolatban magyar politikai körök *a Deutsches Nachrichten Büro* budapesti tudósítójával az alábbi kommentárt közölték:

Hitler vezér és kancellár beszédét a magyar közvélemény a nagy német nemzet vezérének kijáró tisztelettel és megértéssel fogadta. Különös érdeklődést keltettek a magyar közvéleményben a beszédnek azok a rendkívül érdekes részletei, amelyek itt még ismeretlenek voltak és *a magyar közvélemény csodálattal adózik a német győzelmi eltökéltségnek.*

Beavatott magyar politikai körökben hangsulyozzák, hogy *Magyarország a világpolitika legújabb eseményeit nyugalommal szemléli és igazságának tudatában folytatja tovább tradicionális magyar nemzeti politikáját.*

Moszkvai tanu

(*) A jeles fizikus és kitünő publicista: Jean Herbette, örömmel fogadta el a moszkvai nagykövetséget, amikor azt Briand, az akkori francia külügyminiszter felkínálta neki. Azzal az elhatározással indult el Moszkvába, hogy megpróbálja tisztázni a szovjetunió és Franciaország közötti zavaros viszonyt, és minden eszközzel megteremti az új alapokon is a régi jó kapcsolatokat. Éppen ez a körülmény teszi különösen érdekesekké és tanulságosakká azokat a bizalmas jelentéseket, amelyeket állomáshelyéről Párisba megbizójának küldött. E jelentések közül huszonnyolc fekszik most előttünk. Bizonyára a legérdekesebbek: az okiratok a Quai d'Orsay titkos levéltárából származnak, ahol a megszálló német hatóságok jöttek nyomukra. Most láttak napvilágot a német külügyi hivatal levéltári bizottságának kiadásában, mint „Az 1939. évi háború születése" című sorozat második kötete.

Furcsa háború ez, mondta még kitörésének első hónapjaiban egy angol politikus, s ez a jellege má'; sem változott meg és bizonyára a végéig kísérni fogja. Kisebbrendű furcsaságai közé tartozik például, hogy titkainak nagyobbik része még folyama alatt napvilágra került és még tartani fog a háború, amikor már szinte meg lehetne írni történetét. Ezekből az okmányokból, amelyek most szószerinti szövegükben előttünk fekszenek, egész sor újabb furcsaságra, különlegességre és belső ellentmondásokra derült fény. Nem mintha ujdonságok lennének és merőben ismeretlen körülmények, amelyekre ez a francia diplomata már tizenöt esztendővel ezelőtt nyomatékosan felhívta kormányának figyelmét. De mégis mindig meglepő az a következetes ellentét, ahogyan a politikai éleslátás a vaksággal mindig szembekerül és visszavonhatatlanul a rövidebbet húzza.

Jean Herbette olyan időben került a moszkvai posztra, amikor a szovjetunió külső és belső helyzetét világszerte válságosnak tartották. Moszkva kínai politikája végképpen megbukott. Amikor már biztosra vették, hogy a hatalmas kínai birodalom szovjetállamokká alakul át, a Kuomintang Csangkájsek és Vangcsingvei akkor még kettős vezetése alatt szinte máról-holnapra véget vetett minden szovjetbefolyásnak és a kommunista tábornokok hatalmát a nagy birodalom északkeleti sarkába néhány tartományi területre szorította vissza, ahol ma is vannak. Ugyanakkor pedig az angol politika nyiltan is támadó éllel lépett fel a moszkvai aknamunka ellen. Erre az időre esik a hírhedt Zinovjev-levél körül támadt vihar, a londoni szovjet-orosz kereskedelmi ügynökség helyiségeinek átkutatása, valamint a pekingi szovjetkövetség átkutatása is: Moszkvában nem tagadták, hogy kínai politikájuk teljes vereséget szenvedett s attól tartottak, hogy a nyilvánvaló gyengeségnek e korszakát az angolok általános támadásra használják fel. Nemcsak diplomáciai offenzívától tartottak, hanem egészen komolyan számoltak a katonai fellépéssel.

Jean Herbettenek, az új francia nagykövetnek számításaiban és reménységeiben is minden bizonnyal szerepet játszottak ezek a körülmények. Vallomást ugyan erről nem tesz, de valószínű feltevés: arra gondolhatott, hogy a szovjet most hajlandóbb lesz engedményekre és alkalmazkodásra, mint eddig volt. Ezekben a várakozásokban azonban igen hamar csalódott, még pedig alaposan. Már az első jelentés, mely ebben a gyüjteményben szerepel, valósággal megrázó tanuságot tesz emellett. Pedig ez a jelentés 1927 augusztus 19-én kelt, tehát rövidesen azután, hogy Herbette Moszkvába érkezett és megkezdte működését.

Az új francia nagykövet fáradhatatlan szorgalommal figyel mindent, ami körülötte történik, példátlan türelemmel fordíttatja le magának a szovjetnagyságok hosszú kongresszusi beszédeit és cikkeit, amelyek a napilapok hasábjain elébe kerülnek. Így többek között Sztalinnak egyik elvi fejtegetését, mely a Pravda kilenc hasábját töltötte meg. Ez a cikk éles támadásokkal kezdődik Anglia ellen. Az angol polgárságot azzal vádolja, hogy a bolsevista forradalom vívmányaira tör. Hisz azonban abban, hogy a polgári államokat vetélkedésük és küzdelmük a nyersanyagokért rövidesen új háborúba sodorja. Erre a háborúra kell a proletárokat előkészíteni, hogy azt megakadályozzák és megbuktassák. Ezért szükséges a szovjethadsereg nagyarányú megerősítése, mert ez a hadsereg ad majd bátorságot Európa proletárjainak ahhoz, hogy az adott órában cselekedjenek.

Herbette ezekben a jelszavakban, főleg azonban abban a szerepben, amelyet a szovjetállam vezetői a hadseregnek kiosztanak, a legnagyobb veszélyt látja, amely az európai civilizációt fenyegeti. Ez a vélemény napról-napra erősödik benne s erre a folyamatra az akkori szovjetidők különösen sok alkalmat adtak. Szovjetoroszországot, helyesebben a hatalmat gyakorló köröket valóságos háborús láz fogta el akkor. A lapok nyiltan azt írták, hogy a szovjetúnió megtámadása küszöbön áll. A kommunistapárt vezetése alatt nagy társadalmi szervezetek alakultak, amelyeknek az volt a célja, hogy az ifjúságot háborúra neveljék és a háború gondolatához hozzászoktassák. Nyiltan hangoztatták, hogy ezt a támadó háborút meg fogják előzni: a vörös hadsereg támadni fog s a támadás első célpontja Lengyelország lesz. Addig pedig gondoskodni fognak a közvetve és közvetlenül érdekelt országokban arról, hogy általános sztrájkok zavarják és késleltessék a Lengyelországnak szánt hadianyag szállítását.

Herbette érdeklődése azonban nem áll meg a közéleti hullámok figyelésénél, hanem kézzelfogható bizonyítékokat szerez arra is, hogy a szovjetunió valóban nagy arányokban készül fel a háborúra. A katonai terhek rohamosan növekednek s azok az összegek, amelyeket hadfelszerelésre fordítanak, írja az egyik jelentésében, teljesen értelmetlenek volnának, ha a vörös hadsereget kizárólag az önvédelem céljaiból szerveznék.

Ezzel a kérdéssel egyébként különösen érdekes szemelvények világánál foglalkozik Herbette. Arról a tevékenységről van szó, amelyet Litvinov, a szovjetunió kiküldötte a leszerelési konferencia tanácskozásain kifejtett. Mint emlékezetes, a szovjetúnió akkoriban hangos békepolitikát követett és a minél nagyobb mértékű leszerelés mellett szállott síkra. Herbette ezzel kapcsolatosan arra figyelmezteti miniszterét, hogy az a leszerelési politika, amelyet a szovjetunió Genfben folytat, logikus folytatása és természetes kiegészítője annak a nagyarányú felszerelésnek és háborús készülődésnek, amelyet a hatalmas birodalomban tényleg követnek és végrehajtanak.

Külön terjedelmes jelentésben szól a nagykövet bizonyos Movcsin nevű szovjetorosz katonai szakírónak könyvéről, melyben a szerző a Marne és a Visztula melletti üldöző csaták tanulságaival foglalkozik. „Az ember azt hitte volna — írja Herbette —, hogy a vörös hadsereg vezérkara abban a szellemben, amelyet Litvinov a leszerelési bizottság előtt hirdet, olyan elgondolásokat tart szem előtt, amelyeket egyesegyedül a szovjetterületek védelme irányit. Erről szó sincsen. Az egész könyv, amelyről most irok, azon a gondolaton épült föl, hogy a vörös hadseregnek támadnia kell és az ellenséges erőket saját országuk szívében kell megsemmisíteni." A könyvből, amelyet Herbette részletesen ismertet, kettő kerül ki. Először az, hogy az üldözés mértékével óvatosan kell bánni, mert az hátránnyá változhatik, a másik pedig, hogy az orosz vezérkar terveiben milyen nagy szerepet játszanak azok a szociális és nemzetiségi nyugtalanságok, amelyekről idejekorán a megfelelő eszközökkel gondoskodni akarnak.

Az egyik moszkvai folyóirat 1929-ben cikket hozott arról, hogyan lehetne a néger lakosság segítségével az Egyesült Államokban forradalmat szítani. A szerző annak a biztos reményének ad kifejezést, hogy ez a forradalom az Egyesült Államok déli részét elszakítaná és külön kommunista állammá szervezné. Herbette azt jelenti erről a cikkről, hogy azok közé a fantazmagóriák közé tartozik, amelyek a szovjetunió egész politikáját és összes hangosan hirdetett jelszavait a nyugati államok közvéleménye előtt veszélytelen ideológiai álmodozásnak mutatják. A valóság azonban az, hogy szép számmal jelennek meg ugyan efféle fantasztikus írások, talán nem is véletlenül, ami azonban az igazi szovjetcélok érdekében a valóságban megtörténik, kézzelfogható és sokkal nagyobb veszélyt jelent, mint azt a nyugati fővárosokban általában hiszik, ahol annyit hivatkoznak a forradalmak történelmi sorsára, az ellanyhulásra, az elpolgáriasodásra és a többi ismert tünetre.

A francia nagykövet 1930-ban biztosra vette, hogy Szovjetoroszország támadó hadjárata küszöbön áll vagy Románia vagy Lengyelország ellen. Az a lázas hadikészülődés, amely körülvette, az a lázító és izgatott hang, mely a szovjetlapok hasábjairól a fülébe csapott, azok a titkos jelentések, amelyek mindenhonnan befutottak hozzá, erről győzték meg. Mint kötelességtudó diplomata, ezzel a lehetőséggel olyan mértékben számolt, hogy megtett minden intézkedést, amelyet szükségesnek tartott. Sürgette kormányától, hogy a feszültség beálltának első percében biztosítson magának tuszokat a francia földön élő szovjetállampolgárok köréből, mert ha valóban sor kerülne a diplomáciai kapcsolatok megszakítására, a szovjetúnió földjén élő minden egyes francia életveszélybe kerül. E téren odáig elmegy, hogy egyes személyeket is megnevez, akikre a francia védelem kiterjesztésekor külön figyelemmel kell lenni.

A terjedelmes bejelentések és beszámolók láncában külön súlyt helyez a francia nagykövet arra a beszédre, amelyet Enukidze, a szovjetúnió központi végrehajtó bizottságának titkára, egyben pedig a kommunista párt egyik legbefolyásosabb tagja mondott. Ebben a beszédben hangzottak el ezek a mondatok: „A harcnak megvan a maga törvénye, ezt a törvényt a végső következésekig végre kell hajtani. Az egyik osztálynak meg kell a másikat semmisítenie, számunkra nincs más megoldás. Azoknak az osztályoknak, amlyeket a harcnak e folyamata alatt meg kell semmisíteni, mindvégig ellenállást kell kifejteniök. Minden békülés ki van zárva"... E mondatokhoz Herbette messzemenő politikai következtetéseket fűz. Hálásak vagyunk Enukidze népbiztosnak, mondja többek között, hogy ilyen nyiltan és világosan beszél. Amiről szólott, az a háború volt és azt is megmondta, hogy ezt a háborút életrehalálra végig akarják küzdeni. Ezt tudomásul kell venni. „Nem jelenti ez azt, hogy politikánknak azért támadó szellemünek kell lenni. Abban a harcban azonban, amely nem életre, hanem halálra irányul, amint azt Enukidze erős szavakkal kimondja, nem szabad egyetlen szempontot sem elhanyagolni, amely eshetőségeinket csökkenti. Amikor aztán majd arra kerül a sor, amiről itt szó van, az ellenségnek éppen olyan erős akaratot kell szembeszegezni, mint amilyen az övé, éppen olyan fegyelmezett szervezettséget és éppen olyan világos öntudatot s annak belátását, hogy „végig kell harcolni ezt a harcot".

Jean Herbette magában a lényegben, a dráma lefolyásában alig tévedett, csak a szereposztás lett a végén más. A szovjetúnió legfőbb ellenségeit Angliában és az Egyesült Államokban látja. A háborúra azok ellen készülődött, ami azt jelentette, hogy legközelebbi ellenségeit a nyugati nagyhatalmak európai szövetségeseiben látta. Első támadó lépéseit tehát azok ellen irányította. Amint tudjuk, ez másképen történt. Amit azonban a szovjetunió háborús készülődéseiről és távolabb szándékairól Herbette már tizenöt évvel ezelőtt megállapított, azt napról-napra újabb események igazolják. Annak az erőnek, amely a szovjetúnió szervezettségével és anyagi erejével szembeszállt, valóban éppen olyan szervezettnek, fegyelmezettnek és céltudatosnak kellett lennie, mint az ellenségnek. Ez is bekövetkezett, ha nem is abban a formában, ahogyan azt Herbette gondolta.

Ez a sok előrelátás és figyelmeztetés azonban hiábavalónak bizonyult. Abban a szovjetúnió politikusainak lett igazuk, hogy a polgári nagyhatalmak vetélkedése és egyenetlenkedése új feszültségekre vezetett. Franciaország bevitte a szovjetúnió képviselőit a népszövetségbe, utóbb pedig még egy lépéssel tovább ment és szövetségre lépett Moszkvával. Hiábavaló volt azonban itt is minden: a végzetet így sem kerülhette el, a veszedelem pedig, amelyre a francia kormányt Jean Herbette annyi okos és világos okfejtéssel figyelmeztette, változatlanul fennál..

A Budapesti Divatközpont szakmai albumos divatbemutatója

Elkészültek az őszi-téli divatmodellek, amelyeket a Budapesti Divatközpont rendezésében szeptember 15-én és 16-án, mindkét napon délután 5 órai kezdettel a budapesti modelltervező szalonok mutatnak be a Hungária-nagyszálló különtermeiben. A divatbemutatót csak szigorúan szakmai közönség látogathatja. A modelleket a következő szalonok készítették: **Charlotte**-szalon, **Farkas** György, **Hraboyszky** Mária, **Katzerné és Bodnár**, **Kéről** Nagy Károlyné, **Mária**-szalon, **Appolyi** Júlia grófnő **Sophie**-szalon, **Szikszay** Ágota, **Szita** József, **Takáts** Erzsébet, **Vékey**-szalon, **Visegrádi**-szalon, **Zsubory** Nelly, **Meggyes-Nagy** István, **Bednarik** Vilmosné, **Hepke** Elemér és a **Conchitta**-szalon. Az 1943. évi őszi-téli divat vonalvezetése: az anyaggal való fokozott takarékosságot és a természetes vonalak kihangsúlyozását hozza. A divatbemutatón 52 női divatmodellt mutatnak be.

A NAGY ÍRÓ HALÁLÁNAK ELSŐ ÉVFORDULÓJÁN
ÚJ KIADÁSBAN JELENIK MEG

MÓRICZ ZSIGMOND
ERDÉLY

I. TÜNDÉRKERT II. A NAGY FEJEDELEM III. A NAP ÁRNYÉKA

Báthori Gábor és Bethlen Gábor Erdélyének siralomvölgye és tündérkertje támad fel előttünk e hatalmas műben, a magyar történelmi regényírás páratlan remekében.
Három kötet ára kötve 45 P.

ATHENAEUM KIADÁS

Pillanatfelvétel Oroszországból

Megvallom, vegyes érzelmekkel fogadtuk érkezésük hírét. Az emberben élnek ilyen megmagyarázhatatlan, furcsa előítéletek. Ki tudná megmagyarázni, honnan származtak, hol szedte fel azokat az ember s miért őrzi féltékenyen a lelkében?

Egy bizonyos: nem örültünk a vöröskeresztes testvéreknek.

Azt hittük, sok gondunk lesz velük. Kényesek lesznek. Nem ízlik nekik az egyhangú katonakoszt, elégedetlenek lesznek a szalmazsákkal s tele lesznek panasszal. Veszedelmes pillanatokban jeleneteket rendeznek s az első bomba után hazarohannak. Másrészt különös meleg érzés is bujkált a lelkünkben. Akkor már hónapok óta egy gyümölcsösben éltünk, sátrak alatt és elhagyatottnak éreztük magunkat.

Aztán egy reggel megérkeztek Kurszkba. Akkor már bevonultunk a városba, megkaptuk azt a hatalmas háromemeletes iskolaépületet, amelyben hónapokon keresztül gyógyítottuk a sebesülteket és a betegeket. Tehetetlenül jártuk végig termeit. Derékig ért a piszok. A vízvezetéket, gépházat felrobbantották az oroszok, úgy, hogy az épület kellős közepén hatalmas üreg tátongott.

Forró nyári napon volt ez. A testvérek megérkeztek az állomásra s várniok kellett, amíg szekereink behozzák őket. Ott ültek csomagjaik között, hófehér fátylakban s türelmesen vártak a tűző napon délutánig. Úgy ültek a bombatölcséres pályaudvaron, mint a fáradt lepkék, amelyek letelepedtek valahová, hogy szomjukat oltsák. Felkapaszkodtak a szekerekre, csomagjaikra telepedtek s így vonultak be a kórház udvarára.

Megkapták a szobájukat s tíz perc mulva már könyökig felgyűrték blúzaikat s nekiláttak, hogy kitakarítsanak. Mire a katonák észbekaptak, már ott térdeltek a durva padlón és súrolták a piszkos deszkákat. Nem telt bele három óra, a szoba ragyogott a tisztaságtól.

Másnap sorra került a többi szoba, amelyet kórteremnek szemeltünk ki. Orosz nők jöttek s megkezdődött a nemzetközi érintkezés.

— Csiszta voda — mondta az egyik, ékes orosz dialektusban s az orosz nő boldogan engedelmeskedett. Hozta a tiszta vizet. — Csiszta rongy — mondta tovább, de ezt már az orosz nő nem értette. Következett a magyarázat: erőteljes mozdulattal a kezébe nyomta a testvér a tiszta rongyot. Most már értette. Mire ez a nap elmúlt, készen állott az a szótár, amelynek segítségével sorra kitisztultak a szobák.

A nagy iramban észre sem vettük, hogy nem panaszkodnak. Ebédkor szótlanul bevonultak szobájukba s megebédeltek. Utána folytatták a munkát. A tiszta padlóra szalmazsákok kerültek, lepedők, takarók, az asztalokra illatos mezei virág. Mire a támadás megindult, mintegy 500 ágyas, felszerelt kórház várta a sebesülteket.

A támadás pedig megindult.

Mi csak távoli dörejeket hallottunk belőle.

Az autók éjjel-nappal hordták a sebesülteket. A folyosók megteltek hordágyakkal. Mindnyájan nekivetkőztünk és sebészkedtünk a műtőben. Ráadásul este kilenctől hajnali kettőig iszonyatos erejű légitámadást kellett átszenvednünk.

A testvérek sápadtan, összeszorított szájjal dolgoztak. Velünk voltak nappal és velünk a borzalmak éjszakáin. Néha elájult egyik-másik a beteg ágya mellett, de amint magához tért, újra folytatta a munkát ott, ahol abbahagyta. A műtős testvérek szinte félálomban dolgoztak.

— Menjenek aludni — mondtuk nekik.

Csodálkozva néztek ránk.

Aztán csak a fejüket rázták.

Nem. Hogyan mennének el mellőlünk, amikor látták, hogy egy-kétórai alvással vánszorgunk mi is a folyosókon. Hogyan hagytak volna magukra, amikor egy-egy mosolyuk új erőt adott, mikor vigasztaló szavuk, amit a beteghez intéztek, többet ért, mintha mi órákat töltünk a beteg ágya mellett. Milyen hallatlan nagy erőt ad az, amikor a sebesült homlokát megsimogatja egy női kéz, mikor a fájdalom gyöngyöző verítékét női zsebkendő törli le a homlokról. E kínosan vánszorgó napokon és éjszakákon többet megértettem a nő és a férfi viszonyából, mint polgári életem harmincnyolc vigyázó és szemlélődő esztendeje alatt.

Előttem van E. testvér, a műtős testvér, akit aludni küldtünk azzal, hogy a hasműtétet két óra mulva végezzük. Aludjon addig. Mikor elment, haladéktalanul hozzáfogtunk a bemosakodáshoz. Hogy, hogy nem: visszajött a műtőbe és pillanatok alatt megértette, hogy becsaptuk. Keserves sírásra fakadt. Odaborult a sebész mellére és úgy zokogott. Alig lehetett megvigasztalni. Sirt az emberi gyöngeségen, az emberi erő végességén, sírt azért, hogy a veszedelem idején miért ily gyenge az ember, miért nincs több keze, mint kettő.

Lent a légvédelmi pincében velünk virrasztottak a bombák fülsiketítő robbanásai közepette. Néha alig lehetett leparancsolni őket a kórtermekből, ha jött a támadás órája.

C. testvérre is emlékszem. Győri leány. Belgiumban nevelkedett, gazdag nevelőszülőknél. Mikor felnőtt, valami megmagyarázhatatlan honvágy hazahozta. A kényelmet, a jómódot, az esetleg reá váró örökséget otthagyta és hazajött Magyarországra. Meg sem állt a vöröskeresztes kórházig. Ápolónő lett.

— Potferdeke, — mondta dühösen, amikor nagyon csapkodtak körülöttünk a bombák, ami belgául olyasmit jelent, hogy egye meg a fene. Olyan kedvesen mondta, hogy mi is megtanultuk tőle.

Molett, erős leány volt, mindig a súlyos sebesültek osztályán dolgozott. Hatvan-nyolcvan, néha száz betege volt. Járt közöttük fáradhatatlanul kora reggeltől késő estig, nem is tudom, hogyan írta. Nem adott le egy dekát se. Azt hiszem, nem is akart. Fiatal volt, de nem akart deszkasovánnyá fogyni. Így is derék völegénye volt, aki kijött utána önként a frontra. Természetesen nem egy helyre kerültek, csak egymás közelébe, de így is nagyon szép volt. A fiú tudta, hogy mit ér a menyasszonya.

M. testvér is egyre előttem áll, valószínűtlenül hófehér arcával s halk szavaival. Ő volt köztük a legfiatalabb. Szinte gyerek. De mikor Stary Oskolban nem fértek el a kórházunkban a sebesültek, a réten mosta a betegeket. Mikor okéső este lett s a romvárosra ráereszkedett az alkony, ő még mindig ott térdelt a betegek előtt, mint egy modern Magdolna, s mosta a lábukat. Ő adta a vért annak az orosz nőnek, akit karácsony szent estéjén bombatámadás sebesített meg s akin csak az ő magyar vére segített azon az éjszakán.

De a többieket sem lehet soha elfelejteni. J. testvért odaérkezése első napjaiban sérülés érte a műszerasztal rendezése közben. Vérmérgezés veszedelme fenyegette, mégse mondta egyszer sem, hogy szállítsuk haza.

— Egész életemen keresztül szégyellném magam, ha ilyen gyorsan vissza kellene térnem. Legyen meg velem, amit Isten rendelt.

G. testvér a belgyógyászaton második orvos volt. Ugy ismerte a katonákat, hogy akármelyik öreg ezredorvos megirigyelhette volna. Belelátott a veséjükbe. S a kishitűeket, a csüggedőket olyan határozott, kemény szavakkal figyelmeztette feladataikra, hogy elszégyelték magukat.

Voltak csendes estéink is. Ilyenkor kiültünk a kis padra és énekeltünk. Ők is elpihentek ilyenkor, hazagondoltak az otthonukra, családjukra, talán egy férfire, s csendben kitöröltek egy-egy könnycseppet a szemükből. Emberek voltak ők is. Magyar emberek. A pihenés perceiben engedték, hogy érzéseik felszabaduljanak és fájjon a szívük. Nők voltak ők is. Hasonlóan az egri nőkhöz, akik hősi elszántsággal küzdöttek a vár bástyáin.

Marék Antal

Keszthelyen

közvetlen az állomással szemben gyönyörű **házhelyek eladók.** Kitünő tőkeelhelyezés. Bemutatás a helyszinen szeptember 19-én. Érdeklődés: keszthelyi Hungária szálló, 12. szoba.

BALATONKENESE FŐV. ÚDÜLŐ állomás közelében épülő **társasházban** még pár apartman leköthető. Telekbemutatás a helyszinen szeptember 19-én.

Mindkét ügyben felvilágosítást ad: vitéz bilkei Lipcsey Miklós dr ügyvéd, Budapest, Nagyenyed-utca 16. Telefon: 155-877, délután 4—6 közt.

Védelembe veszik a Balaton környékének templom- és várromjait

Beszélgetés Cholnoky Jenő professzorral

Balatonfüred, szeptember hó.

(Az *Uj Magyarság* kiküldött tudósítójától.) Az égszínkék magyar tenger partján Balatonfüred egyik legszebb és legkedvesebb pontján nyaral *Cholnoky* Jenő professzor kiváló földrajzi írónk, a magyar földrajzi társaság, a természetvédelmi tanács és a magyar túristaegyesület elnöke. Szerelmese a Balatonnak. Annakidején, egészen fiatalon, *Lóczy* Lajos asszisztenseként résztvett a Balaton tudományos vizsgálatában, amelynek eredményeképpen jelentek meg „A Balaton limonológiája", „A Balaton szintüneményei" és „A Balaton hidrografiája" című munkái. Jelenleg a könyvsorozat befejező kötetét írja, amely a Balaton földrajzi leírásával foglalkozik és a közeljövőben jelenik meg a könyvpiacon.

Az ősz tudós szenvedélyes természetjáró és már tizennyolc esztendeje a balatonfüredi Oprevil-penzióból, mint „főhadiszállásról" indul ki hátizsákkal, térdnadrágban és vadászkalapban portyázó útjaira, amelyeken a természetimádó ember és a tudós szoros egységbe fonódik. *Cholnoky Jenő kirándulásainak nemcsak testedző jelentősége van, sőt elsősorban nem. A Balaton szerelmese azért járja ismételten a környék hegyeit és völgyeit, hogy — amennyire tőle telik — fokról-fokra szebbé tegye a magyar tenger partját.* Hadd teljék öröme annak egyre jobban, aki itt nyaral, itt pihen és itt gyüjt új erőt!

A Balatonnak különösen az északi partvidékén sok régi templommal és várrommal találkozunk, amelyeknek porladozó kövei letünt évszázadok hírét, dicsőségét, történelmi levegőjét lehelik magukból. S mit kellett a Balaton környékén járó kirándulónak tapasztalnia? Ezek a sokszor az Árpádok korából fennmaradt templom- és várromok évről-évre pusztultak, nem volt senki, aki gondjukat viselje a régi köveknek. Éppen ezzel a kérdéssel kapcsolatban, mint a természetvédelmi tanács elnökét, kerestük fel Cholnoky Jenő professzort Balatonfüreden.

— Méltóságos uram, hogyan áll jelenleg a templom- és várromok ügye?

— A természetvédelmi tanács határozata értelmében — feleli Cholnoky Jenő — a Balaton környékén található minden templom- és várromot a tanács, mint történelmi emlékeket védelmébe veszi. *Negyvenkét templom- és várrom vár védelembehelyezésre.* Ezeket természetesen telekkönyvezni kell, ami meglehetősen hosszú ideig tart.

— Hogyan történik az omladékok védelembehelyezése?

— *Elsősorban körülkerítjük őket, megtisztítjuk a környéküket és a lehetőség szerint rögzítjük a szétmálló köveket, hogy az időjárás viszontagságainak ellenállhassanak.* Ezt már régen meg kellett volna kezdeni, hiszen nemcsak idegenforgalmi érdek, hanem kultúrális kötelesség is. Azt hiszem azonban, még nem késtünk el és idejében lépett közbe a természetvédelmi tanács. *Nagyobbrészt Árpád-korabeli emlékekről van szó és nem tűrhettük már, hogy ezek tovább pusztuljanak.*

— Melyek a legszebb emlékek? — kérdezzük.

— Egyike a legszebb templomromoknak az aránylag még elég épen megmaradt *ecséri templomrom Révfülöp mellett.* Ez tágas, háromhajós, román ízlésű bazilika. Megkapóan festőiek *az alsódörgicsei és a felsődörgicsei templommaradványok.* Mindezek Árpád-korabeli templomok és a természettől megviselt állapotukban is tanusitói annak, hogy ez a vidék már akkor is sűrűlakosságú és magaskultúrájú volt. Érdekes ezeken kívül *a mámai templom, Füzfő közelében.* Két kolostoromladék is van. Az egyik a sálföldi páloskolostor, amely maga román ízlésű, a templom egy része viszont gótikus. *Arács mögött* van egy nagyon szép völgy, talán nincs is párja a Balaton partján, Kolostorka- vagy röviden csak Koloska-völgynek nevezik. Éppen onnét érkeztünk meg nemrég. Ebben a völgyben vannak a Barátlakásoknak nevezett romok. Mindezeknek a védelembehelyezése azért is halad lassan, mert nem lehet munkást kapni. Azonban, ha már itt tartunk a templomoknál, meg kell említenem *egy érdekes ásatást, amely Tihanyban folyik.* I. Endre királyunk, amikor odatelepítette a bencéseket, nehogy a keleti egyház haragját magára zúdítsa, a görögkeleti barátoknak is megengedte, hogy letelepedjenek. *Ezek a szerzetesek a bazalttufa rétegbe vájt üregekben laktak.* Az üregeket hegyomlás zárta el idővel a külvilág elől. Most ásatásokat folytatunk ott s *eddig már két cellát fedeztünk fel érdekes emlékekkel.* Egy további cella feltárása is folyik, ebben valószínűleg a templomuk volt. Így reményünk van arra, hogy értékes freskókat találunk.

— Most pedig Méltóságodat mint természetjárót kérdezzük a Balaton környékével kapcsolatban.

— *Egyik célom a Balaton mellett a természetjárás előmozdítása.* A természetjárás sport, de a versenyt kizárja. Célja, hogy a polgári ember fáradságos, idegetölő munkája után ne a kocsmákban keressen felüdülést, hanem a természetben. *A jelszó: ép testben ép idegzet! Az országos sportközpont megbízásából turistautakat építünk a Balaton északi partján, különösen a kilátóhelyek és a romok felé.* Ezeknek az építése már régóta folyamatban van. Tihanyban éppen a közelmultban készült el egy szép útszakasz. Az utakat természetesen mindenütt kijelöljük. Ezen kívül *Révfülöpön kilátótorony építése kezdődött meg.* Több kilátótorony, üdülőház és két túristaszálló építését is tervbevettük. Itt is az legfőképpen a baj, hogy nem kapunk elég napszámost.

— Egyéb érdekességet hallhatunk még?

— Két esztendővel ezelőtt *a tapolcai kórház alatt óriási barlanghálózatot fedeztek fel, s ezt azóta már bombabiztos óvóhelynek rendezték be. Ezt a hálózatot szeretnénk most összekötni a tapolcai tavasbarlanggal.* Egészen vékony fal választja el egymástól a két barlangrendszert. Azonkívül örömmel közölhetem: *folyamatban van a badacsonyi bazaltbányászat megszüntetése.* Egyelőre azonban, amíg más bányát meg nem nyitnak, nem lehet megszüntetni a munkát, mert a kőre nagy szükség van...

Miután így tudományos és hivatalos dolgokról teázgatás közben elbeszélgettünk, a professzor úr megmutatja saját olajfestményeit és akvarelljeit, amelyek mind a Balatont és környékét ábrázolják. A képek annyira jól sikerültek, hogy illetékes körök kiállítást akarnak rendezni belőlük festőink okulására: hogyan fessék a Balatont.

Dalos László

Építőipari nagyvállalat keres

5—6 éves anyagbeszerzési gyakorlattal, építőipari fa- és vasszakmai anyagismerettel rendelkező, beosztott, őskeresztény

tisztviselőt

Ajánlatokat eddigi működés, fizetési igény és referenciák tüzetes megadásával „Mielőbbi belépés" jeligével **ARATÓ hirdetőirodája,** Erzsébet-körút 14. továbbít.

Nagyvállalat keres kitünő gyakorlattal rendelkező őskeresztény

gyors- és gépírónőket

továbbá **érettségizett, könyvelésben és irodai munkában gyakorlattal biró**

tisztviselőket

Ajánlatokat kor és fizetési igény megjelölésével kér „Azonnali belépés" jeligére **Haasenstein és Vogler r. t.** hirdetőirodába, V. ker., Dorottya-u. 8.

MDK

Cholnoky Jenö,
Teleki Pál tanártársa.

Egy csillogó, üde vizfestménye disziti az egyetemen. Teleki Pál szobájának falát. /Fölötte egy nagy angol kép: Columbus tragédiája a salamancai gyülésen/.

Nyikos Kálmán: Teleki Pál műhelyében.
Magyar Nemzet. 1941 ápr. 6. 8 l.

M.D.K.

Cholnoky Jenő

Az "Irodalom" c. rovat ir "A sárkányok országáról" c. könyvéről, melyet irt és illusztrált a müvész.

Magyar Salon, Bp. 1899. aug. hó
1102. lap

MDK

Cholnoky Jenő mérnök

A magyar mérnök- és épitészegylet közgyülésén, arany emléklappal tüntették ki Cholnoky Jenő mérnököt.

Cikk:Kállay Miklós miniszterelnök a realis erők összefogásáról beszélt a mérnökegyletben.

Uj Magyarság,1943.ápr.17. 3.l.

CHOLNOKY JENŐ, térképész/1870-1950/

ULBRICS könyve II.részében Burgenland és környező állam mok községi térképei,legtöbb 1770 után.A koraiak méret arányai premetrikus korból valók,a későbbiek legtöbbje métererenszerben készült és nagyrészük a bpesti Állam nyomda terméke.A térképek szerzői többségükben magyarok igy Cholnoky Jenő is. 289.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrich: Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes 287.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 2.szám, Szombathely

CHOLNOKY Jenő festő

KOVÁCS Sándor: Tudós festőecsettel. =
Muzsák, 1989.2. 32- 33.p.ill.

bujfalu
március

gi Erdély régi nyképei

s ismert nevek, emberek, nek meg a sárgult képfe- ézve a múlt századi erdélyi

tóművészete (1850-1920) tás látható február 15-től a um időszaki kiállítóterme- . Kolozsvár, Marosvásár- nyed, Nagykároly, Nagyvá- ográfusai közül a Dunky ánovics testvérek, Kossak ek János, Weisz Hugó stb. etven év mesterségbeli tu- dik. A portréfényképezés p, város-, épület- és ese- zatok idézik a fotóművé- nódjait. A kiállítást a Dé- képzőművészeti, néprajzi osztályának és a Bihari Múzeum gyűjteményének anyagából Sz. Kürti Katalin művészettörténész rendezte. A Bihari Múzeum gyűjteményéből 70 darab fotó került bemutatásra, melyek Danes-házy Nagy Márton ajándékaként a bihari térség fotográfusainak képtörténet-írását is feldolgozták.

A fénykép nélkülözhetetlen dokumentáció, a múzeumok számára hiányt pótol a kutatómunkában. Sok fénykép pihen még a fiókok mélyén, ezek a fontos dokumentumok ne maradjanak az ismeretlenség homályában. Kérjük, segítsék gyűjtőmunkánkat, juttassák el a Bihari Múzeumba az 1850 és 1945 között készült fotográfiákat.

A múzeumba beérkezett fényképeket a múzeum felajánlás esetén köszönettel megőrzi, illetve lehetőségei szerint megvásárolja, vagy visszajuttatja a tulajdonosának.

A régi képek, a fotógyűjtemények a jelenleginél nagyobb megbecsülésre figyelmeztetnek, hiszen az egyetemes kultúra részévé válik minden jó kép, minden bemutatott ember, pillanat.

Császi Irén

CHOLNOKY JENŐ – I – VIKTOR

MAGYAR HÍRLAP 2004. április 17–18

► nyolni és lesajnálni a keresztény írók szervezkedését, amely a vörös pokol négy hónapi tanulságait ki merte mondani". Cholnoky László ugyanis a Pesti Futár 1919. szeptember 26-ai számában szatirikus elmélkedést tett közzé, melyben azon töprengett, lehetséges-e, szükséges-e „zsidómentes magyar irodalom". Ma úgy mondanánk: hülyét csinált a Szabó Dezső vezette (és Milotay meg Lendvai István alvezérletével működő) Írószövetségből, melynek koncepciója abból állt, hogy a zsidókat az írástól eltiltani, a nem zsidó írók műveinek kiadására és vásárlására viszont erőszakkal is kötelezni kell. Azok vitorlájából, akik álláspontját „na persze, ezt mondják a zsidók!" csatakiáltással intézték volna el (s intéznék el ma is), eleve kifogta a szelet azzal, hogy leszögezte: „A szovjetre szintén nem árasztottam szeretetem melegét", továbbá: „Alulírott régi magyar dzsentrifamíliából sarjadtam, római katolikus vagyok." S mond valami egész döbbeneteset még ezen túl is: megjegyzi, hogy fölösleges kiadás volna „zsidóölő gépek beszerzése" – gondoljuk el, hogy ez 1919-ben mennyire kasszandrai fantáziára vall! Pedig éppen a fantáziáját az Új Nemzedék 1922. június 25-ei számában a jobboldal első számú kritikusa, Császár Elemér a Régi ismerős c. regény kapcsán nem létezőnek nyilvánította: „Cholnokynak nincs eleven képzelete – hangzik a verdikt –, vannak viszont eredendő bűnei, amelyek meggátolják tehetsége kibontakozását: a léhaság és a cinizmus, mely nem riad vissza a burkolt trágárságtól és a nyílt kegyetlenségtől." Erről a regényről szólva a Magyar Kultura kritikusa már egyenesen „moderneskedni akaró író"-nak nevezte őt, s így tette föl a kérdést: „Miért kell saját tehetségét elposványosítania csak azért, hogy bizarrnak lássék? Bizarr akar lenni, s ennek kedvéért olyan világnézetbe írja be önmagát és rántja be olvasóit, amely a moral insanityk privilégiuma."

Lendvai szemrehányásainak köréből Cholnoky Viktor sem hiányzott, kimaradt viszont a harmadik Cholnoky fivér, Jenő, holott ez idő tájt akadtak, akik azt firtatták, vajon a címben-rangban-vagyonban dúskáló „nagy földrajztudós" miért nézte évtizedeken át közömbösen, amint két írótestvére belepusztul a nélkülözésbe. A válasz egyszerű: Cholnoky Jenő ugyanazon az oldalon állt, ahol Lendvai István. Hogy mennyire, azt Tóth Árpád egyik 1921-es tudósításából is sejtjük: „A Turán Szövetség sajtóakadémiáján Cholnoky Jenő nagyvezér erősen megrótta a destruktív sajtót, amiért a magyar turáni kultúra vívmányainak helyébe hozta a holnaposokat, a holnaputániakat és a jövő hétenieket." A szelíd költő úgy vélte: ez furcsa, hiszen „Jenőnek, a testvérgéniusznak ismernie kellene Cholnoky Viktor munkásságát – Lászlóról mint élőről nem esett szó –, aki egyik főúttörője volt a modern magyar sajtónak és irodalomnak, aki új szavak dinamitjával robbantott fel diluviális merevségű nyelvszerkezeteket és eszmekőzeteket. Ő volt az első stildestruktor". Cholnoky Jenőtől azonban távol állt mindenféle részrehajlás. Amikor 1932-ben, Elek Artúr perében tanúként beidézték a Méhes-tanács elé, harcias deklarációban szögezte le: „Én mindig mondottam, hogy verjük ki korbáccsal a destruktívokat! A destruktív művészet háta mögött mindig ott rejlik Kun Béla és Szamuelly arca!" És tényleg: jobboldali magyar s főként keresztény úrként mindig minden támogatást megtagadott a destruktívoktól – legyenek bár azok a saját fivérei.

Megfestett álmok – Sassy Attila [Aiglon]: Ópium-álmok, 1909

A De Gaulle-ügy és a siker titka

Nyolcvankét éves korára bestsellerszerző lett Philippe de Gaulle tengernagy, az egykori francia tábornok-elnök fia. Atyám, De Gaulle című emlékiratát, amelynek immár a második kötete jelent meg, kapkodják az olvasók. Az elsőt eddig több mint 400 ezren vásárolták meg, a második eladása is meghaladta már a 200 ezret. Titkok nem tudhatók meg a könyvből, az atya ilyet valószínűleg nem is bízott a politika iránt alighanem közömbös katonatiszt fiára. A hétköznapok bontakoznak ki az elbeszélésből, a magánember élete. Abból sem sok, hiszen az államfő jobbára a köznek élt, kevés az eredetiség a két kötetben.

Akkor mégis, mi a siker titka? A társszerző, az ügyes újságíró és regényíró, Michel Tauriac személye, akinek szakmai szimata és nagy gyakorlata úgy tudta csoportosítani a tényeket, hogy fölébreszti a kíváncsiságot. De Gaulle tengernagy, katonás fegyelemmel és udvariassággal, minden áldott nap óraütésre pontosan 10 órakor leszállt Tauriac lakóháza előtt a párizsi 52-es autóbuszról, becsöngetett az újságíró lakásába, és minden ceremónia nélkül mesélni kezdett. Fölcsigázta az érdeklődést aztán az is, hogy már a második kötet megjelenése után kisebb botrány próbálta mérsékelni a

Charles de Gaulle az ellene irányuló 1962-es sikertelen kísérlet után hidegvérűen csak annyit mondott, hogy a gazemberek disznó munkát végeztek

sikert. Jean Mauriac, a nagy író kisebbik, újságíró fia De Gaulle tengernagy tévedései című cikkében, amelyet a Le Monde az első oldalán közölt, tudatos ferdítésekkel vádolta meg a visszaemlékező katonatisztet. Az ifjabb Mauriac azonban kicsinyes, személyeskedő, a kákán is csomót kereső ember. Azon sértődik meg, hogy Philippe de Gaulle könyvében az ő édesapját alacsonynak mondja, holott valójában 179 centi magas volt; lehet, de a De Gaulle család férfitagjainak csaknem kétméteres termetéhez képest, ha törpe nem volt is, csakugyan alacsonynak látszhatott. Szóvá teszi Jean Mauriac azt is, hogy Philippe de Gaulle pontatlanul tolmácsolja atyjának utolsó szavait, hiszen a halál pillanatában ott sem volt a családi birtokon, ám ő maga is csak hallomásból értesült arról, mi történt ezen a szomorú estén. A Le Monde-cikknek annyi volt a hatása, hogy a következő napokban az eladott kötetek száma még tovább növekedett.

De mit is regél a tengernagy fiú? Azt, hogy a háború után Londonból visszatérve, ahol ellenállási főhadiszállása volt, az idős De Gaulle csekély megtakarított pénzzel tért meg, vagyona szinte semmi. Családi háza, a La Boisserie, a náciktól földúltan romokban, a családnak nem volt hová mennie. Azt javasolták a tábornoknak, ott van a háborús vétkeiért, a Hitlerékkel való együttműködésért száműzött Pétain marsall otthona, költözzék oda. Pétain a hírneves Saint-Cyr katonai akadémián De Gaulle mestere, patrónusa volt, sőt Philippe fiának a keresztapja is. Az ellenállás parancsnoka annyit megtett az agg katonáért, hogy elkerültette vele a halálbüntetést és a börtönt, egykori házába azonban nem volt hajlandó beköltözni. „Hogyan is képzelik – mondta –, hogy belebújok a csizmájába, eszek a tányérjából?" Egyébként is, De Gaulle spártai életmódot követett; ha családi házában este kilépett bármelyik szobából, azonnal eloltotta a villanyt, ahogyan az Élysée-palotában is. Későbbi kulturális minisztere, André Malraux tisztelete jeléül ajándékként fölajánlotta neki nagy sikerű regényének, az Emberi sorsoknak a kéziratát. De Gaulle megköszönte, majd átadta a Nemzeti Könyvtárnak: „Nincs jogom elorozni nemzeti vagyont" – mondta.

Az elnöki korszak egyik legmozgalmasabb, csaknem tragikusan végződött epizódja volt az 1962. augusztus 22-ei petit-calamart-i merényletkísérlet, amikor is az algériai háború veszett hívei el akarták tenni láb alól a békét kereső államfőt. A lesben álló támadók – köztük egy hírhedett szélsőjobboldali magyar is – tüzet zúdítottak a kocsira: két kerekét teljesen szétlőtték, a sebességváltót tönkretették. Amikor kiszálltak a roncsból, De Gaulle hidegvérűen csak annyit mondott, hogy disznó munkát végeztek a gazemberek, majd megdicsérte nyugodt feleségét, aki körül csapkodtak a ►

Cholnoky Károly

rajztanár

Művészi Ipar

1894. 100 l.

Budapest, 1924. január 5.

i Gyula urnak

Budapest.

Horthy Miklós u. 63.

lismertük becses számláját
hó 7. -i értékkel a pénz-

Teljes tisztelettel

AZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Cholnoky Károly

rendes tanár

állami főgimn.

Nagyszeben

1905

	Egységár	Összeg	Összesen
ere/	6.- 2.-	P. 90.- " 8.-	
	6.-	" 180.- " 20.71	
			P. 298.71

nyolvpengő 71 fillér

1

A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAGJAI.

I. Alapító tagok:

		forint
	I. Ferencz József Ő császári és apostoli királyi Felsége	1500
	Erzsébet Ő császári és apost. kir. Felsége	500
	Rudolf trónörökös Ő cs. és kir. Fensége (meghalt 1889-ben)	200
	József főherczeg Ő Fensége	400
5	Szász Coburg Fülöp hg Ő kir. Fensége	200
	Hirsch Móricz báró, Páris	5000
	Pavel Mihály görög-kath. püspök, Nagy-Várad	2100
	Herzog Péter nagykereskedő, Budapest	1500
	Budapest főváros hatósága	1000
10	Ivánesich Viktor dr., Bécs	1000
	Kistelki Lévay Henrik főrendih. tag, Budapest	1000
	Simor János bibornok, hercz.-primás, Esztergom	1000
	Első Magyar Ált. Biztositó Társaság, Budapest	500
	Haynald Lajos bibornok érsek, Kalocsa	500
15	Kováts Zsigmond püspök (meghalt 1887-ben)	500
	Magyar-Franczia Bizt. Részv.-Társ., Budapest	500
	Samassa József dr. érsek, Eger	500
	Wodianer Albert földbirtokos, Budapest	500
	Zichy Jenő gróf orsz. képviselő, Budapest	500
20	Császka György megyés püspök, Szepeshely	400
	Wodianer Mór báró (meghalt 1886-ban)	300
	Andrássy Aladár gróf, Budapest	200
	Bonnaz Sándor püspök (meghalt 1889-ben)	200
	Fuchs Rudolf magánzó, Budapest	200
25	Harkányi Frigyes ministeri tanácsos, Budapest	200
	Károlyi Gyula gróf, Budapest	200
	Luczenbacher Pál főrendiházi tag, Budapest	200
	Nagyczenki czukorgyár részv.-társ.	200
	Pellet Ödön apát-kanonok, Székesfehérvár	200
30	Pesti hazai első takarékp. egyes., Budapest	200
	Ráth György kir. it. táblai tanácseln., Budapest	200
	Schlauch Lőrincz megyés püspök, Nagy-Várad	200
	Széchényi Béla gróf főrendiházi tag, Budapest	200
	Széchényi Pál gr. Budapest	200

		forint
35	Venczell Ferencz kanonok, Nyitra	200
	Weisz Bernát Fer. kir. tan. (meghalt 1888-ban)	200
	Wodianer Albert báró, Budapest	200
	Zichy Edmund gróf főrendiházi tag, Budapest	200
	Zichy Ferencz gr. kir. főasztalnokm., Budapest	200
40	Andrássy Dénes gr. főrendiházi tag, Krasznа-Horka-Váralja	150
	Adamofszky Péter papirkereskedő, Budapest	100
	Andrássy Géza gróf, Budapest	100
	Apponyi Albert gr. orsz. képviselő, Budapest	100
	Atzél Béla báró, Budapest	100
45	Baich Milos báró orsz. képviselő, Budapest	100
	Baiersdorf és Biach, Budapest	100
	Bánffy György gróf, Budapest	100
	Batthyány Lajos gróf főispán, Ikervár	100
	Berg Gusztáv báró, Kapuvár	100
50	Berzeviczy Albert dr. államtitkár, Budapest	100
	Blaskovich Ernő, Budapest	100
	Bobula János épitész, Budapest	100
	Brankovics György g. k. püsp., Temesvár	100
	Bubics Zsigmond megyés püspök, Kassa	100
55	Budapesti kereskedelmi és iparkamara	100
	Bukovits Gyula épitész, Budapest	100
	Burchard Konrád főrendiházi tag, Budapest	100
	Burger A. üvegkereskedő, Budapest	100
	Csanádi székes-káptalan, Temesvár	100
60	Csáky László gróf orsz. képviselő, Budapest	100
	Csekonits Endre gr. főrendiházi tag, Zsombolya	100
	Czobor Béla dr., Budapest	100
	Debreczeni kereskedelmi és iparkamara	100
	Dulánszky Nándor megyés püspök, Pécs	100
65	Egger Dávid régiségkereskedő, Budapest	100
	Eisele József gépgyáros, Budapest	100
	Esterházy Miklós herczeg, Bécs	100
	Esterházy Móricz gróf, Pápa	100
	ifj. Esterházy Móricz gróf főispán, Budapest	100

Művészi Ipar
1890.

		forint
70	Érsekujvári takarékpénztár	100
	Falk Zsigmond lovag nyomda-igazg., Budapest	100
	Festetits Andor gróf főrendiházi tag, Szeleste	100
	Tolnai Festetits Tassilo gróf, Keszthely	100
	Fischer Ignácz majolikagyáros, Budapest	100
75	Flandorfer Ignácz lovag, Sopron	100
	Floch Henrik dr. kir. tanácsos, Budapest	100
	Özv. Flór Ferenczné, Budapest	100
	Forgó és Tarsa üvegkereskedők, Budapest	100
	Forster Gyula min. tanácsos, Budapest	100
80	Forster János, Esztergom	100
	Forster Kálmán min. fogalmazó, Budapest	100
	Fraknói Vilmos címz. püspök, Budapest	100
	Göndöcs Benedek apát, Békés-Gyula	100
	Grünwald Béla orsz. képviselő, Budapest	100
85	Győri Gschwindt Mihály, Budapest	100
	Győri székesegyházi káptalan	100
	Hadik-Barkóczy Endre, Budapest	100
	Hajós József (meghalt 1888-ban)	100
	Hauszmann Alajos műépitész, Budapest	100
90	Hauszmann Sándor. Budapest	100
	Háromszékmegyei ipartelep	100
	Hidassy Kornél megyés püspök, Szombathely	100
	Holdházy János apát-kanonok, Alcsuth	100
	Hornig Károly báró megyés püspök, Veszprém	100
95	Horváth Boldizsár orsz. képviselő, Budapest	100
	Hüttl Tivadar porczellán-kereskedő, Budapest	100
	Ipolyi Arnold püspök (meghalt 1867-ben)	100
	Irsik Ferencz kanonok, Szatmár	100
	Ivánka Imre orsz. képviselő, Budapest	100
100	Jászóvári prépostság	100
	Kaas Ivor báró orsz. képviselő, Budapest	100
	Károlyi Alajos gróf, Budapest	100
	Károlyi István gróf, Budapest	100
	Károlyi Sándor gróf, Budapest	100
105	Károlyi Tibor gróf, Budapesten	100
	Keglevich István gróf, Budapest	100
	Keleti Gusztáv mintarajztanodai igazg., Bpest	100
	Kégl György orsz. képviselő, Budapest	100
	Kobek István, Bátorkesz	100
110	Kochmeister Frigyes báró, főrendiházi tag, Budapest	100
	Königswarter Moritz báró, Bécs	100
	Kramer Samu kárpitos, Budapest	100
	Láng József, Budapest	100
	Láng László gépgyáros, Budapest	100
115	Láng Sándor, Budapest	100
	Lázár Bernát földbirtokos, Segesvár	100
	Lechner Ödön műépitész, Budapest	100
	Lenk Emil, Sopron	100
	Lenk Gyula, Sopron	100
120	Lipthay Béla báró, Budapest	100
	Luczenbacher István földbirtokos, Muzsla	100
	Luczenbacher Miklós, Budapest	100
	Marton Alajos dszműárus, Budapest	100
	Matuska János kanonok (meghalt 1888-ban)	100
125	Mendl István magánzó, Budapest	100
	Miehl Jakab prépost-kanonok, Székesfehérvár	100
	Mihalovits József bibornok-érsek, Zágráb	100
	Modrovics Gergely (meghalt 1885-ben)	100
	Müller P., Sopron	100
130	Nádasdy Ferencz gróf, Budapest	100
	Német József cz. püspök, Temesvár	100
	Nopcsa Ferencz báró főudvarmester, Budapest	100
	Nyitramegye közönsége	100
	Pánthy Endre kanonok, Eger	100
135	Pap Samu dr. orsz. képviselő, Budapest	100
	Patzenhofer Konrád gyártulajdonos, Czinfalva	100
	Pártos Gyula műépitész, Budapest	100
	Petschacher Gusztáv műép. (meghalt 1890-ben)	100
	Péterffy Zsigmond vasuti üzletigazg., Budapest	100
140	Prifach József nagyprépost, Székesfehérvár	100
	Pucher József műépitész, Budapest	100
	Radisics Jenő, az orsz. m. iparműv. muzeum igazgatója, Budapest	100
	Szentmártoni Radó Kálmán főispán, Répczelak	100
	Rakovszky Géza orsz. képviselő, Budapest	100
145	Reiner Zsigmond lapszerkesztő, Budapest	100
	Rothermann Rudolf lovag gyártulajd., Hirm	100
	Römer Flóris dr. apát-kanonok (megh. 1889-ben)	100
	Rósa Lajos földbirtokos, Budapest	100
	Schönborn Ervin gróf, Bécs	100
150	Schreiber Ignácz, Bécs	100
	Somorja rend. tanácsú város	100
	Soproni kereskedelmi és iparkamara	100
	Soproni takarékpénztár	100
	Stephani Lajos légszesz-társ. igazg., Budapest	100
155	Strasser Alajos nagykeresk. (meghalt 1888-ban)	100
	Supka Jeromos apát, Zircz	100
	Sváb Károly főrendiházi tag, Budapest	100
	Szalay Imre ministeri tanácsos, Budapest	100
	Szapáry Géza gróf, Budapest	100
160	Szatmári káptalan	100
	Széchenyi Gyula gr., k. főajtónálló-m., Budapest	100
	Széchenyi Pálné grófné, Budapest	100
	Szivák Imre dr. orsz. képviselő, Budapest	100
	Szlávy József koronaőr, Budapest	100
165	Szmrecsányi Pál kanonok, Eger	100
	Taufer Vilmos dr. egyet. tanár, Budapest	100
	Temesvári kereskedelmi és iparkamara	100
	Thurn-Taxis Egon herczeg, Bécs	100
	Tisza Lajos gróf orsz. képviselő, Budapest	100
170	Trefort Ágoston (meghalt 1888-ban)	100
	Vancsa János dr. érsek, metropolita, Balázsfalva	100

	forint
Vaszary Kolos főapát, Pannonhalma	100
Idősb Vay Miklós báró koronaőr, Budapest	100
Vályi János dr. püspök, Eperjes	100
Weber Antal műépitész (meghalt 1889-ben)	100
Wechselmann Ignácz épitész, Budapest	100
Zalka János dr. megyés püspök, Győr	100
Zichy Antal főrendiházi tag, Budapest	100
Zichy Nep. János gróf, Budapest	100
Zsolnay gyár	100

II. Rendes tagok:

Aebli Adolf bankár, Budapest.
Aggházy Gyula festőművész, Budapest.
Alpár Ignácz épitész, Budapest.
Altenbuchner Henrik festő, Budapest.
Andrássy Tivadar gróf, Budapest
Apor Gábor báró alispán, Sepsi-Szt-György.
Apponyi Sándor gróf főrendiházi tag, Lengyel.
Axamethy Lajos dr. ministeri fogalmazó, Budapest.
Árkay Sándor lakatos, Budapest.
Babura László plébános, Nagy-Szalók.
Bachruch Károly ékszerész, Budapest.
Baczó Frigyes tanár, Zilah.
Baj Gerolamo márványozó, Budapest.
Balgha Jenő lelkész, Árva-Váralja.
Papi Balogh Péter magánzó, Haraszti.
Balogh Vilmos min. titkár, Budapest.
Barabás Miklós festőművész, Budapest.
Barkóczy Emil báró, Budapest.
Bartoss Imre reáliskolai tanuló, Budapest.
Ifj. Batthyány Géza, Budapest.
Baur György plébános, Bük.
Bálinth Benedek fametsző, Budapest.
Ifj. Bánó József, Budapest.
Beck Dénes, Austria bizt. társ. igazgatója, Budapest.
Beervaldszky János dr. plébános, Odorin.
Beidl Alajos kanonok, Győr.
Benczúr Béla műépitész, Budapest.
Benczúr Gyula festőművész, Budapest.
Bende Imre megyés püspök, Bars-Szt-Kereszt.
Benke Gyula, Budapest.
Benz Ferencz kövezőmester, Budapest.
Bergh Ferencz aranyozó, Budapest.
Beszédes János, az iparművészeti múzeum irnoka, Budapest.
Blahó Pál bronzöntő, Budapest.
Bohus László orsz. képviselő, Budapest.
Boross Béni orsz. képviselő, Arad.
Braun Arnold műépitész, Budapest.
Brestyánszky Béla szobrász, Budapest.
Brüll Ignácz dr. ügyvéd, Budapest.
Brüll Lipót gyárigazgató, Budapest.
Burda Venczel érczműves, Budapest.
Csehély Adolf gymn. rajztanár, Trsztena.
Ifj. Cséry Lajos, Budapest.
Csizik Gyula rajztanár, Budapest.
Csolnoky Károly rajztanár, Sümeg.
Csorba Ferencz min. fogalmazó, Budapest.
Csőke Ferencz min. titkár, Budapest.
Csukássi József lapszerkesztő, Budapest.
Czettel Gyula gyárigazgató, Budapest.
Czigler Győző műépitész, Budapest.
Danczer Kornél m. k. pénzügyi tanácsos, Budapest.
Dankó József dr. pápai prælatus, Pozsony.
Deschán Achill alispán, Temesvár.
Deutsch Sándor kereskedő, Budapest.
Dezsényi József, Foncière bizt. társ. osztályfőnök, Budapest.
Dicenty Ernő lakatos, Budapest.
Diner József mérnök, Budapest.
Dittler Ferencz rajzoló, Budapest.
Dobos C. József vendéglős, Budapest.
Doby Jenő rézmetsző, Budapest.
Donáth Gyula szobrász, Budapest.
Dvorcsák Ferencz rajztanár, Alsó-Kubin.
Dvorzak Ferencz fémvésnök, Budapest.
Egger Gyula régiségkereskedő, Budapest.
Engel Lajos szobrász, Budapest.
Erdélyi Pál m. n. muzeumi tisztviselő, Budapest.
Ébersz Károly min. tisztviselő, Budapest.
Farkas Sándor, Csepreg.
Fay József földbirtokos, Ecséd.
Fehér Ipoly kir. tan. főigazgató, Szeged.
Fehérváry József dr. kanonok, Veszprém.
Feichtinger József G. akad. festő, Budapest.
Fenyvessy Ferencz dr. orsz. képviselő, Budapest.
Ferenczy József dr., Budapest.
Fertsek Nándor kanonok, Szepeshely.
Feszty Adolf műépitész, Budapest.
Fittler Kamill műépitész, Budapest.
Fleischl Károly.
Flesch Mór kereskedő, Budapest.
Formágyi György gyógyszerész, Hédervár.
Freund Vilmos műépitész, Budapest.
Gaal József rajztanár, Kapuvár.
Geissler Lajos kereskedő, Budapest.
Geittner és Rausch gyárosok, Budapest.
Gelléri Mór hirlapiró, Budapest.
Gerlóczy Károly a főváros első alpolgármestere, Budapest.
Gervay Mihály min. tanácsos, Budapest.

Giergl Ernő üveggyáros, Budapest.
Goldberger Sámuel, gyáros, Ó-Buda.
Goldschmied Lajos ötvös, Brassó.
Gosztonyi Géza gyógyszerész, Jászberény.
Gottermayer Nándor könyvkötő, Budapest.
Gönczy Pál nyug. államtitkár, Budapest.
Granichstädten Testvérek ékszerészek, Budapest.
Greguss János festőművész, Budapest.
Greiner Károly festő, Budapest.
Grill Richard, Budapest.
Grosz Mór gyáros, Budapest.
Grünstein Henrik aranyműves, Budapest.
Gyarmathy Zsigáné, szül. Hóry Etelka, Bánfi-Hunyad.
Gyomlay Gellért kir. tanácsos, közalapítványi gazd. főtiszt, Budapest.
Gyöngyösi kaszinó.
Gyöngyösi kath. legény egylet.
Gyöngyösi takarékpénztár-egyesület.
Györgyi Géza műépitész, Budapest.
Györgyi Kálmán rajztanár, Budapest.
Gyulai Pál egyetemi tanár, Budapest.
Haberern J. Pál. dr. egyet. tanár, Budapest.
Hampel József dr. egyet. tanár, Budapest.
Hatvan Ferencz keresk. akad. tanár, Sopron.
Havel Lipót épitőmester, Budapest.
Havlicsek Vincze lelkész, Pozsony.
Háry Gyula festőművész, Budapest.
Hegedűs Károly m. kir. technologiai iparmuzeumi főigazgató, Budapest.
Hegedűs Sándor orsz. képviselő, Budapest.
Id. Herpka Károly, Budapest.
Ifj. Herpka Károly fémvésnök tanár, Budapest.
Hirsch József iparművészeti iskolai növendék, Budapest.
Hirt Pál, Budapest.
Hoffmann Alfréd könyvkereskedő, Budapest.
Hoffmann Sándor kir. tanácsos, Budapest.
Hollós Károly rajztanár, Budapest.
Holub József épitőmester, Budapest.
Hopf János kanonok, Kalocsa.
Horváth Kálmán rajzoló, Budapest.
Horváth Viktor theol. tanár, Szepeshely.
Horváth Ignácz ügyvéd, Kalocsa.
Hradszky József lelkész, Szepes-Váralja.
Huszka József tanár, Sepsi-Szt-György.
Jacobey Károly festő, Káposztás-Megyer.
Jahn József épitőmester, Budapest.
Jaiser Gyula szobrász, Budapest.
Jakabffy Ferencz épitész-mérnök, Budapest.
Jamniczky Lajos műépitész, Budapest.
Jálics Ignácz nagykereskedő, Budapest.
Jenik Béla épitész, Budapest.
Jeszenszky Szilárd asztalos, Budapest.
Jókai Mór orsz. képviselő, Budapest.
Joós Imre polg. isk. tanító. Budapest.
Józsa Menyhért, Sopron.
Jungfer Gyula lakatos, Budapest.
Kammerer Ernő dr. orsz. képviselő, Budapest.
Kauser József műépitész, Budapest.
Kállay Gyula, az első magyar ált. bizt. társ. főtisztviselője, Budapest.
Kálmán Arthur dr., Budapest.
Károlyi Gábor gróf orsz. képviselő, Budapest.
Kegyes tanitórend, Budapesten.
Kellner és Mohrlüder műintézete, Budapest.
Keresztv István m. nemzeti muzeumi tisztviselő, Budapest.
Kézmárszky Tivadar dr. egyet. tanár, Budapest.
Királyi Pál orsz. képviselő, Budapest.
Kirner József cs. és k. udv. puskaműves, Budapest.
Kiss István műépitész, Budapest.
Klassohn Antal vésnök, Budapest.
Klein Ede szobrász, Budapest.
Klopstock Lajos kereskedő, Budapest.
Klösz György fényképész, Budapest.
Knauz Nándor kanonok, Esztergom.
Kolba Mihály és Fia papirgyár-tulajd., Diós-Győr.
Kossuch János czég, Budapest.
Kovalik János dr. gymn. tanár, Miskolcz.
Kovács Károly épitész, Budapest.
König Isidor asztalos, Budapest.
Könyöki József tanár, Pozsony.
Kővári Tivadar prépost, Nagy-Várad.
Megyeri Krausz Izidor gyáros, Budapest.
Krausz Lajos orsz. képviselő, Budapest.
Krenner József dr. műegyet. tanár, Budapest.
Krishaber Győző lakatos, Budapest.
Kuncz Adolf prælatus, Csorna.
Kurimszky Antal dr., plebános.
Küszler Frigyes, Budapest.
Langenfeld Frigyes magánzó, Budapest.
Latinovits Géza nagybirtokos, Budapest.
Latzkó Testvérek ékszerészek, Budapest.
Latzkó Károly asztalos, Budapest.
Länger Károly min. tisztviselő, Budapest.
Lechner Lajos min. tanácsos, Budapest.
Lederer Sándor kereskedő, Budapest.
Leövey Sándor min. osztálytanácsos, Budapest.
Lichtensteiger Ferencz cz. püspök, Kalocsa.
Link Fülöp István ötvös, Budapest.
Lipcsey József muz. tisztviselő, Budapest.
Kadocha Lippich Elek min. fogalmazó, Budapest.
Lollok József pápai prælatus, kanonok, Bécs.
Lonovics József főispán, Dombegyház.
Lustig Esti és Neményi Hermin, Budapest.
Mahunka Imre asztalos, Budapest.
Majer István cz. püspök, Esztergom.
Majorosy János kanonok, Kalocsa.

Majorosy Ferencz szobrász, Budapest.
Majorosi Géza épitész, Budapest.
Majthényi Ádám orsz. képviselő, Mező-Nyárád.
Márkus Gyula közp. papneveldei igazg., Budapest.
Markusovszky Lajos min. tanácsos, Budapest.
Maszák Hugó gyorsíró, Budapest.
Matavovszky B. Antal, Sopron.
Matlekovits Sándor nyug. államtitkár, Budapest.
Mayer Béla kanonok, Kalocsa.
Mendl Henrik dr., Budapest.
Mészáros János min. biztos, Budapest.
Mihályi Viktor gör. k. püspök, Lugos.
Mlinek Adolf iparm. tanoda növendéke, Budapest.
Molling Berthold bankár, Budapest.
Molnár Viktor min. fogalmazó, Budapest.
Morelli Gusztáv fametsző-tanár, Budapest.
Moskovitz Miksa ékszerész, Páris.
Murdsák József plebános, Rabcsicsa.
Müller Rezső asztalos, Budapest.
Nagy Lázár festőművész, Budapest.
Nagy Mihály iparművészeti tanoda növendéke, Budapest.
N. Naláczy Ödön földbirtokos, Gyulalelke
Nemes János gróf, Hidvég.
Nendtvich Gusztáv kir. mérnök, Budapest.
Neuländer K., Budapest.
Neumann Frigyes terménykereskedő, Budapest.
Neményi Ambrus orsz. képviselő, Budapest.
Neuschlosz Marczel gyáros, Budapest.
Neuschlosz Ödön gyáros, Budapest.
Németh Imre min. tanácsos, Budapest.
Nicolics Fedor báró orsz. képviselő, Budapest.
Nogáll Károly cz. püspök, Győr.
Novák Ferencz épitész, Budapest.
Oetl Antal gyáros, Budapest.
Ordódy Pál orsz. képviselő, Budapest.
Ormody Vilmos első ált. bizt. társ. igazg., Budapest.
Ifj. Örley János, Budapest.
Örömy József épitész, Budapest.
Paal Gergely asztalos, Budapest.
Palóczy Antal műépitész, Budapest.
Pap János tanár, Kolozsvár.
Pardavy Gyula asztalos, Budapest.
Pasteiner Gyula dr. egyet. tanár, Budapest.
Pataky István cz. kanonok, plebános, Liptó-Szt-Iván.
Pauer Leó, Budapest.
Pásztor József rajztanár, Budapest.
Pecher Vilmos szobrász, Budapest.
Pecz Samu műegyet. tanár, Budapest.
Pellet József apát-kanonok, Esztergom.
Petrik Lajos tanár, Budapest.
Péchy Imre min. oszt. tanácsos, Budapest.
Péterfalvi papirgyár.
Pfaff Ferencz műépitész, Budapest.
Polinszky Emil vasuti főfelügyelő, Budapest.
Porzsolt Ernő épitész, Budapest.
Póda Endre apát-plebános, Sopron.
Pór Antal apát-kanonok, Pozsony.
Pórfi Ferencz kereskedő, Budapest.
Pótsa József főispán, Sepsi-Szt-György.
Pozsonyi Toldy-kör.
Pulszky Ferencz m. n. muzeumi igazg., Budapest.
Pulszky Károly dr. orsz. képtári igazg., Budapest.
Püspöky Emil ügyvéd, Budapest.
Radocza János ügyvéd, Budapest.
Radvánszky Béla báró főispán, Budapest.
Rajztanodai «Társas-kör», Budapest.
Rauscher Lajos műegyet. tanár, Budapest.
Ráth Károly főpolgármester, Budapest.
Reményi Antal ügyvéd, Budapest.
Rezei Sylvius püspöki titkár, Nagyvárad.
Révai Ödön könyvkereskedő, Budapest.
Révai Samu könyvkereskedő, Budapest.
Rimaszombat rendes tanácsú város.
Rimaszombati iparos segédek önképző-egylete.
Romocsa Ödön asztalos, Budapest.
Roskoványi Ágoston megyés püspök, Nyitra.
Roskovics Ignácz kanonok, Ungvár.
Roszkosni Elek t. kanonok, Nagy-Szeben.
Röck István gépgyáros, Budapest.
Rubin Ottó szobrász, Budapest.
Ruprich Károly asztalos, Budapest.
Schickedanz Albert műépitész, Budapest.
Schlick Béla gyáros, Budapest.
Scholtz Róbert szobafestő, Budapest.
Schöffer Ignácz kereskedő, Budapest.
Schreiner Károly dr. ügyvéd, Sopron.
Schuster Constantin megyés püspök, Vácz.
Schuster Gyula kereskedő, Budapest.
Schwartz Antal lakatos, Budapest.
Schwertner Zsigmond rajztanár, Páris.
Seethal Ferencz, Szepsi-Szt-György.
Semadam Sándor, Budapest.
Simon Gyula főispán, Magyar-Óvár.
Simon Ödön kir. tanácsos alispán, Sopron.
Sláby Ferencz nagyprépost, Pécs.
Spányi Kálmán mérnök, Budapest.
Spira Antal épitész, Budapest.
Spitzer Mór, bérlő, Széleskút.
Sprinczer János orsz. képviselő, Budapest.
Stadler Tófor kir. tanácsos, Beszterczebánya.
Steinhausz László műépitész, Budapest.
Strasser Albert keresk. kamarai titkár, Budapest.
Strobl Alajos szobrász, Budapest.
Sugár Sándor uradalmi főszámvivő, Kapuvár.
Sujánszky Antal kanonok, pápai prælatus, Esztergom.
Bocsári Svastics Gyula orsz. képv., Balaton-Ederics.
Szabó Károly tanfelügyelő, Sopron.

Szabó Norbert kanonok, Szatmár.
Szacsek József számtanácsos, Budapest.
Szalavszky Gyula főispán, Nyitra.
Szalay László dr. min. fogalmazó, Bécs.
Szalay Mihály kanonok, Veszprém.
Szádváry János rajztanár, Budapest.
Szálé Kálmán mérnök, Budapest.
Szemian Ágoston aranyozó, Budapest.
Szerémi Alajos Budapest.
Széchényi Aladár gróf orsz. képviselő, Budapest.
Szilányi Ferencz apát-kanonok, Esztergom.
Szilágyi Dezső igazságügyminister, Budapest.
Szlávy László rendőrkapitány, Budapest.
Szmrecsányi Miklós az orsz. képzőművészeti társulat titkára, Budapest.
Szomjas József orsz. képviselő, Budapest.
Tandor Otto műépitész, Budapest.
Tarkovich József államtitkár, Budapest.
Tarnóczi Gusztáv orsz. képviselő, Budapest.
Testory Antal kereskedő, Budapest.
Tilles Béla dr. káptalani ügyész, Beszterczebánya.
Toldy Ferencz m. kir. államv. hiv., Budapest.
Török János kir. tan., fővárosi rendőrs. főkap., Budapest.
Török József gyógyszerész, Budapest.
Ullmann C., Budapest.
Ullmann Károly Pál, első ált. b. társ. alig., Budapest.
Ullmann József könyomda-tulajdonos, Budapest.
Urbány Lajos szobrász, Budapest.
Vandrák László bronzöntő, Budapest.
Vass László festő, Budapest.
Vágner József prépost-kanonok, Nyitra.
Várdai Szilárd rajztanár, Budapest.
Vela Pál kanonok, Nagy-Várad.
Vogel Rezső iparművészeti tanodai növendék, Budapest.
Vogronics Antal apát-kanonok, Veszprém.
Wahrmann Mór orsz. képviselő, Budapest.
Waldstein Pál dr., Bécs.
Wallenfeld Károly bányatulajdonos, Budapest.
Wallenstein József dr., Bük.
Walnitschek Béla asztalos, Budapest.
Weinwurm Antal fényképész, Budapest.
Weisz Alajos aranyozó, Budapest.
Weiss Berthold, Budapest.
Id. Weiss Jakab szeszgyáros, Budapest.
Weisse Ernő szobrász, Budapest.
Weissenbacher Endre vállalkozó, Budapest.
Zajnay János, kanonok, Nagy-Várad.
Zemancsik István püspöki titkár, Szepeshely.

III. Segélyző tagok:

Ausim Ede aranyműves, Budapest.
Barthonek Károly, Budapest.
Bohn József min. számvevőségi igazgató, Budapest.
Böhm Samu, Budapest.
Dembitz Mihály aranyműves, Budapest.
Hamaliar Károly, Rimaszombat.
Hoff Károly J., Budapest.
Höcker Testvérek gyárosok, Budapest.
Huber József György, Budapest.
Hudovernig Károly, Budapest.
Jansa Nándor kéményseprő, Budapest.
Kaufmann Ede szódagyáros, Budapest.
Machay József kanonok, Szepeshely.
Nedelko A., Budapest.
id. Poldini Ede és Társa, Budapest.
Rigler József Ede gyáros, Budapest.
Roszival István dr. orsz. képviselő, Perbete.
Rüblein Tamás ügynök, Budapest.
Stadler Hieronimus, Budapest.
Szikszay János min. osztálytanácsos, Budapest.
Wassermann J. és Társa, Budapest.
Wesztermeyer Sándor asztalos, Budapest.

Ó Cholnoky Mária

1917/18 – 1919/20 I.

Ferképzőmfőiskérk

72. l.

Cholnoky Mária

szül. Veszprémben 1891 febr.
10. Rk. 4 polg.
1917/18 I. elsőéves művész-
nő, Glatz O, Boszray ?, Pilch
D.
1917/18. II. elsőéves n. o.
1918/19 I. másodéves
1918/19 II. " "
1919/20 I. harmadéves

Horváth - Lagyatér VIII. 161

Kalmárné Miklós Ila

Művészet 1941

VI. évf. 37. sz. 16. o
kis kir.

Cholnokyné Miklós Ilona

festő

Svábleány c. képe

repr

Művészet

1940. 40–41. 7

74. l.

1905. VI. 20.

Felterjesztés: a bártfai városháza átalakításánál mutatkozó költségtöbblet fedezése tárgyában értesítés adatik. (323/1905.)

Kolnokyné Miklós Ilona

festő

Olvasó leány c. képe

repr.

Művészet · 1941. 38. 12.

30. l.

T. 2819.

üzér-dobos (Artillerie Tambour) ~~[illegible]~~
ben van ábrázolva, a háttér pedig

. 11 : 9.5 cm.

8.

Cholnokyné Miklós

Hona

festő

irod.

Művészet. 1941. 37. n.

16. l. (b. b.: A Mű-
terem kiállításai.)

Cholnokyné Miklós

Ilona

festő

koll. kiáll. kat.

Müterem 72. sz

1941. febr.

Könyvtáramban

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Cholnokyné
Miklós Ilona festő

Nemzeti Ujság
1941. febr. 2.
(Ijjas Antal: A Müterem
kiállitása.)

Ujság. 1941. febr. 6.
(E.a.: Két festő egy
szobrász a Müterem-
ben.)

Uj Magyarság
1941 febr. 8.
(R.Sz.: A Müterem
kiállitása.)

lmentését kieszközölhetőnek nem talál-

reskedelmi és iparkamarát folyó évi

2134 eln. számu leiratommal már érte-

916 évi márczius hó 28-án.

Kovács

Cholnokyné. Miklós

Ilona

vir- és olajfestmenyei-
ből koll. kiáll. a
Műtermben.

Ijjas Antal: A Mű-
trem kiállítása.
Nemzeti Ujság 1941. febr. 2.

VASÁRNAP
26
Kat Polikárp
Prot. Vanda
Ó-g. 13. Vizk. u. v.

N. k. 7 ó. 35 p. N. ny. 16 ó. 51 p.

HÉTFŐ
27
Kat. Arsz. Sz. Ján.
Prot. Lothár
Ó-g. 14. Szinai vtk.

KEDD
28
Kat. Nol. Sz. Péter
Prot. Károly
Ó-g. 15. János

SZERDA
29

MDK

Cholnokyné Miklós Ilona, festöm.

Sváblány.	Vizf.
Kislány.	"
Kisfiu.	"

Nemz. Szal. - Tavaszi Kiáll. 1941. jun.15.-29.
Kat.

MDK

Cholnokyné Miklós Ilona, graf.

jelesen oldotta meg problémáit.

a Nemz. Szal. rendes évi tagkiállitása.

/b.m./: TavaszimKiállitás.
Esti Kurir. 1941. jun.14. 2.l.

Cholnokyné Miklós Ilona
Sváblány, vizf.
Kislány, vizf.
Kisfiu, vizf.

Tavaszi kiállitás. Nemzeti Szalon, 1941.
junius, 6 l.

Cholnoky T.

MDK

MÁV mérnök

A II. Világháboru alatt lerombolt hidak ujjáépitésén dolgozott.

78.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Cholnokyné Uray
Margit

Pécsi kiáll. 1936. jun
Savarsi Eiáll.
Bakti vásár, tempera
Leány kék függöny
előtt, tempera
Piac, tempera
Vázlat az „Aratók"-
hoz, tempera

EGYETEMI NYOMDA

NOVEMBER

30 nap

47. hét

9 rnap	
0 tfő	
1 dd	
2 rda	
3 örtök	
4 ntek	
5 mbat	

Cholnoky né Ury
Margit
meghalt 1937
Pécsen ?

Pécsi Képzőművészek és
Iparművészek Társasága
1937. őszi kiáll.
Katalógusa - 9.l.

18го января 1950 г.

состоится матч после обеда.

Т: К:

IV.

1. Гимн советского Союза.

(Наизусть)

Союз нерушимый республик свободных

Пятилетка навейки советская Русь, Да

Cholnoky né Uray Margit

Lásd

Pécsi Képzőművészek
és Műbarátok Tár-
sasága. 1936. tav.
kiáll. A katalogus
vége felé

Lásd a többi
katalogusokat
is

Domi corrigitur. 1950 IV. 18

Dido menekülése.

Ennek az élettársa a papnok között
az aranyban leggazdagabb Sychaeus
volt, kit a szerencsétlen asszony
nagy szerelemmel szeretett.
Tyrusnak a királyságát azomban
bátyja Pygmalion uralta, ki

Cholnokyné Uvag
Margit
festő
Pánik, Srác, Nénike,
temperák.

Pécs Képzőművészek
és Műbarátok Társa-
sága 1935. tavasi
kiáll.

lásd: u.o. 1934. őszi kiáll.
a katalogus végén
6 mű; csupa
tollrajz

Упражнение.

22-го мая
1950 г.

MDK

Cholnokyné, Uray Margit

Pánik, temp.

Srác, temp.

Nénike, temp.

Pécsi Képzőmüv. és Mübar. Társ. kiáll. 1935. jun.

32 l.

MDK

Cholnokyné Uray Maggit

a Társaság elhunyt tagja, megh.: 1937

Pécsi Képzőm. és Mübar. Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Cholnokyné Uray Margit

Lábmosás, tollrajz

Annuntiatio, tollrajz

Jézus és a bünösök, tollrajz

Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. 1934 évi kiáll. Pécs. 1934. okt.-nov. 18.1.

MDK

Cholnokyné Uray Margit

Napkeleti bölcsek, tollrajz

Jézus és az iróstudók, tollrajz

Jézus és a kisdedek, tollrajz

Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. 1934 évi kiáll. Pécs. 1934. okt.-nov. 18.1.

Cholnokyné Uray Margit festő, Pécs

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1938.jun.

MDK

Cholnokyné Uray Margit festő, Pécs

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

Cholnokyné Uray Margit

Bakti vásár, temp.

Leány kék függöny előtt, temp.

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll.
Pécs, 1936. jun. 17 l.

Tevel /Tolna/

Szt.Rókus-Rozália-kápolna, homlo
gúablakkal. Trapézalapu szentély.
1867,1892,1937-ben.

/Stippek József, 1945/

MEK

Cholnokyné Uray Margit

Piac, temp.
Vázlat az "Aratók"-hoz, temp.

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll.
Pécs, 1936. jun. 17 l.

Tevel /Tolna/

Kovácsi r.k.templom, homlokzati t
Homlokzatán hegedűablak. Épült 18

/Stippek József, 1945/

Choma József, festőművész

A Nemzeti Galériában mutatkozott be Choma József műveivel. Miskolcon született 1901-ben, komoly érdeme, hogy posztimpresszionista tisztességgel tárta fel Makó környékét, – a Maros-part sok érdemes részletét. Megörökítette Juhász Gyula szülőházát, mely festészetben fennmaradt becses, művelődéstörténeti emlék.
(említve).

Losonci Miklós: A köznapok, műrészi varázsa.
Kiállítótermekben.

Pest Megyei Hírlap, 1980. ápr. 12.

Choma József

„Vihar" c. lépe - emlitve szerepel a Miskolci képtár lépzőművészeti gyűjteményének kiállitásán.

Napjaink 1971 május

8. old.

Choma József

Viállítása nyílt Mistokon

Évszakmegyarország 1970 j. június 11
4 cold.

Choma József

Miskolcon született 1901-ben meghalt ugyanott, 1969-ben. A Képzőművészeti Főiskolán tanult Dudnay Gyula növendékeként.

Barbély László: Városi gyűjtemény, Miskolc, 1971, Miskolci képtár

19P

Chema József

1930-35 között Makón, illetve Mezőkövesden lakott. 1935-ben visszaköltözött Miskolcra, itt a Diósgyőri Gépgyárban vállalt állást.

Borbély László: Városi gyűjtemény
Miskolci képtár, Miskolc, 19[illegible] 20 p

Choma József

Egyéni kiállítása volt 1930-ban és 1932-ben Makón, 1931, 32, -34 ben Pécsett és Siklóson, 1936-ben Miskolcon. Emlékkiállítása 1969.-ben Makón, 1970-ben Miskolcon.

Borbély László: Városi gyűjtemény, Miskolci képtár, Miskolc, 1971

20 p

4

Choma József

Közölt műei: „Vihar", 1928 kb., olaj-vászon, 50 x 70 cm; „Füzes partjón", 1931. papír akvarell, 23 x 22.5 cm (reprodukció) „Zvas aljón", olaj-vászon, 70 x 55 cm.

Barbély László: Városi gyűjtemény, Miskolci képtár, Miskolc, 1971

20 l

Chama József

"Vihar" c. műve a Miskolci Képtár kiállításán szerepel. (említése)

Barabás László: A Miskolci Képtár képzőművészeti gyűjteményének kiállításáról.

Napjaink; 1971. május (?)

Chorna József

Emlitve

Barbély László: A Miskolci Képtár
képzőművészeti gyűjteményéről....
Napjaink, Miskolc, 1971. X. évf. 5 sz.

Chorna József
festő

Chorna József 1945-ben belép a Kommunista Pártba és tehetségét a párt szolgálatába állítja.

Borbélyfarkú: Chorna József
Művészet, 1972. július - 20 oldal

Choma József
festő –

Choma József a felszabadulás után üzemi dekorációkat készít. Az első felszabadulási felvonuláson az Ő Lenin képével vonulnak ki a felvonulók.

Borbély László: Choma József
Művészet, 1972 julius – 20 oldal

Choma József
festő

Az 1958-as „Soproni Ikva part", a „Diósgyőri vár", a „Diósgyőri várhert" a horai miskolci képek festésmód-javál mutat rokonsa got.

Borbély László: Choma József
Művészet, 1972. julius – 20 oldal

Choma József
festő

A „Nyári hangulat" című képén valósággal lélegzik a hővényzet. Az 1962-es Csendélet virágai is élnek.

Borbélytrasztó: Choma József
Művészet, 1972 julius - 20 oldal

Choma József
festő –

A sárgák és narancssárgák dominálnak az 1968-as Bükkalja ennü festmenyén, valamint az "Ősi hervadás"-on.

Borbélyfrasiló: Choma József
Művészet, 1972 julius – 20 oldal

Choma József
festő

Choma József 1966-ban festette a Marosparti-taj dűledező házait, ír gatott kontúrú fát. Ez a mű Rudnayt jutattja emlékezetünkbe.

Borbély László: Choma József
Művészet, 1972 julius - 20 oldal

Chorna József
festő

Chorna József 1968-ban, életének
utolsó előtti esztendejében festette
a „Tiszaluci parasztbácsi"-at.

Borbély László: Chorna József
Művészet, 1972. július - 20 oldal

Choma József
festő-

Choma József 1969-ben halt meg.
Művei Makó, Miskolc, Szeged
közgyűjteményei őrzik.

Borbély László · Choma József
Művészet, 1972 július - 20 oldal

Chroma József
festő.

Chroma József emlékkiállítását
1969-ben Makón a József
Attila Múzeumban rendezték.

Borbély László: Chroma József
Művészet, 1972. július - 20 oldal

Chorna József
festő

Chorna József 1969 makói emlékkiállítása után, 1970-ben Miskolcon a Rónai Sándor művelődési központban volt emlékkiállítása

Borbély László: Chorna József
Művészet, 1972. julius - 20 oldal

Choma József

festő

„Bükkalja"

„Soproni Skvapart"

(repro)

Borbély László: Choma József

Művészet, 1972. julius – 20 oldal.

Choma József
festő.

Több mint két éve halt Choma József festő. Szakára tipikus művész halál volt, éppen egy tájképet akart befejezni, mikor a szíve megállt.

Borbély László: Choma József
Művészet, 1972. julius – 20 oldal

Choma József
festő.

Choma József 1901 május 9-én
született Miskolcon. Apja fésű
készítőmester volt. Középiskoláit
Miskolcon végezte.

Borbély László: Choma József.
Művészet, 1972. julius – 20 oldal

Choma József
festő -

A családja anyagi helyzete nem
engedte meg, hogy tovább tanuljon,
apjának kellett segítenie. A gimná-
zium utolsó osztályait magánúton
tette le.

Borbély László: Choma József.
Művészet, 1972. julius - 20 oldal

Choma József
festő.

Choma József 1920-ban bekerült
a helyi művészek által vezetett
képzőművészeti szabadiskolába.
Elhatározta, hogy jelentkezik a Képző-
művészeti Főiskolára.

Borbély László: Choma József.
Művészet, 1972. július - 20 oldal

Choma József
festő

Choma József 1923-ban felvételi vizsgát tett az Országos Képzőművészeti Főiskolára, ahol Rudnay Gyula mesteriskolájába lett.

Bodrits László: Choma József
Művészet, 1971. július - 20 oldal

Choma József

festő-

Miskolc város Choma Józsefet 24 pengős ösztöndejjel tanulogatta. Choma a Bajza utcai internátusban Barcsayval, Medveczkyvel és Dölsö~~cz~~ön Kalmannal volt együtt.

Borbély László: Choma József
Műveszet, 1972. julius - 20 oldal.

Choma József
festő -

Kartonjain, vásznain egymás után
jelennek meg a hóvnyeteinek egy-
szerű, díledező hárai, a Maros part
bokros - erdős - nyárfás részletei.

Borbély László: Choma József
Művészet, 1972. julius - 20 oldal.

Chorna József
festő -

Chorna József 1932 - ben ~~Miskolc-~~ Maroslelére ~~re~~ költözik és mint Koszta Szentes~~ce~~mellett: hibéret egy tanyát és gazdálkodni kezd.

Borbély László: Chorna József
Művészet, 1972. julius - 20 oldal.

Choma József
festő.

Mahón festett képeit szinte hivétel
nélkül megvásárolták, 1928-ban
nősül Choma ahi mahói lányt vesz
feleségül és ott is telepedik le.

Borbély László: Choma József
Művészet, 1972. julius - 20 oldal

Chonna József
festő.

Chonna József Szegeden festett képeit mind megvásároljár a nyár-végi bemutatón. Tölt rajza a Szegedi Múzeumba kerül.

Borbély László: Chonna József
Művészet, 1972. julius - 20 oldal

Choma József
festő

Choma József neve a nyári művés-
telepi kiállítások hapcsán egyre töb-
bet szerepel a sajtóban. Munkáss á gát
értékelik és méltatják.

Borbély László: Choma József
Műveszet, 1972. julius - 20 oldal.

Choma József
festő.

Choma József a nyaralókat a főiskolai művésztelepein-ként. 1924-ben Kiskunfélegyházán volt, 1925-ben Mezőkövesden, 1926-ban Szegeden, majd újra Mezőkövesden.

Bodrits László · Choma József
Művészet, 1972 július - 20 oldal

Chorna József
festő

Chorna József Rudnay művészetétől
nem távolodtak el messzire, de nem
tekinthető Rudnay művészete folytató
jainak sem.

Borbély László: Chorna József
Művészet, 1972 július - 20 oldal

Choma József
festő-

Choma József 1935-ben vissza-
költőzik Mesholcra és a Diós-
győri gépgyárban műszaki raj-
zoló lesz.

Barbélyi László: Choma József
Művészet, 1972. julius - 20 oldal

Choma József
festő -

Choma a délaljoldi táj mellett vállal elkötelentséget. A Tisza holtágai, a Maros tócsásfüves partjai, a városvég dübedező hárai témái.

Borbély László: Choma József
Művészet, 1972. julius - 20 oldal

Choma József
festő.

Choma József festő átvette Rudnay tőkéleta vajtudását. 1925-1926 között cerurával, szemmel készített archéptanulmányokat, ezek is i ga zoljak a fentiket.

Borbély László: Choma József
Művészet, 1972. julius - 20 oldal

Choma József

festő.

1934-ben festette a „Vihar a Maros partján", 1931-ben a „Füres partján", a „Boglyák", „Alkony" ainú munkáit.

Barbély László: Choma József

Művészet, 1972. julius – 20 oldal.

Choma József
festő

Choma József 1928-ban festett és a Milhol-ci Kiptárban letiltként őrzött Vihar "c. képe akár Rudnay műve is lehetne.

Borbélyházi: Choma József
Művészet, 1972. julius – 20 oldal.

Choma József
festő-

Choma József 1936-ban már önálló tárlattal jelentkezik Diósgyőrben. Ebben az időben készültek „Diósgyőri Szinva part télen", „Látkép az Avasról", c. képei

Borbély László: Choma József
Műnészet, 1971. julius - 20 oldal.

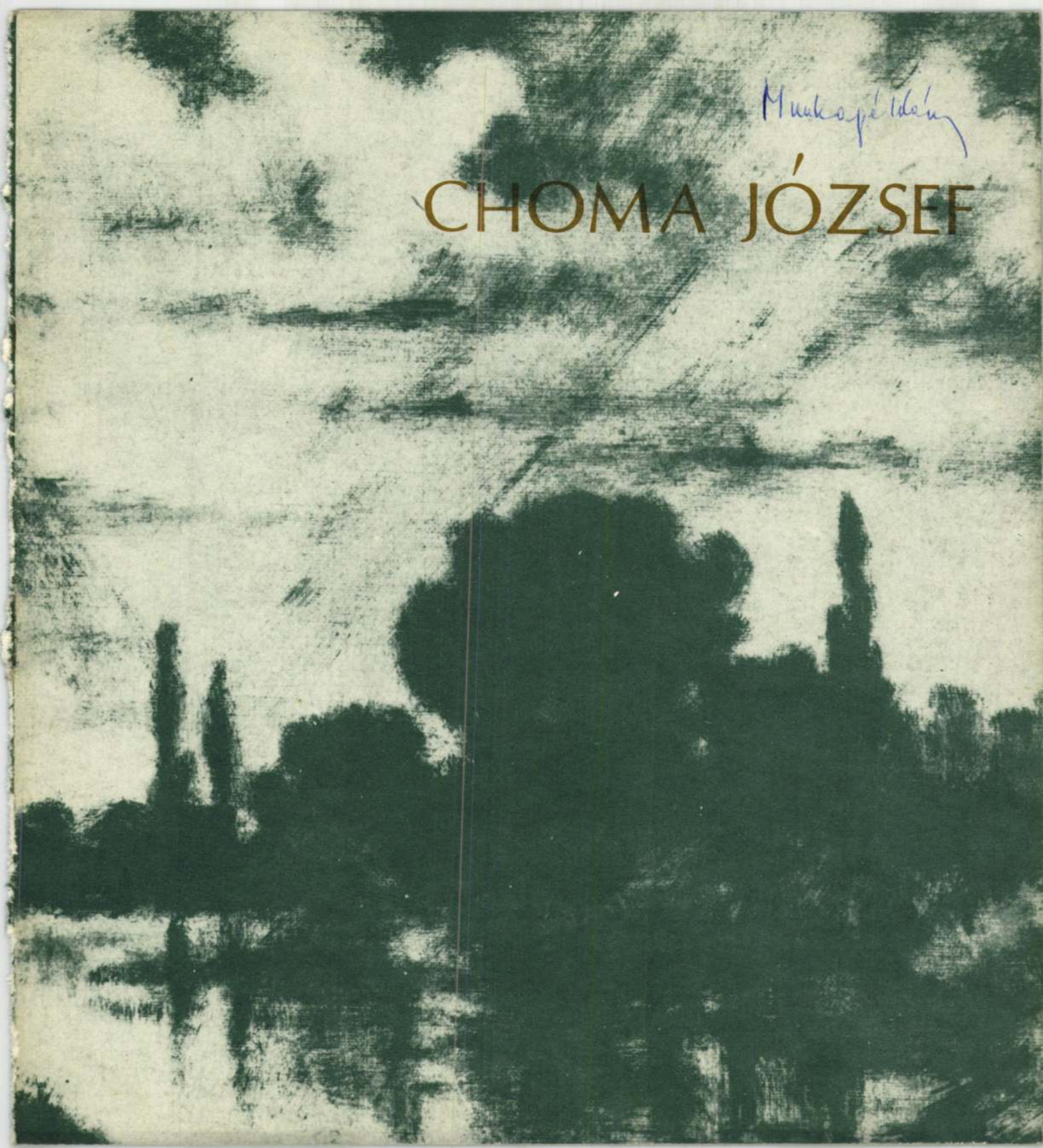
Munkapéldány
CHOMA JÓZSEF

LÁSZLÓFFY CSABA:

PAJZS HELYETT ZSOLTÁR

EGY NÉP TÖRTÉNETE AZ ÓMAGYAR MÁRIA-SIRALOMTÓL VILÁGOSIG

KATKÓ TAMÁS

önálló estje

JEGYEK 30-FT-OS ÁRON VÁLTHATÓK A FILHARMÓNIÁNÁL ÉS ELŐADÁS ELŐTT A HELYSZÍNEN

Naplemente. (13)

Ōszi Pompa. (24)

Nyári Langulat (26)

Marosparti részlet (29)

Radacsi Ilona.

72-800.

PORTRÉ 1969. FESTETTE: FARAGÓ ZOLTÁN

CHOMA JÓZSEF

emlékkiállítása

Miskolci Galéria

1982. MÁRCIUS 12.–ÁPRILIS 11.

A BORÍTÓN FÜZES PARTJÁN 1931.

Choma József a mai napig nem került be a miskolci köztudatba. Ez részben azzal magyarázható, hogy művészetének kiteljesedése Makón következett be, vagyis festői munkássága sokkal inkább kötődik a délalföldi festészethez, semmint szülővárosához Miskolchoz. Amikor Makóról visszatelepült Miskolcra itt már meglehetősen kiformálódott és egyértelmű művészi ízléssel találkozott. Ez az esztétika az ő romantikus naturalista felfogásától idegen volt. Emiatt hamarosan a perifériára szorult. Helyzete 1945 után sem változott. Egész életén át hurcolta a kitaszítottság fájdalmas élményét, azt a keserűséget, hogy becsületes emberségét, őszinte szándékait félreismerték. Pedig a fiatalabb kollégák előtt csökönyös konzervativizmusnak tűnő magatartása nem volt más, mint a belenevelődött elvekhez való hűség.

Choma József 1901. május kilencedikén született Miskolcon. Apja fésűkészítő kisiparos volt. Korán megnyilatkozott rajzkészségének kibontakozását nagymértékben segítette az a körülmény, hogy 1920-tól kezdve működött a városban a Képzőművészeti Főiskola művésztelepe és az ehhez kapcsolódó szabadiskola. Itteni tanárai javaslatára jelentkezett a Képzőművészeti Főiskolára és 1923 őszén Rudnay Gyula növendékeként kezdte meg tanulmányait. Rudnay szuggesztív egyénisége nagy hatással volt művészete fejlődésére. Szinte szárnyakat kapott és főiskolásként kiállító művésszé vált. Első bemutatkozását elismeréssel fogadta a kritika és nagy reményeket fűztek további munkásságához. Ebben az időben tájképek festése érdekelte. 1924-ben Mátrafüreden, 1925 és 1927-ben Makón dolgozott, közben egy nyarat töltött Szegeden. Makó vált művészi alakulásának fontos színhelyévé, a Maros bokraitól szegélyezett dús vegetációt, érdekes fényhatásokat kínáló partjai, széles víztükre sok képét ihlette. Makóhoz kötötte szerelme is: egy idevaló lánnyal Dégi Erzsébettel 1928-ban házasságot kötött. A főiskolai diploma megszerzése után egy ideig a makói művésztelepen élt, majd hogy megteremtse családja megélhetési feltételeit, Maroslelén tanyát bérelt, tehenet vásárolt és kísérletet tett a gazdálkodásra.

Ez az időszak festészetének kiteljesedése. Bár a háborús viszontagságok miatt sok műve elpusztult, a fennmaradott alkotások elegendő alapot adnak az ítéletre. Ekkoriban fény- és árnyékhatásra épített kompozíciókat festett. Miként a holland tájfestők, szereti a magas égboltot és a sűrűsödő-ritkuló felhők adta fedett világítást, vagy a sötét égi foltok mögül előtörő fénysugarak megnyugtató derűjét. A borús fojtott hangulatok kifejezésére törekedvén, egy sajátos kontrasztokkal formáló plein-air stílust is alakított ki. Mindez azt bizonyítja, hogy úgy távolodott el a Rudnay műteremben elsajátított romantikus stílustól, hogy esztétikai elképzelései változtak volna. Az enyészet, a pusztulás, a minden motívumot megtépázó idő és a föld felett uralkodó, kiszámíthatatlan jellegűnek ábrázolt égbolt jellemzik makói képeit: kifejezik a természetben élő, a tanyavilágban rejtőző művész szorongásait, a világban való eligazodásának gondjait: vagyis az ősi megkötöttségek között vergődő paraszti életérzést. A belenyugvás és az alárendeltség lírája árad ezekből a művekből, melyeken csak ritkán kap helyet az öröm, a derű.

Valóban: optimizmusra nem volt oka, mivel tanári álláshoz nem jutott és különböző városokban rendezett kiállításai sem hoztak jelentősebb anyagi sikert. Őt is érintette a parasztsá-

got is sújtó nagy gazdasági világválság. Nemcsak anyagi helyzete romlott, de egyre terhesebbé vált a tanyai élet is. Choma elhatározta, hogy fix fizetést nyújtó állást szerez. Ezért 1935-ben hazautazott szülővárosába. Diósgyőrött a gépgyárban kapott állást, műszaki rajzolónak alkalmazták. Ismerősei, tisztelői támogatásával lakáshoz jutott és most már lehetővé vált, hogy családja is áttelepüljön Miskolcra.

Az otthonteremtés sok gondjához a kenyérkereső foglalkozáshoz való idomulás nehézségei is társultak. Nem volt könnyű feladat az eddig kötetlenül élő, idejét saját ritmusa szerint beosztó művész életformáját felcserélni az alkalmazottéval. Műszaki rajzot készíteni sem lehetett nagy öröm egy olyan ember számára, aki megszokta, hogy vonalaival érzéseket, észleléseket fejez ki. További problémát jelentett a környezetváltozás.

A hegyek világa olyan új vizuális élményt kínált, aminek a saját művészetbe való beépítése sok tanulmányi kísérletet igényelt volna. A makói táj átélését Rudnay személyes példája is megkönnyítette. Miskolci, ill. diósgyőri környezetéhez nem talál ilyen inspiratív művészeti példaképet. A főiskolai művészteleppel nem tudott kapcsolatot teremteni, az akkori legjobb miskolci művész Imreh Zsigmond felfogása idegen volt számára. A festésre fordítható szabad ideje is kevés volt, így aztán türelmetlen sietséggel kereste lehetőségeit. 1936-ban megrendezte első önálló diósgyőri tárlatát. A diósgyőri vár, az Avas-hegy adta panoráma a legfontosabb témái. Néhány sikeres képet festett a Hejő-patak partjáról, a régi boltozatos hídról, a vizet szegélyező jegenyékről. Ezeken a képeken érezhető, hogy fokozatosan visszanyerte türelmét, gondosabban, megfontoltabban festett. Ám ezekből a képeiből is hiányzik a régebbi munkáit jellemző érzelmi töltés, a sokszor vonzó romantikus mélabú. Bár önmagával viaskodva, szigorú önkritikára törekedve alakította ezeket a munkáit, mégis makói képeinek költői atmoszféráját nem tudta megközelíteni.

Az önmagával való elégedetlenség következtében a harmincas–negyvenes évek fordulóján kevesebbet festett. A felszabadulás, mint annyi más, eddig sikertelen embernek neki is új reménységet sugallt. Részt vett a politikai életben, mint a DIMÁVAG dekorációs műhelyének vezetője sok mozgalmi jellegű feladatot végzett. Egy évig módjában volt a gyár képzőművészeti szakkörét is vezetni. Művészi munkájának elismertetéséért folytatott küzdelmei azonban továbbra is eredménytelenek maradtak.

Életének utolsó évtizedében mégis értékes és eredeti felfogású műveket hozott létre. 1957-ben Sopronban járt. A következő években diósgyőri tájrészleteket festett. Különösen szépek a téli tájképei, melyeken a fekete-fehér kontrasztok között megtelepedő színes reflexek élénkítik a látványt. Máskor, mint a Diósgyőri várkert c. alkotásán a zöld színek variációi, a pasztozus színfelrakás ragadja meg a nézőt. Ezeken a művein eddig szokatlan vastag festékfelület különös tépett jelleget ad a motívumoknak, ily módon fejezve ki a természet kifoghatatlan erejét.

Csendéletek, portrék tartoznak ehhez a korszakhoz, amelynek talán legnagyobb eredménye a változatosabban kibontatott kolorit. Új felfogását azonban már nem tudta kiteljesíteni, mert 1969-ben szívroham következtében meghalt. Halála előtt még némi művészi elégtételt kapott a lakásán rendezett műteremkiállítás sikerével: számos lelkes bejegyzés, méltatás került a vendégkönyvbe. Halála után Makón a József Attila Múzeumban rendezték meg emlékkiállítását, melyet a következő évben a miskolci Rónai Sándor Művelődési Központban mutattak be. 1980. tavaszán a Magyar Nemzeti Galéria ismertette meg műveivel a múzeumlátogató közönséget.

Végvári Lajos

FŐBB ÉLETRAJZI ADATOK:

1901. május 9-én született Miskolcon.
1920-tól a miskolci képzőművészeti szabadiskolában tanul.
1923-tól 1929-ig a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula növendéke.
1928 májusában részt vesz a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek Műcsarnokbeli kiállításán. Csoportkiállítás, 1926. Szegeden.
1928-ban megnősül, Makón telepedik le.
1932-ben Maroslelére költözik.
1935-ben családjával Miskolcra megy és a Diósgyőri Gépgyárban műszaki rajzolóként helyezkedik el. Itt dolgozik nyugdíjba vonulásáig.
1945-ben belép a kommunista pártba, mozgalmi dekorációkat készít.
1954–1955-ben a DIMÁVAG Gépgyár és Nehézszerszámgépgyár képzőművész körét vezeti.
1961-ben nyugdíjba megy.
1969-ben halt meg Miskolcon.

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSA VOLT:

1930. Makó
1931. Pécs, Siklós
1932. Makó
1933. Miskolc
1934. Orosháza, Hódmezővásárhely
1936. Diósgyőr
1962–1963. Miskolc (lakásán)
1969. Makó
1970. Miskolc
1971. Ózd
1972. Kazincbarcika
1973. Leninváros
1980. Magyar Nemzeti Galéria Budapest

reprodukciók

AVAS ALJA 1965.

IKVAPART 1957.

SZINVAPART TÉLEN 1959.

DIÓSGYŐRI VÁRKERT 1958.

TOKAJI KIKÖTŐ II. 1963.

LABDARÓZSÁK 1963.

AKT 1925.

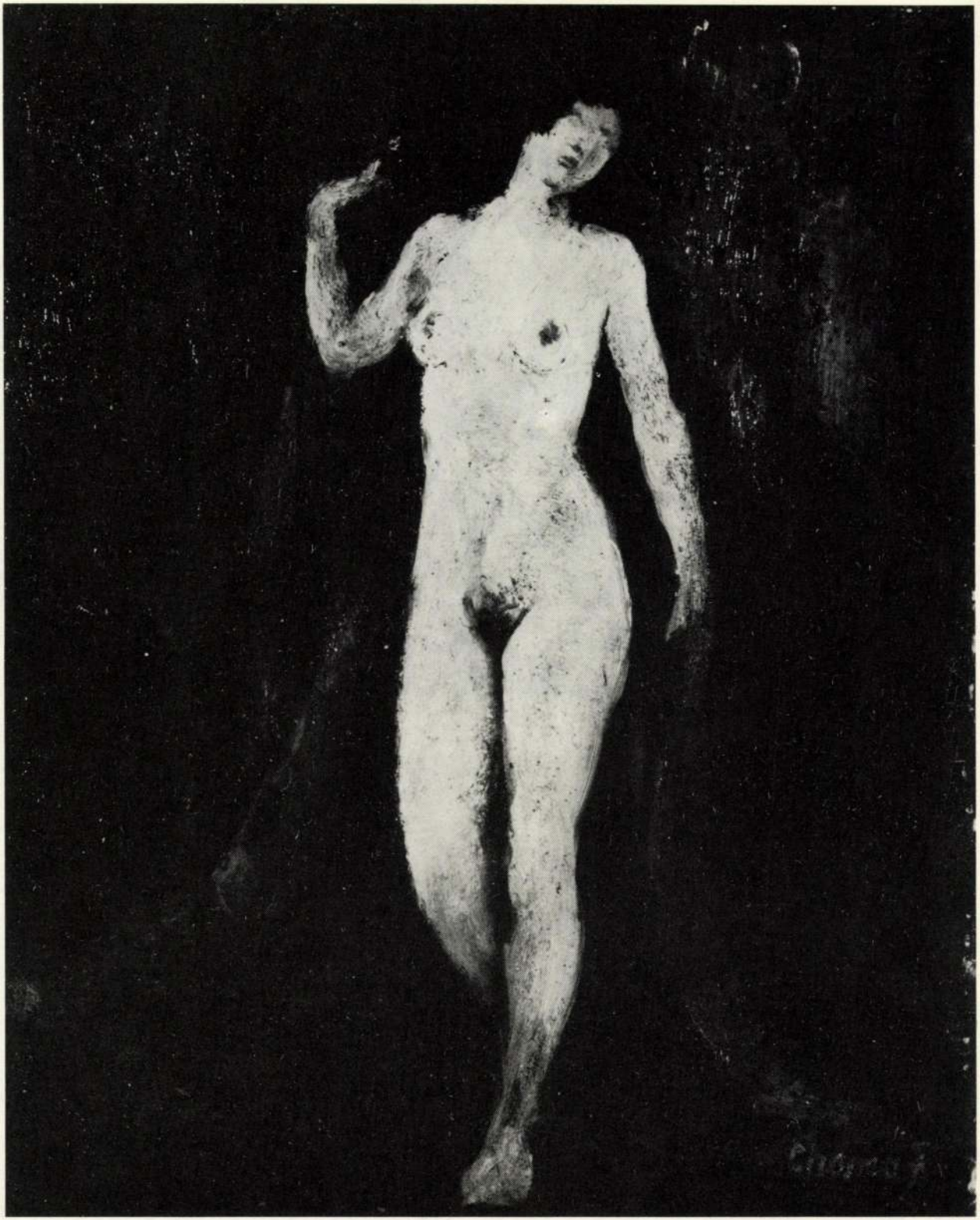

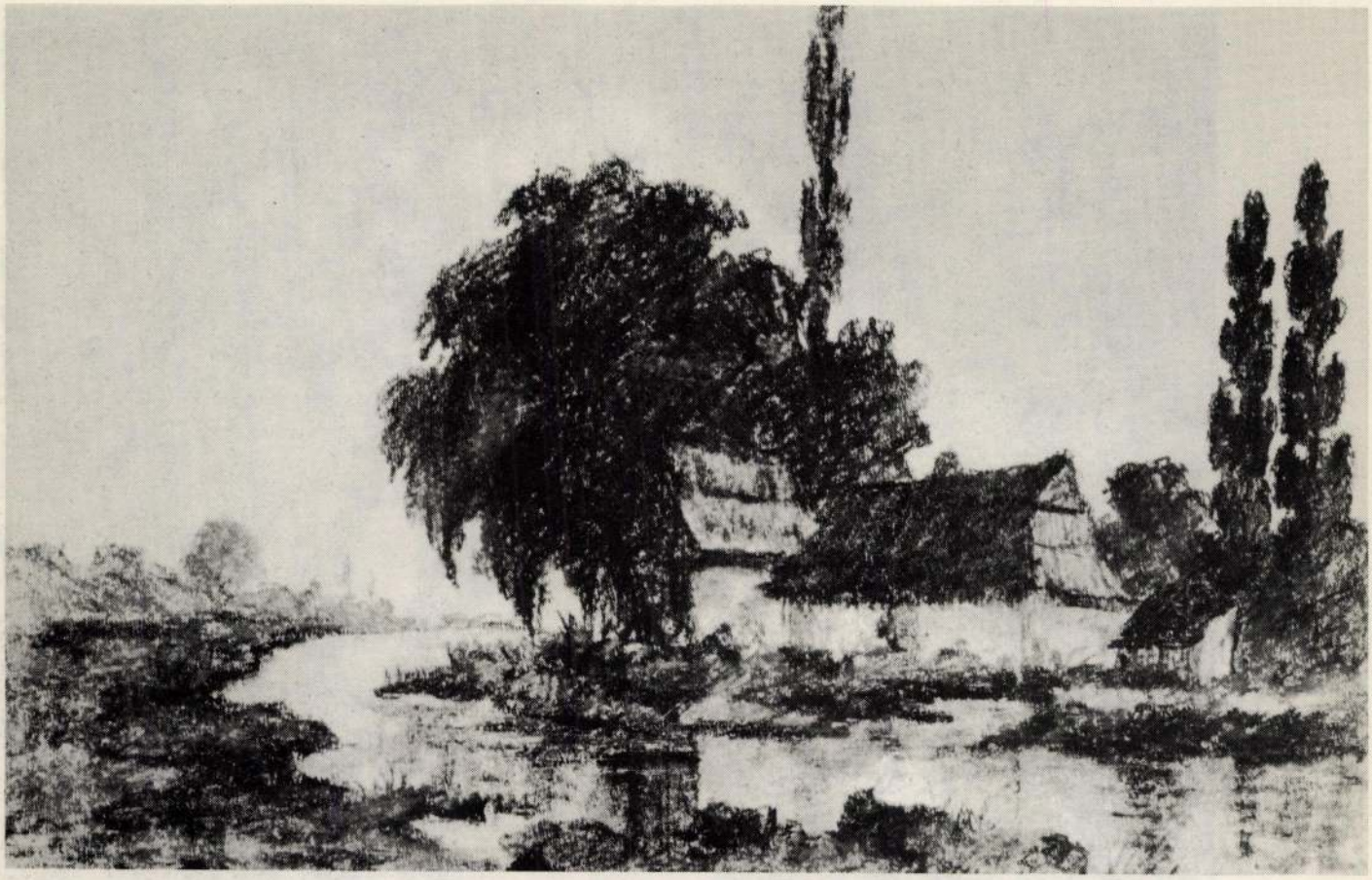

HEJŐPARTI RÉSZLET 1936.

TISZALÚCI PARASZTEMBER 1968.

kiállított művek jegyzéke

FESTMÉNYEK

1. AKT, 1925 k.
   olaj, vászon, 50x35 cm
2. VIHAR, 1925 k.
   olaj, vászon, 37,5x51 cm
3. SZEGEDI UTCARÉSZLET
   olaj, vászon, 50x60 cm
   Makó, városi Tanács tulajdona
4. MAROSPART
   olaj, vászon, 70x100 cm
   Makó, városi Tanács tulajdona
5. MAROSPARTI ERDŐ
   olaj, vászon, 70x80 cm
   Makó, városi Tanács tulajdona
6. RÉGI TABÁN
   olaj, vászon, 60x75 cm
   dr. Tóth Mária tulajdona
7. TABÁN
   olaj, vászon, 40x50 cm
   Makó, városi Tanács tulajdona
8. JUHÁSZ GYULA SZÜLŐHÁZA, 1936.
   olaj, vászon, 48x69 cm
   dr. Thékes Lászlóné tulajdona
9. AVASI TEMPLOM, 1942.
   olaj, vászon, 50x40 cm
10. MALOM MISKOLC SZÉLÉN
    olaj, vászon, 55x45 cm
    Makó, városi Tanács tulajdona
11. SZINVAPART, 1956.
    olaj, vászon, 47x63 cm
    Choma Arisztid tulajdona
12. IKVAPART, 1957.
    olaj, vászon, 50x60 cm
13. NAPLEMENTE, 1957.
    olaj, vászon, 31x47 cm
14. DIÓSGYŐRI VÁRMÚZEUM, 1958.
    olaj, vászon, 60x50 cm
15. SZINVAPART TÉLEN, 1959.
    olaj, vászon, 63x48 cm
    Kaposvári Béláné tulajdona
16. MAROSPARTI TÁJ, 1960.
    olaj, vászon, 65x80 cm
    Choma Arisztid tulajdona
17. ESŐ UTÁN, 1962.
    olaj, vászon, 30x40,5 cm
18. HEJŐPART TÉLEN, 1962.
    olaj, vászon, 50,3x60 cm
    Koroj Lászlóné tulajdona
19. SZINVAPART
    olaj, vászon, 40x50 cm
    Miskolc, Herman Ottó Múzeum tul.
20. CIGÁNYTANYA, 1963.
    olaj, vászon, 65x82 cm
21. LABDARÓZSÁK, 1963.
    olaj, vászon, 57,5x74 cm
22. TOKAJI KIKÖTŐ II. 1963. 20.000.-
    olaj, vászon, 65x80 cm
23. TOKAJI KIKÖTŐ, 1963.
    olaj, vászon, 55x70 cm
24. ŐSZI POMPA, 1963.
    olaj, vászon, 55x70 cm
25. HEJŐPART, 1963.
    olaj, vászon, 60x50 cm
26. NYÁRI HANGULAT, 1963.
    olaj, vászon, 69x55 cm
27. NAPRAFORGÓS CSENDÉLET, 1964. /kétszeres/ 15.000.-
    olaj, vászon, 55x70 cm
28. AVASALJA, 1965.
    olaj, vászon, 70x55 cm
29. MAROSPARTI RÉSZLET, 1967.
    olaj, vászon, 60,8x80,2 cm
30. BÜKKALJA, 1968
    olaj, vászon, 70x50 cm
31. FALUSI CSŰR, 1968.
    olaj, vászon, 55x70 cm
32. TISZALÚCI HALÁSZKUNYHÓ, 1968. 16.000.-
    olaj, vászon, 55x80 cm
33. TISZALÚCI PARASZTEMBER, 1968.
    olaj, vászon, 50x40 cm
34. MISKOLCI UDVAR, 1968.
    olaj, vászon, 55x74 cm

O Dáliák - olaj - 15.000 -
O Orgonaszendélet - olaj - 15.000 -

35. ŐSZ A BODROG PARTJÁN, 1968.
olaj, vászon, 55x70 cm
36. DIÓSGYŐR, 1969.
olaj, vászon, 55x70 cm
37. MÉSZÁROS TANYA, 1969.
olaj, vászon, 70x55 cm
Choma Arisztid tul.
38. ŐSZI HERVADÁS, 1968.
olaj, vászon, 60x80 cm
39. ŐSZIRÓZSA CSENDÉLET, 1967.
olaj, vászon, 60x80 cm
40. RÉZVIRÁG (Zinnia)
olaj, vászon, 50x60 cm
41. BÜKKSZENTKERESZT
olaj, vászon, 60x80 cm
Ragozsán József tulajdona

GRAFIKÁK

1. APÁM, 1922.
papír, szén, 298x214 mm
2. KÉT FEJ (vázlat) 1923.
papír, ceruza, 147x218 mm
3. NŐI TANULMÁNYFEJ, 1923.
papír, szén, 412x283 mm
4. NŐI TANULMÁNYFEJ II. 1923.
papír, szén, 410x284 mm
5. TANULMÁNYFEJ, 1923.
papír, ceruza, 218x145 mm
6. TANULMÁNYFEJ II. 1923.
papír, ceruza, 215x145 mm
7. TANULMÁNYFEJ III. 1923.
papír, ceruza, 167x157 mm
8. TANULMÁNYFEJ IV. 1924.
papír, szén, 450x285 mm
9. TANULMÁNYFEJ V. 1924.
papír, ceruza, szén, 380x265 mm
10. TANULMÁNYFEJ VI. 1924.
papír, ceruza, szén, 390x270 mm
11. SZEMÜVEGES FÉRFI (tanulmány)
papír, ceruza, szén, 400x365 cm
12. KUTYAFEJ TANULMÁNYOK, 192
papír, tus, toll, 300x208 mm
13. TANULMÁNYFEJ VII. 1925.
papír, szén 400x265 mm
14. NŐI FEJ (tanulmány) 1925.
papír, szén, 390x260 mm
15. KISLÁNYFEJ, 1927.
papír, ceruza, 145x105 mm
16. FEKVŐ AKT, 1929.
papír, ceruza, 210x335 mm
17. AMORETT TANULMÁNY, 1930.
papír, ceruza, 145x227 mm
18. ÁLLÓ AKT, 1930 körül
papír, tus, toll, 300x173 mm
19. TÁJKÉPVÁZLAT, 1930.
papír, ceruza, 173x128 mm
20. TÁJKÉPVÁZLAT II., 1930.
p. diópác, ceruza, 147x194 mm
21. FÜZES PARTJÁN, 1931.
papír, pasztell, olaj, 240x228 mm
22. ÁRTERÜLET, 1932.
papír, pasztell, 220x300 mm
23. BOGLYÁK, 1934.
papír, pasztell, 218x316 mm
24. ALKONY, 1934.
p. pasztell, 260x340 mm
25. ÁRADÁS, 1935.
papír, pasztell, 206x240 mm
26. NYÁRI NAPSUGÁR, 1935.
p. pasztell, 285x425 mm
27. MAROSPART, 1935.
p. pasztell, 250x345 mm
28. TAVASZI FÉNY, 1935.
p. pasztell, 215x293 mm
29. HEJŐPARTI RÉSZLET, 1936.
papír, zsírkréta, 235x427 mm
30. AVASI TEMPLOM, 1940.
papír, rézkarc, 78x98 mm

A kiállítást rendezte
DR. VÉGVÁRI LAJOS
A katalógust tervezte
SZAKÁL EDIT
A fotókat készítette
FEJÉR ERNŐ
Felelős kiadó
DUSZA ÁRPÁDNÉ

BMi 82 – 840 – 300

Choma József
festő -

Choma Józsefet a felszabadulás
Miskolcon találja, elsők között
fog csákányt, lápatot a lesombolt
gyár helyreállítására.

Borbélyszaszló: Choma József
Művészet, 1972. julius - 20 oldal

Choma József

~~Ava~~ Avas alján
o. v. 70x55 cm

Vásárlás gyűjtemény, Miskolci képtár, 1971.

Choma József

1. Vihar o.v. 50x70 cm

2. Füres pastján p.o. 23x22,5 cm

Városi gyűjtemény, Miskolci képtár, 1971.

Choma József

ÉLETMŰKIÁLLÍTÁS nyílt kedden Choma József alkotásaiból a Nemzeti Galériában. Az Alföld és a Miskolc környéki tájak jeles festője, Choma József több mint egy évtizede hunyt el. Az alkotásaiból rendezett tárlatot László Gyula egyetemi tanár nyitotta meg.

Magyar Hirlap 1980/3/5/8

Choma József

„Makó a festészetben" című kiállítás nyílt meg a makói szakmunkáskepző (Intézet) diákotthonában, melyen festményeiből láthatók.

Csongrád Megyei Hírlap, 1972. dec. 29.

Choma József [ ]

□ CHOMA JÓZSEF emlékkiállítása holnap délután 4 órakor nyílik a Magyar Nemzeti Galériában.

-: □ Choma József

2.

Esti Hirlap, 1980. márc. 3

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 MÁJ 1

PEST MEGYEI HÍRLAP

Choma József festő-művész

Kikötő 1921

Choma József olajképe

szabad elfelejtünk.

Miért nem szabad? I
leszünk kevesebbek akk
toljuk múltunk építőkö
János ezért vállalja,
mozgása ellenére, sokf
ellenére is az előadáso
rőknek, ezért ragad
mindenütt sokféle al
hogy *emlékeztessen.*
elégedetlen, mert nem
ket, mert lankadni látj
az arcokon, hanem azé
amiről beszél, az már
mint jó esetben *érdekesség*, rosszabb
esetben *illendő tudnivaló*. Azt mond-
ja: *A saját unokáim azzal hűtöttek
egyszer, ez már régen volt nagyon
papó. Mit tehettem? Rájuk hagytam,
tényleg, régen volt.* Kérdezném, de
nem teszem: *ennyire* régen? Eny-
nyire régen, az, hogy 1919 május el-
sején tizenötezer embertől feketéllett
az Árpád tér a városban, s fö-
löttük a lobogók vöröse?

Dimiter János nincs harcban a
világgal, elfogadja azt, ami van,
nem pörlekedik a maguk fajtájának
múltjáért, de csöndesedése vajon
nem hangos figyelmeztetés-e arra,
hogy a történelmi tegnap sokféle
kacatjának kiszórása közepette igaz-
gyöngyöket is hagyunk elgurulni?!

Az idős vasöntő — itt Cegléden
öntötte a vasat, bár ma ez inar-

ja, mi lesz maju, ha pályát választ,
s büszke arra, hogy könyvet nyert
az őrsében — *én egyedül kaptam
könyvet!* — a felszabadulás tiszte-
letére rendezett vetélkedőn.

Szívünk színe. Szín, amihez el-
téphetetlenül tapad a történelem mil-
liónyi erecskéje és sodró folyamai-
nak ezre. Tudjuk, hogy valamikor
kik és miért emelték *először* magas-
ba a vörös zászlót?

Talán nem is baj, ha e z t nem
tudjuk.

Azt azonban tudnunk kell, hogy
voltak, vannak és lesznek, akik
mindig a magasba emelték és eme-
lik a forradalom vörös zászlaját.

Volt miért a magasba emelniük.

Van miért tartaniuk.

Lesz miért magasan lengetniük.

MÉSZÁROS OTTÓ

Choma József

festő

koll. kiáll. Pécs, 1931

dec.

Nikpkiáll

kerül s csak hidegvére, vagy revolvere szabadítja meg. Vagy vala-
csak a riport csinálás módját a fentiekben, de az olvasó mégis tájék
munkáról, amely kizárólag az ő ujság-vágyának kielégitésére történ
kidolgozott riportot olvas el, néhány elismerő szóval emlékezzék r
akire oly sokan haragszanak.

E cikk keretében több fényképfelvételt mutatunk be, a melye
különböző mozzanatát tüntetik föl.

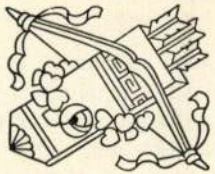

,ynkol, de nem javít. Az ujságirónak ezer szempontot kell figyelembe
lefog cikkének megirásába és ezer érdeket kell összeegyeztetnie. Ugyan-
rdeket, csak egy szempontot kell figyelmen kivül hagynia: a sajátját.
végez olyan missiót, mint a diplomata, vagy mint a hittéritő. Feláldozza
testi energiáját a közérdeknek.

vasó nem is gondol arra, a mikor nyolc vagy tiz fillérért megvásárolja
annak minden betüjéhez sok ember verejtéke, élettapasztalata, tudása,
. Az egymás mellett fölvonuló betüsorok mögött névtelen hősök küz-
os jólétért, az igazságért, az emberi jogok érvényesüléseért.
az ujságirói munkában a legveszedelmesebb, legnehezebb helyzete van
t az anyagot, a melyet feldolgoz, neki kell megszerezni is. Tehát nemcsak
hanem fizikai munkát is végez. Sőt a felelősség terhe is rá nehezedik.
n porcikája, minden idege, minden érzéke munkálkodik.
legnagyobb nyugalomban ül családja körében, vagy szórakozik a bará-
reá csap a szenzáció:

Párisi Áruház!

nat alatt háborgásba jutnak megpihent idegei. Ott kell nagynia a leg-
nyezetet, megszakad a legélvezetesebb szórakozás. Munkába! A mikor
szinhelyére, pár pillanat alatt át kell látnia a helyzetet. Nincs ideje a
, nem lehet szörnyüködnie, mint a körülötte tülekedő bámész ember-
elég, hogy látja a lángokat, előtte hullanak le az élettelen emberi testek,
a omlanak össze az elme és a kézügyesség remek alkotásai. A riporter-
ekéig kell látni. Hiszen másnap az egész világ tudni akarja, hogy mi tör-
lik a riport. A mig a most folyamatban levő esemény minden alakulá-
l, ugyanegy időben az előzményeket is tisztázza az ujságiró. Szemtanukat
lapitja az esemény helyszini leirását. Mióta áll a pusztuló ház, ki épitette,
kik laktak benne? Hol kezdődött a veszedelem, mi okozta, ki vette észre?

Choma József

festő

kiáll. Pécsett

1931-ben

Emlékül:

Pécsi Képzőm. Társ.

1933. nyár

A PÉCSI KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS MŰBARÁTOK TÁRSASÁGA

Művésztagok névjegyzéke:

Aznavourian Leon Budapest, Falk Miksa-u. 18—20.	f. *)
E. Baiersdorf Erna Pécs, Rákóczi-út 24.	sz.
Barla B. Zsigmond Budapest, Népszínház-utca 43., I. 11.	sz.
Bikfalvy Irén Pécs, Ráth-u. 33.	f.
~~W. Boros Gizella~~, Budapest.	f.
~~Körötzffy Károly~~ Pécs, Imre-u. 3.	f.
Csernus Ferenc Pécs, Bálics-u. 3.	f.
Choma József Budapest, lakás ismeretlen.	f.
T. Csusner Margit Pécs, Papnövelde-u. 25.	f.
vitéz Dobó Sándor Pécs, Csendőrlaktanya.	f.
Domanovszky Endre Budapest, I., Gébics-u. 14.	f.
Domján N. Ilona Budapest, Andrássy-u. 7.	sz.
Döbrentey Gábor Budapest, VI., Bajza-u. 23.	f.
Döbröczöni Kálmán Miskolc, Művésztelep. Káros. u. p. Sámod. ...	f.
Dudinszky Rudolf Pécs, Zrinyi Intézet.	f.
Dulánszky Jenő Pécs, Megye-u. 21.	é.
aradi Edvi Illés Jenő Budapest, VIII., Bérkocsis-u. 19., I. em. ...	f.
Egyed Etel Pécs, Hegyalja-u. 37.	f.
Egry József Badacsonytomaj.	f.
Fanta István Budapest, I., Győri-út 24., V. em.	f.
boldogfalvi Farkas Klári Kaposvár, Erzsébet-u. 12., II. 4.	f.
Ferencz Lajos Szekszárd, Irma-u. 9.	f.
Fetter Károly Dombóvár.	sz.
Fischer Ferenc Pécs, Hal-tér 1.	f.
Fodor Etel Budapest, I., Attila körút 2., III. em.	f.
Forbát Alfréd Pécs, Felsőmalom-u. 24.	é.
Gábor Jenő Pécs, Mátyás Flórián-u. 30.	f.
Gál Margit Szigetvár, Zrinyi-tér 3.	sz.
Gebauer Ernő Pécs, Mátyás Flórián-u. 11.	f.
Goda E. Sándor Pécs, Zólyom-u. 15.	f.
Gosztonyi Gyula Pécs, Majorossy Imre-u. 4.	é.
Sz. Hakulinen Ainó Pécs, Fiume-u. 31.	f.

*) *Rövidítések:* é = építőművész, f = festőművész, i = iparművész, sz = szobrászművész, ü. f. = üvegfestőművész.

A PÉCSI PÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS MŰBARÁTOK TÁRSASÁGA

Tiszteletbeli tagok:

Fischer Béla
Baranya vármegye alispánja.

Glatz Oszkár
a Képzőművészeti Főiskola tanára,
Corvin koszorus-mester, festőművész.

Dr. Nendtvich Andor
kir. tanácsos, Pécs szab. kir. város polgármestere.

Dr. Szőnyi Ottó
pápai kamarás, a Műemlékek Orsz. Bizottság előadója.

Virág Ferenc
megyéspüspök.

Visnya Ernő
kir. kincstári főtanácsos, felsőházi tag,
Pécsi Takarékpénztár elnökigazgatója.

Havas László Pécs, Fiume-u. 37., I. 8. ... ... sz. f.
Ifj. Heil Ferenc Pécs, Siklósi-u. 31—33. ... ... f.
Gy. Hlinka Nelly Pécs, Főposta. ... ... f.
Hoffmann László Pécs, Ráth-u. 35. ... ... é.
Hollósy Endre Pécs, Br. Bánffy Dezső-u. 42. ... ... f.
vitéz Horváth Lajos Rákosliget, XI.-u. 12. ... ... f.
Igaz Lajos dr. Pécs, Árpád-u. 37. ... ... f.
Istókovits Kálmán Budapest, II., Nyúl-u. 16., II. em. ... ... f.
Johann Hugó Budapest, VI., Csángó-u. 22. ... ... üf.
Kálmándy Papp László Pécs, Szigeti országút 38. ... ... f.
H. Kecskés Riza Pécs, Alsómakár-u. 58. ... ... f.
Kellermann Emil dr. Pécs, Felsőmalom-u. 3. ... ... f.
Király János Barcs ... ... f.
Klie Zoltán Budapest, I., Ferry O.-út 55., III. 12. ... ... f.
Klug K. György Pécs, Szilágyi Dezső-u. 20. ... ... sz. f.
Kolbe Mihály Mohács, Kossuth L.-u. 1. ... ... f.
Konrád Sándor Szekszárd, Rákóczi-út 3. ... ... sz.
Koszorus Károly Pécs, Megyeri-út 16. ... ... f.
Kovács J. József Kaposvár, Irányi-u. 13. ... ... f
Kóbor János Pécs, Névtelen-u. 22. ... ... f.
Kőszeghy Gyula Pécs, Szcitovszky-tér 13. ... ... é.
Kürthy György Szeged ... ... f.
Lakatos Artur Budapest, VII., Százados-út 3. ... ... f. i.
Ludwig Károly Pécs, Dohány-u. 2. ... ... é.
Marczell György Dombóvár ... ... f.
Martyn Ferenc Páris, Nagy Lajos-u. 1. ... ... f.
Mátyus Melitta Pécs, Ráth-u. 37. ... ... f.
Märcz Mátyás Pécs, Nagy Flórián-u. 4. ... ... é.
Miklósi Gyula Pécs, Megyeri-út 14/b. ... ... i. f.
Molnár Béla Bpest, Honv. főiskola Hüvösvölgy ... ... f.
Molnár Farkas Budapest, I., Mihály-u. 11. ... ... é.
Nagy Mihály Pécs, Felsőbalokány-u. 75. ... ... sz.

Izlelje meg az

OMTK egész Európában ismert, kitünő márkás vaját, elsőrendü tejszin és tejtermékeit, **Pécsi Kenyérgyárában** készült ropogós, kiváló kenyereit, vajassüteményeit.

Ifj. Nendtvich Andor Pécs, Mária-u. 15. ... ... é.
Nikelszky Géza Pécs, Felsővámház-u. 80. ... ... i. f.
Peitler István Budapest, VII., Ernő-u. 5. ... ... f.
Pettes József Budapest, IV., Thék Endre-u. 44. ... ... f.
Petrasovszky Leó Pécs, Zrinyi-intézet ... ... f.
Pilch Andor Pécs, Vörösmarthy-u. 5. ... ... é.
pécsi Pilch Dezső Budapest, I., Horthy Miklós-út 32. ... ... f.
hidasi Piló Sándor Budapest, VII., Rottenbiller-u. 26. ... ... f. f.
Prakatur Zsuzsa Pécs, József-u. 17/2. ... ... f.
Somlyó Géza Pécs, Hettyei S.-u. 2. ... ... i.
Rainer Márton Pécs, Mátyás Flórián-u. 8. ... ... f. f.
vitéz Rácz Jenő Pécs, Megyeri-út 12. ... ... f.
Sikorsky Tádé Pécs, Zsolnay-gyár ... ... é.
Sikorsky-Zsolnay Miklós Pécs, Zsolnay-gyár ... ... é.
Sólyom Zoltán Budapest ... ... f.
Stefán Henrik Budapest,—Pécs, Zombor-utca 7.
Steiner Della Pietra Rezső, Sopron, Tómalom-u. 12. ... ... f.
Steiner Della Pietra Antal Sopron, Várkerület 52. ... ... f.
Szabó Lóránt Rákospalota, Pap-u. 7. ... ... é.
Szentpétery Kristóf Pécs, Scitovszky-tér 11. ... ... f.
Szijjártó Vilma Szigetvár ... ... f.
Szirmay Kornél Budapest, VI., Eötvös-u. 3. ... ... f.
Sonntag Bolmann Alajos Pécs, Ágoston-u. 17. ... ... f.
Tarai Lajos Pécs, Papnövelde-u. 25. ... ... é.
Tepes Ferenc Pécs, Nagyszeben-u. 9. ... ... é.
Tóth Sándor Budapest, VII., Erzsébet körút 48. ... ... f.
Ch. Uray Margit Pécs, Mecsek-u. 5. ... ... f.
Vértes István Pécs, Athinay-u. 28. ... ... f.
Visy Zoltán Pécs, Inczédy Dénes-u. 5. ... ... é.
Viszt Vándor Béla Pécs, Ráth-u. 42. ... ... sz.
Wagner Géza Bpest, Egyetem-u. 5. ... ... f.
Wéber Károly Pécs, Megyeri-út 16. ... ... f.
Zelesny Sári Pécs, Anna-u. 4. ... ... f.
S. Zsolnay Julia Pécs, Zsolnay-gyár ... ... f.

Elhunyt művész tagjaink:

Arnhold Nándor ... ... f.
F. Farkas Rózsi ... ... f.
Palesch Pál ... ... f.
Schulhof Aranka ... ... f.

Choma József

1923/24 - 1929/30

Ferkópzőmfőiskérk

72. l.

MDK

Choma József, festő, Bp.

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

CHOMA JÓZSEF

Az 1901-ben született, 1969-ben elhunyt C.J. nem tulzottan sikeres, de épp ezért tanulságos pályát futott be. Rudnay -tanitvány....kanyargós pálya elsősorban a megélhetés nehézségeiből, a "nem tul sikeres" kifejezést pedig az életmű indokolja.
...bizonyos, hogy egyre erőtlenebbbé vált benne az önmaga

-ra, művészete megújítására, tehát az újabb, egyre lényegesebb dolgok felfedezésére irányuló figyelem.
Így vált torzóvá az életmű. A tanulság persze, ha furcsa is a dolog, nem az, hogy csak a kor, a társadalom, a művészetpolitika a hibás.
(Képünkön a Napraforgó és csendéletek)
P. Szabó Ernő

litása. Nemzeti Galéria

UJ TÜKÖR 1980./XVII/12.sz.3-4.o.

itus, gustus, olfactus, tactus,
orporis habent.
munis, phantasia, memoria, qui se-
s /v.gr. in cerebro/ habent.
tivi vitae sensitivae et complec-
ones. (Perceptiones sensitivae
accepta vident, audiunt, tan-
aliquando percepta - nulla nova
tant.
tasia exsistens.
praeparatur cognitio. Species
io, sed est similitudo seu forma
possibilis/ determinatur ad ob-

Choma József festőművész

1971 NOV 16

1971. nov. 16., kedd

1021

CHOMA JÓZSEF EMLÉKKIÁLLÍTÁSA ÓZDON

Az 1969-ben 68 éves korában elhunyt miskolci származású festőművész, Choma József alkotásaiból vasárnap, november 14-én harmadszor rendeztek emlékkiállítást. Elsőként a művész egykori lakóhelyén, Makón, majd szülővárosában, Miskolcon, s harmadik alkalommal vasárnap az Ózdi városi Tanács V. B. művelődésügyi osztálya és az Ózdi Népművelési Intézmények Igazgatósága rendezésében Ózdon a Kun Béla Művelődési Házban rendeztek tárlatot megyénk közelmúltban elhunyt festőművészének alkotásaiból. Ez alkalommal az ózdi kiállítóterem szűknek bizonyult arra, hogy Choma József valamennyi meglévő képe bemutatásra kerülhessen. A képek gondos, szakszerű összeválogatása, s mintegy félszáz, többnyire olajfestmény, tájkép, csendélet és néhány figurális kiállítása azonban így is szinte teljességgel a látogatók elé tárja a művész egyéni stílusát, a színek gazdagságát kedvelő ábrázolásmódját, a természet és a táj szeretetét.

A november 27-ig nyitva tartó emlékkiállítást ünnepélyes külsőségek között Patkó Imre, az Ózd városi Tanács V. B. művelődésügyi osztályvezetője nyitotta meg. A kiállítás ünnepélyes megnyitásának egyetlen „szépséghibája" volt. A megnyitón nem vett részt egyetlen városi képzőművész sem, s a képzőművelők és a kulturális intézmények dolgozóinak távolmaradása is feltűnő volt. Ez azonban nem jelenti a kiállítás sikertelenségét. A helyi számú közönség tetszéssel fogadta Choma József alkotásait.

T.

SZAKMAGYARORSZÁG
SAJTÓHÍRADÓ
MAGYAR HÍRADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-120

1971. nov. 16., kedd

ÚJ BÚZA

Az idei búzavetés már befejeződött. Az optimális időben elvégzett munka, s nem utolsósorban a szépen zöldellő, korán bevetett táblák jelzik, hogy megyénk mezőgazdasági üzemei ismét minden tőlük telhetőt megtettek a jövő évi kenyérért. A termelőszövetkezetek több mint 120 ezer katasztrális holdon, az állami gazdaságok 16 700 holdon vetettek étkezési búzát. A vetőterület nagyobb részén — több mint kétharmadán — az elmúlt évtizedben meghonosodott és megkedvelt Bezosztája—1 búzafajtát termesztik. Ennek előnyeit nem kell bizonygatni, hiszen ma már a városi ember is tudja, hogy a bezosztája-búza jó.

1

Mégis a következő évtizedben az a feladat, hogy a bezosztája búzafajtákat — megyénkben elsősorban a Bezosztája—1-et kicseréljék. Különösen értékes eredményeket értek el a szovjet búzanemesítők új, jobb fajtá előállításában. Többek kö előállították a Rannaja—1 a Jubilejnaja—50, az Avro és a Kavkáz fajtákat. M gyénkben ezek még alig i mertek, hiszen egyelőre cs az új fajták vetőmagjána behozatala és szaporitá kezdődött el.

2

mat és rozsdabetegségeknek ellenáll. Szalmája szilárd, állóképessége kiváló. Szára vastag és 80—90 centiméter magas. Kombájnnal könnyen betakarítható, könnyen csépelhető. A szem acélos, a kalászból nem pereg. Hektolitersúlya: 82—85 kiló. Ter

a vetőterület 30 százalékán a további három új búzafajtát a vetőterület 10—10 százalékán kell termeszteni.

5

Borsod megyében az elmúlt két-három évben néhány kijelölt gazdaság má nagyobb területeken is termesztette az új búzafajtákat. A nagyüzemi termesztés biztató, mert mindenü jobb eredményeket értek e az új fajtákkal, mint a bezosztájával. Borsod éghajlatának és talajviszonyainak az új búzafajták megfelelnek

Choma József

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Miskolc

Kiállítás

Miskolci Galéria: A Pécsi Képzőművészeti Stúdió kiállítása. Nyitva délelőtt 11 órától este 7 óráig.

Miskolci Képtár: A Petrógyűjtemény kiállítása. Nyitva délelőtt 10 órától este 6-ig.

Choma József festőművész emlékkiállítása a Rónai Sándor Művelődési Központban. Megtekinthető délelőtt 10-től este 6 óráig.

Politechnikai kiállítás az Encsi járási Tanács nagytermében. Nyitva délelőtt 9 órától este 6 óráig.

Gyártástörténeti emlékek címmel kiállítás az Ózdi Szakmunkásképző Intézet udvarán. Megtekinthető egész nap.

Görögkeleti templom: A miskolci görögök művészeti emlékei. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 5-ig.

Sárospataki Vármúzeum: A Rákóczi-család emlékei című kiállítás. Megtekinthető délelőtt 10 órától délután 5 óráig.

Lillafüredi Forrás: Mésztufabarlang. Nyitva délelőtt 9-től délután 5 óráig.

Rendezvény

megfontoljunk! **ppl.**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-048, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Miskolc

Choma József festőművész

1972 JUL 15

Kiállítás

Miskolci Galéria: Lengyel plakátkiállítás. Nyitva délelőtt 11 órától este 7 óráig.

Miskolci Képtár: Művésznövendékek kiállításának megnyitása 12 órakor. Megtekinthető este 6 óráig.

Mai magyar rajzművészet — kiállítás a József Attila klubkönyvtárban. Nyitva délelőtt 12-től este 8 óráig.

Choma József festőművész kiállítása a kazincbarcikai művelődési központban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Dóór Ferenc festőművész és Buza Barna szobrászművész kiállítása a tokaji múzeumban. Megtekinthető delelőtt 10 órától este 6-ig.

Dózsa-emlékkiállítás a rudabányai művelődési házban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Borsodi népi kerámiák — kiállítás a leninvárosi művelődési központban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6-ig.

Magyar rajzművészet — kiállítás a mezőkövesdi művelődési központban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

vekenykedő náci 5000 dollár adóval tartozik. Kiadatásának ügyét a bolíviai legfelső bíróság tárgyalja.

ROBBANÁS A PINCÉBEN

Felrobbant a szivárgó ammóniagáz a Missouri állambeli St. Louis város egyik épületének pincéjében. Negyvenöt személy megsérült, az épületben súlyos károk keletkeztek.

ÖSSZEOMLOTT A HÍD

Choma József

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT

Choma József

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
1980. MÁRCIUS 4.-ÉN KEDDEN 16 ÓRAKOR
A BUDAVÁRI PALOTA C. ÉPÜLETÉNEK FÖLDSZINTJÉN

SKV – 80–5084–8

Choma József
festőművész emlékkiállítása tegnap
nyílt meg Leninvárosban a Derkovits
Gyula Művelődési Központ I emeleti
nagytermében.

Emlékkiállítás Leninvárosban.

Észak-Magyarország 1973/289 8old.

Choma József

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Miskolc

1970 JUN 10

1621

AG 4

REKVIEM

egy festő halálára

Csak válogatni kell a vendégkönyvi bejegyzések között — néhány nap alatt nagyon sokan nézték meg a Rónai Sándor Művelődési Központban Choma József kiállítását —, a máris kirajzolódik a művész emberi és alkotói portréja.

Aki a nyugalmat, a csendes békét, s a természet felemelő szépségét keresi, az okvetlenül tekintse meg a nemrég elhunyt miskolci mester emlékkiállítását. Az ajánlónak azonban — bár semmiképpen nem akar ünneprontó lenni — ennél többet is el kell mondani. Azt is, amiről a vásznak nem beszélnek. És azt is idézni kell, amit a kortársak, barátok mondogattak a kiállítás megnyitásán. Mert a felemelő ünnepi légkörben az öröm mellett egy kicsit ott zsongott bennünk a fájdalom is: miért maradt, hogyan maradhatott ez a festő ősz emberként is csupán ígéret. Mert Choma József nem futotta be pályájának azt a merész ívét, amit évtizedekkel ezelőtt sejtetett, s amelyet a legjobb szemű ítészek kijelöltek számára.

Van abban valami tragikus, ha egy alkotó nyugalmat eröltet magára.

Choma József azzal, hogy műszaki rajzoló lett, többet vállalt és többről mondott le, mint bárki más. Klasszikus példa: a repülésre született madarat olyan sokáig tartotta fogva a kalitka rácsa, hogy mikor már megnyílt az ajtó, akkor sem merte szárnyait kipróbálni.

Félt a távolságoktól, a mélységektől, a magány[illegible]ól, s egy öreg szélmalom mellékére azért mégis elrepült. Hozott magával ezerszínű virágokat, belehelte a parti füzesek illatát, megérintette szemével a bársonyszirmú dáliákat. De, ha szeles idők jártak, visszahúzódott.

Az emberekkel nem pörölt soha... Azok észre sem vették. Ki hallja meg a vihar dohogása közben, s a fecsegők támasztotta hangzavarban, hogy sebesebben kalapál egy fáradt szív?

Ősz szineket kevert, mikor egy halk zuhanással elmúlt minden, s betakarták a lehulló lombok.

(Gyarmati)

Forma

-ipar holnap

zonytalanságok forrása ez, ami tovább növeli a belső piac feszültségeit, s ellentmondásait.

A legcsúnyább szó

A vérbeli kereskedő a legcsúnyább szónak tartja azt, hogy: nincsen. Az építőanyag-kereskedelemben évek óta sűrűn elhangzik e kifejezés. Annak ellenére, hogy egészében növekedett az építőanyagok kiskereskedelmi forgalma. 1965-ben 3241 millió forint értékű építőanyagot vásárolt a lakosság, 1969-ben a forgalom 4283 millió forintra rúgott. A teljes kiskereskedelmi forgalomban csupán három-négy százalékát teszik ki az építőanyagok, ám akinek háza javításához, törött cserepeinek cseréjéhez cement, illetve új cserép kellene, nem arányokat számolgat, hanem azon dühöng: nincsen, amit keres. Arról már nem is beszélve, aki új ház építésébe kezd... mert hiába van meg minden anyaga; ha néhány tucat kúncserepet nem ka-

befejez

Choma József

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-926

DÉLI HÍRLAP

1021

* *Choma József festőművész június 7-én nyílt emlékkiállítását több százan tekintették meg az elmúlt hetek folyamán. A tájképek és a portrék mesterének kiállított képei közül a „Tiszalúci parasztbácsi" című remek rajzzal emlékeztetjük olvasóinkat a nagy sikerű kiállításra, melynek anyagától egyelőre elbúcsúzunk.*

n megszokott
trabb —, me
mintha az idő romlott volna
zat a tegnap esti labdarúgó
özlekedés dolgozói — és ter-
járművek — megbirkóztak a
z nagyobb zökkenők nélkül,
ebb várakozás után minden
ért a közvetítés kezdetére. Ta-
an mentesítő busz hordta az
kásos nyolc perc helyett 3—5
tak a kocsik.

(pusztai—ágotha)

leleplezi

u népét

jékoztatták

mérföldnél sokkal mélyebbre behatoltak Kambodzsa területére, hogy „megállítsák az ellenséges beszivárgást". Ez azt jelenti, hogy az amerikai közvéleményt másképpen in-

Az ENSZ főtitk

Alig utazott haza Moszkvából máris újabb magas rangú vend szovjet fővárosba Jahja Khan, Mitja Ribicsics, jugoszláv korm

U Thant az ENSZ székhelyére történt megérkezése után

megelégedését fejezte ki a szovjet vezetőkkel folytatott megbeszéléseinek eredményéről.

Moszkvában a Pravda ma első oldalán köszönti Jahja Khant, aki két esztendővel ezelőtt már járt Moszkvában, mint a pakisztáni hadsereg főparancsnoka, de államfőként most érkezik először látogatóba.

A Pravda hangsúlyozza, hogy Jahja Khan kormánya síkraszáll a Szovjetunióval fennálló baráti viszonyért.

értekezlet

Choma József MDK

1925-ben ösztöndíjat kapott

Képzőm. Főisk.évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

MDK

Choma József, festő.

1931-ben Pécsett kiállitáson vett részt.

Pécsi Vigadó, X. kiáll. - Kat. 6. l. - 1932.
A Pécsi Képzőm. és Mūb. Társ.

MDK

Choma József

A Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. művésztagjai 1938.

MDK

Choma József, festö

Rudnay Gyula, tanitványa.

(c.a.)

A Képzőmüv. Föisk. növ. kiáll. -Mücs.
Ujság. 1928 máj. 2o. 22.1.

Chema József: MDK

Esti hangulat olf.
Tanulmányfej, szénrajz

A Pécsi Képzőm. és Mibarátok Társ. 15. kiáll.
Pécs 1934. Belvárosi Kath. Kör

Choma József MDK

Szép kilátás, olf.
Marosmenti táj, olf.
Cigányputrik, pasztell

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága 1926.
IX. Őszi Kiállitás, 1931.

MDK

Choma József bp.i festő

a Társaság tagja

Pécsi Képzm.ésM Mübar.Társ.23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Choma József festő

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

Choma József, őstő, Bp.

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1938.jun.

Choma József.

Rudnay Gyula tanítványa.

Festménye szerepel a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán.

Ujság, 1928. Máj. 20.

MDK

Choma József festőmüv. Bp.

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll. Pécs,
1936. jun. 1o 1.

Regöly /Tolna/

R.k.templom, homlokzat előtti t
keskenyebb szentély. Építtette

/Stippek József, 1945/

MDK

Choma József

Pécs Képzőmüv. és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs, 1932. 6 l.

MDK

Choma József

Szép kilátás, of.

Marosmenti táj, of.

Cigányputrik, paszt.

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társ.

Pécs, 1931. dec. 1. 1.

Choma József
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 JUN 9

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

resi hozzátartozóit.

1021

Choma József emlékkiállítása

A megyei Rónai Sándor Művelődési Központ színházi előcsarnokában június 7-én, Tok Miklós, Miskolc városi Tanácsának vb-elnökhelyettese nyitotta meg Choma József emlékkiállítását. Az elmúlt esztendőben elhunyt, miskolci születésű festőművész nevét kevesen ismerik — az utóbbi években kissé el is felejtettük a fiatal korában sikeres festőt. A kegyelet hívta fel rá újból figyelmünket.

Choma József Miskolcon született 1901-ben. A főiskolán Rudnay Gyula tanítványa volt. Életének nagy részét Makón töltötte: s azok az évek jelentették számára az igazi alkotó éveket is. A gazdasági válság, majd a II. világháború — mint annyi ember életében, az övében is — szomorú sorsforduló számára. Hogy biztosítani tudja családja megélhetését, műszaki rajzolói állást vállalt a Diósgyőri Gépgyárban.

Az egykor ünnepelt festő lassan kiszorult a művészeti életből, s legfeljebb barátai, jó ismerősei követik figyelemmel töretlen munkakedvről tanúskodó alkotásait.

Művei — több mint hetvenet láthatnak belőle a kiállítás látogatói — az ember és környezete harmóniájáról, az élet- és természetszeretetről tanúskodnak. Egyszerűsége és természetessége, megfigyelésének pontos kifejezése jellemző alkotásaira. Szép színvilága erősíti ezt a harmonikus, élettől duzzadó festészetet. Nem tartozik a festők elsői közé, de művei arról is tanúskodnak: nem szabad elfelejtenünk nevét és művészetét.

Cs. A.

lmosolyodott, s kezet nyúj-

önt az SD úgy tartja meg-
Birodalom egyik legveszé-
át.
ruhát hordania — válaszolt
iiszen túlzásai is rögtön el-
iél dolgozik.
tály törzskari tisztjei is
szópárbajával Kloss vég-
Langer szívébe, de az úgy
e vett volna észre, s a tér-

Javaslom, hogy ezúttal áll-
térképen csapatmozgásaink

gyelmesen a hatalmas tér-
kete, kék, vörös nyilak je-
át.

csapata elhatározta: zsebpénzükből gyűjtenek és segítenek egy szabolcsi iskola pajtásainak. A kis bogácsiak 2050 forintot adtak fel postán.

Borsodsziráki segítség

Megmozdult a borsodszirá-ki lakosság is ezekben a napokban. Húszezer forintot gyűjtöttek össze. A helybeli Bartók Béla Tsz ezenkívül 25 ezer forintot szavazott meg az árvízkárosultak megsegítésére.

Szabad szombaton dolgoztak

Az Ongai Csavargyár dolgozóinak az elmúlt hét végén lett volna esedékes a szabad szombat. A dolgozók és a vezetők úgy döntöttek, hogy ezt a napot az árvízkárosultak megsegítésére szánják. Ezen a napon minden eddigit felülmúló értéket állítottak elő. Ebben részük van az irodaház dolgozóinak is, akiknek mintegy 90 százaléka szintén termelői munkát végzett. Végeredményben a tiszteletre méltó felajánlás és a lelkes munka eredményeképpen 860 ezer forinttal tudják segíteni az árvízkárosultakat, egyben gyarapították a nemzeti jövedelmet is.

Choor József rajztanító,

festő lásd Khoor József

alatt.

átutalás megírva

183. kép. *Kálvária. Ú*

SZENT ORSOLYA,

SZENT DOROTTYA.

Magyar neogótikus utánzatok, XIX. század.
Egyenkint 100×44 cm.

SZENT MÁTYÁS APOSTOL.

Magyar neogótikus utánzat, XIX. század.
46×25 cm.

Festészet, táblakép
Tanulmányfő Choor János

Honderü, 1844. II. 115.

Mükiállitás

Festészet, táblakép
Tanulmányfej, Choor József

Honderü, 1844. II. 195.

Heti Szemle

Festészet, táblakép
Téli tájkép, Choor József

Honderü, 1844. II. 195.

Heti Szemle

Pierre Choque (?)
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
PETŐFI NÉPE
1900 JUN 17

Magyar tárgyú képek egy 1502-ből származó kódexben

1021

Rendkívüli művészettörténeti értékű hírt hozott az újvilágból a posta. Szabó György, az Egyesült Államokban élő magyar kutató az egyik ottani gyűjteményben megtalálta II. Ulászló király felesége udvarnokának, Pierre Choquenak, Bretagne heroldjának 1502-ben írt magyarországi naplóját.

A napló szövege egy XVII. századi átiratból eddig is ismeretes volt: a Mohács előtti Magyarországnak egyik legjobb leírása. A párizsi Bibliotheque Nationale-ben őrzött újkori naplómásolat azonban üresen hagyta azt a mintegy félszáz rajzot, amelyről maga a szöveg említést tesz.

Szabó György most felfedezte magát az eredeti kéziratot, s benne ezeket a magyarországi vonatkozású ábrázolásokat is. Pierre Choque — vagy az őt kísérő festő — ezeken a képeken megörökítette az 1502. évi székesfehérvári királyi menyegzőnek, a királyné koronázásának jeleneteit, ábrázolta a magyar seregek katonáit, az udvari ünnepségeken résztvevők díszruháit, címereit. Egyik képe a budai királyi palota egykor híres Pallas Athené szoboralakjával ékes díszkútját ábrázolja. (A kutat 1541 után Konstantinápolyba hurcolták a törökök.)

A magyar kutatók érdeklődéssel várják Szabó György eredményeinek közzétételét. Hiszen ezek az 1502-ben festett képek — leszámítva az úgynevezett Schedel-krónika Budáról készült fametszetét — a törökvilág előtti Budának legrégibb ábrázolásai.

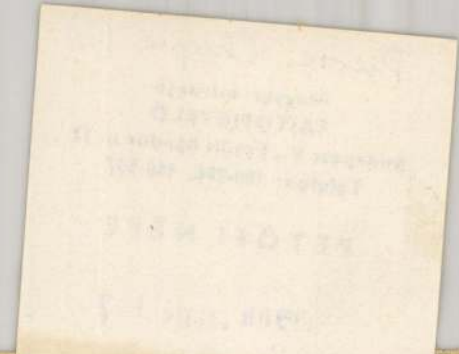

mekemet bölcsődébe. Dobó utca 5. 850

ENGELS utca 15. számú szoba, konyhás lakásomat, elcserélem hasonlóért. 851

ELADÓ Petőfiszállás 196. szám alatti 800 négyszögöl jó telek, részben szőlő, lakó- és melléképületekkel. Értekezni ugyanott, Pintér Mártonnál. 852

ELADÓ tanya melléképületekkel. Cím: Petőfiszállás 732. 854

I. KER. 317. számú tanya eladó. Érdeklődni Lónyai utca 19, Kállainé. Ugyanott női viharkabát eladó. 855

350-ES Izs motorkerékpár, jó állapotban eladó. VIII. ker. 18. 856

TAVASZ televízió, fehér zománcos tűzhely olcsón eladó. Bercsényi utca 22. 857

VÁLYOG eladó. Attila utca 46. Fűkaszásokat keresek részéből, vagy napszámra. 859

13 NAGYBOCONÁDI kaptár jó családokkal eladó. Bercsényi utca 12. 860

KÉT hold föld kiadó, kölesnek vagy kukoricásnak, kőút mellett. Érdeklődni Zrínyi utca 17. 862

KÜLÖNBEJÁRATÚ bútorozott szoba kiadó. Álmos utca 15. szám alatt. 863

ATTILA utca 29. számú ház eladó. 864

KINIZSI utca 26. számú új családi ház eladó. Érdeklődni hétköznap 4 órától, vasárnap egész nap. 866

ATTILA utca 64. szám alatt kisebb-nagyobb asztalok, ágy és tűzhely eladók. 867

BATHORI utca 3. számú új ház belső része eladó. Értekezni Klapka utca 24. 868

SZOBABÚTOR eladó. Petőfi utca 26. 869

ELADÓ szoba, konyha, romos. Alkotmány u. 3. 1701

ELADÓ egy db „Parázs"-tűzhely és egy sportgyermekkocsi. Érdeklődni Lónyai utca 2/a. 832

ELADÓ gyengefias tehén, IV. ker. 48. alatt. Érdeklődni mindennap, déli órákban. 846

Choque, Pierre

francia cimerfestő

laid

Dobosy Tibor

Pierre Choque

Anna magyar
királyné francia
kiséröje

Bp. é. n.

MOB kat. 4337.

Életrajza 1-16. l.

fontos 22, 23. l.

Laid Fogel József: II Klárisló
udvarlatása. Bp. 1913.
c. mű rék. hol fenti
[illegible]

Veszprém

Szádeczky

Lajos

Komjáti Béla Gáspár

l. „Magyar történeti életrajzok" alatt

Choque de Bretagne,

mükedvelő francia rajzoló és író. Pierre

XII. Lajos francia király udvarában élt, mint a királynejének, bretagnei Annának első heroldja. Mikor a királyné unokahugá, Anna, Gaston de Foix candelt-i gróf leánya a francia király óhajára elfogada II. Ulászló magyar, király hazanági ajánlatát, a mennyasszony francia kíséretében részt vett Choque is, aki a hanzú és körülényes utazást, a fogadtatást, az esküvői, koronázási szertartásokat és ünnepélyeket 1500 december 16-áról kelterett levelében részletesen és hiven közölte a francia királynéval. Minthogy a magyar társadalmi és gazdonagi viszonyokról is megemlékezik, e korra vonatkozolag beszámolója a magyar művelődéstörténetnek egyik fontos kutfője. A francia királyné részére lerajzolta és a levelbez mellékelte

Birkás Francia utazók

25 — fordits

* a hintőkat, amelyekben Anna és udvarhölgyei az útat a Drávától Szekesfehérvárig megtették, több urat és hölgyet, kik a koronázáson részt vettek, Anna magyar királynét, koronával a fején, a budai várpalotát, festői öltözetű polgár és parasztnőket. E rajzok elkallódtak. Ch. nehány hónap múlva vissza-tért Franciaországba.

Vüngetni Vu lebontom
dörölni mellőr lapszéz.

Ben 1904 Jan. 21-en

Trabuci Márton
mf. pol.

Chor József

pesti könyvkötő

1748

l.

Magyar Könyvszemle

1944. 151. l.

154. l.

MÜEMLÉKEK ORSZ

1030/1913. sz.

Van szerencsénk
Müemlékek Országos Bizotts
kötetét kön
nyomda utján megküldöttük.

Chór József

pesti könyvkötő

XVIII. sz

l.

Magyar Könyvszemle

1926-45. l

Ø Chosrevani (?)

bronzöntő XVI. ?

l.

Uxa. 92. l.

Közgazdasági és kereskedelmi és közigazgatási osztályok.

TÁJÉKOZTATÓ:

„K" a központi épületet (XI., Műegyetem-rakpart 3.), „Kg" a közgazdaságtudományi kar épületét (IV., Szerb-utca 23.), „Mg" a mezőgazdasági osztály épületét (VIII., Eszterházy-utca 3.) jelzi.

Chouet Jacques

nyomtatta Colepinus Ambrosius: „Ambrosii etc" cimű magyar értelmezésű latin szótárt - (több társával) - Genfben 1594-ben.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473-1600.
Budapest, 1971

6271

Chotek Gabriella és

Henrika

festő 1800.

l.

Jedlicska II.

167. l.

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
dörre hafersk. (25-30 körül
emlékeztet. Mely egy Pic
angiban emlék. öreg kori
utatomiajaban vorsz, de
egyszer üres és jelentéktel
mivel. M. A. festeszete. —
adtér de az idegen m
dolgokat tanulta meg
Ghirland és M. A. nál —
mégse keresztül ari a f
és a Luca Signorelli —
rapsodik M. A. m
bázufreskókat és résztett.
katedr. rezicie festésze
jellemzi — Az alakok
léthatra mivel de

JK:405.

Chottek Henriette

II
394

405. Chottek Henrietta grófnő.

Sz. 1789. október 12-én. † 1857. január 25-én.

Brunszwik József.

Derékon alól, kissé jobbra néz. Jobb kezében prémkalpag van, melyet forgó diszít fekete tollal; bal kezében pedig, melylyel az oszlop talapzatára könyököl, a hol több okmány hever, irást tart e szöveggel: »*Nem csak mi magunkért születtünk, eredeti lételünkkel Hazánk, Szüleink 's Barátaink osztoznak*«. A könyöke alatt lévő akták felirata: »*acta... vernicalia... ent... is... tum*«. A Szent István-rend jelvényét szalagon viseli. Parókája fehér, oldalszakálla ősz, szemöldöke barna, szeme kék, bajusza leberetvált. Ingének gallérja lehajtott, fehér nyakkendőjét csomóra kötötte, mellfodra látszik, mentéje prémes, atillája és szűk nadrágja sötétzöld, derekát sárga zsinóröv szorítja és oldalán kard lóg. Balról félrevont függöny és jobbról oszlop köti le figyelmünket. Felirata az oszlop talapzatának párkánya alatt: »*Jenny 1806*« és a kép hátán: »*Excellentmus Illmus Dominus Comes Josephus Brunsvik de Korompa J. Regni Hung. Tavernicus J. Cottus Csongrád sup. Comes 1806*«.

Vászon, méretei 132·5 : 106 cm. — Magy. Képt. 110. — Lelt. sz. 405. — A szegvári megyeházból 1859. szeptember 1-jén vétetett át. — Zsilinszky Mihály főispánnak kezdeményezésére 1889 : X. 3-án Csongrádmegye visszakérvén (83/89.), 1890: VI. 27-én a 27942. sz. leirat a visszaadást elrendeli (122/90.), a mi 1889: IX. 6-án meg is történt (170/90.). A megyei törvényhatóság pedig az átvételt 1891 : IV. 16-án 2801. sz. a. ismerte el (77/91.).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

A Nemz. Múzeumban. 1876: VIII. 51. — 1878: VIII. 13. — 1880: VIII. 13. — 1881: VIII. 13. — 1883: VIII. 339.

A Tört. Képcsarnokban. 1884: V. 76.

M. 110.

405. Henrietta Chorlek gróf
Sz. 1789. Oktober 12-én + 1857. január 25-én.

405. Brunszvik József. Magy. Képt. 110.

Ez Brunszvik Henrietta

394

Derékon alól, kissé jobbra néz. Jobbkezében prémkalpagot tart, melyet forgó diszit fekete tollal; balkezében pedig, melylyel az oszlop talapzatára könyököl, a hol több okmány hever, irást fog e szöveggel: »Nem tsak mi magunért születtünk, eredeti lételünkkel Hazánk, Szüleink's Barátaink osztoznak.« A könyöke alatt lévő akták felirata: »acta... vernicalia... ent... is... tum« A szent István-rend jelvényét szalagon viseli. Parókája fehér, oldalszakálla ősz, szemöldöke barna, szeme kék, bajusza leberetvált. Ingének gallérja lehajtott, fehér nyakkendőjét csomóra kötötte, mellfodra látszik, mentéje prémes, atillája és szűk nadrágja sötétzöld, derekát sárga zsinóröv szóritja és oldalán kard lóg. Bálra félrevont függöny és jobbra oszlop köti le figyelmünket. Felirata az oszlop talapzatának párkánya alatt: »Jenny 1806« és a kép hátán: »Excellentmus Illmus Dominus Comes Josephus Brunsvik de Korompa J. Regni Hung. Tavernicus J. Cottus Csongrád sup. Comes 1806«

Vászon, méretei 132.5: 106 cm. — Magy. Képt. 110. — ~~Testette Chorlek Henr.~~ Lelt. sz. 405.
Szegvári megyeházból 1859 szeptember 1-jén.

~~Lriette gróf (Sz. 1789. Oktob 12-én + 1857. január 25-én.) —~~

Zsilinszky Mihály főispánnak kezdeményezésére 1889: X. 3-án Csongrád megye visszakérvén (83/89), 1890: VI. 27-én a 27942 sz. leirat a visszaadást elrendeli (122/90), a mi 1889: IX. 6-án meg is történt (170/90). A megyei törvényhatóság pedig 1891: IV. 16-án 2801 sz. a. az átvételt elismerte (77/91).

Szegvári megyeházból Csongrádmegyének vagyon Szegvári megyeházból 1859

Kifüggesztésére vonatkozó adatok.
A Nemzeti Muzeumban. 1876:VIII.51.- 1878:VIII.13.- 1880:VIII.13.-
1881:VIII.~~11~~5.- 1883:VIII.339.-
A Tört. Képcsarnokban. 1884:V.76.-

L13

Creneville-Chotek Hermina

Korompa
Kis haránt §§§§§§ folio kőrajz
Bécs Gilhofer 72.katalógus 3267.szám

→ Crainville

Chotek Hermina

Csatkai

12

Pázmándi Horvát Endre 1878.

Bronz

Av. Körvat: PÁZMÁNDI HORVÁT ENDRE –
SZÜL. 1778. NOV. 28. + 1839. MÁRC. 7
Középen: [illegible] mellkép

Rev. Körvat: SZÜLETÉSE SZÁZADOS ÉVFORDULÓJÁNAK
EMLÉKÉRE.
Középen: felhőkön álló bakérkoszorus kerüv ÁRPÁD
felírással, felette csillag [illegible] ugarakkal

Átm. 46.5 m/m

J Chottek Henriettagr

Perálltörtképes

380. 417. 453.

477. l.

Chotek Henrietta gr

Perállószékes

380, 417, 477. l.

Chotek Henriette, festőnő, l. *Brunswick Henriette grófnő.*

Choulant

festő

Fővárosi Lapok.1868.dec.25. /Fővárosi hirek./

C h o u l a n t J.
festő

Keleti Gusztáv: A képzőművészeti társulat vegyes kiállitása. Fővárosi Lapok.1869.márc.6..

nem magyar

D Chován Endre László

festő

l.

Nemesvári 25. l

Die D

Bauweise
)2.

Fig. 6. Jüngste Bauweise
seit 1892

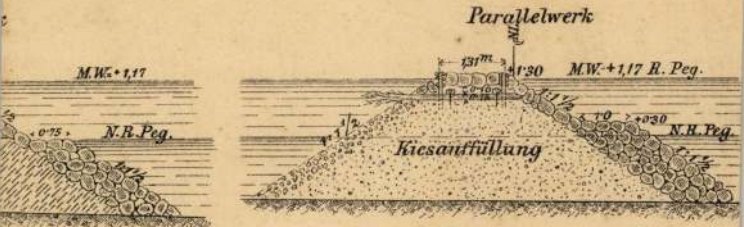

rk

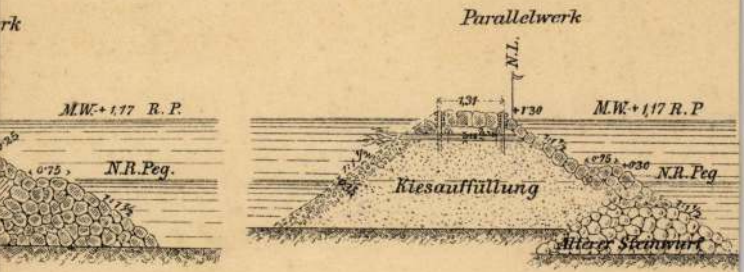

2 3 4 5m.

Fig. 11. Bauschiffe, zum Ver

npframme.

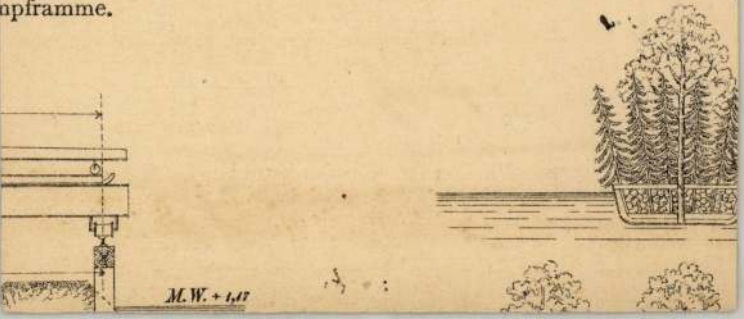

CHOVAN, Georg, pozsonyi fazekasmester

G Chovan, bürgerl. Hafnermeister, 40 éves jelenléte megható. (1790, 2211)

—

G. Chovan, bürgerl. Hafnermeister, kadiadót fizet. (1796, 1077 l)

—

G. Kovan, bürgerl. Hafnermeister, † 61 éves korában, Pozsony, 1805 október 4. (1805, 1069 l)

—

Preßburger Zeitung
(Gentilhan)

CHOVAN, Jacob, pozsonyi fazekasmester

J. CH., bürgerl. Hafnermeister, hadiadót fizet. (1796, 1077 l)

—

Jakob Chovann, stb, 3 napos lánya meghalt. (1803, 843 l)

—

Jakob Kovann, stb. 2 napos fia meghalt. (1804, 1130 l)

—

Jakob Kovann, stb. 39 éves feleségе meghalt. (1806, 725 l)

—

Jakob Chovan, bürgerl. Hafnermeister, +40 éves korában, Pozsony, 1811 február 4. (1811, 271 l)

—

Pressburger Zeitung

(Genthon)

Chován Kálmán

Rudnay tanítványa.
Lezajlel a Kép. mův. Főiskola
Liánításán a Műszaknakban

Nemzeti Ujság 1937 III. 20.

Chován Lóránt

CHOVÁN LÓRÁNT

FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK

KATALÓGUSA

BUDAI KÉPZŐMŰVÉSZEK
BUDAPEST, XII., TÓTH LŐRINC-UTCA 15.
1948 április 4—18-ig.

	Forint
1. Falusi lányok	800
2. Dalmát halász	900
3. Marusza	800
4. Dolgozók	900
5. Női fej	700
6. Templom belső	900
7. Postán	2000
8. Akadémián	900
9. Tanulmány	700
10. Tihanyi néni	100
11. Pili	m. t.
12. Hajnalka	900
13. Templomi öregasszony	1000
14. Önarc 36-ból	m. t.
15. Öregség és fiatalság	2000
16. Reneszánsz hangulat, eladó	
17. Akt	2500
18. Tihanyi táj	900
19. Fekvő akt	2000
20. Dalmát tengerpart	1000
21. Portré	900
22. Spanyol jelmezben	800
23. Gizella	m. t.
24. Beteg Laci	1500
25. Cigarettázó	2000
26. Női arc	m. t.
27. Pozsony	900
28. Félakt	2000
29. Renéevel	1500
30. Sziszi	1000
31. Heverés	1500
32. Ökrök	800
33. Cséplés	2000
34. Erzsi	500
35. Művészfej	1500
36. Vásár	600
37. Arctanulmány	300
38. Istenhegyi-út	400
39. Spalato	500
40. Kolléganők	900
41. Feleségem	m. t.
42. Szobrásznő	8000
43. Krétatanulmány	300
44. Ostrom után	500
45. Kisleány	400

Stephaneum nyomda Budapest.

megnéz

Chován Lorant

festő

gyűjteményes

kiállításának

katalogusa

a Budai Képző-

művészek csoportja

helyiségében

1948. ápr. 4–18-

Katalogusát lásd

könyvtáramban

a csoport kata-

logusai közöt

[illegible]
igazgató.

Chován Lóránd

festő

Szabad Művészet

1957. 214. l.

Székely Z. Két kiállítás Budán -

A vall. és közokt. m. kir. min
128.307. sz. a. kelt s a budap
rendeletének másolata:

A gyulafehérvári szé
fedezésére tizenegyezerhétszáz
vén, utasitom az állampénztárt
Bizottsága elnökének hivatalos
mellett, fizesse ki és tárcám
számolja el.-

A hivatalos m

o—1743) MODORÁBAN

ICOLAS LANCRET

zabadban

im Freien

— Leinwand

VIII. SZÁZAD

LANCRET NIC

MOD

ANGOL FESTŐ

Chován Loránt

Ferk'pzomfoisk vk

1939–41. 152. l.

San Marco-gyűjteménnyel. Csernoc
tény Múzeum második fénykorát.

Ipolyi Arnold, a magyar műv
zohori plébános kezdett gyűjteni Sim
Múzeum tervét, melyet Simor prím
valósított, s amelynek gyarapítására s
Ipolyi műtárgyainak javarészét mint
besztercebányai püspök már nem sol
hímzéseket, kerámiát gyűjtött, s a
nagyváradi püspöki székben már csak
mint a központi szeminárium rektora
sóján állította fel. Egy részét még életé
nak adományozta, megmaradt nagyol
gomi Keresztény Múzeumba, közvetl
szerencsésen egészíti ki Simorét, els
olasz festmények sorozatával, s teljes
a nagyértékű gobelinek és szőnyegel
Orlai-Petrich, Kovács Mihály, Lotz,
áttekintést ad a XIX. század másodi

A San Marco-gyűjtemény, ugya
került a Keresztény Múzeumba. Az
Capese Zurlo-család gyérebb képeibő

Chován Loránt

Képrám. pořsk. kicill.
1937

29. Chován Loránt . . . Önarckép
30. Chován Loránt . . . Ülő akt
31. Chován Loránt . . . Cséplés

Rudnay Gy.
Rudnay Gy.
Rudnay Gy.

Tanár

(Az itt elhelyezett szobrok

Chován Lovánt

1933 – 41. képrönnův-
fotisk.
mikor és hol szül.?

Mitrovica (Jugoszlávia)
1913. jun. 5.

Rudnay Gyula

tü Bizottság !

f várfelügyelő urnak hozzám áttett
i "Huszárvár" mult évben végzett
teivel együtt tisztelettel jesen be-

pejelenteni, hogy Kiss József ideigle-
tgálatra bevonult várőrnek ideiglenes
sefné erre az állásra alkalmatlannak
uczek József várfelügyelő által
tva és a várőri teendők ellátására
enes minőségben Vlád Sándor vasgyári

Chovan Lorant I. é.

Ferk pzomfoisk vk

1933-34. 43. p.

IV.

EZÜSTÖK, ÉKSZEREK

Chovan Loránd

fest. nak III. e.

Ferkápzomfoiskóvk

1935-36. 71. l.

r. b. t. t. mr. kir. Vallás és közoktatásügyi Minister.

Budapest.

Még tisztelettel van szerencsém Nagyméltóságodat arra kérni, hogy a műemlékek szemtartásáról szóló 1881: XXIX. t. c. 20. §-ában foglalt jogánál fogva bárczihází Bárczy István dr. h. államhitkár urat a Műemlékek m. Bizottságának rendes tagjává kinevezni méltóztassék.

Kétségtelen, hogy Bárczy István h. államhitkár úr annál a súgos positiónál fogva, meget okaügyi ra szedhmérgesen tölt be, messzemenőleg fogja tá-

Chován Lóránt

IV. évés fest. marós hallg.

Ferképzőmintaiskola

1936/37. 75. l.

Chován Loránd

Vicés, a tiekely
Bestalan-díj pályázat
fán diéset és 50 P
pitalom

Képrsm. Fönk. Évk.
1936/37 55 l.

Chován Loránd

1937/38. V. évi
fest. nak, rendes hallg
I. félév

Ferkèpzomfoiskevk
1937/39. 152. l.

Chovány Lóránd

1938/39. V. évf.

fest. vak,

vendég hallg.

I. félév

Ferk pzomfoiskévk

1937/39.

158. l.

Chován Loránd

l. festő

Ferképzomfoiskòvk

1939-41. 145. l

omság-tér 5.)

Fizetési

az 194... év .....

4		5		6		7		8	
								L e	
T. B. A. járulék		rokkant-ellátási adó		öregségi és rokkantsági járulék		külön adó		kereseti adó	
P	f	P	f	P	f	P	f	P	f
12	00								
10	90								
3	00								

MDK

Chován Lóránd

Képzőműv.Főisk. növendéke, dicséret és
[illegible] 5o pengő jutalom

Döntés a Székely Bertalan-dijról. Pesti Hirlap 1937. máj. 9.

Chován Loránt MDK

Önarckép

Ülő akt

~~Önkép~~ Cséplés

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Chován Lóránd

Uj Ember.1948.márc.28.10.old.

Budai müvészek kiállitása.

MDK

Chován Lóránd

Béke

Budai képzőművészek cent. kiáll. 1948. márc.

MDK

Chován Lóránd

Portré

Budai képzőművészek cent. kiáll. 1948. márc.

MDK

Chován Lóránd

Szabadság

Budai képzőművészek cent.kiáll. 1948. márc.

Chovan Lóránt

A Stúdió tagja

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója 1953-1963. Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.

37.o.

Chován Lóránt MDK

a kiállitáson szerepelt.

Dr. Vajkai Aurél: A magyar képzőművészek és iparművészek szövetsége Veszprém megyei munkacsoportjának kiállitása a Bakonyi Muzeumban. KÖZÉPDUNÁNTULI NAPLO, 1957. nov. 15.

Chován Lóránt [festő]

Somogyi István és

Chován Lóránt

festőművészek képsorozatot készitenek a veszprémi ellenforradalom eseményeiről.

A képekből októberben kiállitást rendeznek.

Képsorozatot készit ....

Esti Hirlap, II.évf.182.sz. 1957.aug.6.kedd
2.oldal

Chován Lóránt festő M.D.K.

Külföldi tanulámányutakat tett.

Csehszlovákiai utjának élményagát mutatta be axKu

Kulturkapcsolatok Intézetében

Vajna Éva:Chován Lóránt kiállitása

magyar Nemzet 1963. május 28. 4.1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Chován Lóránt

1993 JUN 15.

1021

Chován Lóránt kiállítása

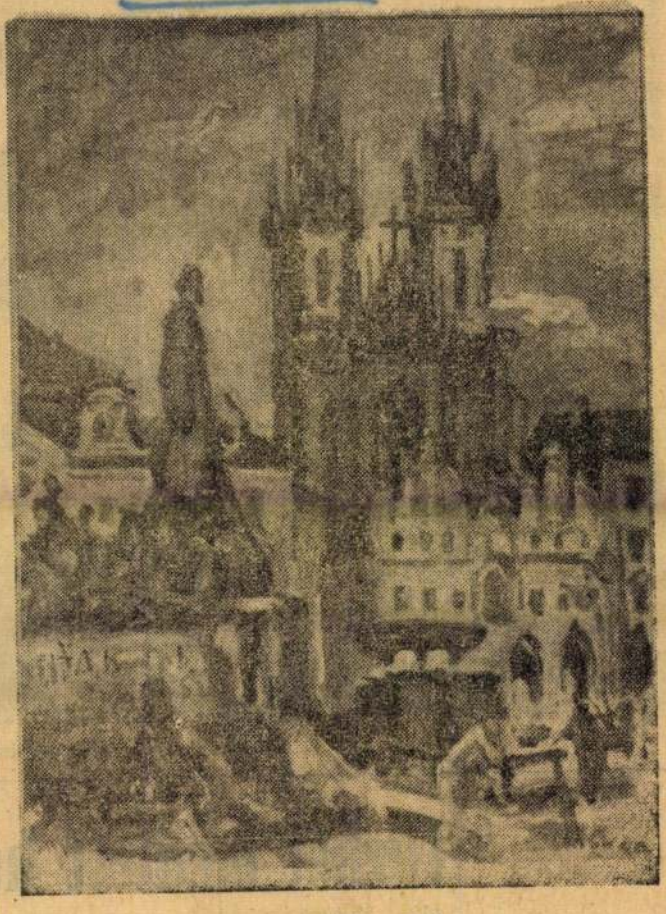

Chován Lóránt: Prága

Néhány korábbi, szűkebb körű jelentkezés után most a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében mutatta be olajképeit Chován Lóránt. A hányatott sorsú festőművészt, Rudnay Gyula hajdani tanítványát szülőföldjének, Szlovákiának és a cseh városoknak hangulata ihlete meg: legtöbb művének témája egy-egy műemléki jellegű prágai vagy pozsonyi városrészlet. Az impresszionisztikus jellegű, minden harsány modernkedést kerülő festésmód, képeinek fátyolozott közép-színei világlátásának hagyományokra támaszkodó humánus derűjét és csendes életigenlését tükrözik.

L. A.

Zenei fesztiválok Európa-szerte

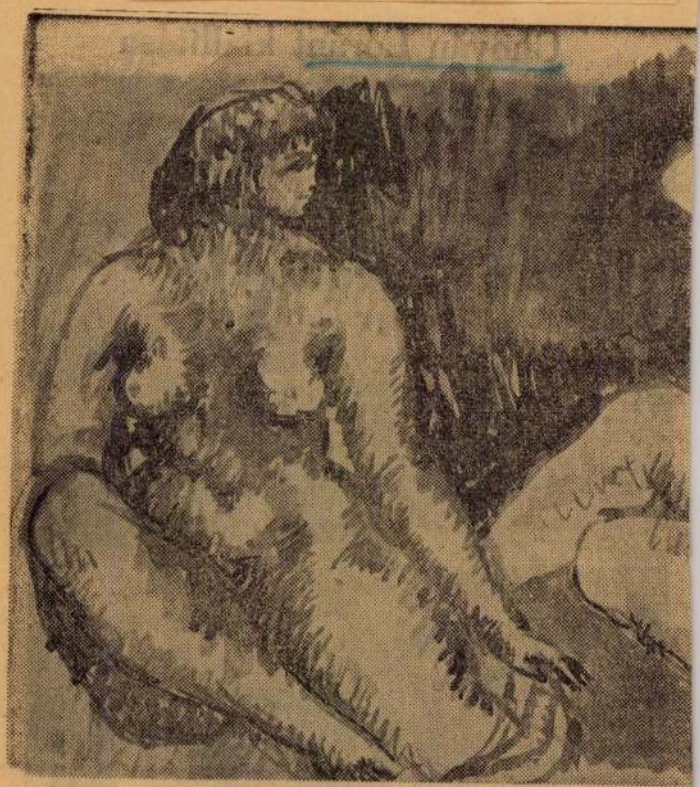

Czinder Antal: Tanulmány

Tűzből mentett he

Zelk Zoltán verseskötetér

Ritkaság az ilyen testreszabott könyvcím, mint ez, a Zelk Zoltán új verskötete fedőlapján olvasható három szó. Mert:

„Tűzből kimentett
hegedűddel
mihez kezdesz, szegény
cigány?" —

ez a kérdés tör föl s variálódik különféleképpen a kötet legforróbb indulatú verseiben, ez lappang azok mélyén is, élő eszményi emlék is maradt a világból. A *Régi telek máglyái*-ban a költőt a szegények pártjára hívó nyomora, a *Kőszörűs*-ben a munkás, ifjúkorából földerengő, szikrakoszorús alakjára emlékezik Zelk, s a *Gyertyaláng*-ban — fáradtan, megtörve bár — arról tesz hitet, hogy „annak a gyertyának a fénye kell" ma is, amely az illegalitásban bujkálónak a hajdani szegények szállásán világított. A *Kései sorok ok-*

M.D.K

Chovan Lóránt
festő

A Kulturális Kapcsolatok Intézetében
tartott kiállítást. — „Práca" (nepsz)

L. Á.: Chovan Lóránt kiállítása
Élet és Irodalom, 1963. május 15 — 8 lap

CHOVÁN Lóránt

kiáll. Pataj, Muzeum, 1992

ism. SZIJ Rezső: Chován Lóránt, a világcsavargó festő.
= Magyar Fórum, 1992. okt. 1. 9.

Németh Lajos: *Törvény*

című könyvének megjelenése

sajtóbemutatót rend

Litea Könyvesbolt és

SZANTÓ TAMÁS FELVÉTELE

Nevethetnékem van

(Mottó:
– Vicces. Valahogy mégsincs kedvem röhögni.
– Lehangoló. Néha mégis nevethetnékem támad.)

– Szegény ellenzéket már a kalauzok is támadják.

– A hatalom beépített emberei. Vasutasnak álcázva. Ezeknek semmi se szent.

– Szegény ellenzék holtfáradtan felszáll a vonatra, és mindjárt macerálni kezdik.

– Igazán megnézhették volna, kitől kérhetnek jegyet és kitől nem.

– Ide a rozsdás bökőt, hogy előre ki volt tervelve. Szándékos provokáció.

– Azt hiszik, mert demokrácia van, nekik mindent szabad.

– Én leváltanám őket, egytől egyig.

– A képviselőket?

– Dehogy! A kalauzokat!

*

– Nem hagyom annyiban, kérlek.

– Ne hagyd annyiban, kérlek.

– Be fogok nekik olvasni, kérlek.

– Olvass be nekik, kérlek.

– Majd egy napirend előttin...

– Meg utánin...

– És közöttin. Ebédszünetben ugyanis összehívunk egy jó kis sajtótájékoztatót, kérlek.

– Hívjunk össze, kérlek. És miről fogjuk tájékoztatni az igen tisztelt sajtó igen tisztelt képviselőit?

*

– Voltunk mi már megtévesztettek, félrevezetettek, kiszolgáltatottak. Tömeg, csőcselék, közös akarat. Valakiknek a dolgozó népe, sőt a dolgozó nép ellensége. És most...

– Most?

– Szavazóbázis. Potenciális.

– Uramisten!

– Az bizony. És bizton támaszkodhatnak ránk.

– Már megint?

– És mi majd jó érzékkel eldöntjük.

– Mit?

– Hogy kik döntsenek helyettünk.

(ténagy)

BÚJTATOTT MUNKAERŐ

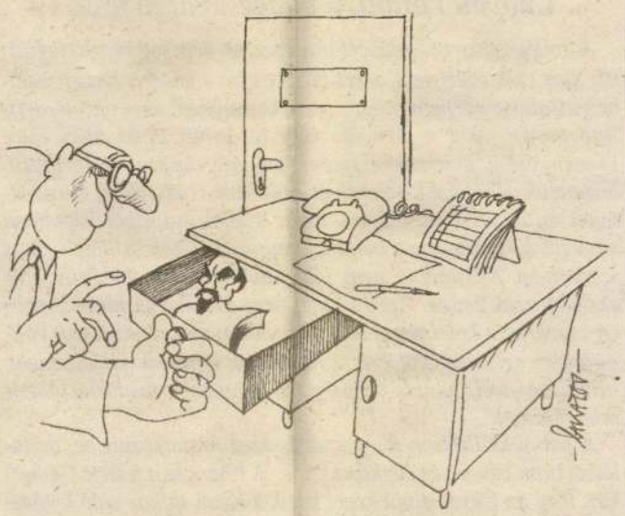

LAKATOS FERENC RAJZA

– Nyugi, Lajos! Nem MSZMP-iratok után kutatok...

GYÖNGY KÁLMÁN RAJZA

LIBERÁLIS LAPÁRUS

– Abból nincs! Nekem nem tetszik!

JELENSZKY LÁSZLÓ RAJZA

ETETÉS

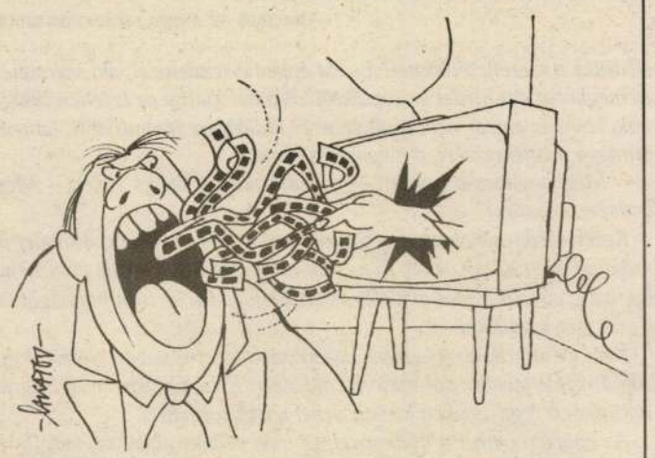

LAKATOS FERENC RAJZA

Szent István és Szent Gellért találkozása

INICIÁLÉ AZ ANJOU LEGENDÁRIUMBÓL

elbántak a szerencsétlennel? És ezt éppen ő rendelte el, aki szeretetet és megbocsátást hirdet a szószékről? Aki azt kiáltja az értetlen világnak, hogy az ember nem gyűlöletre és öldöklésre teremtődött, hanem önmaga megfékezésére, a magasztos életre.

– Megbocsátasz-e nekem? – ragadja meg a kocsis kezét. – Meg tudsz-e bocsátani?

Kezét, lábát csókolja a megkötözöttnek, s még a cölöpöt, a kötelet is szájával illeti. Csak akkor nyugszik meg, amikor a kocsis biztosítja, hogy a szenvedést már elfeledte, s kész elfogadni az irgalmasságot és a vele járó ajándékot.

Kevésbé engedékeny Gellért, ha kanonokjait, papjait éri eltérő úton. Aki a rárótt feladat elől kibúvik, aki rossz hírű házban, mulatságon mutatkozik, egyszeriben búcsút vehet a javadalmaitól.

Az egyházi ember a nyáj pásztora. Aki példamutatásra, vezetésre vállalkozott, s ehelyett vagyonszerzés, dorbézolás a gondja, megbocsáthatatlan bűnt követ el. Nincs helye Gellért közelében.

Tárlatról tárlatra

Chován Lóránt, a világcsavargó festő

A „világcsavargó" jelzőért művészünk nem fog megharagudni. Már csak azért sem, mert büszke erre a jelzőre, hiszen valóban szinte egyformán otthon van Pozsonyban, ahol nevelkedett, Budapesten, ahol a főiskolát végezte, aztán Londonban, San Franciscóban, a felvidéki Iglón, Los Angelesben, Madridban, hogy csak néhány állomáshelyét említsem. S immáron Dunapatajon is, ahová évek óta visszatér, s ahol műveiből képtárnyi anyagot ajándékozott a helyi múzeumnak. Csak szülőfaluját, a szerémségi Mitrovicát nem látogathatja: őrült, háborús erők akadályozzák benne. Áprily Lajos öreg csavargója jut eszünkbe (A csavargó a halálra gondol), akinek ugyan semmije sem volt, mégis az egész világot érezte magáénak nemcsak fájdalmaival, nélkülözéseivel, hanem szépségeivel együtt, a madárfüttyöt is beleszámítva.

A pataji kiállításon főleg arcmásokkal mutatkozott be, de találkoztunk város-, és életképekkel is. A tihanyban festett Gémeskút, meg az Ökrök című képei jelzik a hazai tájhoz való kötődését, a Halászbástya Budapesthez való vonzódását. Az öreg erdélyi lelkész, meg az Erdélyi öreg című festményei önmagukért beszélnek, s bizonyítják: csavarogjon akárhány földrészen, bárhová vesse a sorsa, e földről meg nem feledkezik.

Chován akármerre járt-kelt, főként az emberek érdekelték. Az Etióp lány éppúgy, mint saját apja, vagy anyja arca, a belőle sugárzó lelkület, az érzelmek mély világa. Ezt kereste minden női és férfi arcban. Ezért az arcmások nemcsak külső mivoltukban különböznek egymástól, hanem a szemekből, az arcvonásokból áramló érzésekben is. A megtört női szem mennyi szomorúságról, csalódásról beszél; a kemény vonású férfiarc az élet hiábavalóságán való töprengésről árulkodik. A sötét, mély színek is ezt fejezik ki.

Más lelkülettel találkozunk az Egy iráni politikus és az Egy torreádor japán felesége arcmását szemlélve, s éppen ezért, akárhogy vesszük is, nem a külső „faji" jellegek és vonások állítják meg a kiállítás látogatóját.

A pataji múzeumépületet egy volt unitárius templomból alakították ki. Kós Károly egyik tanítványa tervezte jellegzetes erdélyi, kalotaszegi, meg tiszántúli (Szabolcs-Szatmár-megyei) fatornyos stílusban, a két világháború között. Mivel a hívek kihaltak, elköltöztek, a templomot lebontásra ítélték, de sikerült megmenteni múzeum céljaira. Megmaradt a karzat az orgonával, megmaradt a szószék, kitűnően szolgálva az előadónak, a szónoknak. Kiváló hangversenyzongora áll a teremben, amelyben hangversenyeket rendeznek, a mennyezetről pedig a legutolsó torockói kazettafestő asszony színes kazettái árasztják virágdíszeiket a közönségre.

Szíj Rezső

TV jegyzet

Alapvetések

Amióta *Debreczeni József* MDF-es képviselő náci ihletésű munkának nevezte MDF-es képviselőtársa dolgozatát, az ellenzéki sajtó heves elégedettséggel és leplezetlen örömmel tenyerelt rá a jelzőre; hogy *házon belüliektől* eredt, ez különösképp értékessé tette számukra. Nem telt el egy hónap a jelzett dolgozat megjelenése óta, és lám, már ország-világ a magyar nácizmussal és antiszemitizmussal foglalkozik: *Tom Lantos* szeptember 23-án a magyar „nácizmus" veszélyeire hívta föl az amerikai szenátus figyelmét. Nincs nagyobb ügy, fontosabb esemény e hetekben a világon a Csurka dolgozatnál, nincs fenyegetettebb helyzetben Európában a demokrácia, mint Magyarországon, *ez gyors munka volt.*

Egy találkozón elhangzik a tökéletesen *érthető* mondat: Aki ma Magyarországon a fasizmus ellen tüntet, az bolsevista bérenc, azaz: aki *ma azt állítja, hogy Magyarországon fasizmus van...* s az *Esti egyenleg* stábja gyakorlatilag fasisztának kiáltja ki *Fónay Jenőt*. Az *Össztűzből Kerényi Imre* üzeni az országnak, hogy nem kell forradalom, ugrabugra, béke kell és alkotó munka (eddig jó) és nemzeti összefogást sürget a Csurka-képviselte nézetek ellen. Tüntetésre invitál, persze békésre; olajágat tart a kezében, nem fegyvert, s ha az általa képviselt *egyetlen igazság* nem tetszik Csurkának és a „csurkistáknak", akkor velük szemben *akármilyen eszköz* megengedhető. Tönkre kell tenni Csurkát, hallottuk a képernyőről a szelíden mosolygó Kerényi szájából, aki olajágat tart, és gyengéden kitaposná a szuszt abból, aki *nem ért vele egyet. Mosolygó kíméletlenségétől, kizárólagosságától, szelíd diktátorságától* még a vele leplezetlenül egyetértő riporterben is elakadt egy pillanatra a lélegzet. Az *Esti Egyenleg* persze nem csapott le a Kerényi mondatokban rejlő értelmezési lehetőségekre s elegendte a füle mellett a teljes ellenzéki tömegkommunikáció: hogy itt valaki *épp azt képviseli, ami ellen beszél*, sőt fennhangon kiált, nos, ez a tudathasadásos megnyilatkozás sem a Demokratikus Chartának, sem a Nyilvánosság Klubnak, sem a marxistáknak, sem az anarchistáknak, sem a szabaddemokrata, sem az ilyen-olyan márkanevű kommunista szervezeteknek, kluboknak, vagyis a szombati „ellentüntetés", olajág helyett a könnyebben beszerezhető gyertyát tartó tagjainak *nem tűnt föl!*

Kőzben a Magyar Televízió *végre* műsorra tűzi *Sára Sándor* hatalmas dokumentumfilmjét, melyet eleddig csak részleteiben láthattunk. Ez a filmeposz a fasizmusról szól, az igaziról: munkaszolgálatosokról, a halálba küldött kisemberekről, a doni magyar hadsereg rettenetes végnapjairól, emberséges tisztekről és gerinctelen senkikről.

Nincs család Magyarországon, melyben ne siratnának valakit.

A tévé tehát vetíti a filmet, amely így vagy úgy minden embert érdekel ebben az országban. *Vetíti: éjjel. Mellékesen. Mint egy posztmodern művészfilmet.* Néhány ráérő kíváncsinak. Nem fontos, nem lényeges, nem úgy: a *Szeszélyes évszakok*, főműsoridőben, *mindennél előbbrevaló.*

Seperjük félre a múltat: lehetőleg olajággal.

Cs. Nagy Ibolya

M. Fórum 1992. okt. 1.

Mollináry Gizella

BÄCHER IVÁN

Amióta csak tekintetem automatikusan pásztázza a könyvek gerinceit, ha látóterembe könyvespolc kerül, azóta van a szemem előtt hat-hét azonos borítójú, zöldeskék kötet, amelynek lefegő, kopott gerincén alig lehet már kisilabizálni a szerző nevét: *Mollináry*.

Anyám szobájában – sose volt külön szobája – az ő könyvtárában voltak ezek a könyvek, egy sor Merezskovszkij után. Különösebb ügyet nem vetettem sem erre, sem arra; Mollinárynál azt gondoltam, ha egyáltalán gondoltam felőle valamit, hogy valami angol, vagy olasz szerző lehet, nem épp a nevesebbek közül. Amikor aztán annak jött el az ideje, hogy húgommal szétosszuk az árvult cókmókot, a Mollináryk, a könyvtár nagyobbik részével rám maradtak; lakásról lakásra, házról házra jöttek is velem, megtépázódva, sőt meg is fogyatkozva, de hűségesen.

Tavaly késő ősszel elvetődtem Balassagyarmatra, ahol megismerkedtem egy szép és kedves és szinte még gyerek újságíró kislánnyal. Andrea aztán nem csupán az ő helytörténeti, irodalomtörténeti dolgozatait küldte el nekem, hanem édesapja, Szabó Károly könyveit is; verseket, fordításokat, nyelvészeti, irodalmi tanulmányokat. (Utána akartam nézni, mennyi idős a tudós kolléga, de az új irodalmi lexikonban nem szerepel a neve.) A Nógrádi panteon című Szabó Károly-kötetben bukkantam két Mollináry Gizelával kapcsolatos munkára. Elolvastam ezeket, kijegyzeteltem, majd elolvastam a birtokomban maradt három regényt, belelapoztam a két lexikonba, és végigpergettem a Nyugat keresőjén is e furcsa és számomra immár megszépült nevet: Mollináry Gizella.

Sok mindent megtudtam e pár nap alatt, egyebek között azt is, miért foglalkoztatta Algériából hazapottyant, gimnazista anyánkat Mollináry Gizella sorsában, művében. Zabigyerek volt mind a kettő.

1895 derekán egy olasz származású orvostanhallgató Fiuméből Pestre utaztában megpihent egy horvát kisváros vasútállomásán. Itt a restiben fölfigyelt a pultos kisasszonyra, bizonyos Mollináry Katkára. A fiatalember két nap teltével távozott ugyan, de egy apró emléket csak hátrahagyott maga után: ebből lett Mollináry Gizella.

A megesett leányt a bőszült család Pestre zavarta az apa után, aki szó szerint és átvitt értelemben is az utcára lökte őt. Így aztán Gizella már a jó pesti rosszlányok között eszmélt rá erre a szép világra. A mamának rengeteg bokros teendője lévén, a gyermek gondozását is egy a szakmából már kiérdemesedett hölgy látta el. Az anya pár évvel később egyszer elvitte Gizellát a Szabolcsban praktizáló apához, aki homlokon rúgta a gyereket. Gizella lelenc lett, mely státus József Attila biográfiájából tanulmányozható. (No meg Mollináry regényeiből, de azokhoz hozzáférni bajos.) Kisvác, Szolnok, Abony, és végül újra Vác voltak Gizella cseperedésének állomásai. Az első háború előtt újra összekerült a mamával, akinek követte példáját: tizenkilenc évesen teherbe esett.

Ekkor fölhajtott egy lábasnyi gyufaoldattal elegyített lúgot. A pesti proliház lakói kárörömmel figyelték a kezdődő haláltusát. Egy addig alig látott házbéli zsidóember ugrott mellé, odaüvöltötte szoptatós Szerénkéjét, kigomboltatta avval az inget és anyatejet parancsolt a szétégett szájüregbe. Gizella a Rókusba került, az öngyilkosok közé. Idézzük őt, aki két évtizeddel később írta le a történteket:

„Álmos pislogással körültekintett a nagy szobában, ahol még az ágyak lábánál is betegek hevertek szalmazsákokon, kik kínjukban féltesttel a padlóra csúsztak. A fejlövésesek gurguláztak, a gázosok rémképeikkel hadakoztak, a lugosok rikácsolva köhögtek, és okádták a vért. A vonat vagy villamos elé ugrottak csonkjaikkal gipszkoporsókba préselten feküdtek. Az emeletről leugrottak belső vérzésükkel és agyrázkódásukkal, a jégtömlők alatt állandó hányingerrel küszködve, halálra kimerülten, kidülledt szemekkel vinnyogva vacogtak. Mint téli kémenyekben a szél sírása, úgy hangzott kórusuk. A legcsendesebbek és legszerencsésebbek voltak a vizesek. Ezek, ha tüdőgyulladást és mellhártyagyulladást nem kaptak, egy hűlés kábultságában feküdtek és haragudtak a többi lármacsinálóra."

Gizella tehát asszony lett, amit anyja, életének és regényeinek állandó szereplője, elképesztő és csudásan örökített figura, ekként kommentált: *„Pérszó! Ásszuny. Igénis, té, ásszuny vágy. Mért ném oz áz ásszuny, ki ménjó sléppbá éskidni áz ultár, is csináljá á kumédiát. Asszuny, áki á téstibul térmis huzzá meg. Mint a fá, vágy á élvététt kálász. Áz ásszuny nivirt még kélljé szénvédni és ném máskárábá öltözni. Váláki léhéssé tizszer áz oltárnál, há áz ő téstе ném ultár, csák firfi szémétés-ládá áz ilvézétré, ákkur áz ném ásszuny – csák cédá."*

Chován Lóránt festménye az írónőről a Petőfi Irodalmi Múzeumban

Gizella megszülte fiát, akivel 1917 tavaszán Szécsénybe került. A szécsényi földbirtokos, bizonyos Gross Arnold az apa-százados alárendeltje volt – meg is úszta a frontot a menedékadásért cserébe. De hát a menedékhelyen, a nógrádi kisvárosban persze gúnyolták, alázták a lányanyát. Aki magányában olvasni kezdett, a helyi zsidóságtól kapott könyveket, megtanult helyesen írni, titokban klapanciákat faragott. Krúdy-rajongó lett, aztán szerelmes a helyi szolgabíróba. A furcsa, jólelkű fiút családja kényszerzubbonyban szakította el. Mollinárynak is mennie kellett – Balassagyarmat lett kalandjainak és szenvedéseinek újabb stációja. A laktanya ezredirodáján hivatalnokoskodott, belépett a szociáldemokrata pártba, vezető lett hamar. 1919 januárjában Balassagyarmatot elfoglalták a cseh csapatok. A szocdem vezetés – Károlyi kormányzása alatt – kiverte a cseheket a városból. A harcban elesettek temetésén Mollináry Gizella mondotta már a beszédet. A kommün idején ő szervezte a május elsejei ünnepségeket, maga szavalta maga versét is ez alkalommal. A megyei direktórium tagja lett. Mikor a csehek újra betörtek, ő szervezte a környék kastélyaiban lévő értékek mentését, és részt vett a második cseh-kiverésben. A kommün bukása után bujkált, föladták, lecsukták. Előtte, közben és utána elképesztő és borzalmas élmények érik – a társadalmon kívüli szép nő minden kan számára szabad préda volt. 1919 őszén már újra Gyarmaton tartózkodott – de nem a megyeházán, hanem a mögötte lévő henger alakú börtönépületben. Embertelen bánásmódban volt része, beteg lett, megműtötték, még a műtét napján gyalog kísérték börtönébe vissza. Izgatásért, fosztogatásért tíz hónapot kapott. Verték, erőszakolták, provokálták, öngyilkosságot kísérelt meg – végül 1920 júliusában szabadult. Jugoszláviába keveredett, onnan kezdte el küldeni a Nyugatba verseit. Amnesztiával hazatérhetett, 1937-ig négy verseskötete jelent meg, amelyeket Ignotus, Radnóti, Szerb Antal méltatott. A negyvenes évek elején megírt négy vaskos regényt. Egyes szám első személyben referált mindarról, ami huszonhárom éves koráig történt vele. A regénysor csodálatos tablója az első háború és a forradalmak előtti, alatti, utáni Magyarországnak. Hatalmas föltűnést is keltett, több tízezer példányban fogytak el könyvei. 1944-ben a németek lecsukták, de ő megszökött. 1947-ben még jelentkezett egy regénnyel. Néhány verse megjelent még a Vigíliában. 1978-ban halt meg. Egyetlenegy könyvét nem adták ki hatvan éve.

Pedig alighanem jogdíjat sem kellene fizetni.

Az 1964-es telefonkönyvből kinéztem, hogy Lágymányoson lakott, a Könyves György utcában. Férjét Gebauernek hívták. Felhívtam néhány mai Gebauert, de Mollináry Gizelláról egyik se hallott.

Zabigyerek volt, szocáldemokrata, nő, mélyen vallásos. Művészete iskolába, csapatba, folyamba, sodorba nem szuszakolható. Ezzel szemben a másik serpenyőbe az kerülhet csupán, hogy különleges, nagyszerű író volt. Ez pedig minálunk édeskevés.

BERTÓK LÁSZLÓ

A tetemben is a kukac

A tetemben is a kukac, a milliárd baktérium,
ami az élet, a még-élet, az azért is élet, az
összes irányból élet, a mindenek fölött élet,
a nem is az, hogy mozog (hogy itt és most,
hogy éppen), hanem a megszakítatlan
(megszakíthatatlan), ahogy habzsolja,
összekapcsolja, összevarrja, -ragasztja, átköti
a nyüzsgés a tehetetlenséget, ahogy a rend, a
szöszölés, a látható igyekezet lükteti (akarja),
hogy ami benne volt egyszer, az benne maradjon,
hogy ez a bűzlő fehérje kupac, ez az éléskamra,
ez a dög, ez a lassan hullámzó konyhaasztal
(ebédlőasztal?), emésztőcsatorna, emésztőgödör
önmagává dagasztódjék (kereküljön?),
s ezzel az undorító, félelmetes (biztató?)
bizsergéssel eljusson oda, ott legyen megint,
ahol tulajdonképpen (s mindenképp) ott van,
még ha a te szemedet csak a fal másik oldala,
az eszeveszett habzsolás, a sok-sok külön kis
próbálkozás, a temérdek egyszeri megvalósulás,
a tökéletességre (a gyönyörűségre?) törekvés,
a nemzedékről nemzedékre áthagyományozódó
halhatatlanság-élmény, az örökkévalóság
(az örök élet?) igyekezete bűvöli (ijeszti) is,
s a néma biztatást (a vakhitet?), ha úgy tetszik,
a végtelenbe lódító feneken rúgást élheted át,
s a túlsó végén a puha mágnest (a fekete lyukat?,
az anyai ölet?, a halált?), az ésszel fel nem
foghatót, a szavakkal ki nem mondhatót
legfeljebb sejtheted, tagadhatod, vagy dadoghatod.

Bertók László (1935) Kossuth-díjas, új verseskönyve Háromkák címmel a költészet napjára jelenik meg a Magvetőnél.

TŐZSÉR ÁRPÁD

Farkas szonett

Az elfekvők 67-es szobája még mindig a régi,
csak a betegek újak benne. Üríteni viszont ezek is
úgy ürítenek, ahogy a régiek ürítettek: az ágyba,
s így a terem semmivel sem illatosabb, mint azelőtt volt.

A domináns elem most itt: mai banktisztviselők
Tegnapi munkásőrök, 89-es másként cogitálók,
nyugdíjas forradalmárok és egyéb hősök. Ha a nővér
néha megtörli a feneküket, a törlés után a papír

Kun Béla veres bankója. (Vagy veres bankója
Kossuthnak volt? Így kerülnek a más-más prímszámok
a vér és az ürülék közös nevezőjére!)

Befogott orral lebbenek át a termen, a 68-asba,
a kevésbé illatos és kevésbé hős hősök pokolrészébe.
Hónom alatt, a kórmappámban agyam tomográf-mása –

A kór és e vers grafikonja féregként tekereg benne.

Tőzsér Árpád (1935) Kossuth-díjas, új kötete Tanulmányok költőportrékhoz címmel a könyvhétre jelenik meg a Széphalomnál.

HATÁR GYŐZŐ

Vén csont

elnézem szemközt azt az öreget
szemet mereszt imbolyog révedezve
széthulló vázát csak az imádság
húsát csak a gúnyája tartja össze
há' ténfereg? mit próbál? üvé-hová
indulna hátrálvást körbe-körbe?
higgyem el hogy ez a vén csont
magam volnék a szembe-tükörbe'?
hátrálvást botlogol és nem látja
hogy mögüle felásít amaz Öregárok
még megérem hogy belepotyog és én
tulajdon magamnak kondoleálok

Határ Győző (1914) Kossuth-díjas, legutóbbi könyve, A fontos ember című regénye 2003-ban látott napvilágot az editio plurilinguánál

HIRDETÉS

Jézus koncepciós pere

Teológus és ókortörténész A passió című film történeti alapjairól

Már februári premierje előtt nagy vitákat kavart Amerikában Mel Gibson A passió című filmje, amely Jézus életének utolsó tizenkét óráját dolgozza fel a keresztre feszítésig, majd a feltámadásig. Némelyek „a művészet és a hit diadalaként" ünnepelték, mások viszont olyannak ítélték a művet, amely megbélyegzi a zsidókat, és a mai akciófilmek világában is szokatlanul elborzasztó képsorokban mutatja be Jézus útját a Golgotáig. Az antiszemitizmus vádját hevesen cáfolta a rendező, aki konzervatív katolikus családban nevelkedett, és maga is mélyen vallásos. A bibliai történet hátteréről, a film hitelességéről beszélgettünk Karasszon István teológussal és Kőszeghy Miklós ókortörténésszel, akik mindketten a Károli Gáspár Református Egyetem oktatói, és már látták a filmet, amelyet nálunk március 25-én mutatnak be.

Kőszeghy Miklós

Karasszon István

VARSÁNYI GYULA

I *Önöknek tetszett a Passió?*

KARASSZON ISTVÁN: Nekem nem tetszett, két oknál fogva. Egyrészt az volt a benyomásom, hogy egy amerikai típusú katasztrófafilmet nézek, amelyet Jézus történetére alkalmaztak, és nekem az ilyen filmek általában nem tetszenek. Ízlés dolga. Egyébként nem riadok vissza a naturalisztikus filmi ábrázolástól, ha abban értelem van. Ebben nem volt. A profi módon megcsinált effektusok filmje ez, és nem a belső értelemé.

KŐSZEGHY MIKLÓS: Részben ezek miatt nekem sem tetszett. Viszont azt véltem fölfedezni értelemnek, hogy az effektusok részvétet keltsenek, megmutassák Jézus emberi arcát a szenvedésen keresztül. Én kifejezetten irtózom a horrorfilmektől, félve mentem el, de hamar szinte immúnissá váltam a sok vértől. Ha a szándék valóban a részvét fölkeltése volt, akkor kérdéses, hogy mindenkinél sikerült-e elérni ezt a hatást.

I *Nemcsak az említett durva, sőt brutális jelenetek miatt különleges ez a mű. Én még nem láttam filmet, amelynek szereplői holt nyelveken – történetesen arameusul és latinul – beszélnek. A rendező-forgatókönyvíró ezzel is a történeti hitelességet akarta erősíteni. Sikerült?*

K. M.: Az igazság az, hogy még nem hallottam beszélni a bibliai arámi nyelvet, csak leírva láttam ilyen szövegeket. Lehet, hogy nyelvtanilag teljesen korrekt volt, de vajon ráismertek volna az akkori emberek? Kétséges. Hiszen a bibliai részletek görögből arámira visszafordítva hangzanak el, ez pedig nem kockázat nélküli megoldás.

K. I.: Jézus szavai egy-két kivételtől eltekintve görögül maradtak fenn. Külön tudományos erőfeszítést szenteltek a múlt század húszas éveitől annak, hogy mit lehet ezekből visszafordítani arámira és mit nem. Az a felfogás alakult ki, hogy ami „arameizmusnak" tűnik a görögben, az jól visszafordítható, és azt valóban Jézus mondta. De nem az egész Újszövetség fordítható vissza így. A film viszont ezt próbálja meg. Ez tehát nem hiteles, csupán a hitelesség látszatát akarja kelteni – külsőségek révén. Hadd hozzak egy másik példát. Jézus a filmben egy hagyományos keresztet hordoz, nem az úgynevezett patibulumot, a vízszintes fát. Aki csak egy kicsit is foglalkozott régészettel, tudja, hogy ez így nem hiteles. Nyilvánvaló, hogy a rendező a hagyományos, később kialakult, az európai képzőművészetben is ábrázolt képzetet követte és akarta megerősíteni.

K. M.: Mint ahogy nem szerepel az evangéliumokban az a jelenet sem, amikor Veronika kendővel megtörli Jézus arcát. Ez is egy későbbi tradíció eleme.

I *Amikor elé viszik Jézust, Pilátus tépelődik: ha megöleti, az ő hívei, ha nem öleti meg, a zsidó főpap, Kajafás és hívei szíthatnak lázadást a rómaiak ellen. Mi lehetett a valóságos viszony a római helytartó és a zsidó egyházi vezetés között? És miért nem kel senki Jézus védelmére a tömegben?*

K. I.: Jézus akkor éppen Jeruzsálemben tartózkodott, de működése nagyrészt nem ott zajlott, hanem vidéken. Hívei valószínűleg vidékiek, akik nem is járatosak Jeruzsálemben, és a Pilátus udvarán összegyűlt tömeg a főpaphoz hű emberekből áll.

I *Talán meg is szervezték ezt a tömeget?*

K. I.: Nincs kizárva, de lehet, hogy azért ők vannak ott, mert csak ők ismerik az oda vezető utat. Mit tudja egy galileai paraszt, hol van Pilátus székhelye? Hiszen még mi sem tudjuk… Ebben is hagyományos a film, mert Jézus a Via Dolorosán megy keresztül, holott Pilátus valószínűleg Heródes palotájában ítélte halálra, és akkor egy másik útvonalon kellett mennie.

K. M.: Érdekes, hogy Kajafás szinte napra ugyanakkor bukik meg, veszti el tisztségét a későbbiekben, mint Pilátus.

I *Vajon miért?*

K. M.: Talán azért, mert folyton bepanaszolják őket, főleg Pilátust. A szíriai legátus, úgy látszik, felettese a helytartónak, tehát a zsidó politikai elit hamar átlátja, hogy az ő feje fölött is át lehet nyúlni. Pilátusról egyébként alapos jellemzésünk van, például az alexandriai zsidó tudós, Philón nagyon rosszakat ír róla: kiszámíthatatlan, rabiátus, korrupt és így tovább. Nem zárható ki, hogy Pilátus és Kajafás között volt valamiféle együttműködés, még az is elképzelhető, hogy közös érdekeltségeik lehettek. Ebből pedig következhet egyfajta érdekazonosság közöttük. Az imént említettekkel ellentétben hitelesnek érzem a filmben, hiszen a történeti képbe beleillik, amikor Pilátus a feleségének panaszkodik. A júdeai helytartói megbízatás egyébként sem lehetett számára valami nagy megtiszteltetés.

I *Mi motiválhatta Pilátust Jézus ügyében?*

K. M.: Ha valami, akkor éppen az, hogy nyugalmat tartson a városban. Annak ellenére, hogy ő olykor provokálta is a zsidókat, nem volt mindenáron érdeke a konfliktus élezése. Jóllehet ismerünk adatokat arról, hogy 66 előtt, a zsidólázadást megelőzően tömeges keresztre feszítések történtek. Ám ez már egy más történeti helyzet volt.

I *Nemcsak „köztörvényes" bűnözőket – „latrokat"–, hanem lázadókat is keresztre feszítettek?*

K. I.: Igen, ez az elrettentést szolgálta, ami közismert a Spartacus-felkelésből is. Az egyik tudományos vélemény szerint Jézus esetében az elítélés oka – római részről – az ő igehirdetésének lehetséges politikai vetülete lehetett. Ezzel nem értek egyet, mert akkor meg kellene jelölni, mi volt az a „politikai vetület", amely ilyen veszélyesnek minősült. Én ilyesmire nem tudok rámutatni. Valószínűbb, hogy Pilátus hallgatott Kajafásra, jól felfogott érdekből. Mellesleg erről nincs közvetlen bizonyítékunk, hiszen az eseményeket rekonstruáló evangélisták nem voltak kapcsolatban Pilátus környezetével.

I *Mi bizonyítható történetileg mindabból, ami Jézussal a filmben ábrázolt utolsó tizenkét órában történt?*

K. I.: Általában a nyilvános jelenetek. A megfeszítés tényét láthatta a tanítvány. Például az a jelenet, hogy Jézus Jánosra bízza anyját, valóságosnak tekinthető. Az is, amint viszik Jézust Kajafáshoz, Pilátushoz, mert ezt látták – bár az időpontok súlyos problémát okoznak. Az már kevésbé tudható, hogy a párbeszédek hogyan zajlottak le, ki mit mondott pontosan. Ezekkel kapcsolatban a történésznek nagyon óvatosnak kell lennie. Az evangéliumokat teológiai szempontok szerint fogalmazták meg, s e szempont következetesen érvényre is jutott bennük.

I *A film szerzői használták mind a négy evangéliumot. Nem mondanak ezek ellent egymásnak?*

K. I.: De, némileg ellentmondanak, különösen Jánosé a többivel. Ám a filmben harmóniára törekedtek, ami korábban is szokás volt, hogy a megegyező részeket emelték ki. Mellesleg ennek a filmnek nem erőssége a történeti kutatás. Nem új ismereteket akar közölni velünk. Ellenkezőleg: a hagyományos elemeket történeti köntösben mutatja be. Mintha mondjuk egy színtársulat el akarná játszani a Sámson és Delila történetét a Biblia alapján, korabeli jelmezekben. Ettől a dolog nem lesz hitelesebb, csak a hatása nő meg.

I *Mi a véleményük arról, amit Amerikában még a film bemutatása előtt megfogalmaz-*

Az Új Eldorádó

Az ércek hasznos fémtartalmának kiválasztásához régóta használják a cianidos lúgozást. Az aranyat tartalmazó lúgozott, őrölt ércet lyuggatott műanyag csövekkel gyűjtik össze, és szivattyúval nyomják hatalmas kádakba. Itt aktív szénnel vonják ki a nemesfémet. Innen a szén – és rajta az arany – egy toronyba kerül, ahol a szénről az aranyat oldószerrel, elektrolízissel szedik le, majd kemencében olvasztják. Minden ércdúsítóban külön lezárt területen, általában lejtős fenekűre kialakított tározókban őrzik aztán a maradék iszapot és a felületén lévő cianidtartalmú folyadékot. Gátszakadást okozhat, ha nem megfelelő építőanyagot használnak a tározóhoz, de veszélyes lehet a túltelítettsége is: a gáttérben összegyűlt folyadék a gáttest legalacsonyabb pontján átbukik, túlcsordul. Ahol ciános lúgozást alkalmaznak, ott a zagyban mindig vannak nehézfémek is: ólom, cink, réz és kadmium. Ezek ugyancsak mérgezőek az élővilágra.

Útjelző táblák az aranylelőhely felé

FÉDERER ÁGNES

Kocsis Tibor, filmrendező:

– Négy évig forgattam, hónapok óta vágom a filmet, nem is merem megmondani, hány száz órája. Az utómunkák végéig próbáltam követni az eseményeket. Március 12-én immár hivatalosan is bejelentették: Verespatakon még az idén elkezdik felépíteni Románia legmodernebb települését. Itt van ugyanis a világ második legnagyobb aranykészlete. Az Új Eldorádó.

Kocsis Tibor filmje csütörtökön debütált Sepsiszentgyörgyön, az első román–magyar dokumentumfilm-fesztiválon. Magyarországon március 21-én, a víz világnapjának előestéjén mutatják be először a Margitszigeten. A film eredetileg a Tiszáról szólt volna. A filmrendező most már arra a kérdésre keresi benne a választ: megéri-e 300 tonna aranyért elpusztítani falvakat, és holdbéli tájjá csupaszítani – ahogy a film egyik szereplője megfogalmazta – Európa egyik utolsó, érintetlen paradicsomát?

Kocsis Tibor másodéves volt a főiskolán, amikor csinált egy hatperces kisfilmet. Azt volt a címe: Nem kell mellre szívni. Meg volt győződve róla, nagy port ver majd fel, hiszen leleplezi, hogy valójában milyen károkat okoz a levegőszennyezés Budapesten. Lement a tévében, és ennyi. Nem volt különösebb visszhangja. Pedig Kocsis Tibor, aki 16 éves korától filmrendezőnek készült, világrengető műveket akart forgatni. Ezért úgy döntött, a következő alkotásával sokkolni fog, és diplomamunkának egy cinikus, áldokumentumfilmet nyújt be, ami arról szól, hogy miért jó és létfontosságú a levegőszennyezés az embereknek, miért nagyobb a gyerekek IQ-ja a főváros legszennyezettebb pontján lévő iskolákban, és óvodákban. Erre talán odafigyelnek végre. A Waprajelentést főműsoridőben vetítették a televízióban, egymillió ember látta Magyarországon, a szakemberek dicsérték, később több országban is bemutatták, díjakat nyert filmfesztiválokon.

Kocsis Tibor nevét talán kevesen ismerik, akik jegyzik, leginkább úgy emlegetik mint természetfilmest. Még a szakmában sem igen emlékeznek rá, hogy Doszpod Bélával évekkel ezelőtt filmszemlefődíjat nyertek dokumentumfilm kategóriában az Egy nap döntöttem, drog helyett élet című alkotással. Mivel Kocsis Tibor éppen az Őrségben forgatta a Duna Tévében tíz éve műsoron lévő Talpalatnyi zöld című ökológiai magazinjának aktuális részét, nem vett részt a díjátadáson.

Azt mondja, később azért hozta létre kis birodalmát, a Flóra Filmet, mert szereti olyan hosszú ideig forgatni és vágni a filmeket, amilyen hosszú ideig csak szükségesnek tartja.

2000 januárjában egy román-ausztrál vállalat zagytározójából gátszakadás miatt nagy mennyiségű ciántartalmú anyag szabadult ki, és ez a Szamos hullámain február elejére elérte a Tiszát. Több mint ezerkétszáz tonna hal pusztult el. Kocsis Tibor úgy érezte, dokumentálnia kell az eseményeket. Elhatározta, készít egy filmet a romániai Nagybányán történt balesetről és annak következményeiről.

Jöttek a tudósok, például Ausztráliából, vizsgálódtak, jöttek a világ természetvédői, tiltakoztak, demonstráltak, Kocsis Tibor pedig nyomon követte őket a kamerájával.

– Egyre több időt töltöttem Romániában, jártam a vidéket, az érchegységeket, meddőhányókat, és közben rádöbbentem, sokkal súlyosabb a helyzet annál, mint amit addig tudtunk – meséli. – Mert miről adott hírt a sajtó? Baleset történt, sajnálatos, egyedi katasztrófa, aminek következtében átmenetileg pusztul az élővilág, egy kicsit megváltozik a Tisza melletti emberek élete, de három vagy négy év múlva majd helyreáll a rend. Ott, a romániai aranyfeldolgozók, zagytározók környékén azonban már láttam, olyan állapotok uralkodnak Európa közepén, hogy bármelyik pillanatban újabb, és akár minden eddiginél hatalmasabb természetpusztítás következhet be. Rájöttem, nem szabad befejeznem a Tisza-filmet azzal, hogy regenerálódik a folyó, hiszen azt is meg kellene mutatni, nemcsak a nagybányai ciánszennyezés ártott a vizeinknek, itt folyamatos, szinte állandó szennyezésről van szó, aminek igen súlyos következményei lehetnek.

Kocsis Tibor ekkor szegődött az úgynevezett Nagybányai Munkacsoport nyomába, amelyet az Európa Parlament környezetvédelmi biztosa, Margot Wallström hozott létre a középeurópai, főleg a Tisza vízgyűjtő területén található ökológiai „hot spotok", azaz veszélyforrások feltérképezésére. A legtöbb ilyen pontot, veszélyforrást éppen Romániában találta a bizottság. (Romániát Magyarország követte a listájukon.)

– Végigjártam ezeket a helyeket, igaz, nem mindenütt fogadtak szívesen, mindenesetre ahol csak tudtam, forgattam. A filmemben röviden, felsorolásként benne lesznek ezek a jelenetek is, mert hozzátartoznak a teljes képhez. Magyarország alvízi ország, egy medence alján terül el, ahová belefolynak azok a patakok, erek is, amelyek régi, lezárt, de továbbra is folyamatosan szennyező bányák meddői mellől jönnek. Román kutatók, környezetvédők szerint több folyó, amely közvetlenül a Szamosba ömlik bele, halott folyónak tekinthető. Ilyen például a nagybányai szennyezést elszenvedett Zazar, de a festői völgyekben kanyargó Aranyos is. Ezeket a folyóvölgyeket ércekben gazdag hegyek övezik, ahol bányák működnek. Több olyan szennyezés történt az utóbbi években, amelyekről nem esett szó a nagy nyilvánosság előtt.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JAN 1

MAGYAR NEMZET

Chován Lóránt festőművész

Chován Lóránt festőművész kiállítását január 11-én nyitják meg a Csepel Galériában.

1021

Chován Lorant

Két ujjam kisálikai

Szabad Nép 1948 ápr. 15.–60.

M.D.K.

Chován Lóránt
festő

Kiállítás án bemutatta a
„Tengerparti sétány" cimű vir-
festmény et. „Fekvő nő" (repro)

Fóthy János: Chován Lóránt
Művészet, 1966. julius – 40 kap

M.D.V.

Chován Lóránt
festő

Három éve mutatta be a csehszlo-
vákiai utjának festői termését.
Most a Magyar Optikai Művek Műve-
lődési Házában számolt be több évi
londoni tartózkodásának eredményéről

Fölthy János: Chován Lóránt
Művészet, 1966. julius - 40 lap.

Chován Lóránt
festő

M.D.K.

A Kulturális Kapcsolatok Intézetében tartott kiállítást, „Devényvél", a „Híd alatt" a „Pozsonyi látkép", „Szlavinról" „Pozsonyi udvar ainú képeit is bemutatta a tárlaton. „A Hradzsin felé" (repro)

F.J.: Egy problémátlan kiállítás problémái: Chován Lóránt képei
Művészet, 1963. augusztus – 40 lap

Chovan Rudolf
festő

M.D.K.

Bratislavai képek címmel
tartott kiállítást a MOM mű-
velődési házában.

— : Képek
Művészet, 1962. július — 38 lap.

Chován Lóránt festő

Szabad Művészet, 1948

II. évf. 5. sz. 191. sz. - kiállítás ok.
(Szegi Pál beszámolója.)

MDK

Chován Lóránt

olajfestmények

A pécsi rózsakert

A Vencel tér esőben

A Hradzsin felé

Chován L. kiáll. Kult.Kapcs.Int. 1963.máj.

MDK

Göndör Bertalan

Göndör B. emlékkiáll. Nemz.Gal. 1962.

MDK

Chován Lóránt

olajfestmények

A hid alatt /Prága/

Dévénynél

Chován L. kiáll. Kult.Kapcs.Int. 1963.máj.

MDK

Chován Bóránt festő

olajfestmények:

Chován L. kiáll. kult.kapcs.int. 1963.máj.

MDK

MDK

Chován Lóránt festő

olajfestmények:

A Zsolnay meuzóleum Pécsett

A prégai Tim templom

Császárfürdő

Chován L. kiáll. Kult.Kapcs.Int. 1963.máj.

MDK

Chován Lóránt festő

olajfestmények:

Az Operánál /Bp./

Pozsonyi utca a dómmal

" városrész

Chován L. kiáll. Kult.Kapcs.Int. 1963.máj.

MDK

Chován Lóránt festő

olajfestmények:

Pozsonyi Látkép

A Mihálykapu hidja

A várkapu

Chován L. kiáll. Kult.Kapcs.Int. 1963.máj.

MDK

Chován Bóránt festő

olajfestmények:

A Szalvinról

Pozsonyi udvar a várral

Chován L. kiáll. Kult.Kapcs.Int. 1963.máj.

Chován Lóránt

festőművész kiállítása. Bp. MOM Művelődési Ház.
Somfölhy János, Művészet, 1966. 7.évf. 7.sz. 41.l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-264.l./

266. l.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

CHOVÁN LÓRÁNT

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA

BALOGH ANDRÁS

FESTŐMŰVÉSZ, A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK
ELNÖKSÉGI TAGJA

1963 MÁJUS 10-ÉN PÉNTEKEN DÉLUTÁN 1/2 6 ÓRAKOR

A KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK KIÁLLÍTÓTERMÉBEN
BUDAPEST V, DOROTTYA U. 8

1789 fnyv 1

Chován Lóránt

MDK.

Chován Lóránt

Kiállitásának hirdetése

Szocialista Müvészetért 1966 máj.

● EMLÉKEK KÉPEKBEN

A múlt héten a dunaszerdahelyi jednota kultúrtermében kiállítást rendeztek Chovan Lórand budapesti festőművész képeiből. A kiállításon a művész szépen kidolgozott önarcképét és édesanyja képmását is láthattuk. Dunaszerdahelyi emlékként elénk tárult a Duna szálló képmása, egy másik kép a varroda dolgozóinak életét tükrözte, majd Bratislavát, Budapestet, Münchent és Londont ábrázoló képekben gyönyörködhetett a látogató. A festőművész szép eredményekkel dicsekedhet. 1986-ban sikerrel szerepelt Londonban a Royal Academy és Münchenben a Haus der Kunst nemzetközi képcsarnokokban rendezett kiállításokon. Budapesten is többször állított ki.

(Egry Zoltán)

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ

M.D.K.

Chovan Lóránd

Rudnay növendék, gyüjteményes kiállitást rendezett.
Berend Ilona "Kiállitások" cimmel ir a "Szinház Szeme Füle" c. rovatban.

Szinház, Bp. 1948. ápr. 13-19. IV. évf. 16. sz.

Chován Lóránt, festő MDK

Londoni tanulmányútjáról
hazatért festőművén kiállítása
a MOM Műv. Házában látható.

– : Kis híradó 2

ESTI HIRLAP Bp. 1966. ápr. 15.

Chován Lóránt festő m.D.K.

Csehszlovákiai utijegyzetek. ,Városképek.

Diákévett Pozsonyban tölötte.

1934-ben került a Képzőművészeti Főiskolára,

ahol Rudnay Gyula tanitványaként végezt e a művészeti tagozatot.

Több kiállitáson szerepelt, pályázatokat nyert.

magyar Nemzet 1963. május 28. 4.l.

/.

Chován Lóránt festőművész

január 18-án nyílik meg

Kiállítása a Csepel Galériában

Magyar Nemzet 1972 január 14

4. oldal

Chován Lóránt festő

M.D .K.

kiállitása a MOM Müvelődési Házban

Napló

Magyar Nemzet 1966. ápr. 10. 10. 1.

10. 10. 1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Chován Lóránt

MAGYAR NEMZET

1963 MÁJ 28.

1021

Chován Lóránt kiállítása

Intim jellegű festményekkel jelentkezik *Chován Lóránt* a *Kultúrkapcsolatok* Intézetének kiállító termében. Csehszlovákiai útijegyzetei, zömében városképek, az ódon házak, zeg-zugos utcák jellegzetességeit festi, az apró szépségekre is felfigyel. Megragadó erővel ábrázolja különösen Pozsonyt, ahol diákéveit töltötte. Átérzi a város lüktetését, egyéni ritmusát, szinte »írja«, riportszerűen jegyez ezeken a képeken. A régi emlékek, a sajátos varázsú helyek ma is élénken élnek fantáziájában. Az utóbbi esztendőkben több alkalommal tért ide vissza.

Chován Lóránt 1934-ben került a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Rudnay Gyula tanítványaként végezte a művészeti tagozatot. Több kiállításon szerepelt, pályázatokat nyert, tudását külföldi tanulmányutakon gyarapította. Küzdelmes pályáján a romantikus naturalizmusból fejlődött expresszív erejű realista festővé. Csehszlovákiai útja során sikerült megszabadulnia tanára és saját lelkivilága diktálta sötét, nyomasztó színvilágától. Legszebbek a késő délutáni órákban, szürkületkor készült festményei, a tört fehérek alkonyatkor világítanak igazán és opálos fények rezdülnek át az árnyékok felett. A művész zaklatott, néhol vázlatos, sőt darabos ecsetvonásai mögött klasszikus rajzi felkészültség áll.

Portréi és figurális kompozíciói jelentős festői kultúráról vallanak.

Jövő terveiben szerepel külföldi városok művészi feldolgozása, mellyel a népek közötti barátságot kívánja mélyíteni.

Vajna Éva

— Örülünk, hogy részt vettünk ezen a minden tekintetben jól szervezett, kellemes környezetben elhelyezett vásáron. A továbbiakban arról szólt, hogy az információs irodában *80 export—import* ügyben *folytattak tárgyalásokat.*

Hétfőn megtekintette a vásárt a görög újságírók egyik csoportja, valamint a katowicei közgazdasági újságírók, a brüsszeli brnói lipcsei poz-

csuklós autóbusza, a 557 típusú nagyméretű városi és távolsági autóbusz, a négytonnás hűtőgépjármű és a hat köbméteres dömper. A traktorbemutatókon a Vörös Csillag Traktorgyár D4K típusú gépe keltett elismerést. A Csepel Autógyár gépkocsijai közül az új típusú nyerges vontatóhoz szerkesztett cementszállító aratott sikert.

yvhét

kiadványok

RÓK MŰVEI:

— — — — — —	kötve: 22,50
— — — — — —	kötve: 16,50
— — — — — —	kötve: 10,50
— — — — — —	kötve: 21,50
— — — — — —	kötve: 23,—
— — — — — —	kötve: 24,—
Kanadáig — — —	kötve: 22,50
— — — — — —	kötve: 24,—
ányatott élete — —	kötve: 21,50
g kora — — —	kötve: 21,—
kötet — — —	kötve: 70,—
— — — — — —	kötve: 37,—
ükör — — —	kötve: 11,—
— — — — — —	kötve: 20,—
att — — —	kötve: 17,—
— — — — — —	kötve: 19,—

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 349-726

CSEPEL

Chovan Lóránt

1972 FEB 25

1021

Csepel Galéria

Az elmúlt hónapban a Csepel Galéria kiállításai közül az egyik legérdekesebb, legizgalmasabb Chovan Lóránt bemutatkozása volt.

Nyughatatlan, örökmozgó, dinamikus művész. Jugoszlávia területén született, bejárta fél Európát, első igazi sikere — huszonöt év hányatott művészsors után — Csehszlovákiához fűződik.

Tárlata is az utazásokat, a hazai és külföldi városok „tájait" eleveníti meg. Az utca forgatagában dolgozó, szubjektív látásmódú, érzékeny művész képei nem aprólékosan kidolgozottak, műveire legjellemzőbb a vázlatszerűség. Az energikus vonalakkal megrajzolt kontúrok, a gazdag színskála, az urbánus élet nyüzsgő pillanatképei azonban a festőről magáról, belső világáról, töretlen optimizmusáról, a ki-kiröppenő, de mindig hazatérő emberről vallanak.

Csepeli tárlatán a néhány évvel ezelőtti londoni tartózkodásának benyomásait feldolgozó képeit, néhány portrét, akttanulmányt és interieurt láthattak a látogatók.

tlan út?

művész új terméséről

jegyzéseket, amelyek — néhány kivételtől eltekintve — nemcsak, hogy *a realizmus útjának járhatóságát bizonyítják*, hanem *igénylik, kérik* mai festészetünktől a művészileg megérlelt, jó realista alkotásokat. Hogy ezek a vélemények nem hivatalos esztétáktól származnak? Igaz, de miután egyetlen valamire való művész sem csupán az esztéták szűk körének fest, „nem árt" időnként az egyszerű emberek véleményét is meghallgatni. Hiszen *a művész és a művészet csak a társadalomban — széles körű és élő társadalmi kapcsolataiban — valósíthatja meg önmagát, illetve igazolhatja önmaga társadalmi értelmét és értékét.*

Szabó Lajos vásznait a formai hűség mellett a zöldnek és a sárgának különböző — leginkább rozsdába hajló — árnyalatai uralják, amelyekből, mint az „élő vér", hirtelen itt is, ott is, (de sohasem öncélúan) kisüt egy-egy élénkpiros folt.

A kiállítás legjobb darabsák meg szerénytelenségemet — azt a nagy és drámai erejű realizmust akarom folytatni, amelynek Munkácsyval tetőző vonulatát, a Munkácsy utáni időkben fellépő új, modernkedő, dekadens irányzatok megszakították. El kell oszlatnunk azt a néptől és valóságtól idegen — elidegenítő — többnyire morbid sznoboktól szuggerált szemléletet, mely szerint a mi bonyolult, modern világunkat csak az úgynevezett „mély-pszichológia" zavaros impresszióiból, és a különböző beteges, misztikus, spirituális, formalista stb. jelképrendszerek kivetítésével lehet mai képekké, szobrokká (versekké, zenévé) fogalmazni — feleli.

Nos, nem tudom, eléggé hangsúlyozni, hogy én magam is milyen nagy csodálója vagyok a reneszánsz valóban utolérhetetlen mestereinek, és a későbbi nagy realistáknak. S azt sem titkolhatom el, hogy mennyivel szívesebben látnám viszont a mi, mai világunkat, önmagunk külső és belső emberi arcát, harcait és életét az ő hatalmas, látható realizmu-

CHOVAN Lóránt

MN 1997. VII. 18.

CHOVAN LÓRÁNT festőművész kiállítása augusztus 3-ig tekinthető meg a Józsefvárosi Galériában (Budapest VIII., József krt. 70.).

es anyagával, a nyelv-
sak megszületni. Ezért
inden fortélyát, hogy
győzelem, a teremtő,
san következik, hogy
kihalt város ellen kár
mentumra szeretném
l nem velünk született
kkor, merem állítani,
az ihletet. Játékosan
komoly: a nyelv, vagy
lv adott esetben csak
szecsapását. A merő
jogtalan. Szótár-ihlet.
öltő könnyen elpuhul
okat a költőket, akik
naművészekké váltak:
ématikájukat és csakis
enében játszották ki a
a másik végletet sem,
kodva fogad minden
s a költészet eredmé-
, és aki röpülni akar,
n csak a karjait fogja
itetni, hogy repül is.)
t, aminek ellenállásán
tbe ment volna. Akik
tlanok és rendszerint
lkotás lélektanával. A
aszkodók, amik nélkül

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Chován Lóránt

MAGYAR NEMZET

1966 ÁPR 10.

Margit és Horváth Ferenc áll elő.

♧

Chován Lóránt festőművész képeiből nyílt meg kiállítás a MOM Művelődési Házban.

10211

A

PATAJI MÚZEUM

MEGHÍVJA

CHOVAN LÓRÁNT

FESTŐMŰVÉSZ

(Oakland; California, USA)

ELSŐ PATAJI KIÁLLÍTÁSÁRA

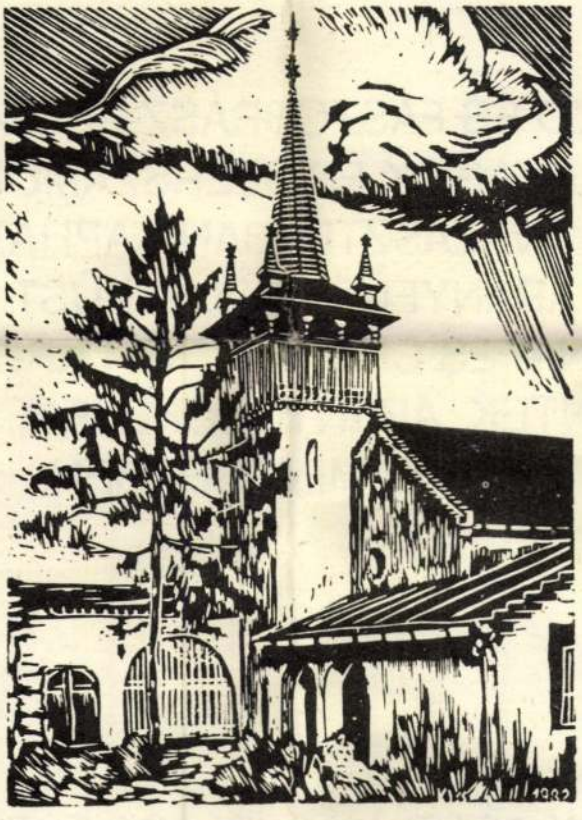

A múzeum nyitvatartása: keddtől péntekig
9—12, 14—16; szombat 10—14; vasárnap 11—13 óra.

*

(Dunapataj Budapesttől délre 100, Kalocsától északra 15 kilométerre van. Határában terül el a Szelidi-tó.)

Chovan Lóránt f.

SZERVÁTIUSZ és TÁRSA

Kereskedelmi és kulturális szolgáltató B. T.

Cím: 1022 Budapest, Bimbó út 87/b. Tel.: 135-7553 Fax: 135-7553 OTP számla sz.: 566–056257–9

ARANYOZÓ ÉS FASZOBRÁSZ-RESTAURÁTOR
ANYAGOK ÉS SZERSZÁMOK
NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK.
ARANYFÜST, EZÜSTFÜST,
BOLOGNAI ÉS CHAMPAGNE-I KRÉTAPOR,
POLIMENTEK, ARANYOZÓKÉSEK, PÁRNÁK
KIVÁLÓ MINŐSÉGBEN.

NAGY TÉTEL VÁSÁRLÁSA ESETÉN
ÁRENGEDMÉNYT ADUNK!

MÚZEUMI HÍRLEVÉL. 1993. február. Lezárva: 1993. január 10. Szerkesztőség: MNM Műtárgyvédelmi és Információs Részleg (1087 Bp., Könyves Kálmán krt. 40., postacím: 1450 Bp. 9. Pf. 124., telefon: 113-7220, telefax: 113-6668). Szerkesztőbizottság: *Káldy Mária, Kocsis László, Mihály Mária, dr. Szikossy Ferenc* (elnök), *dr. Vásárhelyi Tamás.* Szerkesztő: *Aranyos Erzsébet.* Felelős szerkesztő: *dr. Bándi Gáborné.* MNM Nyomda. Felelős vezető: *Novák Ferenc*. 1370 példány.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Chován Lóránt

PESTMEGYEI HIRLAP

1963 MÁJ 10

121

Kiállítások

Ma délután fél hatkor nyílik a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében Chován Lóránt festőművész kiállítása. — Szombaton délelőtt a Műcsarnokban Lugossy Jenő, a művelődésügyi miniszter helyettese és Frantisek Pisek, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövete nyitja meg a Csehszlovák művészet XIX—XX. század című kiállítást. — A Mednyánszky-teremben ugyancsak szombaton nyílik Bartl József festőművész kiállítása.

minisztérium Állattenyésztési Főigazgatóságán adott tájékoztatás szerint a termelőszövetkezetek, és az egyéni tenyésztők eddig kereken 15 millió naposbaromfit vettek át a keltetőállomásoktól. Ebből a termelőszövetkezetek részesedése 7 és fél millió, de további egymillió géppel keltetett csibét kaptak már az állami gazdasági keltetőkből is

Chovan Lóránd

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 AUG 8.

ÚJ SZÓ

1021

EMLÉKEK KÉPEKBEN

A múlt héten a dunaszerdahelyi Jednota kultúrtermében kiállítást rendeztek Chovan Lórand budapesti festőművész képeiből. A kiállításon a művész szépen kidolgozott önarcképét és édesanyja képmását is láthattuk. Dunaszerdahelyi emlékként elénk tárult a Duna szálló képmása, egy másik kép a varroda dolgozóinak életét tükrözte, majd Bratislavát, Budapestet, Münchent és Londont ábrázoló képekben gyönyörködhetett a látogató. A festőművész szép eredményekkel dicsekedhet. 1966-ban sikerrel szerepelt Londonban a Royal Academy és Münchenben a Haus der Kunst nemzetközi képcsarnokokban rendezett kiállításokon. Budapesten is többször állított ki.

(Egry Zoltán)

● ÉPÜL

tak Pelhřimov 5:1 (3:0).

Dukla Písek—**Dukla Tábor B** 1:1 (1:0). A Tábor 4, a Písek csak 3 11-est értékesített, így az előbb nevezett jutott tovább.

LIAZ Jablonec—Motorlet Praha 4:1 (1:1).

Slovan Liberec—**Dukla Praha B** 0:1.

Lokomotíva Trutnov—**Spartak Úpice** 0:1.

Tepna Náchod—**Sp. Hradec Králové** 0:1.

Dynamo Kutná Hora—**Viktoria Žižkov** 0:2.

Tatra Kolín—Spartak Radotín 4:2.

Dukla Cheb—**Bohemians Praha B** 2:3.

Baník Sokolov—**Dukla Sušice** 1:1 (11-esek aránya 3:5).

Dukla Tábor A—Slávia Karlovy Vary 2:0.

Slezan Frýdek—Letná

CHOVAN LORÁNT

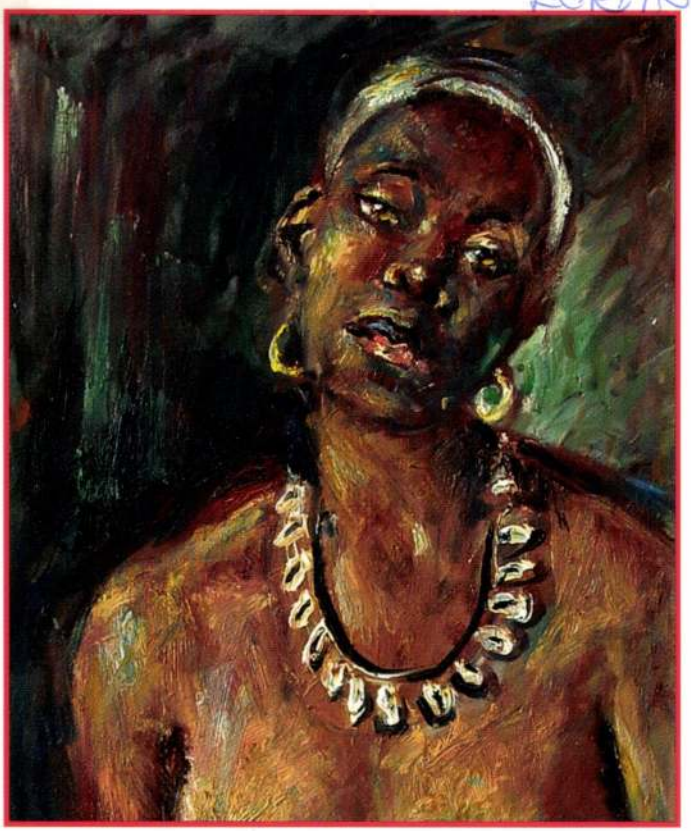

VOLÁN
elektronika
Részvénytársaság

Ráday GALÉRIA

Ráday Galéria

Tisztelettel meghívjuk Önt, családját és barátait

Chovan Lóránt

festőművész
műveiből rendezett kiállításunkra

A kiállítás megtekinthető:
2004. május 25.-től június 19.-ig

Verniszázs:
2004. június elsején (kedden)
17.30 órakor

A kiállítást megnyitja:
Tasnádi Attila
műkritikus

Ráday Galéria
Budapest 1092 Ráday utca 8.
Nyitva: Hétköznap: 12 – 18 óráig
Szombaton: 10 – 13 óráig
Telefon: 218-09-36
info@raday-galeria.hu
www.raday-galeria.hu

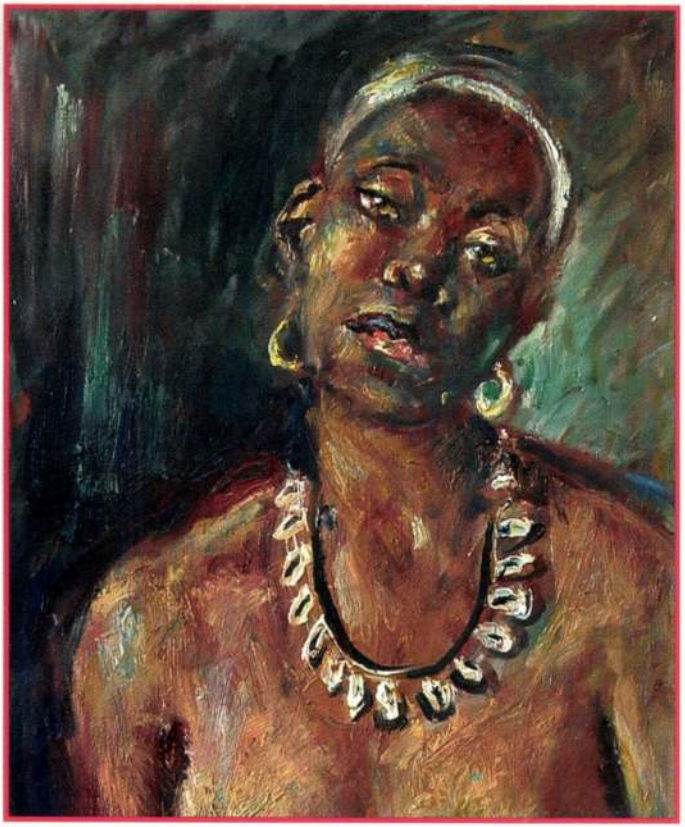

VOLÁN
elektronika
Részvénytársaság

Ráday GALÉRIA

Ráday Galéria

Tisztelettel meghívjuk Önt, családját és barátait

Chovan Lóránt

festőművész
műveiből rendezett kiállításunkra

A kiállítás megtekinthető:
2004. május 25.-től június 19.-ig

Verniszázs:
2004. június elsején (kedden)
17.30 órakor

A kiállítást megnyitja:
Tasnádi Attila
műkritikus

Ráday Galéria
Budapest 1092 Ráday utca 8.
Nyitva: Hétköznap: 12 – 18 óráig
Szombaton: 10 – 13 óráig
Telefon: 218-09-36
info@raday-galeria.hu
www.raday-galeria.hu

CHOVAN, Samuel, pozsonyi fazekasmester

S. Chován, bürgerl. Hafnermeister, 2 éves lánya meghalt. (1814, 69 l)

—

U. az, † 33 éves korában, Pozsony 1825 október 18, vízítésben. (1825, 1336 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

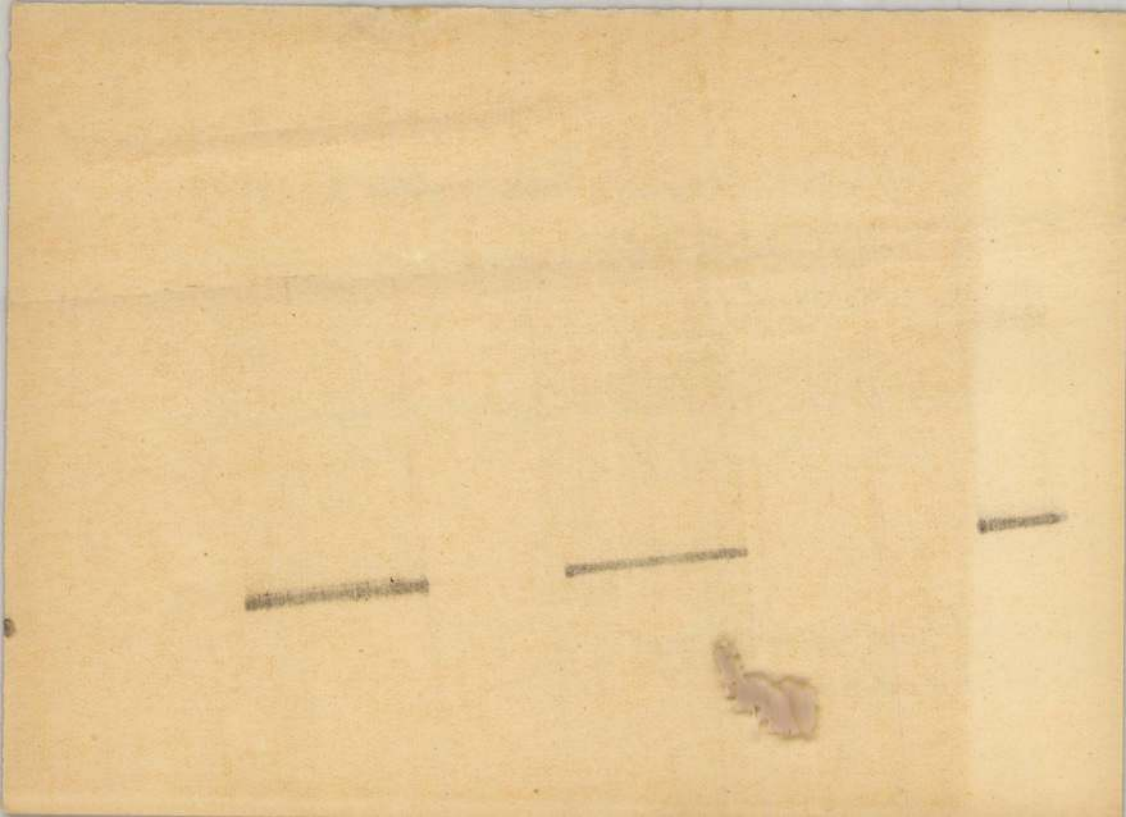

Chovancsak Margit

Nemzeti Szalon

Chovancsák Margit.

1912 Téli kiállitás.

Őszirózsák,olajf

MDK

Chr:Weigel

Hg.Esterházy Pál, rm.

Tört. Képes. graf. kiáll. 1907. 54. l.

M.D.K.

CHRAMEK J. farekas mester

Slabán mester, 1760.

Csánzi 1954. III. l. VI. t.

Chranislav

festménye a Martinovics-féle ötrecskövés elágazásáról az alábbi muzeumban.

Szőnyi Ottó dr

A pécsi városi muzeum gyarapodása.

A Pécs-Baranyamegyei Muzeum Egyesület Értesítője. 1914. 93. l.

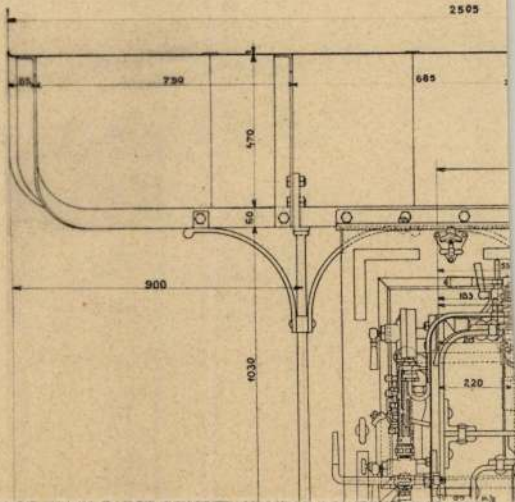
2505
730
685
470
50
900
1030
153
220

D Chrappan József

hőszitettea szászkézdi
I. minemlekt felvételek
egy részét

I. ú szászfejeregyházi

Foerk Ernő. A buda-
pesti magyar királyi
állami felső épitő
ipariskola 1912. évi
szünidei felvételei.
Bp. 1912.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
rajzpapír- lap; tusrajz.		30/38 cm. félvette: Foerk Ernő".

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Chrastina Dániel

nyomdász

MOK

1713 ban ö vezeti a zsolnai nyomdát, majd 1725 ben áttezi azt Puchó helységbe és eladja Royer Sanos Pálnak ki azt a pozsonyi nyomdájával egyesíti.

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói

Grafikai Szemle 1892. 12 z 200 l.

CHREMNITZ l. Körmöci

Chremnitz

ABRAHAM CHRAUS, rézműves

Említve:-48.-1784. "Platea Uj...cuprifaber,civis." 67.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1660-1828/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LX-LXI.évf. 1961-1962. Akad.Kiadó,Bpest. 1962

MŰVÉSZSAROK

Kismarosi táj
(Chrenkó Imre festménye)

hegesztett zárórészt, s az olaj olaj kifolyik összeszennyezi a
így tölthető a motorba. I
de mi történt akkor, h
volt szükség az egész
Az esetek többségében
ták a flakonnal együtt.
tott flakont ugyanis n
ajánlatos betenni a koc

MŰANYAG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

dal, nehézséggel. Ami
beérkezése és az első próbák
után kiderült, jelenlegi felszer-
számozottsága nem kielégítő,
illetve a szerszámok konstruk-
ciója nem felel meg az auto-
mata gép követelményeinek. A
feladat tehát az, hogy új, kor-
szerű szerszámokkal kell ellát-
nunk a gépet, hogy kellő mér-
ékben kihasználhassuk értékes
tulajdonságait.

Főkonstrukciónk hozzákez-
dett már az új, korszerű szer-
számok tervezéséhez, szerkesz-
téséhez, majd e szerszámok ki-
vitelezése a soron következő
feladat. Természetesen az egy-
e inkább közismert TAVAN-
rés addig sem tétlenkedik,
olgoznak rajta — hiszen ko-
noly mennyiségű igény van
nár ez idén is a sorozatkapocs-
a —, de kétségtelen tény,
ogy az új szerszámok elké-
zültéig nehézkesebben, akado-
óbban megy majd a munka.
zen az időn, ha sok gonddal,
ehézséggel is, túl kell jut-
unk, de jövő évre, új szerszá-
okkal, már minden bizonnyal
önnyebb dolgunk lesz, s fo-
ozottabban kielégíthetjük
egrendelőink sorozatkapocs
ényeit.

—án.

hogy egyrészt a
először is, vagy éppen másra is
felhasználható, illetve ha ma-
rad benne még olaj, akkor csak
a kupakot kell a helyére patt-
intani, s tovább tárolható
benne a maradék olaj.

A munkálatok jelenleg ott
tartanak, hogy a kísérleti da-
rabok elkészültek, egy-két na-
pon belül átadják az ÁFOR-
nak véleményezésre, s amen-
nyiben elfogadást nyer — amit
remélünk — indulhat a teljes
sorozatgyártás, úgy véljük, az
autósok legteljesebb örömére.

Kiállítás a Népfront-klubban

A Hazafias Népfront XI. kerületi klubjában kiállítást rendeztek Karácsonyi Irén festőművésznő képeiből. A kiállítás május 20-ig tart, megtekinthető a XI. kerületi Karinthy Frigyes út 9. szám alatt, 12 órától 18 óráig.

MDK.

Chrenkó Imre

Kiállitási kritika

Nógrád 1966 okt.3o.

Ø Chrestel András

berethalmi származásu
puszamüves
1810 körül Beretha-
lomban.

Salzer

355, 356 l.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Chrestels (Crestels, Krestels), Lukács, Otvös

Sz-Sz-ból

225

(Roth) **Lucas Crestels, M 1657.**
Kehely sodronyzott kosárral. — *Kelch m. Drahtemail Korb.* —
„1659.“

Ev. egyház, Vidombák — *Ev. Kirche, Weidenbach.* Roth: 65/149. (L. Crestel csak restaurátornak véve — *nur als Restaurator angenommen).*

Budapest. Tolna.

A középtérben azt a jelene
Tolna mellett a Belgrádból éle
rök hajókat 1599-ben megtámadta
dig jobbra a hajdúk a zsákmányo
vallatják. Fölül jobbra a magya
die Heyduggen auff die Thonau g
griffen és befejezése K. die Th
zés után hat soros német vers o

Fünffzehenhu
Hin under
Von Baar den
Om Wasser
Gelt, Getrei
Acht tause

Rm., mér. a rl.

146-93-

Crestels Lukács

5 tr.

l.

Kőmagyötvi.

226. 7.

A KIR. M. PÁZMÁ
ALAPÍTÁSÁN
KÜLDI A KIRÁLYI
BUDAPEST, VIII. KERÜL

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Műemlékek

Kor

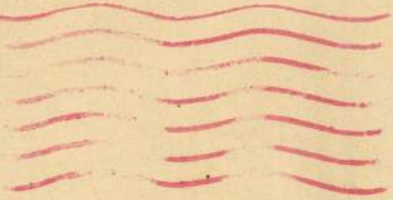

Crestels Lukács

brassai ötvös
XVII. sz

l.

Batthyaneum

I. 80. l 81. l.

Kassa.

A kettős bástyákkal és
külvárosból czölöpökön nyugvó
látszik, az előtérben pedig a
irata fölül:

CASCHAV

magyarázó szövegének kezdete:

Rm., mér. a vk. 6.3 :
Krekwitz: T.R. Hungar

140-95.

Crestels Lukács

brassai ötvös

1652 Habadult
1657 lett mesterré

iröd

Rothmay Forsch

538.

'AR HIRDETÉSEI.

évfolyamra 10 frt. Egy harmad hasáb 3 frt, illetőleg 15 frt.
:iadó-hivatal (Andrássy-út 67. sz.).

Chrestels Pál, ötvöslegény. 1699—1703-ig Böss György (l o.) brassai mesternél tanult.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 53. l.

megírva

Chrestels (Crestels)

Simon, ötvös
Brassó

Sz-Szböl

Nagytekintetü

Megtudván, hogy az aradi Orczy
nem ismertetett eredeti rajzok és
alkalmat kerestem azoknak megteki
bátor vagyok a nagytekintetü Bizo
a kir. főgimnázium igazgatóságát
használatra kikérni:

1./ Belgrádi vár alaprajza

2./ Orsovai vár szines rajza

 m. D. K.

Chrien Jenő, festő, 1896-1956.

Eredeti foglalkozása a jegyzőség volt. Festeni Kern Péter festőtől tanult. Hangulatos nyári és téli-Tátrai tájképeket festett.

Marian Vaross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945. 85. old.

1960

Christ László iparművész

A dunántuli képzőművészek tav. tárlatán, a Berzsenyi Társaság bronzérmét kapta.

N.U. 931. IV. 8.

Christ Hospital Pharmacy

Christ László

Iparművészeti tárgyakkal szerepelt a Berzsenyi Társ. somogymegyei kiáll.-ón.

N.U.930.V.4.

Christ László

iparművész

Bris iparművészeti szalon kiállitása a Kecskeméti utcai Csekonics-palotában - részt vesz:

egyéni és izléses lakkmunkáival.

Nemzeti Ujság
1930.V.18.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZÖVETKEZET

1969 ÁPR 21

1021 Christ László

Húszezer színárnyalat

A hatalmas munkaasztalon vastag, nyitott könyv. Olvasója, Christ László iparművész és felesége azonban nem betű, hanem színtengerben lapoz. S a színek hordozói: szalmaszálak. Egyszerű, sokak által nem becsült szalmaszálak. A művésznek nagybecsű érték minden darabkája. Igen, nagy érték, mert ez a sokak által megcsodált művészetének alapja.

Az 1950-es évek elején fe-

A színeket nem tudjuk visszaadni

leségével közösen kísérleteztek azon, hogy miként lehetne a szalma mozaikszerű rakásával képet alkotni. Bárhogy próbálták a színskálát bővíteni, az eredeti „alapszínek" kevésnek bizonyultak. Meg kell festeni tehát a szalmát — vetődött fel a gondolat. Igen ám, de hogyan? A szalma magas cellulóztartalmú anyag, nem tűri meg a festéket. Akkoriban valóságos vegyi laboratóriummá vált a műhely. A fáradozást végül is siker koronázta. A színek soha nem látott kavalkádja került elő a „laboratóriumból", s nemsokára elkészült az első színes szalmamozaik alkotás: Déryné 20-szor 30 centiméteres portréja. Hozzávetőlegesen hatezer mozaikból állt össze a kép...

Ezután a mozaikképek hosszú sora következett. A nagy türelmet, kivételes színérzéket követelő munka közben egyre több és több új lehetőséget fedeztek fel. Kiderült, hogy a tájképtől a népi motívumok megjelenítéséig mindenre alkalmas a színezett szalma. S legyen az bármilyen témájú alkotás, valamennyit uralja egy különös fény, amely megfogja a szemet varázsával, szabadjára engedi a képzeletet. Festők vásznain soha nem látott, mélytűzű színek árnyalatai adhatnak „randevút" egymásnak tíz négyzetcentiméternyi területen. Futja a színkészletből: mintegy húszezerre teszi a művész a színárnyalatok számát a fehértől a feketéig.

A nagy alkotások hónapokon keresztül készülnek. Lenin, Marx és Engels portréjának „kirakása" majd egy évet vett igénybe. A három képen körülbelül félmillió szalmamozaikot metszettek egymás mellé. De a „kis munkák" is — mint például egy díszdoboz — három-ötezer mozaikkockát igényelnek...

Munkájuk értékét nehéz lenne felbecsülni, hiszen olyan alkotások kerülnek ki kezeik alól, amelyeket talán a kínai ollómetszetekhez hasonlíthatnánk.

A kaposvári kis lakásban, ahol a művész él feleségével — aki nem kevésbé avatott mestere a mozaikrakásnak — mély csend uralkodik, amikor dolgoznak. Csak csendben, elmélyülten lehet alkotni, ezt vallják — együtt élve a színekkel, a témával...

— tó —

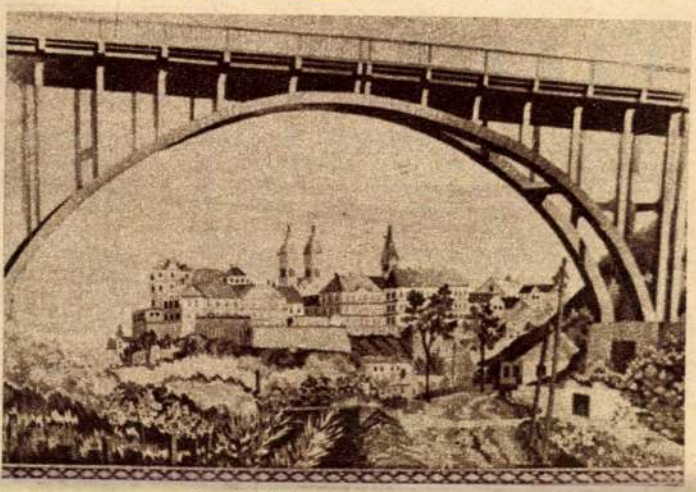

A veszprémi látkép egy részlete. Mozaikkép. (A kép mintegy 15 000 mozaik-kockából áll.)

Díszdobozok szalmamozaik berakással

ÚJ UTAKON JÁR A

A FEJÉR MEGYEI MESZÖV és tagszövetkezetei egy év előnnyel indultak az új gazdasági mechanizmus bevezetésében. A SZÖVOSZ Igazgatósága ugyanis kísérletre jelölte ki megyénket azzal a megbízással, hogy szerezzünk tapasztalatokat a várható problémák megismerésére és megoldására. Az útkeresés lehetővé tette, hogy az átlagosnál korábban és mélyebben ismerkedjünk meg jó néhány olyan tényezővel, amelyek az új helyzetben az fmsz-re hatnak.

Szövetkezeteink gazdasági reformbeli tapasztalatairól több értékelő cikk jelent már meg. Ezúttal szövetségünk megváltozott szerepéről, és ehhez kapcsolódó tevékenységéről igyekszem vázlatos képet nyújtani. Megjegyzem, hogy a szövetkezeti elméletről folyó vita eddig lezárt szakasza meggyorsította szövetségünk átalakulási folyamatát, világosabbá tette fejlődésünk irányát. Alapelvként jelöltük meg, hogy szövetségünk tevékenységi körében csakis *olyan tartalmú munka férhet meg, amely a szövetkezetek oldaláról igényelt, és elismert.* Ez azonban nem jelentheti a szövetség passzív magatartását, hisz elképzelhető átmenetileg fel nem ismert szükséglet, vagy „be nem nyújtott igény" is. *Ezért a szövetség érdekvédelmi, illetve szolgáltatási funkcionálásában aktív „kínálati" viszonyokat kell megvalósítani.*

A KISÜZEMI alapokon szerveződött szövetkezetek jól értették meg annak szükségességét, hogy a legnagyobb szállítókkal a MESZÖV-nek célszerű előzetes kereskedelmi tárgyalásokat folytatnia, ennek során olyan megállapodást kötnie, amely alapját képezheti a szövetkezetek által kötendő szállítási szerződéseknek.

Az elmúlt évben 32 szállító vállalattal kötöttünk képviseleti megállapodást, amelyekben jórészt sikerült érvényesítenünk az összehangolt szövetkezeti érdekeket. A tárgyalások során azonban az is kiderült, hogy néhány nagykereskedelmi vállalat esetében (Pl. a Budapest környéki fmsz-ek és a ruházati nagykereskedelmi vállalatok viszonylatában) kevésnek bizonyult a szövetkezetek egy megyén belüli összefogása, mert a „szövetkezeti vevő" még mindig túl kicsi olyan szállítási kondiciók kieszközlésére, amelyeket az általában nagy forgalmat bonyolító állami kereskedelmi vállalatok könnyűszerrel elérnek Nógrád és Pest megye [illegible] házati cikkek beszerzési piacán a budapesti nagykereskedelmi vállalatok ellenében.

A jó képviseleti megállapodás megkötése nagy körültekintést, és gyakran szívós vitát igényel. Néhány nagykereskedelmi vállalat szívesen tekintene el a MESZÖV-vel való tárgyalástól. Arra hivatkoznak, hogy a feltételek megtárgyalása hosszadalmas, keserves vitákat vált ki, jogilag e megállapodások nem érvényesíthetők stb. Valójában e mögött az a taktikai vonal húzódik meg, *hogy az erősebb könnyebben diktálhatja saját feltételeit a gyengébbnek, mint a vele egyenlőnek.* A Fejér és Veszprém megyei FÜSZÉRT Vállalattal két ízben is megszakadtak tárgyalásaink az 1969. évi feltételek kidolgozásánál, mert úgy értékeltük, hogy az együttműködésből származó előnyökből nagyobb arányban kíván meríteni a vállalat, mint amennyi megilletné. Erre a FÜSZÉRT néhány közeli szövetkezethez — a MESZÖV megkerülésével — igen kedvező eladási ajánlattal fordult, kérve a szerződések azonnali megkötését.

A szövetkezeti összefogás megbontására irányuló kísérlet azonban meghiúsult a „kiszemelt" szövetkezet szolidaritásán. *Végül is olyan képviseleti megállapodás jött létre szövetségi szinten, amely kondíciók tekintetében nem maradt el a szövetkezeteknek tett vállalati ajánlattól.*

A SZÖVETKEZETEK RÉSZÉRE nyújtandó szolgáltatási formák kialakításánál abból indultunk ki, hogy a szövetkezeti önkormányzat kibontakoztatása, valamint az önálló vállalatszerű gazdálkodás fejlesztése elsősorban a döntési jog biztosítását, illetve gyakorlását tételezi fel. A szövetkezeti kisüzem számára számos esetben sokkal gazdaságosabban és szakszerűbben végezhető el egy-egy feladat szövetkezetek közötti szervezeti formában.

E megfontolás alapján hoztuk létre a *Fejér Megyei Szövetkezeti Beruházó Vállalatot,* amelynek tevékenységi köre azonos a különböző állami, tervezési és beruházási vállalatokéval, a szolgáltatásait igénybevevő szövetkezet számára azonban olcsóbban, speciális igényeikhez jobban igazodóan, és kedvezőbb határidővel dolgozik. Szövetkezeteink 1968-ban beruházásaikkal kapcsola-

MI TÖRTÉNT PACSÁN?

2

Milyen emberek?

Dávid István a harmadrendű vádlott 49 éves. 1965-

nök vigasztalta és kérte *(?!)*, hogy ne tegyen [illegible]

MDK

Christ László, [népi iparművén?]

Kaposvárott Calvi a 68 éves id. Christ László „a szalmamozaik mestere".
Művei különleges – titokként kezelt – technikával készülnek rozsszalmából, nyájas festéssel, ragasztással.

(k. cs.): Diófára szalma

3

ESTI HIRLAP. Bp. 1969. ápr. 16.

Chriszt László

festőművész

Dunántuli Művészszövetség kiállitása - Kaposvárott a Turul-szálló nagytermében - ~~képekkel~~ szerepel. iparmüvészeti kollekcióval - finom japános festésü dobozaival.

Pesti Hirlap
1930.IV.9.

MDK

Christ László iparművész (Kaposvár)

Kaposváron, a Dunántuli Tav. Tárlaton, ezüstéremdijat nyert.

Cikk: A Dunántuli Tav. Tárlat ....

Képzőművészet, 1930. 30.sz. 128.lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1969 ÁPR 15
ESTI HÍRLAP

Egy kévében két szál

Diófára szalma

Christ László 1021

Kaposvár szélén, a város erdők közé nyúló családi házainak egyikében egy 68 éves férfi különös tárgyakat bocsát ki a keze alól. A szemlélődő, aki először lát ilyesmit, gyöngyházberakásra vagy nemesfémek játékos összeillesztésére gondol és csak nehezen hiszi el, hogy ennek a művészetté nőtt mesterségnek az alapanyaga: *szalma*.

MÉG SZOBOR IS

Idősb *Christ László* a szalmamozaik mestere. Mit lehet szalmamozaikból alkotni? Dísztálakat, díszes tányérokat, kisebb-nagyobb dobozokat, portrékat, tájképeket — de *még szobrokat* is.

A szalmamozaik művésze főleg — sportversenyek díjaiként — díszes dobozokat készít; néha egy-egy város címerét vagy látképét dolgozza ki. (Legutóbb egy megrendelésre Veszprémet rakta ki szalmából, s most tervezi Pécs város címerének mását.)

— *Hány színnel dolgozik?* — kérdem tőle.

— *Az én munkámhoz nem színek, hanem színárnyalatok kellenek. Körülbelül húszezernyi színárnyalatot használok.*

NÉHÁNY HÉT ALATT

Nem a festék színét válogatja, erre nincs szükség. *Egy-egy kéve szalmában két-három azonos színű szalmaszálat talál:* ha festékbe mártja őket, természetesen ennek megfelelően rendkívül változatos színárnyalatok jönnek létre.

— Milyen festéket használ?

— *Ez szakmai titok.*

— És milyen szalmát?

— *Rozsszalmát. De csak kézzel csépeltet. Fontos, hogy friss legyen, különben nem tudok dolgozni vele.*

Az apró darabokra vágott „kivasalt" szalmaszálakból áll össze a kívánt kép.

— *Reggeltől késő estig rakok* — mondja.

Rak — vagyis kialakítja az előre megtervezett formát. Egy-egy látkép... húszezernyi mozaikdarabka. A nagyobb portré *kétszázezer* is. „Néhány hét csak az egész". A szalmamozaik sem víz, sem dörzsölés, sem ütés hatására nem hull le az alapanyagként alkalmazott diófáról, színét semmiféle hatásra nem változtatja.

NAGYÍTÓS FEJEK

Kérdem: — Milyen ragasztóanyaggal dolgozik?

— *Ez is titok.* Nehéz volt kikísérletezni, az anyag összetételét csak akkor adom ki a kezemből, ha majd másra bízom a szakma folytatását.

A szalmamozaik művésze munkája mellett frissítő szórakozásnak is hódol. *Barackmagból állatokat faragott ki, cseresznyemagokra emberfejet vés.* Ezek az ábrák csak nagyítóval láthatók — de ő szemüveg nélkül dolgozik.

lesztésére, a nagyüzemi gyapjú- és hústermelés rendszerének kidolgozására, az ipari jellegű szarvasmarha tartástechnológiai rendszerek kifejlesztésére.

A nagy témák kidolgozása — mondta az igazgató —, természetesen nem megy máról holnapra, általában 3—6 év is eltelik az eredményig.

— ai

jelenleg a kutatók öt nagy komplex kutatási té-

KI TERVEZTE, KÉSZÍTETTE, KÜ

Megfejtette a hajó

Kelet-Pannónia császára, Hadrianus monumentális luxuspalotájának romjait ma is e sziget földje rejti. Amikor a rómaiak kivonultak, az épületremekmű elpusztult, a felbecsülhetetlen értékek csak nemrég kerültek napvilágra. Ezen a szigeten megpihentek a keresztes hadak; a XIV. században Kencel-, később Radvány-szigetre elnevezett rész a középkorban az óbudai káptalan tulajdona volt, a XIX. század elején a vízimolnárok már malmokat, dereglyéket építettek itt. És 1835-ben Széchenyi István kezdeményezésére az Első császári és királyi szabadalmazott Duna-Gőzhajózási Társaság *megalapította az Óbudai Hajógyárat...*

A TÖRÖK GÁLYA

Az emlékeket *Varró József*, az Óbudai Hajógyár — ma Magyar Hajó- és Darugyár egyik gyáregysége — gépszerkesztője, a hajózás, a hajóipar történetének szenvedélyes kutatója gyűjti.

Évtizedek fáradságos munkája: kötetnyi tanulmányok, filmforgatókönyvalapanyagok, régi újságok, megsárgult kiadványok, külföldi szakkönyvek, feljegyzéskötegek. Mindezt a kutató ásta elő, rendszerezte, elemezte. Nemrég ezért is sikerült a British Museum kérésére kinyomoznia, hogy *a Londonban kiállított múlt századbeli magyar hajómodellt ki, mikor készítette, mi a hajó neve, s a modell milyen körülmények között került a szigetországba.* S ha már a kis hajóknál tartunk: a Közlekedési Múzeum modelljei közül *tizenegyet* ő tervezett, tavaly pedig az Eri Csillagokhoz ugyancsak *ő szerkesztette a török gálya tervrajzát.*

KÖLTŐ AZ ÁRPÁDON

Az 1800-as évek második felében az Óbudai

Chrismár, Fr. S.

Koronázási jelvények. T. 4804.

A dicsfénytől körülragyogott korona, keresztes országalma, pallos és jogar alatt, az ANSICHT DER GEGEND BEI ORSOVA szemlélhető, wo die heil. ungar. Krone d. 8. Septemb. 1853. aufgefunden wurde, alól pedig ehhez a SITUATIONS PLAN van adva. Felirata fölül:

DIE HEIL. UNG. KRONE MIT DEN REICHSINSIGNIEN.

alól balra: Verlag u. Eigenthum v. J. Wagner in Pesth.
középütt: Gedr b. J. M. Frank, Pesth,
1853.
jobbra: Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten.
jelzése a látképnek: Nach d. Natur v. Fr. S. Chrismar és Lith. Rohn A.
a térrajznak: gez. v. Joh. Prokopp és Lith. Giessendorf.

Kny., mér. a papirosnak 48.8: 33.7 cm.

107-95

megirva

Chrismar Ferenc

akvarellfestő Pesten az 1840-es evekben. 1843-ban a Pesti Műegylet igazgató választmányának és a műbiráló választmánynak is tagja volt.

L. 1843.

Ujházy Ferenc szerint jó arckepfestő volt.

Eyck, Jan van, festo IV. 36.

Pest.

Chrismar
festő"

Leer Ungar 1843. júl. 18.
(Sz.: Pesther Salon 1843.)

Kalmán

Chrismar F.

Pesten

1851 pesti kiäll.

A varkapu lárképe, dájf.

L 1851.

vándorkvt.

Éleki ~~népkvt.~~ IV. 262

Chrismár

Lhåb I. 57.
IV. 134

ben látható és allegorikus alakokkal
obbjában nyilveszsző van s balját
rata a kép felett:

car. Imp.

ató.

00.
-6.

Koronázási jelvények. T. 544.

A ~~dicsfénytől~~ dicsfénytől körülragyogott korona, keresztes országalma, pallos és jogar alatt, az ANSICHT DER GEGEND BEI ORSOVA szemlélhető wo die heil. ungar. Krone d. 8. Septemb. 1853 aufgefunden wurde, alól pedig ehhez a SITUATIONS PLAN van adva. Felirata fölül:

DIE HEIL. UNG. KRONE MIT DEN REICHSINSIGNIEN

alól középütt: Gedr. b. J. M. Frank, Pesth,
1853.
legalól balra: Verlag u. Eigenthum v. Jos. Wagner in Pest.
jobbra: Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten.
Jelzése a látképnek: Nach d. Natur v. Fr. S. Chrismar. és Lith. Rohn A.
a térrajznak: gez. v. Joh. Prokopp. és Lith. Giessendorf.

Kny., mér. a papirosnak 45. ~~8~~ 8:30.4 cm.

Chrismar Ferenc

Mucgyl. 1843. évi
Kiáll -

l Magy. Müvészet
1948. 59. l

Költségvetés

Kiutaltatott

Minisztérium

Felhasználva

Rendelkezési

Chrismar Ferenc

1840-ben a Pesti Műegylet
rendjébe beválasztották.

PME évk 1853. 16. l.

1843. ejtől 3 évre megválasz-
tották a rend tagjává

u. o. 24. l.

Szkytha bronz csörgők Sümeg

vidékéről VI. 128

Chrisman

č.

Lykanemzromantika,
206,-22 . č.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

CHRISMAR *Ferenc* festő, az 1840-es években Pesten élt s arc- és tájképfestéssel fogalkozott. Különösen akvarell képmásai voltak népszerűek. A Pesti Műegylet igazgatóválasztmányának és a zsűrijének is tagja volt.

Π st

E. G. I 1941

II. József:

Egész alak és jobbra
teszi s baljával lovának
városát látjuk, a melynek
csapatok vannak, a mely
ség néz. Felirata a czim

„JOSEPHUS II. Rex Romanor
d. 27. Mart.

balról ~~[illegible]~~:

„Des Friedens erste F
Nach langem Streit
O dass doch diese F
Mit deinem Leben.

jobbról:

„Electo te Rege al
Accipit, hen tant
Æternum colat ill
Imperii Austria

s legalól jobbra: „Joh
excudit. Aug. Vin
Rézkarcz, méretei
Metszette: Rugen

Chrismár

l.

LykaMagyműI800-50

529.l.

3.

4.

Festészet, táblakép
Tengeri látkép, Chrismar Ferenc

Honderü, 1844. II. 115.

Mükiállitás

Chrismár Ferenc festő, XIX. 4. k.

Remény, 1851. márc. III. füz.
133–135 o.

A pesti műkiállítás 1851.

Festészet. önálló táblakép, XIX. sz. k.

Chrismár Ferenc „a Vaskapu látképe"

Remény, 1851. márc. III. füz.
133-135 o.

a pesti műkiállítás 1851.

Chrismar Ferencz, festő. Az 1840-es években Pesten élt, s arcz- és tájképfestéssel foglalkozott. A pesti műegylet 1843. évi kiállításán három olajfestésű arczképpel s egy Tanulmányfővel, 1844. évi tárlatán pedig Dunai tájkép Drenkova mellett és Tengeri látkép cz. műveivel vett részt. Az egykorú lapok magyar festőnek mondják.

Hondgrü. 1844. II. 148. l. — *Lajstroma,* A pesti művészeti egyesület által a városi tánczterem épületben kiállított művek —. 1843—1844.

MDK

Christ László

A Berzsenyi-Társaság Lengyeltótin rendezett kiállitásán szerepelt művével.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 103.l.

MDK

Christ László

A Berzsenyi Társaság kiáll. Lengyeltótin. Képző-művészet 1930. IV. évf. 29. sz. 103.l.

Ø Christ László

Kaposvári iparművész

a Berzsenyi Irodalmi és Művészeti Társaság tagja.

Dönyén Miklós

Somogymegye Trianon után.

Bp. i. n.

56. l.

Christ László

Képzőművészet

1930. 30-8.

A DUNÁNTÚLI TAVASZI TÁRLAT KITÜNTETTJEI. A Kaposváron székelő *Berzsenyi Társaság* által, gróf *Klebelsberg* Kunó kultuszminiszter fővédnöksége alatt rendezett Dunántúli Tavaszi Tárlat biráló és díjodaitélő bizottsága az alábbi kitüntetéseket ítélte oda a kiállító művészeknek: az aranyéremdíjat *Vass* Béla szombathelyi festőművész nyerte meg. A már beérkezett és aranydíjjal már kitüntetett művészek, és pedig *Kézdi-Kovács* László festő (Budapest), *Kovács* Jenő József festő (Kaposvár), *Bacskay* Béla festő (Kaposvár) és *Hribik* Aladár iparművész (Kaposvár) ezüst-emlékplakettet kaptak. Ezüstéremdíjat nyertek: *Christ* László iparművész (Kaposvár), *Engelné Baiersdorf* Erna szobrász (Pécs), *Farkas* Klára festő (Kaposvár), *Fetter* Károly szobrász (Dombóvár), *Hessky* Iván festő (Tata), *Hortobágyi* Ágost relifszobrász (Kaposvár), *Jeney* Zoltán szobrász (Gyönk), *Magasi Németh* Gábor festő (Esztergom), *Mierli* Gyula festő (Pécs), *Mühl* Gusztáv festő (Sopron) és *Wallacher* László festő (Szekszárd).

128

mint cédulával.

Christ Norbert

a Krénusz János ált. Iskola tanulói részt vettek az NDK „a kőolajvezeték mentén" ünnnel meghirdetett gyermekrajzpályázaton, – melyen rajzáért elismerő oklevelet szerzett.

Horányi Barna: Új kapozvári gyermekrajzkiállítások.

Somogyi Néplap, 1972. márc. 7.

Christ Stentzel,

kőcsi harangöntő

1617.

52-57.

mDK

1.)

Christ Tamás,

Szt.Flórián kápolna
a templom nemes alapitójának/Kxxxxxxxxxxxxxxxxxx./
atyja. 1685-ben köt házasságot. Ch.An.elsöszülött
gyermeke 1691. dec.8. született.
Ch-Antal Szülöföldjén is, Wiesethbruckban és Reisewasen is
egy-egy kápolnát épit, amelyek emlékét ma is kegye-
lettel örzik. Ezek sorsát is gazdag alapitvánnyal biz-
tositja. /Vonatkozik ez Christ Antalra/.
Feljegyezve általa a halotti Missale belsö oldalára:
"Anno 1750 am 30 juni hab ich angefangen.....

MüllerFlóriánKápolna. c/el.- 1936.40.sz. müvtört.és
Kerrég. Int.dolgozat. 4-84.1.

Christ Vilmos MDK

Szénagyüjtés, vizf.

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c.kiáll.

MDK

Christ Vilmos

Szénagyüjtés, vizfestmény

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 22.1.

MDK

Christ Vilmos

Eső a Balaton partján, vf.

Magy. Művészetért kiáll. r.Műcs. 1940. febr.

17. 1.

megjova

Christ Vilmos

festő Losonc

Rudnay tanít vány a volt.

lásd

Szépművészet

1941. 178. l.

(Cs. D. Rudnay Gyula c. a losonci kiállítás.)

PFEIFER MANÓ
KÖNYVKERESKEDÉSE ÉS ANTIQUARIUMA
PAPIR- ÉS IRÓSZEROSZTÁLY
BUDAPEST, IV., MUZEUM-KÖRUT 39. — TELEFON: 1-855-31.

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

dr.Szentiványi Gyula ..... *urnak*

müemlékek orsz.bizotts.titkára

B.pest,IX.

Rákos u.10

u. p. .....

Christ Vilmos ifj

1948 JANUÁR

Christ

Csütörtök 29.

Krisztl Vilmos, ifj

viz-festő

1917 körül született Losoncon, Prágában és

Péntek 30.

Pesten tanult festeni-

Főleg vízfestményeket

csendélet, és ágrajzeket

fest. A losonci kerámiai

Szombat 31

gyárban mint festő mint

fiódott. Tüdőbagos

volt és 1944 körül halt

meg.

Jegyzet.

1941-ben rész vett

a losonci kiállitáson

Losonci Hirlap

1941. jun. 1.

Csomor Ernő szentsi-

moni rk. pléb. körlése

1948. jul. 20

~~Báthory Zófia VI. 255.~~

52
1961
1961

Christ
Vilmos

Magyar
univerze-
tét
1940.
dec.
1941.
Jan.
kidli

Szena-
gyűjtés
vizf.

Christ Vilmos

Losonc
1917
nov. 26

képrőmű főiskola
1938-41.

Szőnyi I., Aba-Novák

gimn. érettségi Pozsonban

Christ
Vilmos

Magyar
művé-
szetért
kiall.
1940.
febr.
Régi Mincs.

Eső a
Balaton
partján
vonf.

Christ Vilmos

rajztanárjelölt

Ferkópzomfoiskolvk

1939–41. 157. l.

58b; 59a; 61a; 65a; 66a; 68a; 70a; 72a; 73a; 74b; 78b; 79a; 80a (2); 80b (2); 81a (3); 81b (2).

40a lap: az utána következő levél hiányzik.

82b lap: „. . . Fidelium anime per misericordiam dei sine fine requiescant in pace. Amen."

A lap alján későbbi bejegyzéssel L. S. betűk.

Egyszerű jelentéktelenebb műhelymunka. Valószínűleg a XV. századi északfrancia miniaturafestészet terméke.

Dankó Monimentum 3. sz. — Dankó Simor 109—110. l. 3. sz. — Simor János bíbornok könyvtára, Magyar Sion 1887. IX. füzet. 647. l. 3. sz. — Sujánszky 180.

20. (Mss. 6A.) HORAE BEATAE MARIAE VIRGINIS.

Latin. ~~Kis oktáv.~~ XV. század.

Hártya. 120×55 mm. 198 levél. Kursív írással *15* sorban. Vörös feliratok. *Számtalan kis arany iniciálé,* tollheggyel vont fehérdíszítésű kék vagy rózsaszín alapon. *Egy XIX. századi címer. Kötés:* XVI. századi ezüst, áttört, naturalisztikus vésett virág díszítéssel. Német munka. A két csatt egyikének belsejébe F. L. J. betűk, a másik belsejébe 1504 évszám van bevésve. Rózsaszín-kék márvány előzékpapírján „No. 30 Manusc. Wartenberg Biblioth."

Francia munka a XV. század első feléből.

1817-ben Biron kurlandi herceg ajándékozta Rohan Berta hercegnőnek, Prágában.

A Simor könyvtár letétje.

197b lap. „Hunc codicem venui expositum emit

Christ Vilmos

rajztanárjelöl

Ferk pzomfoisk vk

1939-41. 144. l.

				466,91 Cr		[illegible]
				216,10 Cr		[illegible]
				276,29 Cr		Dr v Friedrich Smrene ügyes anya vele át
				519,93 Cr		[illegible]
				50,71 Cr		
⊨	0 ⊨		0 ⊨	3.535,44 ⊨		

M. kir. állami nyomda. Budapest. 1941. — 6604.

Számfejtette :

Összegezte :

Ellenőrizte :

Christ Vilmos

Középiskolai rajztanári oklevelet kapott 1941-ben

Ferk pzomfoisk vk

1939-41. 176. l.

Odos.: Jozef Gindl, Bratislava, Poverenictvo školstva a osvety, Šoltésová ul. č.4.

Christ Vilnius

l-

Ferkėpzomfoisk`vk

1939-41. 178 l.

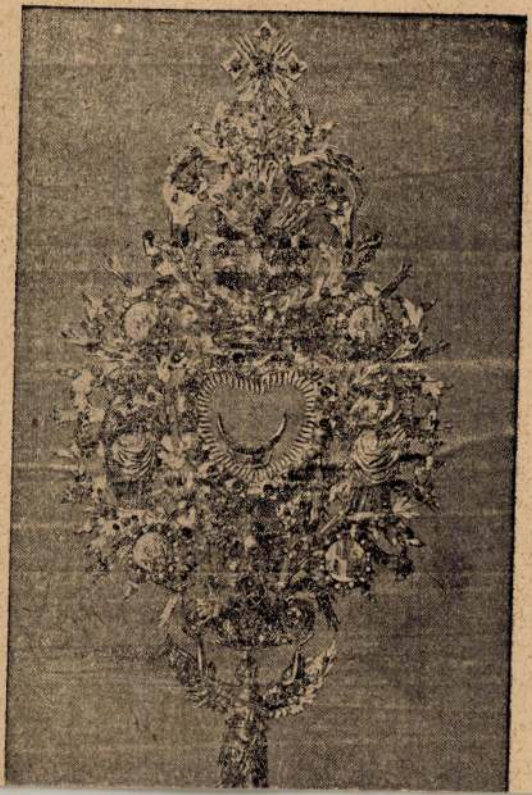

Christan,aos

A soproni külváros 2.fertályának telekkönyvében szerepel 1536-ból.-"Christan zimerman ain 1/2 hauss. 353.old

Házi Jenő: A soproni külváros 2.fertályának telekkönyve az 1536.évből. 353.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Ø Christanus

nagyszebeni ötvös özvegye
1531-ben 470 frt-ot köl-
csönzött a városnak.

Ver. Archiv. XXIX. 329-330.

Kmetty 93. l.

CHRISTBACHER, Johann, bécsi festő

(Herr)
(J. CH., Mahler von Wien, 1780-ban Pozsonyba érkezett és a schw. Adler-fogadóban szállt meg. (1780, A. szám, 8 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Christelbauer József Keresztély, bélyegmetsző és éremvéső; szül. 1827-ben, megh. 1897 aug. 20-án Prachatitzban (Morvaország). Hosszú ideig működött Bécsben, ahol vésőintézete volt.

A C. műhelyéből kikerült magyar vonatkozású érmek a következők:

1. Deák Ferencz emlékérme.

Előlap: Deák Ferencz mellképe. A nyakszelvény alatt: J. SCHWERDTNER. Két oldalt ív vonalban: DEÁK FERENC. Lenn: PRÄGE V. J. CHRISTLBAUER WIEN. Két síma szegély.

Hátlap: Tölgykoszorúban üres mező. Ötszörös síma szegély.

Ezüst (60 mm., 84 gr.) és bronz.

2. I. Ferencz József király és Erzsébet királyné ezüst lakodalma alkalmából a temesvári sefárd zsidó hitközség által veretett arany emlékérem.

Előlap: Ő Felségeik fejei, a következő körirattal: I. FERENCZ JÓZSEF ERZSÉBET Ő FELSÉGEIK. Jelzése: I. CH.

Hátlap: Szöveg a következő hét sorban: EMLÉK-ÉREM / Ő FELSÉGEIK / NÁSZ-ÜNNEPÜK / XXV. / ÉVFORDULÓJÁN / 1854—1879. / ÁPRILIS 24. Alul, felül és két oldalt zsidó szövegű vésett írás.

Arany, 28 mm., 10·5 gr.

3. Strossmayer József püspök emlékérme.

Előlap: Strossmayer József püspök mellképe szemben. A szegélyben körül: JOSIP JURAJ STROSSMAYER BOS. DJAK. I. SRIEM. BISKUP. I. T. D. *

Hátlap: A diakovári új székesegyház homlokzata. A mezőben két oldalt 18—82. Körül DJAKOVO I. LISTOPAD. A szelvényben J. CH. műhelyjegy.

Ón és sárgabronz, 32 mm.

4. Díjérem.

Előlap: Felső részén babérkoszorúban, a sz. korona alatt egymáshoz támasztva Magyarország és Győr város czímerpajzsa.

Hátlap: Pontozott körben, középen: $\frac{1895.}{\text{MÁJ. 30.}}$ Körül: KERÜLETI IFJUSÁGI TORNA-VERSENY GYŐRÖTT * Alul: J. CHRISTELBAUER. Mindkét lapon két vonalszegély.

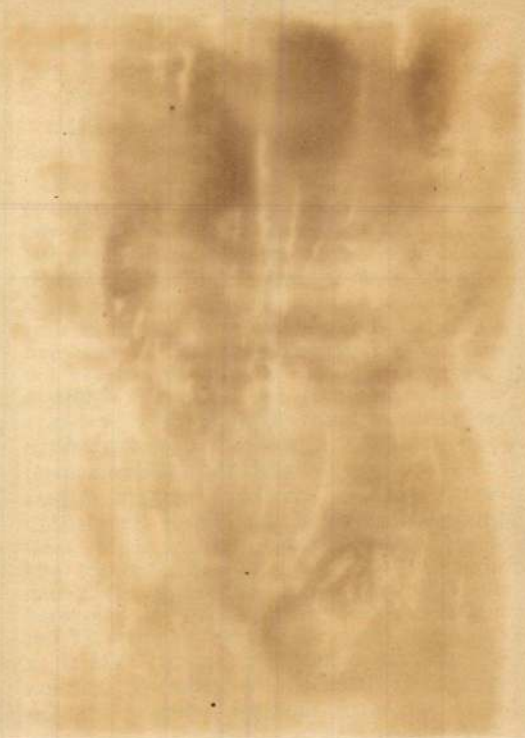

Christelbauer J.K. Pótlás Szenrdey-Szentiványi Lexikon
305.lapjához

Emlékérem a soproni Seltenhofer
harangöntő cég looo.harangja alkalmával.1894.Av:harang ezres
számmal,körirata és a hátlap a cég történetét mondja el.

Csatkai:A soproni harangöntés története.1942.

Christelbauer J.K.

Csatkai

17.

Kazinczy Ferenc születésének halálának
100-ik évfordulójára 1859

Bronz

Av. Kézirat: KAZINCZY FERENCZ SZÜL. OCT. 27. 1759.
Középen: baloldali arckép; alatta apró betűkkel:
A. FABRIS VTIN. SCVLP.

Rev. Kézirat: A MAGYAR TUDOMÁNYOS-AKADEMIA OCT. 27.
1859. Középen álló Genius baljában pajzzal, melyen a
magyar ánor, jobbjában pohárral, melyből kiter-
jeszlett szárnya, lebegő sas inni készül.

Átm.: 50 m/m

Ezüstözött sárgaréz, 40 mm.

Berkeszi István dr.: Temesvár emlékérmei. Temesvár, 1908. — *Forrer:* Biographical Dictionnary of Medallists. London, 1902. I. — *Gohl Ödön:* Budapest újabb emlékérmei. Budapest, 1905. 455. sz. — *U. az:* Magyar iskolák érmei. *Numizmatikai Közlöny.* 1909. 86. l. — *U. az:* Magyar egyházi emlékérmek. *Numizmatikai Közlöny.* 1911. 99, 101. l. — *Mihálovics Béla dr.:* Magyar jogászok és államférfiak emlékérmei. *Numizmatikai Közlöny.* 1910. 8. l. — *Numizmatikai Közlöny.* 1908. 174. l. — *Thieme—Becker:* Allg. Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig, 1912. VI. 535. l.

Christelbauer József

Kerestély

Árpád fiainak szivében, mint akkor, midőn Felséged dicső őse felé azt kiáltották: Moriamur pro rege nostro! Ez érzelmeket kifejezésre juttatva, mindazt, amit csak Felségedért érezhetünk, gondolhatunk és könyöröghetünk, abba a felkiáltásba foglaljuk össze, amely minden magyar ember ajkáról utolsó lehelletéig hangzik (magyarul): Éljen a király!»

Erzsébet királyné táviratának magyar fordítása:

«Ő felségének, Németország császárjának. Épen most olvastam Felségednek oly megragadóan szép pohárköszöntőjét. Az abban szeretett királyunk és drága hazánk iránt kifejezett érzelmek oly igen jól esnek egy magyarul érző szívnek. *Erzsébet.*»

63. *A királyné által* Pest város, Buda város, a Magyar Tudományos Akadémia küldöttségeinek és a magánkérvényezőknek *adandó válaszok*, a királyné által sajátkezüleg leírva.

4. sz. Tárló.

Azon érmek gyüjteménye, a melyeken Erzsébet királyné képben vagy irásban meg van örökítve; nevezetesen (balról jobbra)

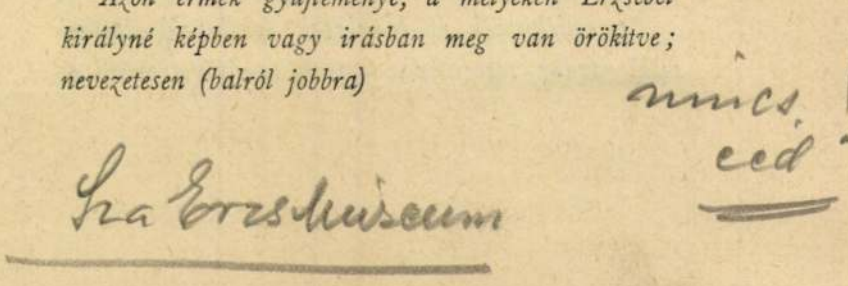

A rend másodosztályú jelvénye a fönt leírt elsőosztályú jelvénynyel azonos, de csillaga nincs és 27 mm. széles, két piros sávval diszített habos selyemcsokron függ. A 3. osztályú jelvény hasonló az előbbiekhez, kivéve, hogy keresztje ezüstből készült és nincs fölötte fémből készült szalagcsokor. — Ez is hasonló habos selyemcsokron függ, mint a 2-od osztályú jelvény.

Az Erzsébet-rendnek még ezüstérme is van; ez 33 mm. átmérőjű ezüstérem, melynek előlapján a fönt leírt rendjelkereszt domború képe, hátlapján virágos rózsagallyak közé helyezett E betü látható. Ezen érem hasonló habos selyem-szalagcsokron függ, mint a rend 2-od és 3-ad osztályú jelvényei.

A következő éremsorozatban az Erzsébet királynénk gyászos elhunytán országszerte támadt igaz részvét és bánkódás nyilvánul meg. Valamennyiök az elhunytnak arczképét viseli. Magyarországon elég jó kivitelű ovális arany-, ezüst-, bronz- és vasérmek verettek ez alkalommal, melyek F. mesterjegyet viselnek; kiválik még a csoportból Schwartz István, a magyar származású bécsi medailleur érme, mely királynénkat a ravatalon fekve ábrázolja.

A negyedik oszlopban egymás alatt

Az «Elisabeth» hadihajó ázsiai és ausztráliai útja emlékére vert érem. (Vétel.)

A királyné ezüst domborművű mellképe.

A királyné és a királyi pár arany-email arczképei.

Két kotillon-rendjel udvari bálról, Ő Felsége és Erzsébet királyné arczképével. (Réthi Károlyné hagyatéka.)

Erzsébet királyné két email-arczképe. (Vétel.)

Ezek között egymás alatt négy kis medaillon Erzsébet királyné arczképével. (Vétel.)

Az ötödik legszélső oszlopban egymás alatt

Árpád fiainak szivében, mint akkor, midőn Felséged dicső őse felé azt kiáltották: Moriamur pro rege nostro! Ez érzelmeket kifejezésre juttatva, mindazt, amit csak Felségedért érezhetünk, gondolhatunk és könyöröghetünk, abba a felkiáltásba foglaljuk össze, amely minden magyar ember ajkáról utolsó lehelletéig hangzik (magyarul): Éljen a király!»

Erzsébet királyné táviratának magyar fordítása:

«Ő felségének, Németország császárjának. Épen most olvastam Felségednek oly megragadóan szép pohárköszöntőjét. Az abban szeretett királyunk és drága hazánk iránt kifejezett érzelmek oly igen jól esnek egy magyarul érző szívnek. *Erzsébet.*»

63. *A királyné által* Pest város, Buda város, a Magyar Tudományos Akadémia küldöttségeinek és a magánkérvényezőknek *adandó válaszok,* a királyné által sajátkezüleg leírva.

4. sz. Tárló.

Azon érmek gyüjteménye, a melyeken Erzsébet királyné képben vagy irásban meg van örökítve; nevezetesen (balról jobbra)

mics. ecd!
Sza Erzs Museum

váró Ausztriának. A Seidantól vésett érmeken kívül egy magyar feliratú érem is tartozik e csoportba; ennek egyik lapján a magyar országczimert, másikon a bölcsőben szunnyadó kisdedet s az őrzőangyalt látjuk.

1856-ban a velenczei pénzverde meglátogatása szolgáltatott alkalmat egy csinos érem verésére, melyen a palazzo képe s a császári czimer díszeleg, latin feliratokkal kisérve.

1857. év január havában érkeztek Ő Felségeik Milanóba; Broggi ottani éremvésőnek ez alkalomra készült érmén a felséges pár arczképein kívül a díszkapu képe látható. Egy másik érem a dóm képét viseli művészi kivitelben, Canzani pedig a milanói pénzverde meglátogatását örökitette meg nagy ezüst- és bronzmedáliákon.

Erzsébet királyné az 1857. év folyamán látogatta meg először Magyarországot felséges férjével együtt. E körút emlékét három érem őrzi. Egyikén az ünneplő Hungáriát s a háttérben a budapesti lánczhidat és Budavárát látjuk, a másik Ő Felségeik jászberényi látogatására vonatkozik s arczképeiket és a Jász-kún kerület czimerét hordja vereteiben, a harmadik érem az ekkor Kassán rendezett felsőmagyarországi első iparkiállításnak az érme.

Rudolf trónörökös születésére (1858. augusztus 24.) készült az a csinos intim ezüstérmecske, mely az ujszülöttnek s a felséges szülőknek mellképeit viseli.

A másik két érem a kisded bölcsője fölött őrködő angyalt, illetve a gyermeket karjaiba emelő királynét ábrázolja.

Az 1866. évi háború sebesültjeiről Erzsébet királyné anyai szeretettel gondoskodott. Ennek emlékét őrzi meg az arczképes emlékérem.

1867. június 8-án koronáztatott Erzsébet Magyarország királynéjává. A királyné arczképét viselő érmeknek sorozata örökíti meg e nagy és örömteljes eseményt. Ezek háromféle nagyságban, úgy magyar, mint külön latin felirattal is verettek, aranyból, ezüstből és bronzból. E hivatalosan kiadott koronázási medáliákon és jetonokon kívül egész sora készült az egyéb szerényebb kivitelű koronázási érmeknek, melyek szintén képviselve vannak sorozatunkban.

Szintén az 1867. év folyamán készült egy Erzsébet királyné arczképét viselő érmecske a linzi népünnep alkalmából.

1869-ben Ő Felségeik horvátországi útja emlékére Karress készített kisebb és nagyobb érmeket Ő Felségeik arczképeivel és Horvát-, Szlavon- és Dalmátországok czímereivel.

Ő Felségeiknek 1879. április 24-én Bécsben nagy pompával ünnepelt ezüstlakodalma emlékére az érmeknek hosszú és díszes sora veretett. Ezidőszerint nem kevesebb mint húsz fajjal van képviselve e sorozat, melyek közt Tautenhaynnek az ünnep díszéhez mért és Bécs város közönségének hódolatául Ő Felségeiknek

átnyujtott nagy érme, Budapest székesfőváros érme, egyik oldalán Ő Felsége, a másikon a királyné arczképével, továbbá a 2 frt pénzértékkel hivatalosan kibocsájtott nagy ezüstérmek tünnek ki. A kisebb fajok és részben Christelbauer műhelyéből előkerült érmek nagy csoportjából kiemelünk három magyar feliratút, melyek egyike a magyar országczímert, kettője pedig a felséges pár arczképeit viseli vereteiben. Ugyancsak 1879-ben verettek a soproni első hadastyán-egylet zászlószentelésére, nemkülönben a salzburgi tartományi díjlövészet és lövöldei zászlószentelés alkalmából is érmek Erzsébet királynénk arczképével. 1885-ben Pozsega város veretett horvát feliratú érmet Ő Felségeik látogatása emlékére, 1888-ban a bécsi nagy lövészünnep alkalmából, aztán 1892-ben a magyar koronázás 25 éves évfordulójára vertek emlékérmeket, utóbbiak magyar feliratúak és két fajtájuk van; az egyik W. C. (Pittner), a másik «magyar egyesült művészek» jelzéssel, mindkét faj Ő Felségeik arczképeit viseli.

1895-ben a tiroli 2. vadászezred zászlószentelésére vertek igen szép érmeket, Ő Felsége s a hátlapon a királyné képével, aztán 1898-ban Ő Felségének ötvenéves uralkodási jubileumát ünnepelték többféle, de többnyire művészi értéket nélkülöző érmekkel.

A tárló másik felében találjuk:

A királyné emlékére vert éremlapok (plakettek) sorozatát. Ilyen a Schwartz István nagy bronzéremlapja,

melyen a királyné mint a szegények és árvák istápolója van ábrázolva. Alatta a néhai Gerl Károly körmöczbányai éremvéső még csak viaszkban mintázott éremlapja. Hans Schaeffer bronzplakettjén elmerengve ül királynénk egy terrasse kőpadján. A Neubauer plakett hátlapján a bécsi szobormű képe látható, míg a legujabb éremlapon, melyet egy ifjú magyar művész: Berán Lajos készített az első honvéd-gyalogezred zászlószentelésének 40 éves évforduló ünnepére 1909-ben, Erzsébet királyné: a zászlóanya, trónszerű emelvényen ülve fogadja az ezred tisztelgését. Ugyanezen alkalomra készült emlékgyűrű ez éremlap miniatürjével.

A tárló közepén az Ő Felsége által 1898-ban alapított Erzsébet-rendnek jelvényei láthatók. A piros és fehér zománczczal borított aranykeresztnek szárai közt rózsák díszlenek zöld lomb között, a kereszt közepén fehér zománczos alapon Szent Erzsébet arany mellképe látható kerek arany keretben, a fej fölött kis fehér zománczos kereszttel. A rendjel hátlapjának közepét, Szent Erzsébet képe helyét ugyancsak fehér zománczos alapon arany E betü foglalja el, melyet apró aranyrózsák vesznek körül.

Az itt leírt jelvény arany szalagcsokron függ, két piros sávval diszített, 65 mm. széles fehér habos selyemszalagon. A rendjel emez elsőosztályú jelvényéhez 72 mm. átmérőjű brillantirozott ezüstcsillagra erősített rendjel-csillag is tartozik.

A rend másodosztályú jelvénye a fönt leírt elsőosztályú jelvénynyel azonos, de csillaga nincs és 27 mm. széles, két piros sávval diszített habos selyemcsokron függ. A 3. osztályú jelvény hasonló az előbbiekhez, kivéve, hogy keresztje ezüstből készült és nincs fölötte fémből készült szalagcsokor. — Ez is hasonló habos selyemcsokron függ, mint a 2-od osztályú jelvény.

Az Erzsébet-rendnek még ezüstérme is van; ez 33 mm. átmérőjű ezüstérem, melynek előlapján a fönt leírt rendjelkereszt domború képe, hátlapján virágos rózsagallyak közé helyezett E betü látható. Ezen érem hasonló habos selyem-szalagcsokron függ, mint a rend 2-od és 3-ad osztályú jelvényei.

A következő éremsorozatban az Erzsébet királynénk gyászos elhunytán országszerte támadt igaz részvét és bánkódás nyilvánul meg. Valamennyiök az elhunytnak arczképét viseli. Magyarországon elég jó kivitelű ovális arany-, ezüst-, bronz- és vasérmek verettek ez alkalommal, melyek F. mesterjegyet viselnek; kiválik még a csoportból Schwartz István, a magyar származású bécsi medailleur érme, mely királynénkat a ravatalon fekve ábrázolja.

A negyedik oszlopban egymás alatt

Az «Elisabeth» hadihajó ázsiai és ausztráliai útja emlékére vert érem. (Vétel.)

A királyné ezüst domborművű mellképe.

A királyné és a királyi pár arany-email arczképei.

Két kotillon-rendjel udvari bálról, Ő Felsége és Erzsébet királyné arczképével. (Réthi Károlyné hagyatéka.)

Erzsébet királyné két email-arczképe. (Vétel.)

Ezek között egymás alatt négy kis medaillon Erzsébet királyné arczképével. (Vétel.)

Az ötödik legszélső oszlopban egymás alatt

Christeli János Ernő

M. D. K.

harangöntő

1743 Magyarnándor

Patay P.: Nógrád megye harangjai.
Művtört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 n. 168

Christlbauer J.

beeři erémvěrů

1894

dásd

→

Numizm. Kozl

1918. 30. l.

Vegyes

a.55

1 Rot. 8r

Thallóczy

Lajos

Utarás a Levantéban.

A keleti kereskedelem története Magyarországon

Oklevelés mellékletekkel s négy fénynyomatú táblával

1.–149. ll.
4 képes tábla

Christlbauer J

ciremvesö

laid

3

Csatsoprharang

20.l.

ÉS KEGYTÁRGYKERESKEDÉS
PÁPA

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Christeli Johann Ernest M. D. K.

harangöntő

Magyarnándor r-k. tplom harangját öntötte 1743

Patay P: Nógrád megye harangjai. Múvtört. Ért. (VII.) 2-3 n: 156

Christelly János Ernő

pozsonyi harangöntő

MDK

A magyarnándor r.k. templom harangja.
1843.

264.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

megirva

Christelly János Ágost Pozsonyban

öntötte a kön. harangokat:

pozsonyi tötemplom egyik

harangját 1805.

és Gollner József együtt az

1808-ban öntött harangot u. ott.

Rómer Flóris hagy XLIX. cs.

Christelly

(Chrystelli, Christelli, Cristelly, Cristelli)

János Ágost

cs. és k. ágyú és harangöntő

L. Kendrey – kentiványi

306. l.

13669·365
10454·07
3215·28 P

Megnyitó leltár.

A megnyitó leltárt 2 x P. f. papíra írjuk; rovatai: szám rovat az egységár rovat tétel rovat és ez alatt P. f. rovat. Megnyitó leltár 3 fő részből áll.

I. Aktivvagyon. Részei: pénzkészlet, adósok áruk, aktiv váltók, ingatlan továbbá berendezés. Aktiv vagyon saját tőke.

II. Passzir vagyon idegen tőke melyben fel-

Christelli Joan August

1786. Pozsonyban öntötte a somorjai rk. templom második harangját. Ez hadi célokra rekviráltatott. ~~meghagyatott~~.

MOB 375/1916. sz. akta.

CHRISTELLY, J. August Harangozati

Pozsony, 1782

Szilágyi István 1990, 157. p.

tól, templom viselte. Sz
/997-1038/ még két alkal
fegyveres fellépésre. Az
Gyulafehérvár, Ajtony pe
tományuraságot hozott lé
szolgáló hatalmi központ
1003-ban hadba vonult Gy
kerülnie. Ajtony viszont
és "fegyver által veszet
lassú munkája kellett, h
a keresztény királyság s
vérszerinti rokonaihoz i
tony rokonai iránt is ar
megtérés útján lévő nemz
óta keresztény nemzetek
abban a korban.

megirva

Janos Ernö

Christelly, ~~Joan Ernest~~

pozsonyi harangöntö 1774. készitette az esztergomi Szent Anna templom két harangját, mely eredetileg a vártemplom tornyában volt elhelyezve.

~~Számord 20. l.~~

Számord J.: Az esztergomi Szt Anna-templom és a vele kapcsolatos intézetek
Esztergom, 1901. 20. l.

vegyes

9.89

1 köt. 4r

Jankó

János dr.

Magyar typusok.

Első sorozat: a Dalaton mellékéről.

Összeállította: —

A vallás- és közoktatásügyi magyar királyi ministerium költségén kiadja a M.N. Múzeum néprajzi osztálya.

24 táblával

(A Magyar Nemzeti Múzeum néprajzi gyűjteménye II)

Repin, Jefimovits Ilia, 1895. Állami aranyérem. *Kozákok válasza a szultán ultimátumára.*

Rotta, Silvio G., 1888. Állami aranyérem. *Gályarabok.*

Simon, Lucien. 1903. Állami aranyérem. *Nyílt cirkusz.*

Smith, Wilhelm, 1906. Kis állami aranyérem. *A kikötő.*

Solomon J. Solomon, 1905. Állami aranyérem. *Zangwill Jerall.*

Stuck, Franz Prof. 1899. Állami aranyérem. *A bűn.*

Thaulow, Fritz †, 1905. Kis állami aranyérem. *Nyári est Norvégiában.*

Van der Stappen, Charles, 1897. Állami aranyérem. *Városépítők.* (Szobormű.)

Verhas, Jan. †, 1887. Állami aranyérem. *Egyedül.*

Vik, Ingebrigt, 1906. Állami aranyérem. *Fiatal leány.* (Márványszobor.)

b) *Külföldi művészek.*

ANCHER MICHAIL, 1906. Kis állami aranyérem. *A művész arcképe.*

AUSTEN-BROWN, THOMAS, 1903. Állami aranyérem. *Anya és gyermeke.*

BAERTSOEN, ALBERT, 1898. Áll. aranyérem. *Est az Escau-n.*

BARTELS, HANS, 1892. Állami aranyérem. *Hullámtörés.*

BLANCHE, I. E. 1905. Állami aranyérem. *Leányarckép.*

BÖCKLIN, ARNOLD †, 1886. Állami aranyérem. *Hullámjáték.*

BUTTI, ENRICO, 1892. Állami aranyérem. *A bányász.* (Bronzszobor.)

COURTENS, FRANZ VON, 1894. Állami aranyérem. *Hazatérő nyáj.*

DAUCHÉZ, ANDRÉ, 1905. Kis állami aranyérem. *Kóróégetés.*

GALLÉN-KALELA AXELI, 1906. Állami aranyérem. *Sampo hősei.*

GAY, WALTER, 1905. Kis állami aranyérem. *Fiatal leány geraniumokkal.*

HAHN, HERMAN Prof., 1903. Kis állami aranyérem. *Éva.* (Bronzszobor.)

HALL, OLIVIER, 1903. Kis állami aranyérem. *Az Angerton-mocsár Észak-Lancashireben.*

DAWANT, ALBERT, 1889. Állami aranyérem. *Hajótöröttek mentése.*

FIRLE, WALTER, 1893. Állami aranyérem. *Hármas kép a miatyánkból.*

ISRAELS, JOSEF, 1891. Állami aranyérem. *Egyedül.*

JERNEFELT, EERO, 1906. Kis állami aranyérem. *Arckép.*

LENBACH, FRANZ VON, Prof. †, 1901. Állami aranyérem *Lenbach a kis leányával.*

MENARD, RENÉ, 1902. Állami aranyérem. *Girgenti.*

MORENO CARBONERO, JOSÉ, 1890. Állami aranyérem. *Gandia herceg megtérése.*

MARR, CARL, Prof., 1903. Áll. aranyérem. *A tájképfestő.*

Christelly Ernő

harang és agyúonto

Esterházy Imre primás megrendelésére készi-tette a pozsonyi város-házi torony nagyharangjas 17.33 ban.
Christelly harangöntője Pozsonyban a városfa-lonkívül a mai Man-derla ház helyén állott

Kemény Lajos

Az érsekprimások alkotásai Pozsonyban.

Pozsony, 1941 28. l.

Christelli
harangöntö
Pozsony 1754

l.

Jedlicska II.
471. l.

csejtei templom
harangja
1754

Christelli János

pozsonyi harangöntő

1754. öntötte a csejtei

templom második ha-

rangját.

Jedlicska Pál

Csejte történeti emlé-

kei. Magyar Sion

1866. IV. évf. 437. l.

DIEBOLD

Fotocikkek / Laboratórium
Műterem / Amatőrmozi

Photoartikel / Laboratorium
Atelier
Amateurkinematographie

SOPRON (Ungarn)
Mátyás király-utca 1
Telefon 378

Műemlékek Országos Bizottsága

Budapest IV

Hőgyes Endre u. 10

Christelli, Joannes Ernest

1764-ben kiszitette a Zirci apatsági templom nagytornyanak (harangjat kiet)

Horváth Konstantin dr.

Zirc története

Veszprém 1930. 143, 144 l.

701. szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Taller János kő-
művesmester Jak
számlája

A beadvár

Mellékletel

Egyúttal el

Előirat szá

Utóirat sza

Másolta:

Összeolva

Cristelli Joan Ernest

a pápai rk. plébtemplom nagy harangja fenntört 1759-ből

Horváth Pápa

66. l.

$$\frac{1}{\sqrt{2}}$$

Krisztelli János Ernő

harangöntő

Prágából vándorolt be.

l.

Luveszpr püspvár

200, 212, 226, 228 l.

Cristelli Ernő

pozsonyi harangöntő

1729

l. (a máriz völgyi pálos ~~kolostor~~ templom vegy harangját

Kisbán Emil:

A magyar Pálosrend

~~tört~~ története - II. K. Bp.

1940. 45. l -

l Christelli

alatt

ani van?

Christelly (Christelli)
János Ernő
ágyú és harangöntő.
D. Kendrey-kenti ványi
306. l.

Christelly (Christelli) János Ernő, ágyú- és harangöntő, a XVIII. században Pozsonyban élt. A rendelkezésünkre álló adatok alapján működésének idejét 1733—1767 évekre tehetjük. Ez idő alatt főleg a dunántúli községek számára számos harangot öntött, melyek közül sok még mai napig is használatban van. C. öntötte a kisgannai (Veszprém m.) rk. templom egyik harangját 1733-ban; a szűcsi (Veszprém m.) templom harangját 1742-ben; a bikszárdi (Pozsony m.) templom egyik harangját 1744-ben; a pozsonyi szent ferenczrendiek templomának középső harangját 1745-ben (felirata: Johann Ernest Chistely (?) Kno Stuck Gisser in Pressburg Goss Mich Anno 1745), ugyanezen templom legkisebb harangját 1756-ban; a nagygannai (Veszprém m.) rk. templom legkisebb harangját 1750-ben; a fenyőfői (Veszprém m.) rk. templom egyik harangját 1751-ben; a darázsi (Nyitra m.) templom egyik harangját 1751-ben; a kisgannai (Veszprém m.) rk. templom második harangját 1753-ban; a zirczi apátsági templom nagy tornyában lévő két harangot 1764-ben; a zay-ugróczi templom egyik harangját 1767-ben s végül ő öntötte a sülyi (Pozsony m.) templom harangját, melyről az öntés évét feltüntető szám kitörött.

Gerecze Péter dr.: A műemlékek helyrajzi jegyzéke és irodalma. Budapest, 1906. — *Ipolyi Arnold:* Csallóköz műemlékei. *Arch. Közl.* 1859. I. 138. l. — *Jedlicska Pál:* Kiskárpáti emlékek. Eger, 1891. II. 45. l.

Cristelli Janos Ernő

pozsonyi harangönto

Kisganna rk. tpl. Veszprém 1733
Szücs rk tpl. Veszprém m. 1742
Pozsony ferencés tpl. —— 1745
Nagyganna rk templ. Veszprém 1750
Fenyőfő Veszprém m. 1751
Zobordarázs rk tpl (Nyitra m.) — 1751
Kisganna rk. tpl. (Veszpr.) 1753
Pozsony ferencés tpl. leginett k. 1756.
Pápai rk. tpl. Öreg h. — 1759
Zirci apátsági tpl. Zdrb — 1764
Zayugróci tpl. (Trencsén) 1767
Sülyi templ. (Pozsony) ——

Jml.

Turul

49

1 – 49 (1883 – 1936)

Christelli Ernest

1767. Pozsonyban öntötte a zayugróci rk. plébániatemplom (Median) harangját, mely 1917. hadicélokra rekvirálatott és beolvasztatott.

MOB 725/1918 sz.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Christelly János Ernő

1733-ban ontötte a pozsonyi
városháza 2 órajelző harang-
ját

Vallás és Közokt. Minisztérium
9938/1917 eln.

V A D A R

-.-.-.

Christelly Ernő

Pozsony 1732-1736

1/2 rod

Kovács Harang

63. l.

F (Kristelly)

Nº 100.

4303. Cornelis Saftleven:

~~[illegible]~~ Rotterdamban 1606-ban. Eltem
Sz. ~~[illegible]~~

Állatvásár.

~~[illegible]~~

~~Az~~ Esti világitásban ábrázo
templom van ~~és~~ az előtérben ~~balról~~ egy
zá csatlakozó bástyafal~~[illegible]~~ köti le
szarvasmarhák, birkák és disznók n
tok, lovas alakok és pásztorok állandó
pedve. Balról az uton ~~egy~~ jobbrafo
kanász hajt kilencz darab sertést
zitlábos munkás czipeli a jobb vál
a dombmenti kanyarulatban, a felha
A vidéken összesen öt madár röpköd
C. Saftleven ft 1663.

Fa, méretei ~~37.6:49~~ 38:49.2 cm. --
~~Gróf Pálffy János hagyomány~~

Clichée.

Jegyzet. Száma a törzsleltár

C. saftleven ft 1663

...erint:
... Hollä
tung in Goldrahmen, gekauft
zu Paris 1868. -- 37 hoch 48

69(8)

Christelly János Ernő

1733. Pozsonyban ütötte a pozsonyi városháznak 2 db órajelzésre is felhasznált harangját.

MOB 399/1917.

Doszkár János és Ferenc

Háztalarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Pozsony

városháztorony

1733

Órákat és negyedeket jelző harangok

1. Nagyobb harang, súlya 22 mm., „Es" hangú, Donatus vértanú emlékének szentelve, feszület és Szűz Mária képével. Felirata: Ich dien der Christen-Gmein durch meinen Klang und Ton, und geb des Tags als Nachts die Stunden an, mich ehret Christi Bild, von dem das Heil entsprossen, Joan Christelly hat mich zue Pressburg gegossen; wenn Du mich hörst, o frommer Christ, so sprich in Ewigkeit

fordits

Christelly János

gelobt sei Jesus Christ.

1733 óta használatban

2. Kisebb harang, 12 mm. súlyú, „G" hangú, Szent Floris és Alamiernás Szent János képével ellátva. Jelzi a nepedórákat, a delet, az esteli ildvöletet és az éjjeli záróórát.

Mindkettő Christelly János Ernő harangöntő műve

Cristelli J. Ernest

1751. ben Pozsonyban öntötte a darázsi vk. templom egyik harangját

Rómer Flóris hagy. XLVI. cs.

1753. a kisgannai és 1750 a nagygannai templom harangjait.

u. o.

LEVELEZŐLAP

Feladó:

Viktória-nyomda.

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Ács (Komárom m.) R. k. templom

Kb. 12 régi mánás harang; a XVIII. század végén a kamaldulisak rendjének felosztatásakor Majkról került Ácsra; körirata: Per Joannem Ernestum Christelly. Posonii 1766. Sancti Dei Nepomuk Laudes Deum Co. Joannis. Oras Ipsi et suteris Lingua Tacendo Tulit; mindkét oldalát Nep. szent János képe díszíti.

Christelly János Ernő

Martonos, római ca
Madasér, a régi csú
léja az ujab
Rugonfalva, ref. te
Szent-Demeter, vár
Szent-Erzsébet, ten
Szent-Lélek, templo
Szent-Miklós, templ
Székely-Keresztúr,
Zsombor, várrom.

Christelly János Ernő

1766. ban Pozsonyban öntötte a majki templom harangját, mely jelenleg az ácsi (Komárom vm) rk. templom. tornyába van

Vallás- és közokt. minisztérium
eln.
8416/1917 [7.

Ihr Helden von der
Caesars! und wie i
im Kriege
Empfahet diesen Hel
Und seht, wer unter

alól jobbra: Mentzel sc.
és ez alatt: 212.

Rm., mér.

Szn.
332-9

Tata (Komárom m.) Róm. Kath. templom

Harang, kb. 38 mázsás, nép premdíszítéssel és a szentháromság domborművű képével.

Felirata: Fudit me Joan. Ernest. Cristelli Posonii anno 1761. Deo Trino Uni C. Jos. Esterházy de Galant. Perp. in Frat. Augus. Francisci et Mariae Theresiae Camer. Gral. Marsch. Locumt. et Unius Legion. Hung. Colonellus cum Com. Antonia Pálffy consorte sua Deo consecravit.

Christelly Janos Ernst

Abaúj-Tor

Abaújvár, ref. templ
Bárcza, r. k. templo
Bodókő-Váralja, vár
Derenk, szádvai rom
Felső-Kázsmárk, re
Felső-Vadász, várro
Füzér, várrom.
Garadna, r. k. temp
Göncz, várrom.
Göncz-Ruszka, ref.
Görgő, r. k. templon
Györke, ref. templon
Hejcze, r. k. templo
Hernád-Büd, r. k. t
Jászó, prépostsági te
freskói.
Jászó-Ujfalu, kápoln
Kassa, székesegyház
Sz.-Mihály-káp
Ferenczieк te
Domokos-ren
Különféle rég
Fő-utcza há

Christelli, Joann Ernest

1743, Pozsonyban öntötte a somorjai rk templom 4 ik-harangját. Hadi célokra rekvirállat rk.

MOB 375/1916. sz. akta-

Christeli, Ernest

harangöntö

Pozsony 1744

l. Jedlicska Pál:
Kiskárpási emlékek.
II. K. Eger, 1891.
45, 471.
l.

Jedlicska II.

45. l.

Bikszárdi tem-
plom harangja
1744.

Vasárnap 5 Invocabit	⊗	**Protestáns** Adorján **Görög** N.-B. I. v. **Izraelita** Adar 7
Hétfő 6 Perp. és F. vt.		**Protestáns** Gottlieb **Görög** Amori 42 vt. **Izraelita** Adar 8
Kedd 7 Aqu sz. Tam.		**Protestáns** Tamás **Görög** Vazul **Izraelita** Adar 9
Szerda 8		**Protestáns** Zoltán

Christelly Ernő

Pozsonyban 1739. öntötte az ~~pozs~~ irgalmasrend pozsonyi templomának legnagyobb harangját. 1916-ban bádi célokra adatott át. Vallás- és közokt. Miniszterium 8063/1917. 3. eln.

…kättabb

…aim leirásai.

Ø Christelly József

Besztercebánya

1817

wod

Kovács Harang

63. l.

Soulói szobrocska a régibb vaskorból

VIII. 177.

magiova

Christen A.

ötv.

l.

Kömagyötvj.

773. r.

178. l.

A mühelyében
Metzult néhány
ernst hárvay
a M. Tört Muzeum.

m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől

942, szám.

944,

BUDAPEST 937 MÁR. 10 5 N 5 N

Műemlékek orsz. Bizotto. tér. Elu

Hivatalból.
zolgálati ügyben.

BUDAPEST.

Christen A

ötvös, Győrsziget?
1839–1850

Köszeghy Elemér közlése.

Christen A.
ötvös győrzuget

773		A. Christen, ~~pkjevelesen még nem igazolható. — Urkundlich noch nicht nachgewiesen.~~ H——H 1910-ben öreg győri lakosok még emlékeztek a nevére. — *Sein Name war 1910 in Raab noch bekannt.)*
	Nr. 769	Kanál. — *Löffel.* Magántulajdon, Győr — *Privatbesitz, Raab.*
	Nr. 770	Merőkanál. — *Schöpflöffel.* Mus. Nat. Hung.
774		CHRISTEN Ugyanaz. — *Derselbe.*
	Nr. 771	Kanalak. — *Löffel.* Mus. Nat. Hung.

H——H ca 1830 – 1850. (Levéltári adat nincs róla,

Archivalische Daten über ihn nicht vorhanden,

Mihály-út 44. (183.)
Markup Béla sz. (Egyesület) Várkert-bazár. (220, 226.) HI.
WGy. TVPB.
Marsovszkyné Szirmay Ilí f. (Képzőművésznők) Mész-utca 7. (662.)
Martinelli Jenő sz. (Egyesület) Százados-út, Művésztelep-

Konek Ida f. (Csop. kiv.) Kmetty-utca 27. (334.)
Konkoly Sugár József sz. (Csop. kiv.) Nagymező-utca 68. (209.)
Korda Béla f. (Rézkarcolók) Andrássy-út 71. (556, 557, 565.)
Körmendi Frimm Ervin f. (Kut) Nürnberg. (161.)
Kövesdy Géza f. (Céhbeli) Népszinház-utca 8. (94.) KAD., TV. PB., KE.
Kövér Gyula f. (Egyesület) Visegrádi-utca 23. (41, 417.) EK., EK.
Krem Mátyás f. (Csop. kiv.) Mártonhegyi-út 56. (340.)
Krusnyák Károly f. (Egyesület) Horánszky-utca 9. (16.) W., FV., H., RSr., KE., F.
Dr. Kunffy Lajos f. (Céhbeli) Ferencz József-rakpart 16. (70, 72, 81.) HI
Kunwald Cézár f. (Céhbeli) Aréna-út 58. (108, 113.) HV.
Kümmerle Pál f. (Egyesület) Horthy Miklós-út 40. (379.)
Lahner Emil f. (Kut) Baross-utca 76. (122, 140.)
Lakatos Arthur f. (Paál László) Százados-út. Művésztelep. (688, 690, 692.)
Laszgallner Oszkár f. (Egyesület) Verpeléti-út 8. (437.)
Dr. Lechner Jenő é. (Céhbeli) Mészöly-utca 4. (235, 238.) TÉ.
Lehoczky György f. (Csop. kiv.) Ponty-utca 2. (375.)
Lengyel Reinfuss Ede f. (Egyesület) Irányi-utca 10. (5.) KE.
Leszkovszky György f. (Cennini) Apát-utca 40. (574—576, 583, 585—587, 589—591.)
Littkey Antal f. (Egyesület) Pesterzsébet, Alsó határ-út (383, 392.)
Lókayné Egyed Erna f. (Egyesület) Aréna-út 49. (261, 267.)
Lovass Piroska f. (Csop. kiv.) Bajnok-utca 8.
Loósz József sz. (Csop. kiv.) Szapáry-utca 30. (180.)
Dr. Lux Kálmán é. (Egyesület) Szabóky-utca 40. (249.) KE.
Lühnsdorf Károly f. (Csop. kiv.) Attila-utca 83. (373.)
Major Jenő maróthi f. (Szövetség) Csillaghegy, Kertsor 3. H. KE. R. KE. (308, 310, 320.)

Christen Antal

Díszműves ezüst érmel nyert a győri 1846-os iparmükiállítás

Balázs Péter: Az első győri iparmükiállítás

Arrabona 1963. 249. l.

Christen József Mária
1769 – 1838
nebrán.

l.

Kazinczy lev
XIII. k 526. l.
32. l.

Christian, Christiano
l. Keresztély

L

Kendrey-kentiványi

306. l.

Christian MDK

Scriptor?
Bártfán a XV.sz. elején.
/Pukánszky B.: A magyarországi német irodalom története. Bp.1926.76-78./ ?

Radocsay Dénes: A közékori Magyarország táblaképei. Bp.1955.193.l.

Christian festő

neve említve 1642 jan. 17-i

dátummal

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

227.old.

Christian MDK

xxxx Johann Stossnak, aki Segesvárott dolgozott és 1531-ben halt meg, volt a segédje. Mestere halála után annak özvegyét vette nőül.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 181. l.

CHRISTIAN, Johannes Ötvös

Nagyszombat 19.sz. közepe

GROTTE András: Kisérlet néhány magyarországi ötvösjegy feloldására, 2. = Müvészettörténeti Értesitő, 1991.1-2. 76.p. és ill.

ból az egri szeminárium régi majorjának tervrajza (EÁL ÉrsGazd L tvj. 163.) 1795-ben rajzolja a füzes abonyi püspöki uradalomhoz tartozó községek tér képét. (EÁL ÉrsGazd L tkp. IV. 30.) Elkészíti a Eger—Egerbakta közötti műutat 1796-ban, majd 1805-ben a „Pratum portae magistri Agriensis" c tervét. (EÁL ÉrsGazd L tvj. 167.) 1805-ben Egerben a postamester házának tervét is ő rajzolja. (Uo. Ugyancsak tőle való, → Fletter mérnökkel együtt az egri alsómalom zsilipjének terve 1806-ból. (EÁL ÉrsGazd L tvj. 114/a, b.) Az egri Hajdúhegy terep rajza 1810 körül készült. (Uo. tvj. 105.)

SAUER Vencel rajzoló (?). A pannonhalmi könyvtár őrzi a pannonhalmi rendház építési terveit, amelyek egyes elrendezésben és részletekben másolják az egri líceumot. Az öt lap közül kettőn „Venceslav Sauer 1777" jelzés.

SAUER Ferenc bécsi lakos, calcographus. Meghalt Egerben 1771. március 22-én, 50 éves korában

SÁGODY János 1834-ben a markazi plébánia terve zetét készíti el. (EÁL tvj. I. 114.) 1838-ból való a megyeháza börtönépületének tervrajza. (EÁL Heves mmi. VIII. 222/d.)

SÁJER Antal ötvös az egri 1761. évi adóösszeírásban szerepel. → Schajrer József?

SÁMUEL (SIMON) demjéni kőfaragó. 1713-ban szer ződést köt → Banovszki Ferenc kőművesmesterre a székesegyház kőfaragó munkáira (ablakok, torony ablakok, faragások stb. EÁL ÉrsGazd L I. cl. lib 56.). 1714 után négy oszlopot farag a székesegyhá Mária kápolnája számára. A ferencesek Historia Domusa szerint 1713-ban a ferences rendház folyo sójának kikövezését végzi. Legelőször a Szt Mihály templom székesegyházzá alakítása előtti időben találkozunk nevével, amikor is nyilván a gótikus

LEOPOLD JOHANN CHRISTIAN

~~Johann Cristian Leopold~~

Esztergom látkepé

Nagyszombat "

Sopron "

Székesfehérvár "

Veszprém "

Magyarország városkepék

Magyar Nemzeti Muz.

katalógus hozsa György

megíva

Christian Jakab

ötvös

L. Kendrey-Kentiványi

366. l.

210.70
000
147
14700

670.72
1340
4690

10.60.26
6360
2020
275.60

2

Ø Christian János
ötvös Nagyszombat
Kőmagyötvj. 269. l.

1520	Nr. 1503	Christian Johannes Christian, e. 1833. Evőeszközök. — *Tafelsilber.* Sporzon Pál, Magyaróvár — *Ung. Altenburg.*

Christian János

ötv.

l.

Kömaszötvj.

1520. a.

BUDAPEST
937-MÁR. 10-1

Christian János, ötvöslegény. 1830-ban

Brassóban Fleischer Gottlieb (l. o.) mester műhelyében dolgozott.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 63. l.

Christian János
ötvöslegény
L. Kondrey-Kentiványi
306. l.

79.80 mm = 15.96 cm

15.8 mm.

79.20 mm = 15.84 cm

94 mm = 18.8 cm

Christian József, ötvöslegény. Nagyszombatban született és 1864—66-ig Pozsonyban Ehrenhoffer Mihálynál (l. o.) tanult. Felszabadulása alkalmából készített egy ezüsttűből és egy virágcsokorból álló próbadarabjait a czéh igen jóknak találta.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 96, 153. l.

Christian, Christianus, l. *Keresztély.*

Christof, Christoff, l. *Kristóf.*

Christian József

otrós legény

k. hendrey-kentiványi

306. l.

Kentivonyi Endre

IVb osztálybeli tanulóé

MAGYAR GYÁRTMÁNY.

SZENT IMRE PAPIRKERESKEDÉS

Christian, Joseph, pozsonyi ötvös-
legény V. 153.

Christian József, pozsonyi ötvöslegény V. 96.

Christian József

Kőmüves mester nevét említi Szolgavárról 1785-ből.

B. Nagy Margit: Renaissance és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

297.

Christian Josef

1785-ben tartépik emlités róla, tekintélyes polgárnak kellett lennie.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

2451.

J.Christlbauer,szobrász

157.Sportérem./Kerékpáros és Torna Klub/.Jobbra kerékpározó férfi.Véset:SZ.K.ésT.K.Hátlap:Babérkoszorúban véset:II.DIJ.1900 15/VII.Ezüst.73 mm.Bremkészitő: J.Christlbauer. 184.old

Csongor Győző-F.Simon Klára:Szegedi emlékérmek és plakettek 153.old

A Móra Ferenc Múz.Evkönyve,1969-1.Szeged,1969 Szegedi Nyomda

MDK

Chriszian Sandor szobrasz

Faragta kőbe Janszky épitész tervei szerint a Benczúr mauzoleumot.
Repr. 83.oldalon.

Neogrády Istvan: Benczúrfalva.

Evk.KMT. 1930. 77-84.l.képekkel.

Christián Sándor

zobrász alkotta 1926-ban a dobogókői Téry domborművet.

Csekc László: Dunakanyar, Budapest, 1973. 1391

891

M.D.K.

CHRISTINEO JÓZSEF

Tüdi szobrász készíti a dorozsmai Templom
fő oltását és szószékét.

Bálint Sándor: Szeged rázva
Budapest 1959. 78.o.

CHRISTINED, Joseph szobrán

Kirkundorosma, plébániatemplom,
szószék, fialtár 1800-1800/

AH 1994/1. 89
(Bibó I.: Rabl Kárály)

M.D.K.

Christof kövező

1452-ben egy kémlelő ablakot faragott be a pozsonyi Főtéren, a polgármester házán.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 27 old.

Ø Chrstl

1858

l.

Eperjessy 1929

50 l.

1970 AUG 24

Christof Judit

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

LAKÁSÉPÍTŐ
Budapest

1021

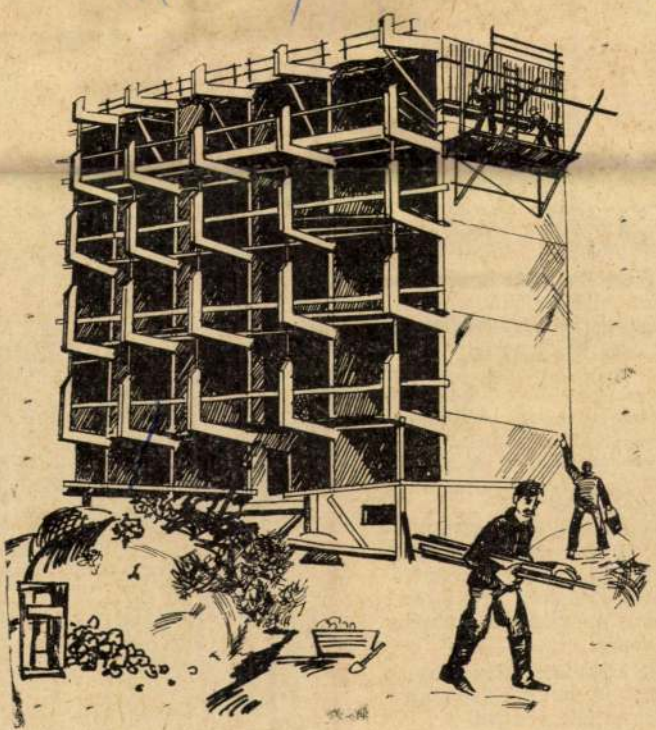

Christof Judit rajza

ó nyár van

ár van, de már augusztus
tasztó hőség néhány napig,
ptember mindenképpen az
nár erre kell gondolni.
rsan elröppennek, hirtelen
lkorgó fagy fogad bennün-
ra. Az építkezés ekkor sem
felépíteni, a munka tehát
b hidegben sem. A mosta-
nódjára gondoljunk a hideg
„téliesítésre".
ített építkezésnél nélkülöz-
ük, intézkedés történjen,
tban, „álljanak készenlét-
javító, szerelő brigádokra
hárul, de minden remény
s azokat.
kell kijavítani, üzemképes
eteket is, hogy belső mun-
zött tudják végezni a bel-
zást, mindent, amit a télie-
vé tesz.
tkasztó a hőség, amikor e
nk kell a kemény télre. Ne
vagyok. Én is szeretem a
onyok nyarát. Csak az elő-
orokat, hogy ott, ahol még
eltétlenül szükséges gépek
ni. E munkákról hamarosan

FELSZABADULÁ
FOTOPÁLYÁZAT

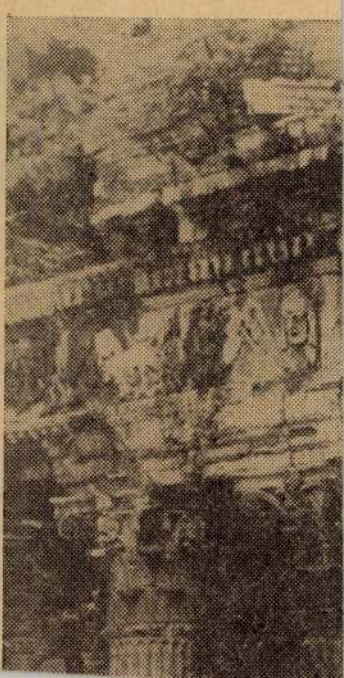

Christóf Judit

1970 JUL 15

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

LAKÁSÉPÍTŐ
Budapest

1021

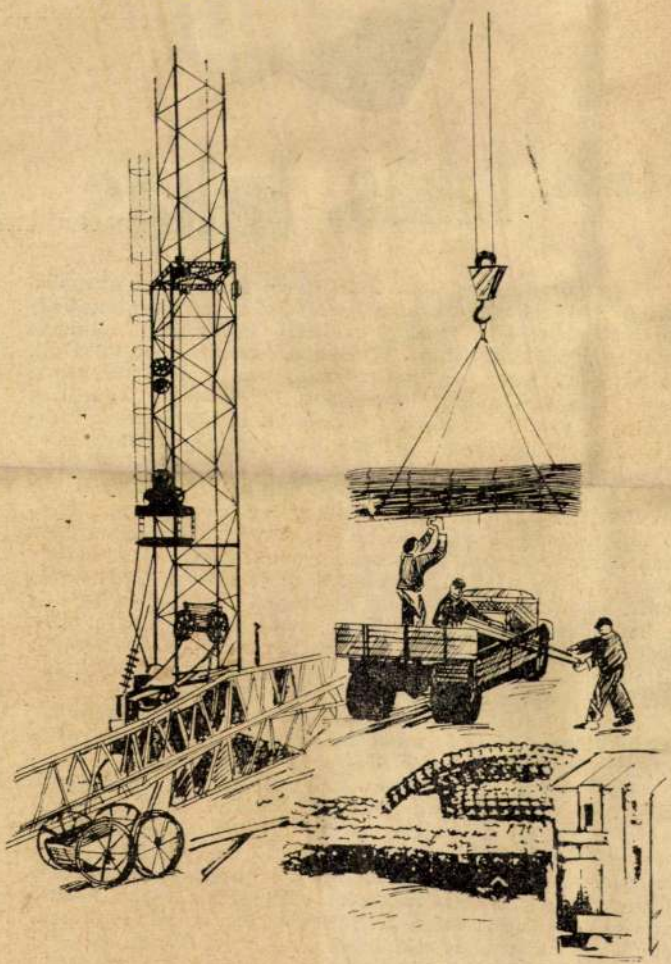

Christóf Judit rajza

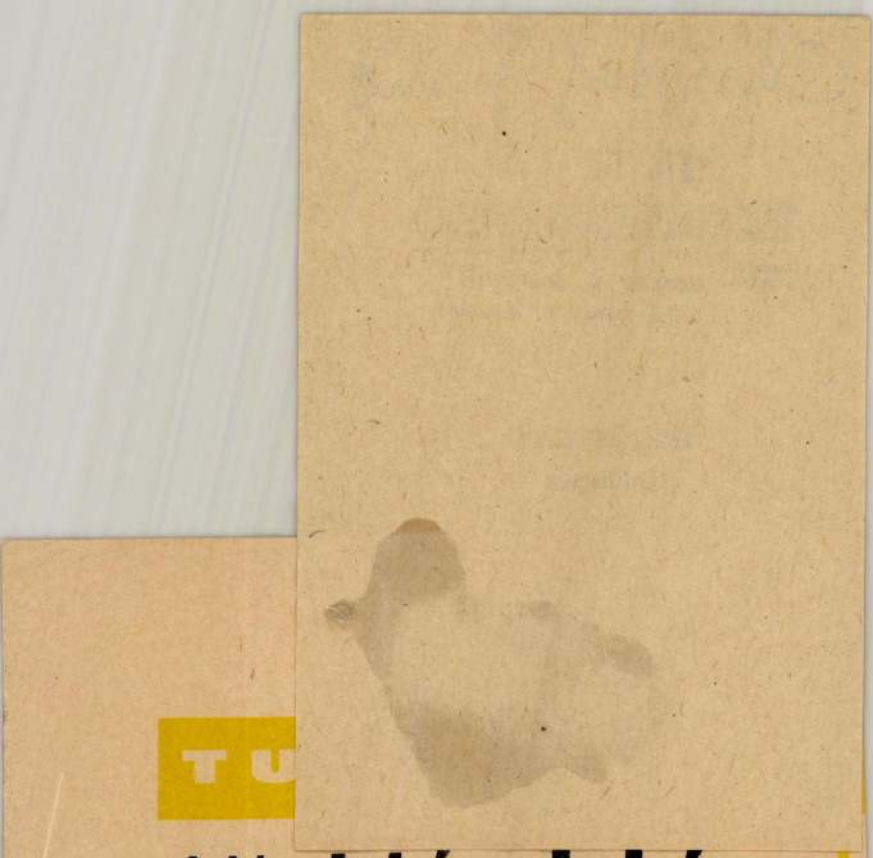

Lakás, lakás, lakás

Évről évre egyre több épül. Évről évre egyre nagyobb az igény az új lakások iránt, mert sokan az ideiglenes alés társbérletekből, konfort nélküli lakásokból modern, minden igényt kielégítő lakásokba szeretnének költözni. Ez az igény jogos, érthető és államunk is arra törekszik, hogy ezt minél előbb kielégítsék. De nemcsak az állam, hanem a gyárak, üzemek, vállalatok is megtesznek mindent, hogy dolgozóikat napfényes, egészséges lakásokhoz juttathassák.

Vállalatunk dolgozói közül az elmúlt négy év alatt közel 100 lakást kaptak azok, akiknek jogos volt az igénye és jó munkájával hozzájárult az éves terv teljesítéséhez. Az idén hatvan dolgozó kap kedvezményes feltételek mellett lakást a vállalattól. A pénzbeli hozzájárulás mellett a dolgozók maguk is részt vesznek szabad idejükben, esetleg szabadságuk alatt az építkezésben. Az új igényjogosultak között sokan vannak, akik már tíz, tizenöt, húsz esztendeje vállalatunknál dolgoznak. Mindenképpen megérdemlik tehát, hogy a vállalat segítségével lakást kapjanak.

A jelentkezések már megtörténtek, sőt megtartották az alakulógyűlést is és megválasztották az intéző bizottság tagjait, amelynek vezetője dr. Török Gyula.

Meg kell azonban jegyeznünk azt, hogy a jelentkezők közül néhányan nem fontolták meg kellően, hogy meg tudnak-e birkózni a rájuk háruló költségekkel és most, amikor már be kellett volna fizetni az első részletet, visszaléptek. Az intéző bizottság most a kimaradt jelentkezők közül választja ki azokat, akik vállalják a rájuk háruló költségeket. Tudomására kell hozni azt is mindenkinek, hogy a lakást másnak átjátszani nem lehet. Abban az esetben, ha valaki kilép a vállalattól, a vállalati hozzájárulást vissza kell fizetni, ha öt éven belül lép ki, akkor a teljes összeget, ha 5 és 10 év között, úgy az ötven százalékát. Meg kell tehát jól fontolni minden lakást igénylő dolgozónknak, hogy meg tudnak-e birkózni a költségek okozta nehézségekkel. Amennyiben nem, akkor a felesleges tor- [illegible] előidéző kombinációk helyett, jelentsék be az in- [illegible] még minden bonyodalom

M.D.K.

Christoph mester, Meczeluben
n. nobrix

Nesztetta a 17. sz-ban a
gyulafehérvári szeresegházban
állott Báthory Kristóf sírcsuk-
het, mely elpusztult.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

184. old.

MDK.

Christoff Jolán

Kiállitási kritika

Helyipar és városgazdálkodás 1966 ápr.

MDK.

Kassa

Christoff Goldtschmid Italus
1529-1549

Arch.Közl.1899. XXI. 143

M.D.A.

Christoph István, öntő

nevét 1685-90 közök az egri házak felértékelésénél mint hártulajdonost említik

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

317 old.

CHRISTOPH JÓZSEF, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.-Lipótvárosi lakos.-Helyrajzi szám: 407.-Összeírási szám: 799.- 47.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old.

Az Iparmüv.Múz.Hopp Ferenc Múz Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

MDK

Christophé Ottó

Öreg vármegyei: Kiállitási séták. Sopronvármegye. 1943. szept. 18.

MDK

8 Christof, Christoff

l. Kristóf

L. Kendrey – kentiványi

306. l.

Christof, kövező

1454

l.

Hoffmann Porsony

27. l.

Hoffmann Südost

6.

8.

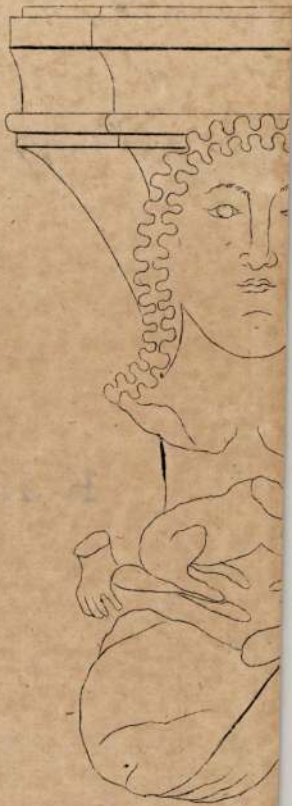

7.

Christoff Konrád

Ötvöslegény

Christoff Konrád, Ötvöslegény V.114.

pozsony

magyar / Christof Péter

könnives

Sopron

1617. dec. 18. polg. eskü

Hazi

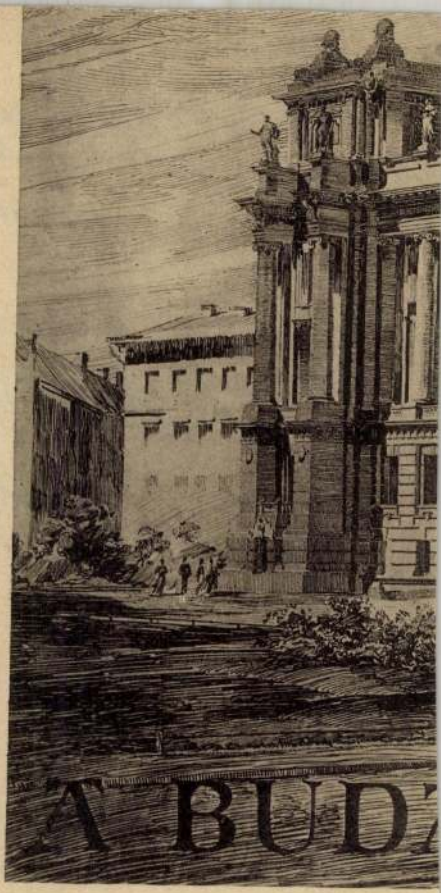

Fénynyomat ***Divald*** *K. budapesti műintézetéből.*

Christoforo dell Altissimo

magyar vonatk. képei a firenzei Uffiziben.

Pippo Spano, Mátyás király (1560 körül, Mantegna elvészet képének masolata, készült Cosimo Medici részére 1552 és 1568 közt) II Lajos király arcképei.

Banfi, Florio: Filippo Scolari és Hunyadi János. Hadtört. Közl. 1930. 125. l.

Hoványi ~~Ot~~ Ferenc: Olasz út 1850. I. k. Bécs, 1851. 142. l.

73657

Christoforo Stella

olasz építőmester építette 1584-től az egri
városfalakat.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája
VIII. köt. Budapest, 1972.

5941

Christoph

CHRISTOPH [illegible] Christoph

RIETOEH Museum Gent Collection

IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
Budapest.

C. S.
Rajzolta JOSEPH SATTLER.
IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
Budapest.

Mueller, Gustav Ad.
Rajzolta JOSEPH SATTLER.
IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
Budapest.

Binder, C.
Rajzolta JOSEPH SATTLER.
IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
Budapest.

Bucher, P.
Rajzolta JOSEPH SATTLER.
IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
Budapest.

M. L.
Rajzolta JOSEPH SATTLER.
IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
Budapest.

Rau, Andreas.
Rajzolta JOSEPH SATTLER.
IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
Budapest.

Iparművészeti Muzeum
Budapest.

587. *Warnecke, Friedrich.*
Rajzolta Joseph Sattler.
Iparművészeti Muzeum
Budapest.

588. *Kraemer, J.*
Rajzolta Joseph Sattler.
Iparművészeti Muzeum
Budapest.

589. *Gartenschlaeger, Dr. E.*
Rajzolta Joseph Sattler.
Iparművészeti Muzeum
Budapest.

590. *Heydt, Gust.*
Rajzolta Joseph Sattler.
Iparművészeti Muzeum
Budapest.

591. *Bill Carl.*
Rajzolta Joseph Sattler.
Iparművészeti Muzeum
Budapest.

Christoph András
építő

L.

Lendrey-Lentiványi
306. l.

GYAKORLATOK

Christoph, Ignaz

kőfaragó

l.

Csat-Frey Öst. Kunstt

XXIV-K-

18. l.

énytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

CHRISTOPHORUS PÉNZVERŐ

Emlitve:-1[illegible].-1608-[illegible]ban,Adókivetés"Platea Sellyen" 26.old.

SZÁSZ PÁL: Adatok a nagybányai pénzverő alkalmazottairól 1530-1660 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó,Bpest. 1958

Christophorus de Austria

Ø orgonatkészítő

1520

Lásd

Harsányi András

A domonkosrend

Magyarországon a

reformáció előtt.

Debrecen 1938.

300 l.

MOB Kor. 2249

Kassa

Christoff Moencuer = pourvero 1530-43

Arch.Közl.1899 .XXI. 144

megírva

Christophorus ~~Italicus~~

~~de Florentia~~

kolozsvári pénzverő

firenzei származása

pénzverő

l.

Balogh Erdélyi ven

31. l.

Hunyadi János 1444.

Antonius Italicussal a

kolozsvári pénzverő és

aranyfinomító élére ál-

lította. 1456 [illegible] vett a

szebeni pénzverde

igazgatásában 1470

előtt mint a nagybányai

pénzverde kamarása

hunyt el.

Balogh J. Az erdélyi

reneszánsz. Kolozsvári

1943. 31. l.

KARDOS GYULA. Fuvolázó férfi.

Crisstoforus Italicus

pénzverő mester vezetése alatt Hunyadi János 1443 jun. 6. új pénzverdét állított fel Segesvárt.

Huszár Lajos: A segesvári pénzverő korában. Num. Közl. 1941. 30. l.

Zsigmond

1892: VII. 29-én az iparművész

bal kere le [illegible] törött; jobb kerét csipőjére
u meg [illegible] kötötte.

a 27 ¢/m.

112 fr 13 kr.

5.

249.

Teleki J.: A Hunyadiák kora Mországon. X. k. Pest, 1853. 187 l.

Christophorus

peuzverő

Az erdélyi peuzverő élére Hunyadi Janos 1444-ben két olaszt állitott, a fireuzei Christophorust és Antonius Italicust

Ger Erd 156-l.

ced!

M.D.K.

Christophorus, milánói kőműves

1563-ban dolgozik az
egri várban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 317. old.

M.D.K.

Christophorus, fegyverneri Caratos-órás

1557-ben dolgozik az egri várban. O javítja a torony-órát is.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

317 old.

Christophorus kőmüves M.D.K.

Milánó

1563-ban dolgozik az egri vár épitkezésén

Détsby Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964. I. Eger-1964 179.l.

MDK

Christophorus egri lakatos,1557-ben

Déshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.II.közlemény. 154.lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve.II.Eger 1964

MDK

fegyverneki Christophorus Lakatos órást hivják máskor, mint szakembert.

Dóshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. II. közlemény. 155. lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve. II. Eger 1964

M.D.K.

Christophorus

1563-ban itt dolgozik,milanói kőmüves. az itt maradtak mellett.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.179.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger,1963

Christ ~~[illegible]~~ Vilmos

- Gyurkovits Ferenc losonci festő is-
holáját látogatja

Említve: Balló Ede, Szabó Gyula,
Ficher Ernő, Christ Vilmos, Reiner István,
Gandl László, Flaché Gyula, Skytezky Dömé
Angyal Géza, Gerő Gusztáv, Csek Lajos

Sz. Haltenberger Ringa: Az ismert ismeretlen.

Irodalmi Szemle 1976/6 5/7. old.

Christ Vilmos

a haború utáni években Gyurkovits Ferenc Losoncon meghonosodva festőiskolát szervez „Stafétájának" folytatója: Christ Vilmos, Reiner István, Gandl László, Szabó Gyula, Fischer Ernő.

Sz. Haltenberger Kinga: Gyurkovits Ferenc, (1876–1968)

Irodalmi Szemle, 1976. 6. 517 old

M.D.K.

Halina Chrostowska
grafikus

A Lengyel Olvasóteremben állította ki műveit.

Magyar Nemzet 1939. julius 2.
Napló.

7l.

Johan Ohrtt ,asztalaslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1674-ből:"Johan Ohrtt von Schleswigh Tischler gesell 1674 . 101.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmivességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Antus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz. Evkönyve

Chrystelly Anna M.D.K.

harangöntő

Valószínűleg az 1817 ben Bentercebányán dolgozó Chrystelli József műhelyét örökölte. Ismert harangja:

1829 Cserhátsurány

Patay P.: Nógrád megye harangjai. hűvtört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 s. 168

Kassa

Tarcali ötvös Chuka Péter 16.sz,

Arch.Közl.1899. XXI. 195

CHUGH JÁNOS, fazekasmester

Magyarszombatrán 1950-ben megakalult a Bástya III. termelőcsoport. Vezetője Czugh lett. 7 fazekas dolgozott benne. Főzőedényeken kivül falitányérokat, pokályokat, bugyigákat, kantákat/korsóféle/készitettek, irókázott disszel. Ezekre a Népmüvészeti és Háziipari Vállalat adott megrendelést. Nagy sikerük volt. 26.old.

CZUGH DEZSŐ: Fazekasmühelyektől a Magyarszombatfai kerámiagyárig I. 12.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, 1959. II. köt. Szombathely, 1959

CZZUGH JÁNOS, fazekasmester

negiva

Chuka Péter

ötvös

L.

Lendrey-Lentiváni

306. l.

~~1066~~

Fizetési megbizas.

Felkérjük Önöket szivesked jenek
S 40.000-
Karl Neumann Kommissions in Lise
pénzben rendelkezésére bocsájtan
bennünket értesiteni.

V.Vilmos császár-ut 32. sz.

ANGOL-MAGYARBANK RT-nak,

BUDAPEST.

Chuletzky Ildikó, fazekas.

Amióta a Gerencsér Sebestyénről elnevezett országos fazekaspályázat megindult 1966 óta a mezőturiak mindig sikerrel szerepelnek. 1978-ban Mezőturról 12-en pályáztak többek között Kőműves Lajos, Chuletzky Ildikó Sándor, Gabriella és többen értek el kiváló helyezést.

Kresz Mária: Merre tart Mezőtur fazekossága? Jászkunság, Szolnok, 1978. 4. 91. old.

Chuletzky Ildikó fazekas

L: Badár Balázs

Kresa M: Merre Tart . . ? 86-93

Jászkunsaj, Szolnok, 1978. nov XXIV/3-4.

M.D.K.

Chunchini (Kunchini), Carlo
egri hőnüves
aki gyöngyöspüspöki ben Berra
Giacomo gyöngyösi hőrnüvessel
együtt szerepel az 1757-ben készült
püspöki sörház becslésénél

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 317 old.

CHUNCHINI /Kunchini/ Károly egri kőmüves, akik Gyöngyöspüspökiben --+ Bera Jakab gyöngyösi kőmüvessel együtt a püspöki sörház becslésénél szerepel.

AHevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Ø Chunert

1807

l. Eperjessy 1929

50 l

Kir. tőépítés

Chunrad, = laid

Liechtenfelser

l.

Hoffmann Porsony

27. l.

Hoffmann Südost

6.

8.

Átutalás megjön

Chunz.)

Chuntz

építő (Maurer)

l. Wolfstal C.

L. Kendrey-kertiványi

306. l.

átutalás megírva

Chunz, budai

fareras l. Konrád

CHUNZ budai fareras l. Konrád

CHUVZ Photo Archive

Churcz Miklós, pénzverő (?). A XIV. században élt s I. Lajos király alatt a szomolnoki pénzverde igazgatója volt.

Vass József: Az Anjouk és míveltségünk. *Budapesti Szemle.* 1861. XII. 47. l.

Sz-Sz 306.l.

Chuteő János
győri fazekas

XVII. n.

Bedy Vince
Adalékok a győri
ipar történetéhez
Győri Szemle
1941. 186. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Chuteő János Jarebas

Győri Szemle 1941. 186.

A győri ipar történetéről

Chwala, Adolf

(Praga, 1836 - Wien, 1900)

„Táj kastéllyal" o.v. 69 x 91 cm

J. l. f.: A. Chwala Védett

kiállítási ár: 25000 Ft.

BÁV 57.Képaukció Bp.1982.május

O Chwala Thomas

égető 1809.

irod

Schirek Holitsch

129. l.

Chwala, Adolf (1836-1900)

„Dunaj táj Aschachnál"

olaj, vászon 96 x 140 Jobbra lent: A. Chwala (Restaurált)

Kikiáltási ár: 12000 Ft.

BÁV 36. Művészeti Képaukció Katalógus 1975 május

Chwala Adolf (1836-1900)

„Erdőrzele" o.v. 54x95 cm

J.l.j. Chwala

Ziziáltási ár: 12000 ft

„Erdőrzele bevezető párral" 54x95 o.v.

J.l.j. Chwala

Ziziáltási ár: 12000 ft.

BÁV 47.Képaukció Bp.1978.december

Chwala Adolf (1836-1900)

„Kikötő" o.v. 78x105 cm

s.l.j.: A. Chwala

kikiáltási ár: 18000 ft

BÁV 50.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

MDK

Chwalla Adolf

Tájkép

A Gyüjtő, 5.sz. 1918. 176 1.

CHUVAN & CHOVAN

Ø Chvála Ferenc

keramikus

1928–29

Éimisk 1930. 82. l.

Chvála Ferenc

kerámikus

kerámikus

1928–1931

Iparm. Isk. Évk.

1930–34. 45. l

Tycho, antiochiai IV. 17.

Chwala, Fritz
(említik 1880-90 között)

„Erdőrévlet hasatéró nővel"
o.v. 95 x 76 cm
J.l.j.: Fritz Chwala
kiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 46.Képaukció katalógus,Bp.1978.szeptember

CHWALOWSKY ÖDÖN

KM

Kártya festők Magyarországon

K-12813

blk= kue
3000= 40175360
3100= Falk, Johann (1708)
3105= Falk, János
3140= m
3162= Baumeister
2194= Ungarn &
Österreich
3200= Ungarn &
Tirol
3270= 1708
3290= St. Jacob
3330= 1758.11.28
3350= Eger (Ungarn)
3420= Eger (Ungarn)
309a= MagyKépLex, 1915;
Mue^BSvLex II, 1966;
MagyÉletLex I, 1967
9995= 0022
kenn= hg
redk= Nováky, A^B0gnes
9906= un
9908= H

CHWALOWSKY Ödön Kärtyafertő

Pest 1835-1850

Kärtyafertők Mo-on. Kecskemét,
1996 [kat.]

Dr. Sebes
egyetem
ELTE Könyv
és Informat
INFORMÁCIÓKERES
Kiegészítő tag

1) Információkeresési funkciók komple

2) A keresési stratégiák folyamatos
során

3) Az egyes indextípusok felhasználás
szélesítésére

4) A logikai és a helyzetjelölő operá
fortélyai a keresés hatékonyságának n

5) A HELP szolgáltatások használata o
stratégia javítására

6) A DIALINDEX használata haladó foko

7) A OneSearch használata haladó foko

8) A dokumentum-szállító cégek szolgá

` AJÁNLOTT

Chvalovszky Edmund

kártyafestő Pest

1840 – 1848.

lásd

Tanulmányok Budapest I.

137, 139, 140. l.

Chvalovszky-nak

is írva.

Nagy Lajos: Régi pesti és budai játékkártyák-

TBM. I. 1932. 137, 139,

140. l.

T. 1920.

ja Lehel-szürt, és Kazinczy atillát,
yt, harmadika Kölcsey-mentét,
unyady palástot, ötödike Árpád
tot négyszegletes gallérral, hete-
Árpád mentét, kilenczedike zsinór-
el szürt, tizenegyedike pedig Árpád
Felirata:

AT-KÉP.

t, 1860.
Napkelethez.
r Endre.

megirva

Chwalowsky Ödön

pesti kártyafestő

irod. cretley l.

„Kolb Jenő"

Régi játékkártyák

és kártyafestők.

Sopron. 1938. 8. l.

Chwalowsky

kártyafestő Pest

prod

z Kolb Jenő

Régi játékkártyák

52.1.-

Nejlehkel.

Kérjük szives

összeg kiegyenlitése iránt -

leg póstafordultával intézked

Chwalowsky (Chwa-
lowszky) Edmund

1842-48

Laird Pest

Kolbkártyaf.

	1.	Wulff Altchristliche
	1.	Michel, Gebet und
	1.	Reil, Altchristlichen
	1.	Sybel, Christliche A
	1.	Bolletinus d. Arte
	1.	Die Denkmalpflege
	1.	Korrespondenzblatt
		L
	1.	Turul
	1.	Wulff, Altchristliche
		Kun
1915. III. 31.	1.	Baltische Studien zu
IV. 6.	1.	Thieme B. Allgem

Kövecheli Lemezjed

Chwalowsky Ödön

pesti kártyamüves

lásd

Lay Bpestiparmüvkiáll

62. l.